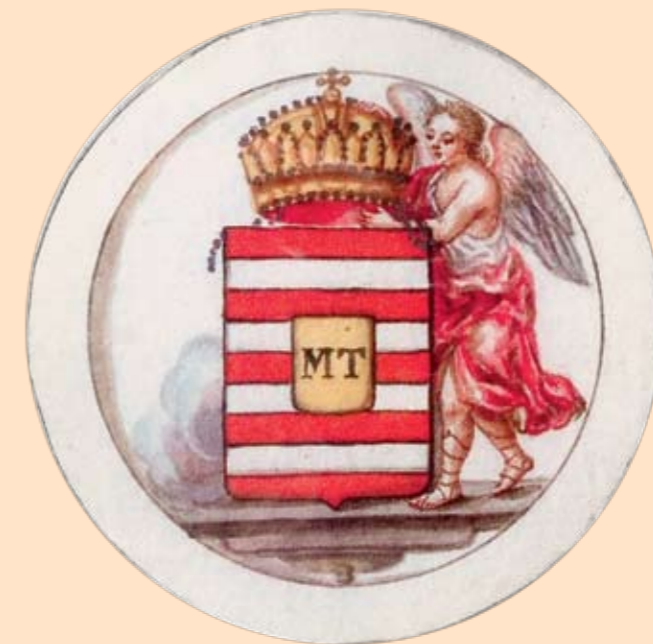

A GYŐRI JOGÁSZKÉPZÉS ÉVSZÁZADAI

Írta és szerkesztette:
Biczó Zalán

A szöveget gondozta:
Ambrus Edina

Lektor:
Dr. Sulyok Gábor

ISBN 978 963 717 539 8
Minden jog fenntartva!

Kiadja: Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar megbízásából
a 3W Stúdió

Győr, Liszt Ferenc u. 20.

Tipográfiai- és grafikai terv: Willingstorffer Lajos

Reprodukciók: Willingstorffer Lajos és András

Borítóterv: Willingstorffer Lajos

Győr
2008

A Győri Királyi Jogakadémia

A jogakadémia visszaállításának előzményei

A győri akadémia 1850-es megszüntetése miatt kénytelen volt a győri és dunántúli polgárság a jog iránt érdeklődő gyermekeit a pozsonyi jogakadémiára vagy a Pesti Királyi Tudományegyetemre küldeni.

Győr városa ezeken a nehézségeken szeretett volna segíteni, de jól tudták, hogy az osztrák kormánypolitika a jogakadémia visszaállítását nem fogja támogatni, mivel 1848-49-ben a tanárok és a tanítványok hazafias szelleme miatt szüntették be az akadémia működését. Így várakozniuk kellett a visszaállítás kísérletével. Az Októberi Diploma néven megismert császári rendelet (1860. október 20.) megjelenése után -ami már közeledést mutatott az alkotmányosabb kormányzás felé- remény nyílt arra, hogy a város is visszaigényelheti jogi és szellemi értékeit.

Bécsben belátták, hogy Magyarországgal szemben elkerülhetetlen az alkotmányos alapra való visszatérés. A birodalmi egységet úgy akarta fenntartani a bécsi kormányzat, hogy azt alkotmányos intézményekkel köti össze. Magyarországot mint az összbirodalom tartománya, külön kormányt és országgyűlést kapott, de az egész birodalmat érdeklő közös ügyek (pénz, hitel, vám, bank, kereskedelem, államadósság, hadügy) a birodalmi gyűlés elé tartozónak mondták ki.

A Győri Közlöny 1860. október 28-i számában Beöthy Károly győri ügyvéd, újságíró tollából egy vezércikk jelent meg, ami a győri akadémiáról emlékezett meg.

Jogakadémiánk

Győr, október 26-án

Kilenc év híján száz éve annak, hogy dicső emlékezetű Mária Terézia királynőnk megalapította Győrött a jogakadémiát, s az 1773-dik évben eltörölt jezsuita-rend jószágából bejött 322,000 frtnyi összeget a tanárok fizetésére fordítani rendelte.

A nőkirály ez intézkedésével fényesen megmutatta, hogy a mily gazdag volt a női kellemeiben, oly bölcs volt az országlatban.

„El vész azon nép, mely tudomány nélkül való.” De Mária Teréziának nem volt oka népét elveszíteni, különösen azon lovagias magyar népet nem, melynek törvényhozó nagyjai, midőn a gyászba öltözött fejedelelnő császári kisedével karján, s a kívülről tapasztalt árulás miatt omló könnyekkel szemében az országgyűlés előtt megjelent, s a véstől környezett trón megmentésére kért segítyt, hűségüket azzal bizonyították, hogy az újabb kor történelmében példátlan lelkesedéssel életüket és vérüket ajánlák föl Magyarországot szorongatott királynőjének védelmére.

A lovagias magyar nemzet e hős lelkesülése szétriasztá az ellent és a trón mentve lőn.

Nagy tettekre csak oly nemzet lelkesülhet, melynek érzelmeit a tudomány megszelídítette, s értelmi tehetségét kifejtette akként, hogy, midőn kell, tud szívből lelkesülni, s ha lelkesülése tárgyáért tennie kell, a tette meggyőződése, öntudata ébreszti.

Azért az államhatalmak akkor cselekszenek saját mint a népek érdekében bölcsen, midőn a tudományok eszközeit nem egy halomra csoportosítják, hanem akként helyezik el, hogy azokhoz a népek minél könnyebben, minél olcsóbban juthassanak.

Midőn Mária Terézia a győri jogakadémiát 1769-ben megalapította s annak fönntartására a jezsuiták jószágából bevett 322,000 frtnyi nevezetes összeget fordítani rendelte, e honanyai intézkedésre bizonyosan ily magasabb országlati elvek vezették, óhajtván, hogy Magyarország dunántúli kerületében se hiányozzanak azon eszközök, melyekkel ezen igen nagy magyar vidéken a tudományosság, s a hazai jogismeretek könnyen megszerezhetők legyenek.

Hasonló nézet vezethette dicső emlékezetű II. Ferenc királyunkat is, midőn az 1785-ben Pécsre áttett jogakadémiánkat, városi tanácsunk, s a ft. győri káptalan együttes folyamodására s az országgyűlés közbenjárása következtében 1802-ban ismét Győrre visszahelyezni rendelte.

Azonban ez üdvös intézkedések, mint oly sok mások a közelebbi múlt évtizedben megsémisítettek, s a centralisációnak áldozatul vettetett a jogtudomány is.

Jogakadémiánk főgymnasiummá törpítettett s a dunántúli kerület jogi pályára készülő ifjai messze földre voltak kénytelenek utazni, hogy magukat választott pályájukra kiképezhessék.

E körülmény sajnos terhelte a szülőket; hátrányára volt az ifjaknak s hátrány a jogtudományra nézve.

De közelebbi maradvány magunkhoz, legérzékenyebben terheli városunkat, melyre nézve a jogakadémia valóságos szellemi és anyagi kincs volt egyszersmind.

Nem igazán látom szükségét, mutogatni a szellemi és anyagi nyereseményeket, melyeket egy nagyobb tanintézet nyújthat egy-egy városnak, ismeretesek azok mindnyájunk előtt, s csak annyit jegyzek meg, hogy az már magában is igen nagy jótékonyosság, ha gyermekeinket nem kell a szülői tűzhelytől terhes költségeskedéssel eltávolítani, hanem saját örködésünk alatt itthon is fölnevelhetjük azokat.

Részint az ősjogok iránti tisztelet, részint a közösség tudományos érdekéből indulhatott ki a főgymnasiumunk derék igazgatója, főtisztelendő Szabó Otmár sz. Benczés rendi áldozár, midőn e napokban községtanácsunkhoz egy emlékiratot intézett, melyben fölhívja, hogy a jogakadémia visszaállítására lépéseket tegyen.

Ez emlékirat hű másolatát bírván, nem tartom érdektelennek azt e helyütt is közölni, meg lévén győződve, hogy ezen közműveltségre oly igen fontos kérelemhez a közönség is járul.

A következő lapszámban (Győri Közlöny, 1860. november 1.) Beöthy Károly betűhíven megjelentette Szabó Otmár gimnázium igazgató, bencés tanár Emlékiratát.

Ebben felkérte a községtanácsot, hogy a tizenkét éve bezárt jogakadémia megnyitását kérjék és sürgessék. Az emlékirat szövege a következő:

„1860. október 28.

Emlékirat, mellyel a főgymnásiumi igazgatóság Győr város községtanácsát fölkéri, hogy a tizenkét év óta bezárt jogakadémiának megnyitását eszközölni szíveskedjék.

Hogy a szellemi és anyagi lét válhatlan kapcsolatban áll Győr városnak t. községtanácsa bölcs intézkedésével, eléggé tanúsítja, midőn mindkettőnek előmozdítására semmi áldozatot sem kímél.

A t. községtanácsnak e nemes buzgalma bátorítja a helybeli főgymnásium igazgatóságát is, hogy a t. községtanács atyai gondoskodását szerény indítványával s illetőleg alázatos kérelmével igénybe vegye.

Köztudomású dolog az, hogy dicső emlékü Mária Terézia királynő 1769-ben a jogtudományokat Győrött megalapította, s az 1773-ban eltörölt jezsuiták jószágából bejött 322.000 forintnyi összeget a tanárok díjazására fordította.

De továbbá mindenki tudja azt is, hogy a jogakadémiánk tudományos csarnokait a 48-i zavaros idők még ugyanazon évi május hóban bezárták, hisz a vad fegyverek zöreje a szelíd múzsákat elnémítja.

A bölcsészeti és gimnáziumi tanelőadások 1849. november 25-én ugyan elkezdettek, de nem a jogiak, sőt egy év múlva az özevgy bölcsészeti kar is a gymnásiummal egyesítetvén megszűnt és hamvaiból a 8 osztályú főgymnasium keletkezett.

Nem kételkedem végre, hogy ismeretes tény a t. községtanács előtt az is, miszerint a bölcsészeti és jogi tudományok 1785-ben Pécsre tétettek át; de nyolc évnek lefolyása után, vagyis 1793-ban a város a győri nemes káptalannal egyesülten benyújtá Ő Felségének az akadémia visszahelyeztetését kérvényező alázatos folyamodványát, melyet 1802-ben megújítván s méltányos kérelme az ország karai és rendek által is pártoltatván, második Ferenc Ő Felsege kegyelmesen elrendelte, hogy az akadémia Pécsről Győrré tétessék vissza.

Tekintetes Községtanács!

Győr városában félszázadon túl virágzott akadémiánknak történetét, s a Pécsre átvittnek visszahozatalán buzgólkodó városnak törekvéseit vázolván rámutattunk alázatos kérelmünk és bizalomteljes indítványunk tartalmára is, mely röviden alakítva ez, szíveskedjék a t. községtanács boldog emlékü őseinek buzgalmát, követve a 12 év óta bezárt jogakadémiának mielőbbi megnyitását annyival is inkább szorgalmazni, minthogy hazánk dunántúli részében jogakadémia nincs.

A város új terhelhetésétől tartani nem lehet; miután a fölhozott adatok szerint az akadémiának fönntartása a tanalapra nehezül; a városra tehát csak szellemi és anyagi haszon háromlik a t. községtanács érdemdús tagjaira pedig a felsőbb műveltségre törő ifjú nemzedék áldása száll.

A t. községtanács meg fog bocsátani ezért, hogy bokros teendőinek halmazát e szerény, de korszerű indítvánnyal is növelem, ha meggondolja, hogy e bizalmas kéréssel föllépni minden honpolgárnak, de kivált annak honfűii szent kötelessége, ki a volt akadémiának gymnasiumba olvaadt maradványait kormányozza stb.

Eddig az emlékirat, mely tekintve eredetét elvitázhatatlan bizonyosság arra, hogy egy kir. jogakadémiának Győrött fennállását hosszas gyakorlat által is szentesített ősi törvények biztosítják, s hogy eme törvények szerint a jezsuita rend jószágából bejött 322.000 forint más célra, mint a győri kir. akadémia jogtanárainak fizetése nem fordítható. A derék sz. bencés rend, mely Szent István első apostoli magyar királyunk által alapított ősi zárdájában Pannonhalmán mindig hű őrzője volt nemzetiségünknek, az emlékirattal újabban is bebizonyította, hogy a mily gondos s mily tevékeny és fáradhatatlan a tudományok terjesztésében, épp oly tisztelője az ősi jogoknak is. Megmutatta a jogalapot, melyre községtanácsnak támaszkodhatik s kijelölte az utat, melyen haladnia kell, ha óhajtja, hogy higgyük, miszerint, ha bár nem a nép kifolyása is, de szellemi érdekeinek hű képviselője.

Az október 20-i császári diploma az ország tanügyében is nevezetes változást enged remélnünk, azért most látom leginkább helyén, ha községtanácsunk fölhasználva kérdését magáévá teszi a visszahelyezése iránt addig is, amíg azt országgyűlés elé vihetné; mindenek előtt Magyarország hercegprímásának ez ügybeni magas pártfogásáért is esedezve, a magyar kir. helytartótanácsához folyamodik.

Senkinek sem lehet oka hinni, hogy az ország bíboros egyházfeje a kért pártfogást megtagadná oly ügytől, mely amelllett, hogy törvényes, ahogy ez a nemzetnek – miután fundantioval bír, egy krajcárjába sem kerül, még az ország egy jelentékeny magyar kerületének -a dunántúli kerületnek- tudományos művelődésére is annyival nagyobb befolyású, mert az egész kerületben a pápai református főiskolát kivéve egy jogakadémia sincs.

E kérdésnél habozni is bűn, valamint a mulasztás terhe sem a közönséget fogja súlytani.”

A Győri Közlöny újságírójaként és győri ügyvédként egyaránt, Beöthy Károly is örömmel üdvözölte Szabó Otmár indítványát és ajánlotta, hogy Győr város tanácsa kérje fel az ország primását az ügy támogatására.

Szabó Otmár és a Győri Közlöny kezdeményezésére a Dunántúl csaknem valamennyi vármegyéje segítette a jogakadémia visszaállítását kérő indítványt, és támogatásáról biztosította őket. A Magyar Kir. Helytartótanácsához és Öfelségéhez felterjesztéseket intéztek az akadémia mihamarabbi megnyitása érdekében.

Győr város tanácsa és községtanácsa 1860. november 6-án tárgyalta a kérdést Schadt János községtanácsnok úr elnöklete alatt Vrana Ede, Balogh Kálmán, Preng Mihály, Hencs Ignác, Limpek József, Brunner Sebestyén, Karvassy Kálmán, Fischer József, Lacza Ferencz, Toscano József, Zmeskál József községnök urak és Zánthó János mint jegyző együttlétében tartott községtanácsi ülés alkalmával tárgyalták az akadémia ügyét.

A községtanácsi jegyzőkönyvben 588. folyószám alatt (1860. november 6. IV: B. 1104/a/51) a következő olvasható:

„Tisztelendő Szabó Otmár főgimnáziumi igazgatónak emlékiratára tekintve az ezért tett erélyes indítványára, melynél fogva a városi községtanácsot fölkéri, hogy a 12. év óta bezárt jogakadémiának megnyitását felsőbb helyen eszközölje.

Végeztetett:

Ámbár a községtanács ön maga is azon buzgó szándokban volt, mikoránt az 1848. évben, felsőbb rendelvénnyel nyomán bezárt a helybéli jogakadémiának megnyitása eránt e városi közönség érdekében legközelőbb hatályos lépéseket tegyen e mellett, a felszentelt főgymnásiumi igazgató úrnak ez érdemben megelőzőleg tett korszerű s üdvös indítványa e községtanácsi testület részéről, az összes városi lakosság nevében is hála köszönettel fogadtatik.”

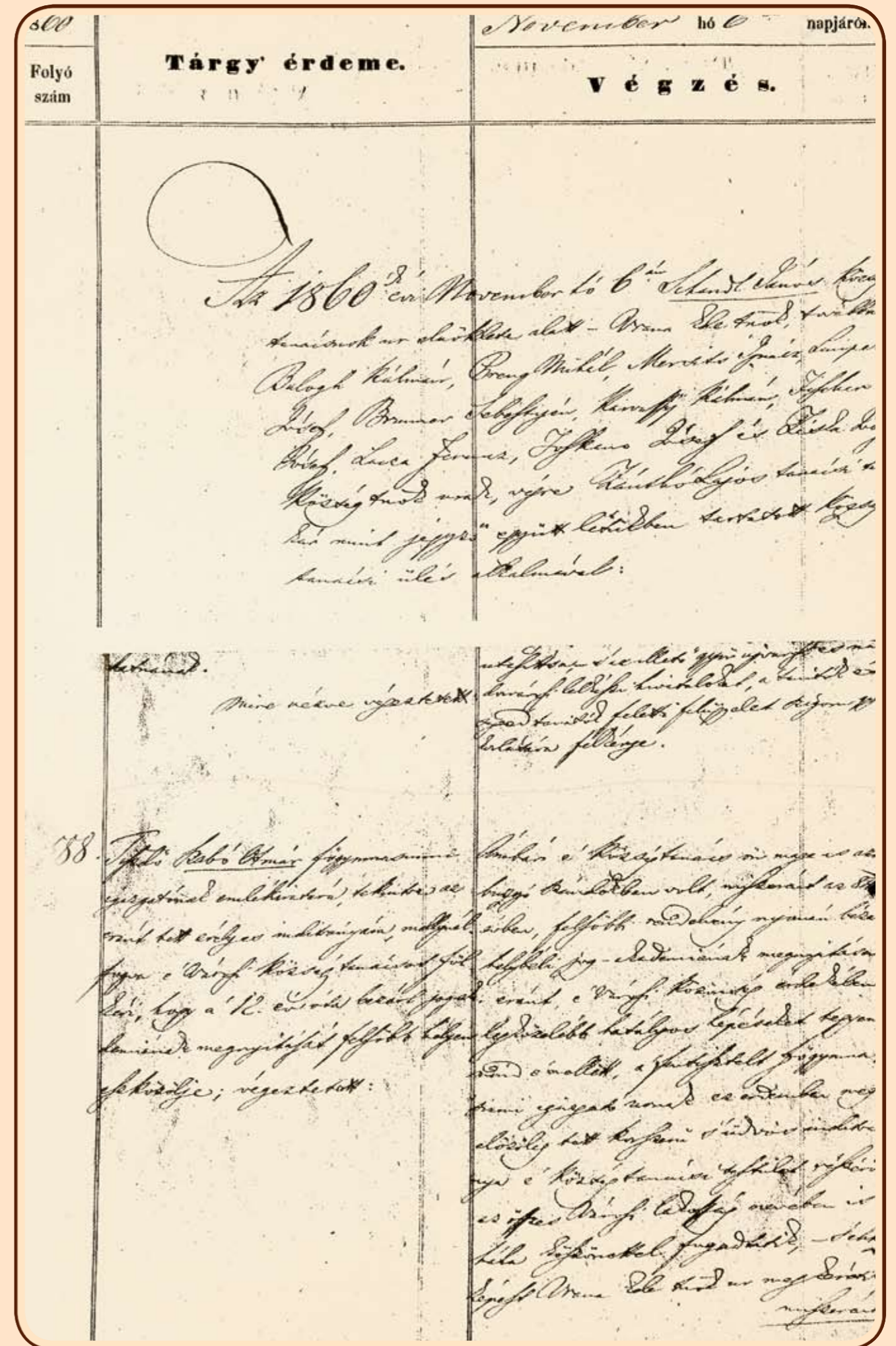
Öfelségéhez folyamodványt szerkesztettek, amelyben felvázolták az akadémia történetét és rámutattak azokra az indokokra, hogy miért szükséges az újbóli megnyitás. Elhatározták ugyanekkor azt is, hogy küldöttségeket indítanak, és az emlékiratot befolyásos személyeknek és hivataloknak átadják, és egyben támogatásukat kérik a Győr városának e fontos ügyben.

A győri akadémia kitűnőségét elismeri egy 1850-ben írt feljegyzés egy részlete is:

„...egy akadémiából sem jutott annyi tanár a pesti királyi egyetemre, mint a győriből, mi alatt ezen akadémia az egyetemnek semináriuma gyanánt méltán tekinthető.”

1860. december 6-án Győr községtanácsa ülésezett, amelynek egyik napirendi pontja volt Mersits Ignác, Preng Mihály és Fischer József községtanácsnok urak megbízatásának teljesítése, amelyet az 1860/588. sz. alatt a győri jogakadémia visszaállításának kieszközlésére miatt, az esztergomi érsekhez intézett kérvény átadásáról rendelkezett:

„Megbízatásuk folytán jelentették: miszerint őeminenciája őket leereszkedő szívességgel fogadván megnyugtatólag kijelenté, hogy a kívánt jogakadémiának helyreállítása eránti közreműködő lépéseket megfontolni fogja, bizton reményelvén, miszerint Győr városának ez ügybeni méltányos és igazságos kérése a legrövidebb idő alatt helyhezviteléhez vezetetik.”

Az 1860. november 6-i győri közgyűlési jegyzőkönyv -részlet

A Győr város községtanácsa által másik kijelölt küldöttség tagjai Kozma Imre, Győr polgármestere, Szabó Otmár gimnázium igazgató és Peregi Mihály kereskedő voltak.

A győri küldöttség meglátogatta a kir. tárnokmestert és indítványozta, hogy az emlékiratot nyújtsa be a kir. helytartótanácsához. Felkérték az esztergomi érseket, Magyarország primását, valamint az akadémián régen tanítókat, és más, magas rangú méltóságokat is a felsőbb tanintézet újbóli megnyitásának támogatására.

A városi községtanács 1861. január 26-án kereste meg levelével a győri püspököt, amelyben szíves támogatást kért az akadémia megindítása ügyében.

Simor János győri püspök válaszevele az akadémia visszaállításáért a városi községtanács megkeresésére 1861. március 5-én íródott:

„Tekintetes Városi Tanács!

Szabad kir. Győr városának folyó évi Boldogasszony hava 26-án 410. szám alatt kelt levelével megkeresett az iránt, hogy a püspöki s káptalani irattárakból a hajdani győri akadémia alapítványaira vonatkozó adatokat gyűjtessek, melyekből kitűnjék, különösen miben állanak ezen alapítványok, ki által kezeltetnek, ki rendelkezik fölöttük, mennyit jövedelmeznek, s a jövedelem jelenleg hova fordítatik? Nem késtem e felhívásnak megfelelni, s az elrendeltem fürkészetnek eredményeül a székes káptalanom által 1793-ban legfelsőbb helyre benyújtott, az akadémiának Pécsről Győrbe való visszahozatalát kérelmező folyamodvány tartalmát, amennyiben az akadémia alapítványát illeti, sietek a tekintetes tanáccsal közölni.

Ezen folyamodvány szerint a Jézus Társaságából való szerzeteseket 1625-ben Dallos Miklós győri s Erghel Ferencz veszprémi püspökök hozták Győr városába, reájok bízván az ifjúság oktatását. Az eredeti alapítvány 12.000 forintból állott, melyet a nevezett főpapok a nagy nevű Pázmány Péter esztergomi érsek kezébe letettek, azon célból, hogy rajta a győri jezsuiták számára alapítványi fekvő birtok szereztessék, utóbb sikerült II. Ferdinánd királytól a lébényi s veszprémvölgyi apátság javait (a vörösberényi urodalmat) az új társház részére megnyerni.

Bővítették az eredeti alapítványt 1650-ben Draskovich György s későbbben Püsky János győri püspökök, ezeknek utóduk Széchenyi György pedig 1654-ben ötvenezer forintnyi adománnyal növelte. Hasonló gonddal ápolta a győri iskolát a helybeli káptalan, különösen pedig Gorup Ferenc kanonok 1662-ben és 1670-ben Perkáta és Tápe helységeket s a szentágotai pusztát adományozta annak fenntartására. A jezsuita atyák házát Dallos Pál és Széchenyi György püspökök építették a káptalannak 11.449 forintnyi segédadományával. A templomot nagyszerű díszre emelte Atsády Ádám győri kanonok, az iskola épületét Sennyey István s Draskovich György püspökök és Széchenyi Pál nagyprépost emelték; gróf Zichy Ferenc püspök pedig, hogy benne a magasabb iskolák is helyet nyerhessenek, célszerűen megnagyobbította.

Ezekből állott az idézett okirat szerint a győri akadémiának alapítványa, amennyiben azt a püspökök s káptalanok szerezték. Az összes alapítványi vagyon mennyiségére s mostani mivoltára nézve egyébiránt csak a m. k. Helytartótanács felügyelése alatt kezelt katolikus tanulmányi alap számadásai nyújthatnak felvilágosítást, miután a Jézus Társaságának 1773-ban bekövetkezett eltörlésével, az annak kezén lévő összes ingó s ingatlan birtok amaz alapnak létesítésére fordítatott.

Ezen tanulmányi lapból húzták a Mária Terézia királynő által rendszeresített akadémiai tanárok fizetésüket, abból pótoltatott az akadémia fenntartására megkívántatott költség, s ugyan abból húzza jelenleg az akadémiai, igazabban csak gimnáziumi pedellus 315 forintból álló fizetését; különben az akadémia hajdani vagyonának jelen állapotát, jövedelmét s kiadásait illetőleg, mint feljebb említettem, csak a tanulmányi alapnak igazgatósága szolgálhat hiteles adatokkal.

Különös örömömre válnék, ha ezen közlésemmel némileg előmozdíthatnám a tekintetes városi tanácsnak üdvös igyekezetét, ki egyébiránt teljes tisztelettel vagyok Győrött, böjtmáshava 5-én, 1861. A tekintetes tanácsnak kész köteles szolgálja Simor János m. k. győri püspök, szabad kir. Győri városának tekintetes tanácsának.”

A Kir. Helytartótanács válasza sokáig váratott magára. Győr vármegye hatóságát 1862. május 16-án értesítette a helytartótanács (19935. sz. alatti intézvény) és közölte, hogy a tanulmányi alap rossz anyagi helyzete miatt és azon okból, hogy Győrből a fejlett közlekedési lehetőségek miatt az ország bármelyik jogi intézete megközelíthető, a győri jogakadémia visszaállítása nem célszerű.

Győr vármegye tiszti széke ezután sem mondott le az akadémia újbóli és minél hamarabbi megindításáról. Ennek érdekében fölkeresték a főispánt, hogy a győri püspök, a győri káptalan, Győr vármegye és Győr városa részéről küldendő bizottság karolja fel újra az ügyet.

A tiszti ülés jegyzőkönyve, megjelent a Győri Közlöny 1862. június 15-i számában:

*Kivonat
a tekintetes nemes győrmegyei tisztüülés jegyzőkönyvéből:*

A nagyméltóságú m. kir. Helytartótanács folyó évi május 16-án 19935. szám alatt kelt intézményében értesíti e megye közönségét, miszerint a tanulmányi alap jelen szorult körülményei és azon tekintetnél fogva, hogy a kifejlett közlekedési eszközök mellett az országban fennálló elégséges felsőbb jogtanulmányi intézetek látogatása mi nehézséggel sincs összekötve, a győri jogakadémiának visszaállítása egyelőre czélszerűnek nem találtatott.

Végeztetett:

Minthogy a Győri Jogakadémia ismétli visszaállítása nemcsak Győr megye és városa, de honunk egész dunántúli kerületének szellemi és anyagi érdekeivel szoros kapcsolatban áll, amit a kerület majd minden megyéjének közönsége, ezen tanintézet visszaállítása iránt a mai évben felmerült kérdés alkalmával a napi sajtó útján, úgy felterjesztéseiben tanúsított, élénk részvétnyilvánulásai által bebizonyított, de mert az államtan az állam czélja egy kitűnő részének azon feladatot jeleli, hogy az állam minden polgárának a felsőbb tudományokban kiképezhetésre, a szellemi művelődésben előhaladásra a legalkalmasb és legkönnyítettebb eszközök nyújtassanak, ez alapelv folytán pedig a praktikus ipar és forgalomélet, a művészet és technikai, úgy a közhivatali igénylet, köz- és az üzletviszonyoknak az újabb korban oly sokféle arányban lett kiterjedése által a szakfőiskolák életbe léptetése és többszörözése valódi, visszautasíthatatlan kultúrai követelménnyé vált, de továbbá mert hazánk nagy kerülete között csak egyedül a dunántúli van azon mostoha helyheztesbe, hogy gyermekeit, ha azokat a nyilvánéltre szentelni óhajtván, felsőbb jogtudományi képzettségben részesíteni kívánja, kebelébeni felsőbb jogtanintézet hiánya miatt a tetemes költséggel járó és erkölcsi tekintetben számosabb csábbal kínálózó fővárosi életveszélyeinek kénytelen kitenni, vagy ezen viszályok által visszariasztatva ez óhajáról lekényszerül mondani, mindezen indokok és körülmények tekintetben vétele és azon a gyakorlat által valósult tény méltánylása mellett, hogy egy ily tanintézet felállítására a legalkalmasb hely Győr városa: melyben az 1848-ik évig oly tekintéllyel fenn állott, hogy azon oly tanárok lőnek alkalmazva, kik közül többekkel jelenleg hazai egyetemünk legjelesb tanárai sorozatában találkozunk, és hova ezen tanintézetet alapítóinak szándoka is helyezett-ni kívánta e megye tiszti értekezlete mint a megyei közönség képviselője szem előtt tartva a híres jogtudós, Savigny azon mondatát: „Az egyetemek és felsőbb tanintézetek drága örökségképp’ jutottak reánk az előkorból és reánk nézve becsületbeli dolog azoknak fenntartása és az utókornak leendő átszolgáltatása.” Kötelességének tartja e jogtanintézet visszaállítása iránti ügyet újólág felkarolni, és hogy ezen ügy sikeres kimenetelét minél inkább biztosítsa.

Méltóságos Balogh Kornél megyei főispán királyi udvari tanácsos urat ezennel felkéri, hogy méltóztatnék elnökléte alatt saját bölcs belátása szerint e megye, úgy az érdekelt város részéről kinevezendő tagokból egy bizottmányt összeállítani és ehhez járulásra a m. győri püspök urat és a tekintetes győri káptalant mint e tanintézet egykori alapítóit felkérni és a bizottmány által ezen ügy sikeres kimenete tekintetéből a legczélszerűbbnek mutatkozó teendőket megállapítani.

A Győr megyei tiszti ülés végzéséből kiolvasható, hogy érdemesnek találták támogatni azt a kezdeményezést, ami az akadémia visszaállításának ügyében történt és kötelességüknek tartották mindennemű támogatással az ügy sikerességét előmozdítani.

Kozma Imre győri ügyvéd, országgyűlési képviselő levelet írt 1862. június 16-án a Győri Közlöny szerkesztőségének, amelyben kéri, hogy a lap hozza nyilvánosságra az 1860-ban megírt, a győri jogtanoda történelmi tényeit ismertető dolgozatot.

Kozma Imre levele a Győri Közlöny szerkesztőségéhez:

Tisztelt Szerkesztőség!

A „Győri Közlöny” 48-ik számában egy „kivonati közlemény” közöltetett a győri jogtanoda visszaállítása, illetőleg újjant eszközendő megnyitása érdekében, melyre vonatkozólag alulírt nem mulaszthatja el, eme közérdekű, s legfontosb nemzeti ügyeink egyike érdekében néhány szóval a közönséget, főleg azonban Győr város polgárait értesíteni, miképp a legközelebbi alkotmányos élet lélekezetét vétele első fohászai közt is mennyire lelkiismeretes kötelességet teljesíteni sietett akkor, midőn Győr város közönsége küldöttével főtisztelendő Szabó Otmár volt gimnáziumi igazgatóval és Peregi Mihály úrral ez ügyben az illető helyeken, nevezetesen főméltóságú hercegprímásnál, úgy az akkori tanároknál, valamint több más befolyásteljes méltóságoknál eljártunk és reményeltük, hogy e méltányos, sőt igazságos, mindent összevéve pedig törvényesen jogos kívánalomnak sikert is biztosíthatunk: de fájdalom!, az akkor is csupán vérmes reményekkel táplált ügy valósulása a kérelmezetteknek örvendetes biztatást nyújtott közbenjárása mellett is csak egy jobb jövőnek derült napjaira utaltatott, mint a „Győri Közlöny”-nek hivatkozott számában közölt „kivonati közlemény” csak még inkább megerősíteni látszik, mert úgymond: „egyelőre czélszerűnek sem találtatik az, mit könnyen érthetünk akkor, ha a jog és a törvények helyébe a napi parancsszerű paragrafusok gyártmányvilága léptetik. De mindemellett mi is az eddigi részünkről történt fáradozásnak nem sikerült, s buzgó pártfogóink ki nem eszközölhetek, adja Isten, hogy azt emez új küldöttség törekvése valósíthassa meg, mely azt oly dicséretes buzgalommal czélba vette, nekem pedig engedje meg a tisztelt szerkesztőség, hogy egyrészt a közönségnek, másrészt ön lelkiismeretemnek is eleget tehessek akkor, midőn a nyilvánosság elő terjesztene kívántam azt, hogy ez érdemben és ügyben már mi is elköveltünk mindent, és ha mi akkor kiszemelt pártfogóink buzgalmának nem sikerült, talán járt-keltebb pártfogók mégis eszközöltek, és akkor mindnyájunk hálás köszönetét eleve is kiérdelemlették; mihez kapcsolva felkérem még ezúttal a tisztelt szerkesztőséget, méltóztassék az ide mellékelte adatokat is közölni, melyek a jogtanoda ügyének felderítésére tartoznak, másrészt az illető új fáradozók szemében is becses érvényű, sőt jogalapú indokokként tekintethetnek. Ez okból legyen szabad reménylenem, hogy a tisztelt közönség sem fogja azokat, mint unalmára válható olvasmánycikket tarthatni akkor, midőn annyira bensőleg érdekli őket a nevelés és oktatás ügye, mint bárkit annak pártfogói körül csak érdekelhet; azért bátor vagyok azt kezéhez küldeni, s annak mielőbb eszközendő nyilvánosság elé hozatalára tisztelettel felkérni.

Szíves hajlamiba ajánlott a tisztelt szerkesztőségnek, Győr, június 16-án 1862. évben.

Kozma Imre

A győri jogtanoda történeti adatairól címmel dolgozat jelent meg-Kozma Imre kérésének megfelelően a Győri Közlöny 1862. június 19-i számában. A történeti iratot a szerkesztőségnek kiadta Győr város jegyzője, Kautz Gusztáv.

„Győrnek a török uralom aluli felszabadítása után, néhai Dallos Miklós győri püspök az akkoriban elhagyott állapotban talált győri tanodákban, a tudományok terjesztésétől és felvirágoztatásától ösztönözötve, a győri tanodákba, az 1625. évben a jezsuita rendet meghíván, hogy ezek fennállása lehetőleg biztosítva legyen, néhai Erghel Ferenc veszprémi püspök hozzájárulása mellett, néhai Pázmány Péter azidőbeli magyarországi prímás rendelkezésére, azon világosan kijelentett szándékkal, hogy a győri tanodákba meghívott jezsuiták javadalmazására szolgáló alapítványi javak vásároltassanak, 12.000 forintot tett le, mely összegért, néhai Pázmány Péter magyarországi áldozárnagy közbenjárása folytán, boldog emlékü II. Ferdinánd magyar királytól, a lébényi és a veszprémi völgyről nevezett apátságok jószágai felkéréstvé, adományozás útján megszereztettek.

Ezen szép és buzdításra méltó példát követték az 1650. évben néhai Draskovich György győri püspök és a következő években ennek utóda, Püsky János, kik a fentebbi alapítványt nevezetes összegekkel gyarapították: melyeket utóbb az 1654. évben boldogult Széchenyi György győri püspök ugyan 50.000 forinttal öregbített, a reá következő 1662. és 1670. években pedig néhai Gorup Ferenc győri egyházmegyei kanonok, a perkáti és tápi birtokoknak, úgy a szentágotai pusztának adományozásával növelt.

A mondott tanodákhoz tartozó zárdaépületet, melyet a már kezdetben említett Dallos Miklós építtetni megkezdett, befejeztette boldogult Széchenyi György, melyhez az akkori kanonokok 11.449 forinttal járultak, az imént említett kolostor és tanodai épület között most is fennálló templomot pedig néhai Acsády Ádám győri kanonok felékesítette. Ezekon kívül a tanodaépületre és a tanárok jobb ellátására néhai Sennyei István és Draskovich György győri püspökök, amint a régi adatokból kitetszik 23.000 forintot és ezeken kívül Széchenyi Pál győri székeskáptalani főprépost nevezetes összegeket áldoztak, hogy a mind inkább szaporodó tanuló ifjúság és a felsőbb osztályok befogadására elégséges legyen, boldogult gróf Zichy Ferenc győri püspök saját költségén megnagyobbította.

Győri látkép

Ezen e szerint lelkes hazafiak jótékony adományiból létesített győri tanoda épületben kezdetben és hosszú évek során által csak 4 nyelvészeti, 1 szónoklati és 1 költészeti osztályban nyerhete a kiképzés után a törekvő hazai ifjúság oktatást; de ezen tanodabani oktatás végett meghívott jezsuita szerzetesbeliek törekvéseinek sikerült utóbb, a mélyebb kiképzéshez elkerülhetetlenül szükséges komolyabb tudományoknak is utat egyengetni, és érvényt szerezni, úgy, hogy ezen tanodákban az 1719. évben a bölcsészeti tanulmányok előadása is tetteleg megkezdett, melyekhez, midőn dicsőségesen uralkodó és boldog emlékezetű Mária Terézia magyar királynő öfelsége, Magyarországon és kapcsolt részeiben a „Ratio Educationis, totiusque rei literariae per Regnum Hungariae et provincias eidem adnexas” című tanrendszert behozatni és ennek folytán az 1769. évi december 14-ik napján kelt legfelsőbb kéziratánál fogva, Magyarország számára Pesten egy királyi egyetemnek és Magyarország mindegyik kerületében egy-egy jogtanodának megalapítását legkegyelmesebben elhatározni és a dunántúli kerület részére alapítottnak székhelyéül Győr várost kitűzni méltóztatott, az előbbihez a jogtanodai osztályok is hozzájárulván, akképp dunántúli kerület javára alapított jogtanoda Győrött létesült, mely az 1773. évben eltörölt győri jezsuiták eladott jószágaiából befolyt alaptőkével javadalmaztatván -, az 1776. évi november 6-án néhai Niczky Kristóf kerületi, tanulmányi és iskolai főigazgató és néhai Apffalter József helybeli tanodai igazgató által ünnepélyesen meg is nyitattott. Az ekként alapított és létesített jogtanoda Győrött az 1785. évig virágozván, ezen évben II. József császár öfelségének, s Felsőged ősenek rendeletéből, Pestre áthelyeztetett honnét Győr város tanácsának megkeresésére, a győri székeskáptalan, mint nagyrésztben alapító által az 1793. évben benyújtott és az 1802. évben megújított s az országos k. k. és r. r. által is támogatott legalázatosabb kérelem folytán dicsőségesen uralkodó I. Ferenc császár és magyar király, Felsőgednek boldog emlékezetű nagyatyja legkegyelmesebb határozatánál fogva, ismét Győrre, mint eredetileg kitűzött székhelyére visszatétteti rendeltetett: ahol az 1848. évi május haváig fennállott: azonban az akkori mozgalmak tekintetéből az abbani tanelőadások felfüggesztetvén, tudományos csarnokai azóta Győr városának és az egész dunántúli kerületnek mély fájdalomára, és az ifjú nemzedéknek nem csekély szellemi kárára és hátramaradására jelen ideig folyton zárva tartatnak.

De most, miután Felsőgednek, a folyó évi október 20-ik napjától, báró Vay Miklós felsőged magyarországi főkancellárjához legkegyelmesebben intézett egyik legmagasabb kéziratában szeretett hazánk édes anyai nyelvének, szintügy a közigazgatásnál, valamint a törvénykezésnél és a tudományos intézetekbeni használása újra érvényre emeltetett és

a pesti egyetemnéli közoktatásra nézve elvileg kijelentett, hogy az 1848. év előtti tényleges állapot kiindulási alapul szolgáljon, az édes reményt táplálnunk engedni, hogy honunk egyéb magasb tudományos intézetei között, a győri, illetőleg dunántúli kerületbeli jogtanoda is, mely Győr város kebelében, félszázadon túl virágzott, az 1848. év előtti tényleges állapotába szinte, annál bizonyosabb visszahelyeztetni fog, s azok sorában újra helyet foglaland, mivel a szellemi és anyagi lét, egymással válhatlan kapcsolatban állván, hogy ezen célhoz vezető eszközök elérthessenek, a győri kir. jogtanodának mint a dunántúli kerület tulajdonának mielőbbi visszaállítására, annál égetőbb életkérdésnek tekintendő mint a legnépesebb kerület tulajdonának mielőbbi visszaállítása, mivel a legnépesebb dunántúli kerületben valamint eddig ezenkívül egy másik hasonló tudományos intézet nem létezett, úgy jelenleg sem létezik, melynek hiánya, midőn a többi kerületbeli jogtanodák máig is fennállanak; mint egyedül a dunántúli kerület erő veszteség, e város és az egész dunántúli kerület lakosságára annál érzékenyebben hat, mivel ezáltal számos szegényebb sorsú családok gyermekei elől, a magasabb szellemi istáp keresésre és komolyabb tudományos műveltségre szolgáló út és alkalom elzáratt és hosszabb idő óta elzárva tartatik.

Az előre bocsátottak után, e város tanácsa és községtanácsa, a győri jogtanodának visszaállítása iránti törekvéseit egyik legfontosabb és legkorszerűbb feladatának ismervén és az alapítók iránti tisztelet által ösztönöztetvén, a legmélyebb jobbjági hódolattal bátor Felséged trónjához azon legalázatosabb kéressel járulni kegyeskedik atyáskodó gondoskodásainál fogva, a 12 év óta zárva tartott győri kir. jogakadémiának mielőbbi visszaállítását, annál is inkább kegyelmesebben elrendelni, mivel ezt az alapítók iránti kegyelet is, kik annak alapításához és javadalmazásához bizonyosan oly szándékkal, hogy ezen intézet örök időnkig virágozzék a tudományos ismeretek terjesztésében tetemes áldozatokkal járultak, a legmélyebb jobbjági hódolattal maradván Felségednek Győrött, öszutó 6-án 1860. legalázatosabb hű alattvalói szab. kir. Győr városa tanácsa s községtanácsa nevében.”

Négy évvel később, 1866-ban Simor János győri püspök újra megindította az akadémia elhelyezésének ügyét. 1866. március 16-án megjelent az uralkodó előtt, s arra hivatkozva, hogy az 1790/I:23 törvénycikkben a király biztosítja a nemzetet, hogy az alapítványokat az alapítók szándéka szerint fogja kezelteni, kérte a Felséget, hogy a tanulmányi alapnak a győri jogakadémiát illető része, melyet 1848-ban a császári kormány lefoglalt, ismét eredeti rendeltetéseinél céljaira fordíttassék. A Felség megígérte Simor János győri püspöknek, hogy a győri jogakadémia ügyét tárgyalásba veteti.

Kautz Gusztáv, Győr vármegye főjegyzője az 1866. április elején tartott tiszti szék értekezleten az akadémia ügye tárgyában indítványt nyújtott be. Ez következőket tartalmazta: a tiszti szék nevezzen ki egy küldöttséget, aminek feladata lesz Simor püspök fáradozásait megköszönni, és egyúttal arra kérni, hogy továbbra is támogassa az akadémia újraindítását Győr városában.

Részlet a korabeli közgyűlési jegyzőkönyvből: „...minthogy biztos forrásból vett értesülés szerint, Simor János győri megyéspüspök úr ő méltósága a győri jogakadémia visszaállítása iránt legközelebb felsőbb helyre intézett kérelmével ez ügyet buzgó eréllyel újjólag fölkarolta-illő volna néki ezért Győr közönsége nevében köszönetet szavazni, sőt ezen üdvös jogi tanintézet visszaállításának mielőbb leendő kieszközlésére buzdítólag megkérni”-olvasható az 1866. április 10-i, Győr városa közgyűlési jegyzőkönyvében a 118. számú közgyűlési határozatban.

Kautz Gusztáv főjegyző a győri jogakadémia mielőbbi visszaállítása ügyében a következő indítványt terjesztette elő, megjelent a Győri Közlöny 1866. április 19-i számában:

„Az állam összes létszere és alakulása tekintetéből fő fontossággal bír a népnek szellemi műveltsége, értelmi fejlettsége; mert innen meríti a közület valódi erőforrásait és leghatályosb rugóit; mert csak egy értelmileg kifejlett, érettkorú nép képes az alkotmányi polgárjogokat méltán felfogva, élvezni a szabadság melege által megérsztett intézményekkel és jogokkal ildomosan élni, és csak ily művelt nép adhatja meg az államépületnek azon szilárdságot és nép erkölcsi alapot, mely nélkül virágzás, tartós jólét és haladás nem is képzelhető: mert mint Dahlmann politikájában mondja: csak ott, ahol a nemzet szelleme magasabb lendületet vesz, létezhetik közvélemény, melynek hatása intenzívebb és gyökereseb a népéletre, mint minden politikai intézményeké! Kautz Gyula országásattana 491. lapján megjegyzi: Korunké kitünőleg az érdem, hogy mindinkább jobban és jobban kezdhetik elismertetni, azon nagy s fájdalom oly soká nem méltányolt igazság, hogy a politikai és társadalmi szabadság és közrend, legbiztosabban és leghatósabban a szellem, műveltség és a humanitás alapzatán emelkedhetik fel és szilárdulhat meg.

Ezekből következik, hogy az államhatalomnak, különösen korunkban, midőn a művelődés közegei és utai oly bonyolultakká, az élet követelményei oly nagyokká váltak, a nép szellemi, értelmi művelődése, jelesül tehát: az oktatási, a nevelési, a tudományi ügy irányában tétlen közönyösségben maradnia nem szabad, sőt működése, intézkedései egyik ágát, a tudományok, műveltségnek, minden tőle telhető utakon, módokon és eszközökkel elősegítésére, ápolására kell fordítania.

Az államnak a szellemi művelődés előmozdítására nézve, ezen föladatának elérésére egyik eszköze a felsőbb tanintézetek felállítására és szaporítására, úgy a fennállóknak tökélyesítése; amelyeken az előismereteket minden ágú szaktanulmányokra nézve az alsóbb és inkább nevelési és előintézeteknek nevezhető iskolákban magának megszerzett, koránál, szellemi tehetségeinek kifejtésénél fogva komolyabb tanulmányra képesített ifjú honpolgár, kitűzött életpályáján szükségelt szakismereteket magának megszerezheti és valódi szaktanulmányt tehet.

Egy ily felsőbb tanintézetet bírt Győr városa és vidéke az 1848. évig Győrött fennállott, jeles tanárokkal díszeskedő, az egész dunántúli vidék ifjúságának legjelesbjei által sűrűen látogatott jogakadémiában. De sajnos ez intézetet és az egész dunántúli vidéket, míg hazánk többi kerületei fennállott jogakadémiákat visszanyerték, nélkülözni kénytelen volt. Ami ezen tanintézet rövid történelméről illeti, ez a következőkben vonható egybe:

Ezen tanintézet első lapját Dallos Miklós győri püspök vetette meg jelentékeny összegnyi adománnyal 1625-ik évben, kinek utódai, jelesen: Sennyei István, Draskovich György, gr. Zichy Ferenc, Széchenyi György püspökök, szintén jelentékeny összegekkel járultak hozzá az alapítvány növeléséhez, még Gorup Ferenc novi püspök és győri kanonok, Perkáta és Tápé birtokok és a szentágotai pusztát adományozta e célra; 1630. évben lett megnyitásuk idején már a győri iskolák a legjelesb tanárokkal, melyenek a többi között, a Kollerok, Kazy, Csete, Mitterpacher díszeskedtek, a XVII. században pedig annyira elhírhedtek-mint Konek Sándornak egyetemi tanárnak, ezen akadémiairól az egyetemes magyar reál encyclopediában irt jeles cikkében, felemlítettik-hogy itt nemcsak Magyarországból, hanem a német tartományokból is egybegyűlt ifjúság hatszáz főre ugrott.

Az oktatás ügy szent érdekeit melegen pártoló dicső emlékü Mária Terézia királynő az 1776. évben, Magyarországot négy tankerületre osztván fel, az egyetemen kívül, minden tankerületben egy jogakadémiát is felállítani és megalapítani határozott; így vált ezen tanintézet, mely a győri püspököknek a tudomány és szellemi művelődés előmozdítására célzott gondoskodásából és bőkezűségéből már akkor nagy összegű alapítvánnyal volt ellátva, királyi akadémivá, és 1776. évben november 6-án Niczky belső titkos tanácsos és kerületi főigazgató alatt mint ilyen, nagy ünnepélyességgel meg is nyitattott.

De rövid időre megnyitása után 1785. évben, már a jogakadémiát Győrvidéke elveszteni volt kénytelen; mert azon évben gr. Teleki József főigazgatósága idejében Pécsre tétetett át; míg a győri káptalan és város tanácsának országosan istápolat kérelmére 1802-ik évben újra megint az alapítók szándékához képest Győrbe visszatétetett, amely alkalommal Győr szab. kir. város részéről az átszállítási költségek fedezésére 2500 forint és a szükségelt fuvar szolgáltatott ki.

További működéséről a tanintézetnek érdekes adatokat közöl ezen akadémianak volt érdemdús főigazgatója, Fehér György: De ortu et progressu academiae regiae Jaurinensis 1819. című munkácskájában, melyeket azonban itt rövidség tekintetéből elhallgatva, a fent elősoroltakból azon következtetést kívántam vonni: miszerint a győri jogakadémia még mielőtt királyi jogakadémiává lett, fennállhatására elegendő alappal el volt látva, királyi akadémivá lett változtatása által a szellemi műveltség előmozdítása tekintetéből szükséges elismertetett, és hogy Győrvárosa ismeretett ezen tanintézet legalkalmasb székhelyéül, annak a Pécsről visszahelyezését kérő folyamodványnak az ország által lett támogatása eléggé igazolja.

E tanintézet tekintélyét és jó hírnevét tanúsítják hazánk ünnepelt tudósai és egyetemünk legjelesb tanárai; kik a győri jogakadémiának, hosszabb-rövidebb ideig tanárai voltak, melyenek: az észjognak az ország köztisztületében részesülő közkedvességű tanára, Pauler Tivadar; a nemzetgazdaszat tudományát oly fényes sikerrel művelő, és az első e nembeli rendszeres munka szerzője: Karvasy Ágoston; jeles statisztikusunk, és az egyházi jogtan című jeles munkájával hazai jogirodalmunkat legújabbban gazdagító Konek Sándor, mindannyian a magyar tudományos akadémianak tagjai; jeles crimindlistánk Csatskó Imre-a régiebb tanárok közül: a híres Kelemen, Barics, Siebenlist, Beke -; e tanintézet jeles főigazgatói közül: Paintnert, Fejért, és a tudományok, művészetek köztisztületben álló pártolóját, Deáky Zsigmond caesaropoli püspök ő méltóságát, kinek magas műveltsége, gyengéd bánásmódja által, kormánya alatt az ifjúság erkölcsossége kiváló szilárdságot nyert, elég felemlítenem. Szóval e tekintetben ez intézet oly tekintélyeknek örvendett; hogy ezt Konek Sándor egyetemi tanár úr fentidézett cikkében méltán nevezhette a pesti egyetem tanári tárházának, mert egy akadémiaiból sem került ki annyi egyetemi tanár, mint éppen a győriből.

Tizenhét éve már, hogy Győrnek és vidékének e tanintézetet nélkülöznie kell, hogy hiányzik a gyúpont, mely a tudomány üdvös melegét a vidékre kiárasztaná, és e vidék gyermekeit, ha felsőbb szakképzettségben részletetni óhajtja, kénytelen a költségesebb ellátást igénylő, és az erkölcsösség tekintetéből is számos csáboknak kitett fővárosi életre külden, vagy a Duna túlsó részén fekvő, és téli időszakban az e vidékbéli közlekedéstől majdnem egészen elzárt Pozsonyban lévő jogakadémiát kell igénybe vennie.

Ezen tapasztalt hiányokon segíteni ügyeztek Győr vármegyének és Győrvárosnak törvényhatóságai is, melyek 1860. év végével alkotmányos állásukba lett visszahelyeztetésük után azonnal siettek ezen tanintézet visszaállítására iránt lépéseket illető helyeken tenni, de sajnos, fáradozásukat siker nem koronázta, mert a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács 56222. szám alatt kelt magas intézvénye értesíté e megye közönségét: miszerint a győri jogakadémia visszaállításának szüksége fenn nem forogván, az e részbeni kérelemnek hely nem adathatott. E megye tisztiszéke ezen magas intézvény vételekor Savignynak azon mondatát vévén fel elvül, hogy „a felsőbb tanintézetek értékes, nemes örökségképp jutottak át reánk előbbi időkből, és reánk nézve becsületbeli dolog, birtokukat a jövő nemzedéknek át-szolgáltatni,” ezen ügyet nem ejtette és ezt akkor csak egyelőre elhalasztottnak tekintette; és főispán úr ő méltóságát felkérte, miszerint ezen ügybeni sikeres működés tekintetéből a győri püspök, káptalan, e megye és Győrvárosa részéről összeállítandó bizottmánnyal értekezletet tartván, ez ügyet ismét felvegye, és általánosán óhajtott sikeréhez vezesse.

Azóta közel négy év folyt le, és a körülmények és viszonyok ez ügy újabb felvételére alkalmasaknak és kedvezőknek nem tekintethettek, miért is ennek sikeresítése érdemében a kellő lépések sem tétethettek meg.

Baross utca

Míglen a tudományok és művészeteknek bőkezű pártolója, a vallásosságnak a győri egyházmegye területén lelkes és bölcs kormányzata általi előmozdítója és emelője, a szenvedő emberiségnek, az elhagyottaknak hű istájpja, elődeinek méltó utóda, Simor János győri megyéspüspök ő nagyméltósága, elődeinek e tanintézetre nézvesti alapítói jogánál fogva, megemlékezve az 1790/1. 23. t. cz. azon szavaira: hogy ő Felsége mint legfőbb egyházi pártfogó, az alapítványokat, az alapítók intentioja értelmében fogja kezelni, egész eréllyel felkarolta ez ügyet, és néhány hét előtt a legfelsőbb trón számolyához alázatos kérelemmel járult e tanintézet visszaállítása érdekében. A lelkes főpásztornak ismert erélye és az általa felkarolt ügynek teljes buzgalommal elősegítése, ez ügynek is sikeres keresztül vitelét remélteti; de nem lehet, nem szabad egy hatóságnak, mely a megye érdekeit szívében hordani, anyagit úgy, mint szellemi jóllétének előmozdítására minden tőle kitelhetőt eréllyel közreműködni hivatva van, ezen a megye, sőt lehet mondani az egész dunántúli vidéket közel érdeklő ügyben közönyösnek maradnia; alázatos nézetem szerint tehát e hatóságnak is lépéseket kell tenni, hogy ez ügy sikeresíthessék; ezekre nézve tehát alázatos indítványomat a következőkben vagyok bátor előterjeszteni.

Mindenekelőtt neveztessek ki egy küldöttség e tisztizék részéről, mely győri megyéspüspök ő nagyméltóságának a győri jogakadémia visszaállítása érdekében tett eddigi fáradozásaiért köszönetét kifejezve, ő nagyméltóságát egyszerűsmind felkérje: hogy ezen ügyet ismert erélyével és buzgalommal továbbra is támogatni, és az egész vidék közóhajának teljesülését, melyért azt örök hálára kötelezendő, magas közbenjárásával kieszközölni kegyeskedjék.

Továbbá terjesszen fel e megye tisztizéke a maga részéről is egy alázatos kérvényt ő császári királyi apostoli Felségéhez, esedezve: hogy a győri jogakadémiát, melyet dicső emlékezetű királynénk, Mária Terézia, támogatva oly sok, állását és hivatását kellően felismert egyháznagy megelőzőtt erélye által, a szellemi műveltség előmozdítására még a múlt században felállított, amelyeket azonban a mostoha idők viszontagságai e vidéktől elvontak, honatyái mindenre kiterjedő legmagasabb gondoskodásában legkegyelmesebben részeltetni, és annak visszaállítását legkegyelmesebben megengedni méltóztassék.

Vége kerestessenek meg a szomszéd megyék hatóságai is, hogy egyesítvén kérelmüket e megye hatósága kérelmével, ez ügyben, hazánk szellemi, és saját fiai érdekében, hathatós közbenjárásukkal a kívánt siker kiviteléhez közreműködni szíveskedjenek.

Mely indítvány elfogadtatván, a küldöttség kinevezésére t. Bély József első alispán úr felkérte; mely küldöttség f. é. április 10-én megyés püspök ő excellenciájánál tisztelkedett is, ő nagyméltóságától azon ígéretet nyervén, hogy ez ügyben egész eréllyel továbbra is illető helyeken előmozdítólag hatni, és ha kívántatnék, bőkezű anyagi segéllyel is ennek létesítését elősegíteni fogja; az indítványozott alázatos felirat, úgy a szomszéd megyékhez megkeresések is megtétetni határozatván, a feliratot annak idejében közölni nem mulasztjuk.”

Rendelkeztek arról, is hogy a vármegye tisztizéke terjesszen be kérvényt az uralkodó elé, és egyben felszólították a szomszédos vármegyék hatóságait, hogy kérelmükkel segítsék a közös ügyet. A tisztizék Kautz indítványát és annak minden pontját elfogadta és egyúttal felkérte Bély József első alispánt, hogy a megyei tisztikarból álló küldöttség élén mondjon a vármegye részéről köszönetet Simor megyésfőpásztornak és kérje további áldozatkész támogatását.

Bély József alispán teljesítette a kijelölt feladatot. A megyei küldöttség mellett Győr városa is követte a példájukat és ők is elmentek a győri püspöknek köszönetet mondani. A két tanács felterjesztette a felségfolyamodásukat és Simor püspök is megkezdte újra közreműködését a felső tanintézet érdekében.

Ennek következtében a Helytartótanács Őfelségétől kapott utasításra megindította az akadémia visszaállítási ügyének lebonyolítását. A kir. helytartótanács Simor püspökkel vette fel a kapcsolatot, a visszaállításnak elvileg semmi nehézsége most már nem volt, de az akadémiának szüksége volt öt önálló helyiségre, aminek biztosítását meg kellett oldani.

Bár felmerült az akadémia helyszínéül a győri bencés főgimnázium épülete, ahol régen is volt, de a Helytartótanács elvetette a javaslatot. A Helytartótanács felkereste Simor győri püspököt, hogy kérje fel Győr városát, járuljon hozzá, hogy az akadémia szám ára szükséges öt helyiséget helyeztesse el a város tulajdonában lévő valamelyik házban, és megnevezte a legalkalmasabbnak tartott helyet is: a régi megyeházát. A város közgyűlésének azonban nem volt szándéka a kívánt öt helyiséget felajánlani. Ehelyett azt határozta, hogy a városi nevelési-ügyi választmány forduljon a pannonhalmi főapáthoz, hogy a győri főgimnáziumban engedjen át az akadémia számára helyiségeket. Emellett a város halogatta azt is, hogy mihamarabb küldöttsége menjen a főapáthoz. A Simor püspökhöz írt levél megírása is váratott magára. Győr város hatóságának közömbössége általános megrokonyódást váltott ki szerte a városban. Ekkor Kautz Gusztáv a Győri Közlönyben (1866. október 21-én) a következőket vetette papírra:

„Midőn f. év tavaszán e lapokból Győrváros lakossága értesült, hogy megyéspüspök ő nagyméltósága az évek hosszá során át e város kebelében országos jó hír-s névnek örvendő fennállott jog-akadémia visszaállítása érdemében a legmagasabb trón számolyához kimerítően indokolt folyamodással járult, és ezen a város szellemi és anyagi jóllétének előmozdítására nézve oly nagy jelentőségű ügynek, nemcsak erkölcsi tekintélyével pártolását, sőt jelentékeny anyagi segéllyel támogatását és előmozdítását tevékenyűs életének egyik legközelebbi feladatául tűzte ki; általános volt az öröm, a lelkesedés, mit e hír előidézett; huzamosb időig a város minden rendű és rangú lakosai között a társalgás fő tárgyát azon előnyöknek felsorolása képezte, melyek e tanintézet visszaállításából a városra szellemi és anyagi tekintetben háramlandanak. Belátta mindenki, hogy egy ily főiskolának a város kebelébeni fennállása a városnak kültékintélyét lényegesen emelendi, hogy a város értelmiségét szaporítandja, a lelkes ifjúság által a társas élet új irányt és lendületet nyerend, a házak értéke, a lakások utáni nagyobb kereslet által, emelkedni, az üzletekben és iparban nagyobb élénkség fog támadni, sok család az ifjak befogadása és ételmezése által ön sorsán fog könnyebbülést eszközölhetni, szóval örült az utolsó hordárig mindenki, mert magának ezen intézet fennállásából, valamely előnyt tudott következtetni; a város jóllétét és előmenetelét szívében hordó pedig annál őszintébb örömet érezhetett e tárgy fölött, mert ez előbb vezethet célhoz, mint azon számos vasútépítési tervezetek, melyek fölött a tárgyalások már oly régóta folynak, és melyek létesülését, még mindig jobb időkre elhalasztva lenni látjuk.

De közös volt még a hálaérzet és elismerés megyéspüspök ő nagyméltóságának ezen ügynek lelkes felkarolása által e város jólléte iránt ismételve kitüntetett buzgalma irányában, mely általános érületnek kívánt tekintélyes kifejezést adni Győrvárosának tek. Közgyűlése is, midőn kebeléből választott nagyszámú küldöttség által köszönte meg ő excellenciájának ez ügybeni eddigi fáradozásait, és ennek továbbra is hathatós pártfogására felkérte.

A legfelsőbb helyen benyújtott folyamodásnak illető felsőbb helyeni tárgyalása alkalmával legnagyobb nehézségűl e tanintézet vissza állításának az ehhez szükségelt helyiségek kérdése merült fel.

Miután az 1848. évig e célra használt helyiségek a tanrendszernek a jelen kor gyakorlati igényeihez alkalmazott gyökerez átváltoztatásánál fogva a 8-osztályú főgymnasium által vétetnek igénybe, attól pedig ezeket jogosan elvonni nem lehet, de a jog-akadémiai helyiségekre jelenleg nem két terem, mint 1848 előtt, hanem öt nagyobb helyiség igényeltetik, megyés püspök ő nagyméltósága a nagyméltóságú magyar kir. helytartótanáctól nyert felhívás folytán Győrváros hatóságát felkérte, miszerint tekintetbe vévén a jog-akadémia visszaállításából a városra háramlandó előnyöket e tanintézet visszaállításában segédkezet nyújtva, a szükségelt öt helyiségnek a város birtokában lévő házak valamelyikében, különösen az e célra legalkalmasobbnak látszó régi megyeházabani átengedése által, a cél biztos elérését lehetősitse.

Mely felhívásra a tekintetes közgyűlés a lelkes főpásztornak fáradozásait ismételve megköszönve előlegesen is értesíté, hogy az ez érdembeni tárgyalások befejezte és a felmerült nehézségek megszüntetésével, érdemleges határozatát ő excellenciájával közölni nem késendik; ugyanez alkalommal elhatározott: hogy a nevelési-ügyi választmány pannonhalmi főapát ő méltóságánál kérelmezőleg járjon el, miszerint a jog-akadémiához szükségelt helyiségeket, ha némi megszorítással ez megtörténhetnék, átengedni méltóztassék.

Ezen stádiumban áll közel három hó óta Győr városára nézve oly nagy horderejű ügy.

Nem tartom magamat illetékesnek, de nem is szándékom egy hatóság eljárását bírálgatni; de miután ezen ügy a városi közönséget oly közel érdekli, illetékesb egyének felszólalását pedig mindeddig hiába vártam, és e jelentékeny ügynek tárgyalását azon útra vezetve látom, mely igénytelen véleményem szerint célra vezetni nem fog, vagy legalább is azt igen késeletetendi, több oldalról nyert felkéréseknek engedve, ez iránti nézeteimet közzé tenni, kötelességemnek ismerem.

Biztos sikert, csak oly ügynek ígérhetünk, melyet lelkesedéssel felkarolva, egész eréllyel az annak kiviteléhez vezető eszközöket foganatba vesszük.

Püspökünk ő nagyméltóságának a városi hatósághoz intézett megkeresésében közvetve értesítetik a városi hatóság, hogy az akadémiához szükséges helyiségeknek a főgymnasiumi helyiségekből átengedése nem eszközölhető, mert ha ez eszközölhető lett volna, ő nagyméltósága, ki ez ügyet oly lelkesedéssel felkarolta, és mielőbbi kivitelét óhajtja, e tárgyalásokat közvetlenül megtette, és nem közbenjáró által tetette volna. Az ügy tehát most is úgy áll, amit ezelőtt három hóval; de előmozdítására legközelebb kilátás sincs; mert a küldöttség főapát ő méltóságánál megbízásában mindeddig nem is járt el, és így a közgyűlés ez érdembeli további határozatának alapul szolgáló jelentését még meg sem tehette.

Ő nagyméltósága megyés püspökünk tehát méltán elszomorodott azon-lehet mondani-közöny felett, mely ezen ügynek, melyet a város jólléte előmozdítására irányított nemes lelkű törekvésében oly nagy lelkesedés- és eréllyel felkarolt, és amely ügyben leginkább érdekelt fél-a város-a felkért segédkezet nyújtani oly sokáig késik, tárgyalásában mutatkozik.

Nézetem szerint a városi hatóságnak, a lakosságnak általánosan nyilvánuló óhaja folytán feladata lett volna, azonnal a vett felhívásra a kínálkozó alkalmat, mely 1861. évben, midőn Győr városa és a megye közös lépéseket tettek, de sajnos, siker nélkül ez intézet visszanyerésére, korántsem volt oly előnyös, mint jelenleg-megragadni, hogy kebelébe befogadhasa azon intézetet, melyből 1848. évig oly nagy mérvben tapasztalt szellemi és anyagi előnyöket nyert, és amelyeket ez bizonyosan jövőre is nyújtana; minélfogva az ő nagyméltóságától vett felhívásra elvileg azonnal ki kellett volna mondania, miszerint a városra minden irányban háramlandó előnyök tekintetbe vételével kész áldozatot-ha a város jólléte előmozdítására tett költségek áldozatnak nevezhető-hozni, és a szükséges helyiségek átengedésére késznek nyilatkozik; és célra legalkalmasabb helyiségek kiszemelésére, és az évi-kiadásoknak ezáltal mily összeggel leendő szaporodta iránt véleményes jelentés előterjesztés végett egy bizottmányt kell vala küldenie, mely a szeptember havi közgyűlésre jelentését beadhatta, és ugyanakkor ez ügy elintézését lehetővé tette volna; minek alapján a visszaállításnak elvbeni elhatározása talán máris kimondva, és az általános óhaj teljesülése biztosítva lenne.

Úgy hiszem: azon város közönségének, mely 37% városi pótdadót fizet, minden egyes tagja bizonyára teljes örömmel kész leend, még néhány krajcárral járulni oly költségre, amelyből reá háramlandó előnyök azt neki dúsan visszafizetendik; szívesen járuland oly intézet visszaállításához csekély összeggel, melyben ha csak évenként 100 ifjú is nyerendi műveltetését, 40-50 ezer forint fog e városban elkölteni, mely összeg csak is az adózók zsebeibe folyand; mert a város évi 170 ezer forintnyi kiadásai közül hasznosabban alig leend összeg kiadva, mint e tanintézet visszaállítására szánt 1500-2000 forint; és mily édes önérzettel fogna az egyes városi lakos, a kebelében díszlő intézetre tekinteni, tudva, hogy saját filléreivel is ennek visszaállításához járult.

Am de a helyiséget a város még mindig felajánlhatja, lássuk azonban, mik lehetnek az ebbeli késedelem következményei.

Egy felsőbb tanintézetnek visszaállítása, a helyiségen kívül, még sok oly nehézségekkel van egybekötve, melyek elintézése huzamosb időt igényel.-A helyiségek biztosítva lévén, a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács legfelsőbb helyre a visszaállítás érdembeli véleményes jelentését megteendí, az ügy legfelsőbb helyen tárgyalatni, és ennek alapján legfelsőbb határozattal elintéztetni fog.

Ha-reméljük a legjobbat-a visszaállítást ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb határozatával legkegyelmesebben kimondani méltóztatandik, még a tanári állomások betöltésére kitűzendő pályázat, a begyűlt kérvények alapos átvizsgálása, a kinevezések legfelsőbb helyeni eszközzése sok időt veendő igénybe; ha tehát a főakadály, a helyiség iránti nehézség mielőbb megszüntetve nem lesz, a jövő, 1867/1868 tanév kezdetével e tanintézet, mely ha a folyó év szerencsétlen eseményei közbe nem jönnek vala, már a folyó évben legalább részben megnyitathatott volna,-ismét nem leendő megnyitva, és egy egész év ez ügyre nézve ismét elveszve leend.

De egy más, és sokkal hátrányosabb következménye lehet e késedelemnek, mely által e tanintézet Győr városától talán végkép elvonathatnék.

Ugyanis, mint hiteles helyről értesülve vagyunk, megyés püspök ő nagyméltósága, nehogy ezen ügy a helyiség kérdésén hajótörést szenvedjen, és hogy egyházmegyéje, melynek jövedelméből elődei ezen tanintézetet oly nagy bőkezűséggel alapították, ezen tanintézet jótékony hatását és előnyeit ismét visszanyerhesse, hogysem ezen ügyet elejteni kénytelenítve érezze magát, miután Győr városában e célra felajánlható háza nincs, inkább kész Sopron városában létező nagy házat, mely a tanárok lakására is elég helyiséget nyújtana, e célra a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanácsnak felajánlani.

Ne hagyjuk tehát kisikamlani kezeinkből a kínálkozó alkalmat, ne engedjünk helyet városunk történelme évkönyveiben azon tételnek, hogy a 19. század második felében, akkor, midőn a város jólléte előmozdításáról szó volt, a kívánt erély bennünk hiányzott, és közönyünk által a közművelődés úgy, mint az anyagi haladásban hátramaradás jeleit

adtuk, hanem inkább érdemeljük ki erélyünk és áldozatkészségünk által a jelenkor megismerését, az utódok áldását, és ez által tetteleg is tüntessük ki, hogy megyés püspökünk ő nagyméltóságának a város jóllétére irányított buzgó törekvéseit nem csak megköszönni tudjuk, de elősegíteni is készek vagyunk.

Dixi et salvavi animam meam.

Kautz Gusztáv”

A lelkes hangú cikk megjelenésekor már a városi hatóságnál is folytak az akadémia ügyében történő tanácskozások. Felmerült az is, hogy a megyéspüspök a győri egyházmegyétől nem akarja elveszteni az akadémiát, Sopron városában kész helyet biztosítani az akadémiának. Mivel a város küldöttsége sikertelenül járt a pannonhalmi főapátnál a főgimnáziumi elhelyezés ügyében, így a győri nevelésügyi választmány azt a javaslatot vitte az 1866. november 5-i városi közgyűlés elé, hogy a város gondoskodjék az akadémia elhelyezéséről és alakíttassa át a győri vármegyehez, hogy méltóan fogadja újra a város a neves intézményt. A közgyűlés a javaslatot elfogadta, tervezetet és költségvetést készített és mindenről értesítette Simor János győri püspököt is.

Az 1866. december 3-i győri közgyűlés 442. számú határozata kimondta, hogy a régi megyeháza első emeletének átalakítása a győri jogakadémia céljaira átalakításra kerüljön. A tervezetet az ügy sürgős volta miatt hamarosan a győri püspökhöz is átküldték a polgármester közvetítésével.

A nevelésügyi választmány Simor püspökhöz küldött levelében kérte őt, hogy „a győri jogakadémia visszaállításáért, az ügy körül tapasztalt buzgalomával és hatásos befolyásánál fogva eszközölni méltóztassék” a mielőbbi megtelepedését a felsőfokú tanintézetnek. Egyetlen kérdésben volt valódi egyetértés a győri közeletben a hatóságok és a különböző csoportosulások között: a jogakadémia visszaállításának ügyében. A város elhatározása után Simor püspök is letett arról a tervéről, hogy Sopronba vigye az akadémiát.

1867. január 20-tól Simor János győri megyéspüspök esztergomi érsek lett, de nem feledkezett meg a városról és az akadémia sorsáról sem. Simor hercegprímási kinevezésével a jogi oktatási intézmény ügye jelentősen előrehaladt, mivel a főpap a kezdetektől hathatósan támogatta az akadémia visszaállítását.

Simor János 1867. május közepén Bécsben tett tisztelgő látogatást és ekkor írta örömteli sürgönyét Győrbe, Kautz Gusztávnak:

„Kautz Gusztáv jogtudor úrnak Győrött.

Ő császári királyi Apostoli Felsége a győri jogakadémia helyreállítását május hó 12-én legkegyelmesebben elhatározni méltóztatott. Kérem ezt a kedves győriekkel tudatni.

Az ország prímása”

Simor János győri püspök

A Győri Közlöny azt is közölte rövid hírben, hogy a Budapesti Közlöny c. hivatalos lap megírta, hogy a győri jogakadémia 1867/68-as iskolaévben már megnyílik. Kautz Gusztáv, aki 1867. május 2-a óta szerkesztője a Győri Közlöny című lapnak, Győr városhoz kérvényt intézett, amelyben indítványozta, hogy a város készítse elő a jogakadémia fogadásához szükséges helyiségeket, így azonnali kezdést nem akadályozza meg a helyhiány.

A győri közgyűlés 1867. június 25-i, 94. sz. indítványa szerint Győr városa hálás köszönetet mond a hercegprímásnak: „...indítványoztatott, miszerint a hazai hírlapok tudósításai szerint ő császári apostoli királyi Felsége legmagasb elhatározása folytán a győri királyi jogakadémiának visszaállítása elrendelve lévén, a város hatósága részéről, ezen a város szellemi és anyagi jóllétének előmozdítására szolgáló intézetnek felállítását körül fáradhatatlanul buzgólkodó hercegprímás ő méltósága ez ügybeni fáradozásaiért hálás köszönet volna szavazandó, minthogy pedig a város, a szóban lévő intézethez szükséges helyiségek kiszolgáltatásáért felajánlotta ezeknek megfelelő célra pedig több időt igényelvén.”

A győri közgyűlés 1867. június 25-én kelt határozata értelmében díszküldöttség ment és köszönte meg Győr városának az összes fáradozást. „A jogakadémiának Győr városában visszaállítása a város szellemi és anyagi jóllétének előmozdítására, a város tekintélyének emelésére nézve a legnagyobb és az egész városi lakosság minden rétegeit közel érdeklő intézkedés lévén, a közgyűlés a város jólléte előmozdítása iránti kötelesség érzetétől áthatva, el nem mulaszthatja határozatilag kimondani, miszerint a felső tanintézet visszaállításának ügyét szellemi és anyagi támogatásában részesíteni kedves kötelességének elismeri. Minthogy pedig a tanintézet visszaállításának egyik fő té-

nyezője a város és emberiség közül annyi magasztos érdemekkel bíró Hercegprimás Simor János ő főméltósága volt, ennél fogva e tanintézet visszaállítása érdemében fáradhatatlan buzgalma a város jóllétének az ügy előmozdítása általi lelkes felkarolásáért a város lakosságának hálás köszönete nyilvánítását és az ügy körüli támogatása kikérését a közgyűlés a tisztelgő díszküldöttség által kívánja eszközölni.”

A díszküldöttség tagja volt: Kozma Imre polgármester, gróf Zichy Ottó, Balogh Kornél, Winterl Antal, Liskay József, Buzássy Károly, Krisztinkovich Ede, Réti Ferenc, Kramolin István, Tóth Antal, Schiebringer Emil, Karsay Sándor, Koch Mátyás, Szalacsy Lajos képviselők, Nagy Pál tanácsos, Szücs Antal pénztárnok és Kautz Gusztáv főjegyző.

Győr város közgyűlése ekkor úgy határozott, hogy köszönetet szavaz meg Simor esztergomi érseknek és egyben felkérte Kautz Gyulát, Győr város országgyűlési képviselőjét, hogy keresse fel a Vallás- és Közoktatási Minisztériumot és mielőbb kérje ki a hivatalos értesítést a város számára.

A közbenjárásnak meglett a kívánt eredménye. Báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter 1867. június 30-án a következő leiratot intézte Győr város közönségéhez:

Eötvös József miniszter

Vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter úr ő nagyméltóságától folyó évi július hó 4-ik napján a következő, június 30-án 675. elnöki szám alatt kelt magas rendelet érkezett Győrvárosa közönségéhez. Ő császári és apostoli királyi Felsége f. évi május hó 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával a győri magyar kir. jogakadémiát legkegyelmesebben visszaállítani méltóztatott, olyképen, hogy az 1867-8-iki tanévben az első tanfolyam, a következő két tanévben pedig a második és harmadik tanfolyam létszen megnyitandó. Erről a város t. cz. közönségét a pályázati hirdetés másolatban idezárása mellett, azon megkereséssel tudósítom, hogy midőn e fejedelmi elhatározást a tudomány és művelődés szempontjából örömmel üdvözlöm, a város közönsége szíveskedjék az akadémia számára felajánlott helyiségek átalakítása és jó karba helyezése körül a kellő intézkedéseket megtenni, az ügy sürgősségénél fogva engem hova előbb tudósítani és ez alkalommal nekem a részletes tervrajzot is bemutatni.

Azon reményben vagyok, hogy a város t. cz. közönsége, mit a dunántúli hazai művelődés egyik kiváló fontosságú képviselőjétől ez ügyben a legbuzgóbb támogatást és áldozatkészséget várhatom, a célra, hogy a győri m. kir. jogakadémiát aránylag rövid idő alatt a jól ellátott és szervezett, s a tudomány mai igényeinek megfelelő felsőbb hazai szaktanintézeteink közé sorolhassuk.

Budán, június 30-án 1867.

B. Eötvös József

Folyó szám	Tárgy érdeme	Végzés
	<p>Az 1867. évi június hó 25. napján Győr város polgármestere és elnökhelyettese kelt rendes közgyűlésen, jelenlévők: Balogh Kornél, Kramolin István, Liskay József, Buzássy Károly, Winterl Antal, Schiebringer Emil, Karsay Sándor, Koch Mátyás, Szalacsy Lajos, Nagy Pál tanácsos, Szücs Antal pénztárnok és Kautz Gusztáv főjegyző. A közgyűlés a következőképpen határozott: A város közgyűlése ekkor úgy határozott, hogy köszönetet szavaz meg Simor esztergomi érseknek és egyben felkérte Kautz Gyulát, Győr város országgyűlési képviselőjét, hogy keresse fel a Vallás- és Közoktatási Minisztériumot és mielőbb kérje ki a hivatalos értesítést a város számára.</p>	
94.	<p>Judikványoztatott, miszerint a hazai hitkönyvek leírásai szerint ő apostoli királyi Felsége legmagasabb elhatározása folytán a győri királyi jogakadémiának visszaállítását elrendelve lévén, a város hatósága részéről, ezen a tárgyról kellene is anyagi jövedelmek előmozdítására szolgáló intézkedések felállítására külön fáradhatatlan buzgalommal Herceg Primás ő Főméltósága az ügyben fáradozásait hálás köszönettel valóra vártatandó; minthogy pedig a város, a városban lévő intézkedések szükségeltetve helyiségek kivételével felajánlotta, ezeknek a megfelelő eszközök átalakítására pedig több időt igényelnek, az átalakítás...</p>	

Az 1867. június 25-i közgyűlési jegyzőkönyve

Kossuth utca

Zechmeister utca

Tárgy érdeme		Július hó 8-án napjáról.
Tárgy érdeme		Végzés
<p>131</p>	<p>A' nagy Wallis-i közoktatási miniszter us' ő nagyméltóságán f. é. június hó 30-án 675 f. a. kelt rendelkezéssel értefti e város községi segélyt ő us' ő apostoli kíséretje Felügyelő f. é. Majus 12-én kelt legfelsőbb elhatározásáról, melyel a' ugyan községi jogszabályának vizuál. kárát kegyesen elrendeli, és ezen tanácslat. neh' kegyelmezőként három év alatt leendő újabb illetékléleket elhatározani méltoslatot, felhívja a' kisalkotott rendelkezésben egyeztetve a' város községi segélyt, hogy a' városi tanácslat. re felajánlott helyiségek átalakítását eszközöltesse, és a' levet belokáltság végete feltérjeffe.</p>	<p>Ő városi és apostoli kíséretje segítségével a' fentebb rendelés által e város községi segélyt községi segélyt, a' ugyan községi jogszabályának vizuál. kárát és demében kelt legnagyobb elhatározásán mind is a' tudomány is községi segély, nemis különben e város felkeltés és anyagi jövedelmek elmozdítását érdekében két nagyhadvezény kegyelmező intézkedését, e város községi segélyt, és in. keltkés által e város, és a' szomszéd megyék egyik legfelsőbb önjának hely. része rendelkezés lita, keltkésűt örömmel üdvözöl, és kelt községi segélyt, és mely kegyelmező érdeklődés kifejezés. társd, a' más ez évben f. é. 94. f.</p>

Az 1867. július 8-i közgyűlési jegyzőkönyve

1867. évi június hó 30-án kelt, 675. számú vallás- és közoktatási miniszter hivatalos hirdeteménye a Győri Kir. Jogakadémia visszaállításáról:

„1867. évi június hó 30-án kelt hivatalos hirdetemény a győri jogakadémia visszaállítása iránt
Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó évi május hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározása szerint a győri magyar kir. jogakadémiát legkegyelmesebben visszaállította olyképpen, hogy a következő, tudniillik 1867/1868-iki tanévben az akadémia első tanfolyama, a következő két tanév folytában pedig a másod- és harmadévi tanfolyam leszen megnyitandó.

A vallás- és közoktatási magyar kir. ministerium figyelemmel a hazai tudomány fejlődése és a jogi pályára készülő dunántúli ifjúság érdekei és szükségére, gondoskodni fog a rendes jogi tanfolyamnak a fentebb említett módon való egymás utáni szervezéséről, s hogy az első évi tanfolyam már a jövő tanévben megkezdethessék, a vallás- és közoktatás m. kir. ministerium a győri magyar kir. jogakadémiánál egyelőre betöltendő három tanszékre, tudniillik

- 1, egy tanszékre, mellyel a jog-encyclopaedia, az összes eszjogtan, az állam- és nemzetközi és a magyar büntető-jog;
- 2, egy tanszékre, mellyel a római és egyházjog; és
- 3, egy tanszékre, mellyel a magyar állam- és jogtörténet, a magyar közjog, a magyar magánjog és eljárás rendes előadásának kötelezettsége van egybekapcsolva – a pályázatot ezennel kihirdeti.

Rendes tanárok számára az állomások mindegyikével 1.050 forintnyi rendes évi fizetés és a magasabb fizetésbe való előlépési jog, rendkívüli tanárok számára pedig 900 forintnyi évi fizetés, azonkívül mindkét kategóriabeli tanár számára a szabályos táppénz-illetmény élvezete van egybekötve.

A folyamodni kívánók koruk, vallásuk, végzett tanulmányaik, netáni eddigi szolgálataik és jogtudori fokozatukon kívül, tudományos szakképzettségüket:

- a, nyilvános jogi tanintézetnél folytatott valóságos tanítás, vagy
- b, írott tudományos munkáik, vagy
- c, egyetemi magántanári, az illető tanszék legalább egy tantárgyából való képesítésük (habilitációjuk) által tartoznak kimutatni.

A magántanári képesítéshez szükségeltetik, hogy a jelölt jogtudori oklevele, életpályája rövid rajza és az előadások előrajzának a jogi- és államtudományi egyetemi kar dékánjánál történt bemutatása után:

- a, az általa kidolgozott nyomtatott vagy írott szakbeli értekezést vagy nagyobb munkát mutasson be;
- b, a nevezett kar előtt tudományos értekezletet (colloquiumot) a benyújtott munka tartalma felett, és
- c, e kar által kijelölt szakbeli tárgy felett próbaelőadást és pedig kellő sikerrel tartott légyen.

A körülírt kellékekkel ellátott folyamodványok folyó évi szeptember hó elsejéig a vallás- és közoktatási m. kir. miniszterhez felterjesztendők.

Budán, 1867. június 30-án
a vallás- és közoktatásügyi
m. kir. ministeriumtól

Jegyzet: Pótlólag közzétetett, hogy a pályázati hirdetés harmadik pontjában említett és betöltendő tanszék csak a magyar állam- és jogtörténet, a magyar állam- és igazgatási jogra, vagy közjogra terjed ki, később fogván csak a magyar magánjog és eljárásra nézve intézkedés történni. A folyamodványok tehát csak is figyelemmel a magyar állam- és igazgatási jogra, vagy közjogra felterjesztendők.”

A hivatalos értesítés nagy örömet keltett a városban. Az 1867. július 8-i városi közgyűlésen küldöttséget küldtek Simor János primáshoz és Eötvös József miniszterhez a hálás köszönet személyes kifejezésére.

A győri 1867. július 8-i közgyűlési jegyzőkönyvből részlet:

Tárgy érdeme:

„A magyar vallás- és közoktatási miniszter úr ő nagyméltósága f. é. június hó 30-án 675. sz. a. kelt rendeletével értesíti a város közönségét ő cs. és apostoli királyi felségének f. é. május 12-én kelt legfelsőbb elhatározásáról, mellyel a győri kir. jogakadémiának visszaállítását kegyesen elrendelni és ezen tanintézetnek tanfolyamonként három év alatt leendő újabb életbeléptetését elhatározni méltóztatott; felhívja a hivatkozott rendeletben egyszersmind a város közönségét, hogy a szóban tanintézetre felajánlott helyiségek átalakítását eszközöltesse és a tervet betekintés végett felterjessze.”

Végzés:

„Ő császári és apostoli királyi Felségének a fentebbi rendelet által a város közönségének közölt, a győri kir. jogakadémia visszaállítása érdemében kelt legmagasabb elhatározását mint is a kormány és közművelődés, nem különben a város szellemi és anyagi jóllétének előmozdítása érdekében tett nagy horderejű kegyelmes intézkedését, a város közgyűlése, az intézkedés által és a szomszéd megyék egyik legfőbb óhajának teljesedésbe menetelét látva, lelkesült örömmel üdvözli és hálás köszönettel veszi.”

A közgyűlés által kijelölt küldöttséget Esztergomban 1867. július 16-án fogadta Simor János.

A tisztelgő látogatáson Winterl Antal győri kanonok-plébános és Kozma Imre, Győr város polgármestere szóno-kolt. A küldöttség tiszteletére adott ebéden pedig Balogh Kornél udvari tanácsos, Győr városi törvényhatósági bizottsági tagja és Kautz Gusztáv, Győr város főjegyzője fejezte ki háláját a bíboros-érseknek.

A küldöttség Esztergomból Budapestre utazott és Kautz Gyula dr. országgyűlési képviselő vezetésével br. Eötvös József miniszterhez mentek látogatásra 1867. július 18-án. Kautz Gyula szónoklatában fejezte ki a város közönségének köszönetét. A miniszter válaszában kiemelte, hogy nagy öröme szolgál, hogy segíthetett azon, hogy Győr város igazságos és méltányos kérelme teljesüljön. A miniszter búcsúzóskor a város szeretetébe ajánlotta a jogakadémiát.

1867. augusztus 2-án Kárffy Titusz, a vallás- és közoktatási miniszter elnöki titkára megszemlélte és célszerűnek találta a tanterem nagyságát és az épület fekvését. Győr város gazdasági és nevelésügyi választmánya 1867. augusztus 7-én szemlélte meg a régi megyeházát, ahol az akadémiát el kellett helyezni. Megállapodtak, hogy az akadémiának egyelőre csak az első tanfolyama nyílik meg a soron következő tanévben. Az idő előrehaladt volta miatt az épület első emeletén csak egy tantermet készítettek elő az akadémia számára.

Zalka János, az új megyéspüspök is szívén viselte a felső tanintézet sorsát. Az akadémiai tanterem elkészültéhez ezer forintot adott a városi hatóságnak. Győr város polgármesterének a következő levelet írta a győri megyéspüspözt:

„Tekintetes Polgármester Úr!

Ő császári apostoli királyi felsége legkegyelmesebb Urunk Királyunk születésnapja alkalmából, az a Felseges Urunk legmagasabb s legkegyesebb elhatározása következtében nemsokára megnyitandó győri jogakadémia helyiségeinek minél célszerűbb elhelyezésére, van szerencsém egyeztet /1000/ forintot azon megkereséséből áttenni Tekintetes Polgármester Úrhoz, miszerint ez összeget az érintett épületekkel foglalkozó bizottmányhoz átszarmaztatni szíveskedjék. Többiben minden tisztelettel maradtam
Győrött, 1867-iki augusztus hó 18-án

Zalka János
győri püspök”

Szeptember közepére elkészült a tanterem. 1867. szeptember 16-án történt meg az első három tanár kinevezése. Ők a következők voltak: Hajnik Imre dr., aki egyúttal helyettes igazgató is lett, Kautz Gusztáv és Milbek Károly.

Dr. Kautz Gusztávot, Győr város főjegyzőjét, a későbbi igazgatót, helyettes tanárnak nevezte ki Eötvös József miniszter a Győri Kir. Jogakadémiára 1867. szeptember 16-án:

„Ő császári és apostoli királyi Felségének f. évi május 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben visszaállított győri kir. jogakadémiánál betöltendő egyik tanszéken Dr. Kautz Gusztáv Győr szab. kir. város főjegyzőjét helyettes rendes tanárnak kinevezvén, erről a város közönségét oly felszólítással tudósítom, s aszerint az ide szánt kinevezési rendelvényt és folyamodványa nevezettnek azonnal kézbesíteni szíveskedjék, megjegyzem egyszersmind, hogy megengedhetők találtam, miszerint jelenlegi hivatalos állomásával összekötött teendőit, amennyiben az által tanári kötelességeinek teljesítésében nem akadályozva további intézkedésig végezhesse.

Budán, 1867. évi szeptember hó 16-án

Báró Eötvös József”

Az akadémia megnyitására a miniszternek is szándékában volt eljönnie, de 1867. szeptember 27-i 936. sz. leiratában értesítette az akadémia igazgatóját és Győr város közönségét, hogy az országgyűlés megnyitása és a tanügy újjászervezése körüli teendői miatt maga helyett miniszteri biztosul Lipovniczky István püspököt, miniszteri tanácsost küldi Győrbe.

Eötvös József m. kir. vallás- és közoktatási miniszternek 1867. szeptember 27-én, 936. elnöki szám alatt kelt leirata a győri kir. jogakadémia igazgatójához, dr. Hajnik Imréhez:

„Miután a visszaállított győri m. kir. jogakadémia első tanfolyamára a tanárok kinevezettek, azon állapotba jutott a tanintézetünk, hogy folyó évi október 3-án megnyitható és abban a rendszeres oktatás megkezdhető leszen.

Felette sajnálom, hogy az országgyűlésnek legközelebbi megnyitása és a tanügy újjászervezése körüli nagy elfoglaltságom a legjobb akarat mellett sem engedik, hogy kívánságom szerint a hazai tanintézet megnyitási ünnepélyén személyesen lehessen jelen, s hogy kénytelen vagyok későbbre halasztani látogatásomat az akadémiánál, mely arra van hivatva, hogy hazánk egyik legnagyobb fontosságú érdekének ifjúságát a magasabb szaktudomány körébe alaposan bevezesse, azok közt a valódi művelődés és értelmiség áldását terjessze, és így hazánk felvirágzásának legnélkülözhetlenebb alapját megvesse.

Midőn tekintetes Uraságot arról tudósítom, hogy a győri kir. jogakadémia megnyitásával Lipovniczky János miniszteri tanácsos és püspök úr öméltóságát bízom meg, elvárom, hogy a tanárok meg fognak tenni szép és nagy fontosságú hivatásuk öntudatában mindent, amit tőlük a közönség velem együtt reményel.

Kelt Budán

Br. Eötvös József

1867. szeptember 27.”

A jogakadémiai helyiségek tárgyában is határozatot hoztak a győri közgyűlésen és egyben a gazdasági választmány egy új építési tervet kért, mert úgy határoztak, hogy egyelőre csak átalakítás lesz az odaítélt megyeháza épületén.

A Győri Királyi Jogakadémia ünnepélyes megnyitása

A jogakadémia megnyitását Lipovniczky István tanácsos fogja végezni- erről tudósít a közgyűlési jegyzőkönyv és a megnyitás rendezését egy bizottság feladata lett irányítani, melyet az 1867. szeptember 20-i közgyűlés bízott meg a teendők ellátásával. Tagjai: Balogh Kornél elnök, gróf Zichy Ottó, Schiebringer Emil és Liszkay József voltak. Mellettük segédkezett Kautz Gusztáv főjegyző és Szücs Lajos pénztárnok.

1867. október 2-án érkezett Győrbe Lipovniczky István miniszteri tanácsos és Hollán Győző vallás- és közoktatásiügyi minisztériumi elnöki fogalmazó. A győri püspökvárban szálltak meg az ünnepség előestéjén.

A jogakadémia megnyitásának ünnepsége 1867. október 3-án a győri bencés templomban kezdődött. Fényes papi segédlettel Zalka János győri megyéspüspök mondott szentmisét. A templomban nagyszámú hallgatóság mellett jelen volt a királyi biztos, a káptalan, a pannonhalmi főapát, a csornai prépost, a megyei tisztikar élén a főispánnal, a császári és királyi 19. számú gyalogezred tisztikara, a városi tisztikar és Győr város képviselő-testülete, a főgimnáziumi tanári kar és az új akadémia tanári kara, a céhek zászlókkal, számos Győr városi és vidékbeli polgár; az oratóriumban pedig díszes hölgykoszorú foglalt helyet. A szentmise után az összes hallgató az akadémiai épület nagytermébe vonult, ahova csakhamar a királyi biztos úr is megérkezett, aki a megnyitó beszédet mondta.

Lipovniczky István magyar királyi vallás- és közoktatási miniszteri tanácsos és püspök úrnak, a Győri Királyi Jogakadémiának ünnepélyes megnyitása alkalmával mondott beszéde:

Méltóságos Megyéspüspök Úr!

Nagytekintetű Gyülekezet!

A koronás királyi iránti rendületlen hűség és a honfűi örömmek egyaránt magasult érzelmével nyílnak meg ajkaim ezen ünnepélyes alkalommal, mely Győr városát jogakadémiával gazdagítja, engem pedig azon ritka szerencsében részesít, hogy a fejedelmi kegy ezen épp oly’ magasztos mint áldásos nyilvánulásánál a magyar kormánynak küldöttje és képviselője lehetek a cultus és közoktatási miniszter úrnak, azon köztiszteletű férfiúnak, aki megújult alkotmányos életünk hajnalán, működésének első áldozatját a győri jog-akadémia visszaállításával mutatá be a tudomány és a haza oltárán, és kit egyedül legyőzhetetlenül parancsoló körülmények tartanak vissza azon vágnak teljesítésétől, mely szerint maga jelenlétével óhajtá emelni az örömnapot, melyet tudományokért lángoló nemes szívének őszinte törekvése az első rangú tényezők sorában segített a tisztelt városnak kivívni, megszerezni.

Ezen fényes küldetésnek annyival inkább örvendek, mivel ekképp a szerencse kínálkozik személyes tiszteletem adóját is leróni e tisztelt város emelkedett lelkű polgárainak, kik a magasb műveltség terén nem versenyeznek kevésbé a babért hazának többi várossal fölött kiérdemelni, mint az ipar és szorgalomnak veritékökkel áztatott mezéjén saját és kedves hazánk jóllétét, fölvirágzását nemes törekvéssel elősegíteni, és kik ezért méltók is arra, hogy a szorgalom és az emelkedés tanyáján legszívesebben kéjelgő műzsák is ajándékaik teljével üssék föl székhelyöket kedvelt körükben.

Midőn e reám nézve igen hízelgő tisztemben eljárni óhajtok, nem lehet feladatomban a legfőbb kegyelemmel visszaállított jogakadémia történelmét egész kiterjedésében ecsetelni, bár méltó tárgya lenne a legtüzetesb értekezésnek, akár a közreműködő személyek nagyságát, akár a viszontagságok korrajzát, akár az áldozatok halmazát vennők figyelembe, melynek létezésének, működésének elröppent idejét, mint szintannyi örvendetes vagy bánatos emlékkövek jelölik. A hála azonban és elismerés, mely lovagias nemzetünknek az ősök iránti egyik kiváló jellege követeli, hogy önök lelki szemei előtt föllebentsem a múltnak leplezetét, földidezzem árnyait azon dicsőknek, kik a jogakadémia alapítása, fölvirágoztatása által első rendű jötevői lőnek, különösen e városnak és az egész vidéknek; és főlemlísem a nagylelkűeket, kik jobb reményt keltő napjainkban amazoknak sorát aligha kevesebb dicsőséggel kiegészítik, bezárják.

Első helyen említendő Dallos Miklós győri püspök, aki e tanintézetet az általa 1625-ben meghívott Jézus Társaságiak tanügyi vezérletére bízván, annak nemcsak 12.000 forintot adományozott, hanem számára dicső emlékü III. Ferdinánd császár- és királytól a lébényi és veszprémvölgyi apátság javait is megszerzé.

Ezen alapítványokat kis-sennyei Sennyey István és Draskovich György szintén győri püspökök 23.000 forinttal nagylelkűen gyarapíták.

Ide járul az adományaiban fejedelmi bőkezűséget gyakorló Széchenyi György győri püspök, ki e célra 50.000 forinttal és Gorup Ferenc novii püspök s győri kanonok, ki e tanintézetet jószágokkal gazdagítá.

Ezenkívül említendő még Eszterházy Ferenc gróf és neje, Thököly Kata, kik e célra nevezetes jószág-részeket adományoztak. A tanodai épületet Széchenyi Pál győri nagyprépost építtette, melyre a második emeletet Zichy Ferenc gróf győri püspök költségén magasítottatott. A zárdaépületet a már említett Széchenyi György a győri kanonokoknak 11.449 forintnyi adományával gyámolította, nagyszerű költséggel emeltette, az azzal kapcsolatban lévő díszes egyház pedig Acsády Ádám győri kanonok, utóbb veszprémi püspök költségén fejeztetett be.

Az ekképp alapított és hazánk tudományos intézetei közt tekintve abban dicsérőleg működött a nagy szellemi erővel rendelkező kitűnő akadémia a tudományok pályáján áldásosan működött egész 1849-50-ig, amidőn a bölcsészeti és a jogi tanfolyam is meg lőn szüntetve. Ne fürkesszük a csapás sejtelmes vagy tán igenis ismert okait, úgy látszik, az isteni gondviselés kezében ez is egyike akart lenni azon, habár a halandók előtt sokszor nem igen kedves próbáltatásoknak, melyek közegül szolgálnak nagy jellemek feltűnésére, a nemes szívek annál edzettebb, kitarthatóbb működésének nyilvánulására.

E mostoha körülmények közt, mint magyar fajunk, mondani szokta, Isten jó kedvében Győr egyházmegyének főpásztorul oly férfiút ajándékozott, ki nagy szellemi ereje, és kimeríthetetlen bőkezűségének monumentális emlékeinél fogva soha meg nem alázható büszkesége marad a magas műveltségnek épp úgy, mint a tevékeny keresztény szeretetnek, és ki, mint ez ügybeni erélyes felterjesztéséből kitűnik, mindjárt a főpásztori kormány átvétele után, a tudományos haladás ezen megszüntetett palaestrájának visszaállításával kezdett foglalkozni.

Ugyanis, így szól a legalázatosabb felterjesztésben a megyének feledhetetlen főpásztora, most már herczegprimások székének díszé „mióta püspöki székvárosom szellemi előrehaladását éber szemekkel figyelve észlelem, napról napra mindinkább mélyen érzem szükségét oly magasabb tudományos tanintézetnek, mely ugyan nagynevű elődeim példátlan és eléggé soha nem magasztalható bőkezűségéből egykor e város keblében a közművelődés és értelmi felvilágosodás jótékony sugarait országszerte áldásthozólag szétárasztá, de melyet a város, a tudományoknak hajdan dicső székhelye, már majd két évtizeden át sajnosan nélkülözni kénytelen.”

A főpásztori alázatos kérelem visszhangra találván a fejedelem atyai keblében, és ez támogatván a fennkölt lelkű oktatásiügyi miniszter úrnak, fajunkat a művelt nemzetek tudományos színvonalára emelni óhajtó hazafias törekvése által, folyó évi május hó 12-én kelt legmagasb királyi leiratával a fájdalmasan nélkülözött intézetet visszaállítani kegyeskedett. A királyi kegyelem hálára felhívó ezen ténye íme egész nagyságában áll önök előtt, tisztelt gyülekezet, melynek messze kiható érvvel növekvő gyűrűzetben mutatkoznak, ha a fejedelmi nagylelkűség e lekötelező zálogát akár tudományos, akár társadalmi szempontból mérlegeljük.

A szellemnek élete a tudományokban, az összes műveltség fejlesztésében rejlik; ez eleme, melyben fonságának culmisatióját éri el, és visszatükrözi az isteni képet, hasonlatosságot, melyre teremtetett. Ha hitbéli tekintetben kiaknázhatalatlan mélységű az egyháznak és szép mondata: „nihil enim nasci profuit, nisi redimi profuisset”, tudományos szempontból melléje állítható ez: mit ér embernek születni, ha szelleme, e szikrája az istenségnek, a tudatlanság sötétségéből nem válhatik meg.

Nagy Sándor népeket és országokat zúzó győzelmei közt sem pirult bevallani, hogy többel tartozik a bölcsészet atyjának, mint nemzőjének, Fülöpnek, mert ennek csak testi, de szellemi életét amannak köszönheti.

Napjainkban az emberi szellem merész szárnyacsattogással emelkedik a tudományok végtelen régióiba és tisztán óhajtván látni azt is, mi talán örökre fedve marad előtte, sas szemmel daczos merevséggel irányozza az összes tudás ragyogó napjára és létet, befolyást csak azon nemzeteknek biztosít, melynek szárnyain hordoztatják magukat, és a műveltség fénycsomójának sugarait szellemi tűzfokukba felvenni, központosítani az értelem és kedély egész erejével, sőt erőlködéseivel is képesek, készek, elég elszántak.

Nemzetünk, mely hősiességi dalaival, a harcmezőn léteért vívott küzdelmei mellett is megőrizte, sőt hatványozta a cultura összes ágai iránti fogékonyságát, képességét, s mely, midőn hazájának oly sokszor vérben úszó földgörrön-

Hajnik Imre

Született: Pest, 1840. április 5.

Meghalt: Budapest, 1902. augusztus 30.

Tanulmányait Bécsben és Pesten végezte. 1863. május 3-tól a pozsonyi Kir. Jogakadémián lett tanár és könyvtáros. 1865-től a nagyvárad Kir. Jogakadémián a történelem és a statisztika rendkívüli tanára. 1866-ban Kassán, majd 1867-től Győrben tanított, ahol a Győri Kir. Jogakadémia igazgatója lett. A Győri Kir. Jogakadémiára a vallás- és közoktatásügyi miniszter a 9240. számú rendelettel (1867. szeptember 16-án) nevezte ki igazgatónak, s egyúttal a magyar állam- és jogtörténet és a magyar közjog és a közigazgatási jog nyilvános rendes tanára lett. 1870. december 6-án, a 27942. számú rendelettel, a király végleg megerősítette igazgatói állásában. 1872. április 11-én kelt miniszteri engedéllyel tanulmányutat engedélyezett a miniszter Hajniknak. 1872. április 26-án miniszteri engedéllyel külföldi tanulmányútra ment és távozott a Győri Kir. Jogakadémiáról. 1872. szeptember 23-án adta át az igazgatóságot Kautz Gusztávnak.

gyeiért elsorolhatatlan ellenséggel szemben küzdött, egyszersmind a civilizáció és műveltség szentélyét is megőrizte nemcsak saját, hanem Európa összes népeinek számára, nem maradhat el az általa ekképp véráldozattal is megdicsőített ösvényen, hanem inkább, valamint a kulturáért vívott harcokban zászlóját mindig dicsfény övezte, úgy a haladás küzdelemében is újabb babérokkal kell ezt ékesítenie, mi nemzetközi fényes állásának elkerülhetetlenül szükséges és ezért féltékenyen őrizendő tényezőjévé lő, ha kezeiből ki nem akarja csavartatni senki által el nem vitatható trophaeumait, ha nem akar létének hátrahagyott annyi óriási nyomai után, a haladás és műveltségnek magasra emelkedő hullámverése előtt mintegy megrettenve, más bátrabb népek által, melyeknek egyiránt erre nézve semmivel sincs több hivatásuk eltemettetni.

Ezt pedig életre termett vérünk nem akarja, nem akarhatja és azért örömmel kell üdvözölnie a művelődés és tudományosság szentélyeit, melyek előtte megnyílnak, s melynek szaporodásával tágas mederben ömlik a szellem életvize, mely az emberi nem szerencséjére minél bővebben élveztetik, annál nagyobb szomjat ébreszt és sürgeti a tantalusi ingerének hasztalan megkísérelt teljes kielégülését.

Bennök látjuk őseink szellemét, irányát; bennök a viaskodást, mely sokszor a múlttal akart szakítani; bennök a tusakodást, mely a jövőt, már megelőzőleg hatalmába akarta ejteni; bennök a szent lelkesedést, mellyel a közügyet átkarolták; a féltékenységet, mellyel véren szerzett szabadságuk kincseit minden megtámadás ellen törhetlen erővel körülzárták, hogy teljes épségben szálljon szeretett unokáikra az örökség, melyet bölcsességök, kitartásuk, áldozatuk, hozott vagyonuk és életük megállapított, visszaszerzett, megszilárdított.

És éppen a jogtudományok azok, melyek kedvelése népünk nemzeti jellegének egyik kiváló vonását képezi; aránylag sehol sincs annyi legista, mint nálunk, sehol a törvénytudás nagyobb mesterei, mint számra nézve eléggé csökkent vérünk férfiai közt.

Róma fórumán nem sürgött több jogász, mint areopagjainkban és a rostrumot nagyobb szónokok nem dicsőítették meg, mint a magyar jogtudósok törvényhozó vagy igazságszolgáltató magaslatainkat; ezenkívül pedig fajunknak egész történelme jogvédelemmel van tele, mely a jogérzetben legalább is egyenlő lévén a szervezeti államelméletet élő többi nemzetekkel, jogáért szenvedni, sőt meghalni is tudott, de jogáulást nem követett el soha.

Nemzetünk e jogi élete elválatlanul egybeforrt létével, együtt áll vagy dől mindkettő, miért is törvénykönyve nemcsak történelmi emléke múltjának statusbölcsességének, hanem palladiuma is politikai létének, fennmaradásának.

De messze vezetne a jogtudományok különféle nemeinek ilyen fősorolása; gazdag rakár az, mely nem csak eszméket, hanem életelveket nyújt, annál becsesebbeket, minél inkább az emberi lét belsejéből vétetnek, és minél közvetlenebbül irányulnak a közös társadalmi élet összes viszonyaira, melyek szerintök alakulnak, vagy bizonyára szerintök intézendők, különben a népeknek államéleti céljok nemcsak kockáztatva, hanem veszve is van. – A társadalomban nem létezhetik csak hatalom, a jog az, min a társadalom alapszik, emelkedik, és juthat lehető tökélyre.

Társadalmi szempontból tekintve a jogakadémia előnyeit, nehogy visszaéljek a tisztelt Gyülekezet türelmével, elég legyen felemlíteni, mennyivel könnyítették meg a tudományok csarnokához való jutás a város és vidéke minden tudo-

mány után sóvárgó ifjú polgárára nézve, és így kiket a mostohább körülmények a távolabb eső intézeteknek tömérdek költséggel járó látogatásától különben eltiltanának, azoknak is módot nyújt az elme tudományos kiművelésére, és ekképp sok szép tehetség, mely különben paragon hevert vagy eltemetett volna, megnyeretik a közügynek és támasza lehet e drága hazának, ki másképp alig hordhatott volna csak homokszemet is a haza oszlopai alapzatának megszilárdításához. A szülők is szívük kedves kincseit, gondosan nevelt sarjaikat könnyebben kísérhetik őrszeggel éppen a legsikamlósb években, melyek távolabb eső helyeken sokszor egész életre kiható szomorú következményeket szülnek, és a jó szülők megcsalódott szíve, az anyagi veszteségen kívül, egész megszakadtáig mint szomorú fűzgyászok magzatjoknak elkoczkázott szerencséje, boldogsága fölött.

Ezenkívül a város, mely keblében a tudományos intézetet bírja, nemcsak a műveltség nimbuzának, hanem az ipar- és szorgalom-cikkek kelendőségének is örvend, mi jótékony visszahatást gyakorol a város emelkedésére, felvirágzására.

Ennyi előnyben, ennyi áldásban részesítve a legmagasabb fejedelmi kegy által, hálánk forró érzetében boruljunk le a királyi trón számolyánál, s mondjunk szívből fakadt hálát, köszönetet fölséges Urunknak, koronás királyunknak, ki megértve hívei könyörgését, királyi szívének egész hajlamával teljesítette hű alattvalóinak kérését, és a tudományos közművelődésen kívül anyai jószágának áldásait különösen e város fölött árasztotta el.

Érezzék ezt mélyen, győri tisztelt polgárok!

Viszonozzák a jótéteményt alattvalói hűséggel, áldozatkészséggel az igazságot szerető, jogtisztelő fejedelem iránt: különösen pedig szívelek meg, hogy a haza reményeit, a szülők legdrágább kincseit már most nagyobb számmal fogadják városunk falai közé: távolítsanak, a haza szent évében kérem, távolítsanak el mindent, mi a hon reményeit, jövőjének zálogát képző e nemzedéknek anyagi, de főleg erkölcsi kárára lehetne; sok romlatlan szív fog itt dobogni, őrizték az örökösükre bízott drága kincset és azokat, kik öönhöz a földi, anyagi kincsek öszvegét hozzák, honfűi erényekkel gazdagítva küldjék vissza övéikhez.

Engedje az Ég, hogy a kinevezett, és most általam tisztelt Hajnik Imre, Kautz Gusztáv és Milbek Károly urak személyében tisztelettel bemutatott tanári kar sikerdús szellemi tevékenysége által a hallgatóknak nemcsak elméjük gyarapodjék ismeretekben, hanem nemesedjék szívök is, különösen a jogérzet, jogtisztelet által és ezen forrásból fakadjon nálok a fejedelem, a koronás király iránti hódolat, hála, odaengedés tudván, hogy, a legelső magyar ember a király, kinek hatalma, dicsősége szintén jogokban, azok tiszteletében áll.

A hála és köszönet igaz gyöngyeiből illessenek Önök Uraim hercegprímásunk babérajaira is, ki az egyházi méltóságnak hazánkban legfőbb polczát lelke nagyságával, nemességével még felülhaladja, s melynek e város annyi zálogát bírja, hogy lépten-nyomon annak emlékeivel találkozik: legyen neve áldott, mint áldott volt atyailag főpásztori működése, lángoló buzgalma!

Mély csorbát ejtenének Önök, Uraim hálaérzelmükön, ha ezen ünnepélyes órában feledni tudnák közoktatási magyar királyi miniszter ő nagyméltóságának, Ő Felségének sikeres közbenjárását a jogakadémia visszaállításának ügyében; távolléte azon előnnyel kínálkozik, hogy szerénységét nem sértjük, ha érzelmeinknek heves kifejezést kölcsönözve fönne hirdetjük eredményteljes eljárásának érdemét, és tiszteletkoszorúzza nevét nagylelkű közvetítéséért új dicsfénytel környezettnek valljuk, és hálatelten unokáink szívében is eltörülhetetlenül vessük!

Legyen még szabad Méltóságodhoz fordulnom, e szerencsés egyházmegyének legmélyebben tisztelt főpásztorához! Méltóságodnak nemes, a nevelés és oktatás pályáján edzett, a közjóért áldozatot nem kímélő emelkedett érzülete már eddig is tanúsított bőkezűsége kezességül szolgál, hogy e mai nap megnyitott tudományos intézet fölött atyai szemei öröködni fognak, és e tekintetben is nagy elődjének pharosként világító példája nem annyira ösztönül, mint irányítani szolgáland.

Püspökök, egyházi férfiak alapították, viragoztatták fel ezen intézetet, nem fogja megvonni Méltóságod kegyességét tőle, méltóztassák nagylelkűsége, áldásos érdekeltsege s már eddig is borostyánzott tevékenysége által halhatatlan elődjének nyomán megcáfolni azon nem ritkán fölmerülő vádud, mintha egyházunk a tudományos haladásnak nem volna barátja, ápolója – ezen intézet is ellenkezőt tanúsít.

Köszönetet mondva tisztelt Gyülekezet szíves türelméért, midőn a jogakadémiát megnyitottnak kijelentem, az ünnepélyes pillanatokot megszentelő ősi magyar szokás szerint óhajtom:

Éljen a király! Éljen a haza! Viruljon a jogtudomány és annak győri akadémiaja!"

Az éljenzések között befejezett beszédet az akadémia fiatal igazgatójának, Hajnik Imrének tudományos lelkesültséggel szerkesztett beszéde követte, amelynek befejeztével a közönség szétvitte a városban az örömhírt, mármint hogy a város tárt karokkal várja újra a joghallgatókat.

Az ünnepély befejezését jelentette, hogy a győri megyéspüspök úr díszebédet rendezett a megnyitón résztvevő magas rangú vendégek számára.

A díszebéden felköszöntések hosszú sora következett. A megyéspüspök úr Őfelségére és az uralkodóházra mondott felköszöntője nyitotta meg a sort, ezt követte a hercegprímás úrra, a vallás- és közoktatási miniszter úrra, a győri megyéspüspökre, a jelenlévő királyi biztos úrra, a város közönségére, a tanári karra, a fennállott győri jogaka-

démia utolsó főigazgatójára, Deáky püspök úrra és Deák Ferencre mondott felköszöntések. Ez alkalomkor olvasta fel a királyi biztos úr a miniszter úr önmagyméltóságától beérkezett üdvözlő távsürgönyt. A távírda útján az üdvözlést rögtön viszonzták a győri ünneplők.

Simor János hercegprímás levélben köszöntötte a jogakadémiát, a levelet a győri polgármesternek címezte.

Simor János hercegprímás választávirata Győr város polgármesteréhez:

Tekintetes Polgármester Úr!

Minél nagyobb örömmel s köszönettel vettem tekintetes uraságodnak, ő cs. és kir. apostoli kir. Felségének f. é. május 12-én kelt legmagasb elhatározása folytán visszaállított győri jogakadémia már holnapi napon tartandó megnyitási ünnepélyére szíves meghívását: annál inkább sajnálom, hogy jelenlegi bokros teendőim s gondjaim terhe meg nem engedik, miszerint személyesen részt vegyek az általam oly annyira szeretett és tisztelt sz. kir. város lakosságának közös örömeiben, de amelyben távolban is annál bővebben osztozom, minél megnyugtatóbb reám nézve azon öntudat, hogy az egykori kedves székvárosom igen tisztelt nagyérdemű közönsége iránt, soha meg nem szünendő legjobb akaratomat a nevezett jogakadémia visszaállításának kieszközölésében tett fáradozásaim által némileg bebizonyítottam. Ki egyébiránt becses jóvoltába ajánlott maradok Esztergomban, 1867. évi október hó 2-án, Simor János s. k. esztergomi püspök.

Szintén sürgönyöztek, és ezáltal jelezték tiszteletüket Kárfy miniszteri elnöki titkár és Szabó Imre osztálytanácsos is, mindketten a győri akadémia egykori növendékei voltak.

A díszbéd alatt Farkas Miska zenésztársaival a legválogatottabb zenedarabokat adta elő.

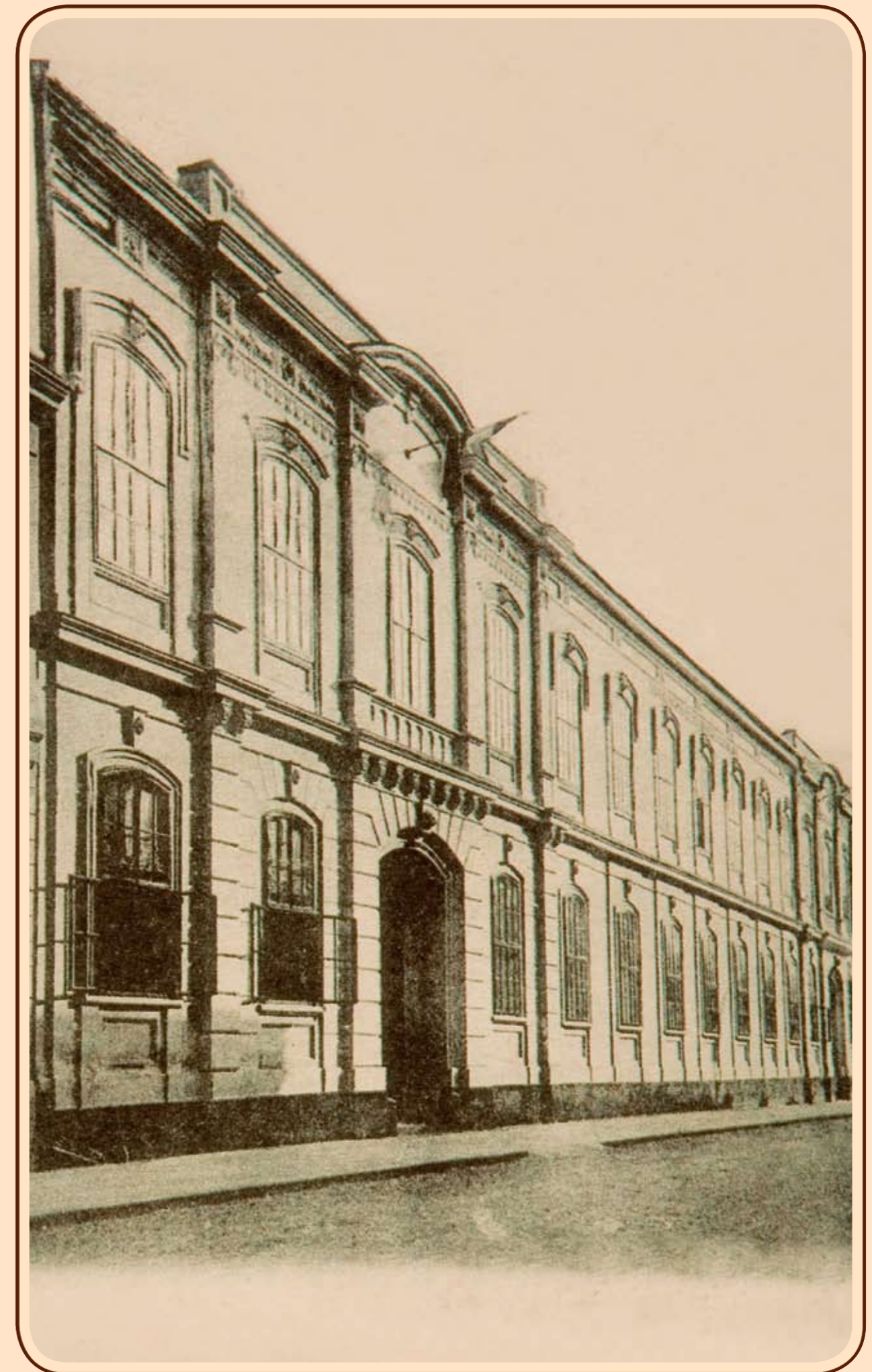
Az akadémiai ifjak nem feledkeztek meg azokról, akiknek közbenjárása nélkül nem kezdhették volna meg győri tanulmányaikat.

1867. október 2-4. között megtörténtek a beiratkozások, majd október 6-án megkezdődtek az előadások.

Az akadémiai ifjúság hálafeletért intézett a vallás- és közoktatási miniszterhez és a hercegprímáshoz, megköszönte nekik azt az erőfeszítést, amit az akadémia érdekében kifejtettek.

Megyház utca (ma Liszt Ferenc utca)

A Győri Királyi Jogakadémia épülete a Megyház utcában

A Győri Királyi Jogakadémia ifjúságának hála-felirata vallás- és közoktatási miniszter úr ő nagyméltóságához, az akadémia visszaállításáért:

*„Nagyméltóságú Miniszter Úr!
Kegyelmes Urunk!*

Midőn nagyméltóságod engedetlenül szorgalmazta a győri m. kir. jogakadémia mint hazánk egyik nagyfontosságú közintézetének visszaállítását, nemcsak annak adta jelét, hogy hazánk boldogságát és felvirágoztatását szíven hordja, hanem egyszersmind megmutatá, miszerint nem feledé, mi egy hon boldogságának fő tényezője, midőn számtalan honpolgár jólétét és művelődését előmozdítani, tevékenységének tágas tért nyitni törekedett. Áldozathozó munka és fáradtság ez, mert jutalma biztos, máris ezrek hálaája követi, míg később, ha Isten engedi, a hazának oly polgárokat nevel, kik a tőle nyert jótéteményeket feledni nem fogják, jó és balszerencsében támaszai, védői lesznek; s nem boldog-e, ki azt mondhatja örvendő lélekkel: ez az én munkám!

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy annyi nemes szív hálájához mi is hozzá kapcsolhassuk őszinte szívből fakadt köszönetünket. Érezzük tartozásunk súlyát, melyet lerónunk annál nehezebb, miután szavaink, melyekkel érzelmeinket tolmácsolni iparkodunk, a közelismerés és hála mellett teljesen elenyészett; minket kötelezett Nagyméltóságod legtöbb hálára, miután nemcsak nem vonta meg tőlünk az alkalmat, sőt rendelkezésünkre bocsátott mindent, miáltal egykor hazánk javára s dicséire válhatunk. Fogadja Nagyméltóságod legalázatosabb köszönetünk kijelentése mellett egyszersmind abbéli ígéretünket, miszerint mi kötelmünknek ismerjük megtenni mindent, el nem mulasztani semmit, miáltal önművelődésünket előmozdíthatjuk, s fő törekvésünk a magyar név becsületére válni érvényesül. Legkegyelmesebb pártfogásáért jövőre is esedezve, maradunk Nagyméltóságodnak s Kegyelmes Urunknak legalázatosabb szolgálai:

a Győri M. Kir. Jogakadémia összes hallgatósága”

A Győri Királyi Jogakadémia ifjúságának hála-felirata herczeg-prímás ő főméltóságának, az akadémia visszaállítása körüli fáradozásaiért:

Főméltóságú és Főtisztelendő Herczeg - Prímás Kegyes Urunk!

Nagy férfiak tulajdona jutalmat nem ismerni, habár felszámíthatlan becsü tettek szerzőjének s a társadalom önzetlen jötevőinek nevezi is őket az emberiség. Visszautasítható bármily jutalom, a hálát azonban elnémitani, az ezreknek kebelében rejlő hálaérzelmeket elfojtani nem lehet. Ez érzet vezérelt bennünket is Főméltóságod színe elé, s egyszersmind azon meggyőződés és vigasztaló hit bátorított, miszerint Főméltóságod legalázatosabb szavunkat meghallgatja s nem vetendi meg érzelmeinket- a hála szent érzelmeit. Nem megszámlálhatatlan érdemeit felsorolni, nem örökbecsü tetteit magasztalni: célja legalázatosabb jelen feliratunknak, mert hisz ezekről tanúskodik az érdem jutalma: a köztisztelet, s tanúskodik a tettek sikere, s az ezáltal származott hálás közszeretet, mellyel lépten-nyomon találkozhatunk. Ez azon emlék, melyet az idő romboló ereje bántatlanul hagy, ez azon jutalom, mely nagy és nemesszívű férfiak kebelére jóltevő hatást gyakorol. Hálát kívánunk mondani, őszinte szívből fakadó hálát és köszönetet azon legújabb nemes tettéért Főméltóságodnak- mely által hazánknak egy tudományos közintézetet, nekünk pedig útmutató vezért s alkalmat nyújtani méltóztatott, hogy oly polgárokká képezhessük magunkat, kik hazájuknak nemcsak hasznára, hanem egyszersmind dicséire is válnak. Ezáltal Főméltóságod nemcsak nemes szívét, nemcsak a tudományok és művészetek iránti kiváló rokonszenvét mutatá meg, hanem egyszersmind elérhetetlen tökélyű példát nyújtott nekünk nemesen, önzetlenül s egyedül a közjó érdekében cselekedni, s míg így ezrek és ezreknek pályát nyitott, felmérhetetlen haszon és becsü szolgálatot tett mostoha sorsú hazánknak.

Fogadja azért Főméltóságod legkegyesebben igaz szívükből fakadt legalázatosabb hálánkat a győri m. kir. jogakadémia visszaállítása körüli fáradozásáért, mint amelyben Főméltóságodnak legbokrosabb, de egyszersmind legnehezebb része vala a kezdeményezés. Nekünk, kik a győri kir. jogakadémia első hallgatói s polgárai vagyunk, jutott a szerencse először hálánkat kifejezni Főméltóságodnak, bennünket ezren követendnek, kik ugyanezen érdelemtől lesznek áthatva.

*Miután legkegyesebb pártfogásáért jövőre is esedeznénk,
maradunk*

*Főméltóságú és Főtisztelendő Herczeg-Prímás Kegyes Urunknak
legalázatosabb szolgálai*

A Győri M. Kir. Jogakadémia összes hallgatósága

Simor János herczegprímás válaszolt is az ifjaknak és áldását küldte rájuk. Itt olvasható Simor levele, amit Hajnik igazgatónak írt. A levélben kéri az igazgatót, hogy a joghallgatókat értesítse jókívánásairól:

„Magyarország Herczeg-Prímása Ő Főméltósága a Győri Kir. Jogakadémia ifjúság hála-feliratára válaszólag, az akadémia igazgatóságához következő iratot intézett:

Tekintetes Igazgató Úr!

Az Isten segítségével újabban helyre állított Győri Kir. Jogakadémia ifjúságnak kegyeletes felirata, melyet tekintetes uraságod a lefolyt október 27-iki becses soraival hozzám kísérni szíves volt, a küldők romlatlan érzelmeinek a legnagyobb becsületére válik, nekem pedig különösen annyiban okozott kiváló atyai örömet, amennyiben a lelkesült nyilatkozatot annak biztos zálogául hiszem tekinthetni, miszerint az akadémiai ifjúság mind vallásossága és erkölcsös viselete, mind a tudományok szeretete szorgalmas tanulása által a benne helyezett reményeket igazolni, s mind dicső alapítók iránti hálás tartozását, a Király, Haza és Egyház iránti kötelezettségeit tényleg leróni fogja.

Midőn tehát tekintetes uraságodat arra kérném, hogy ezen méltó várakozásomról az akadémiai ifjúságot főpásztori áldásom mellett értesítse; megkülönböztetett tisztelettel maradok lekötelezettje,

Esztergom, 1867. évi november 2-án

Simor János s. k.

esztergomi érsek”

A jogakadémia épülete

A Győri Kir. Jogakadémia előadásait a vármegyeháza épületében kezdték meg, majd 1869-ben a teljesen új épületet foglalt el a Megyeház utcában (a mai Liszt Ferenc út 17. sz. alatt).

Az akadémia elhelyezése ideiglenes jellegű volt, a könyvtár is a belvárosi katolikus elemi iskolában volt elhelyezve. Az új akadémiai épület tervét az építési bizottmány 1868. január 26-án fogadta el. A terv készítője Schlichter Károly építőmester volt. E terv három előadóteremről, kettő könyvtári szobáról, igazgatói és pedellusi lakásról gondoskodott. Az 1868. január 28-i városi közgyűlés felterjesztette az építkezési tervet a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba és a közel 25.000 forintban megállapított költségvetést helybenhagyta a kormányzat.

A minisztérium nem tartotta megfelelőnek a tervet, ezért a város újra pályáztatott és Lengerer János kapta meg az építés lehetőségét. Nagy Pál tanácsnok hosszú közgyűlési beszámolója olvasható az 1869. február 16-i 128. sz. közgyűlési jegyzőkönyvben a jogakadémiai épület építéséről, a helyiségekről, a felmerülő problémákról és Lengerer János építőmesterrel való megbeszéléseiről. Emellett kérelemmel fordult az 1869. február 16-án összeült Győr városi közgyűlés a tanulmányi alaphoz, hogy további támogatást nyújtson a felsőbb tanintézet számára. 1868. június 16-án megkezdődött az építkezés. Mivel az új épület a második tanév kezdetére sem készült el, így ideiglenesen az egyik tanteremnek berendezték az igazgatói irodát a közeli elemi iskolában. A második évfolyam számára Nogáll Károly győri kanonoktól mint a győri katolikus legényegylet elnökétől kért egy termet az egylet helyiségében.

A legszükségesebb bútorokat a város szolgáltatta az akadémianak. Eközben elkészítették az új épület terveit is.

Az igazgatói iroda a közeli konviktus elemi iskolájában volt elhelyezve.

1869 tavaszán készen állt az új akadémiai épület. 1869. október elején adták át hivatalosan az intézetnek az épületet. Az 1869. október 11-én tartott közgyűlés határozatilag kimondta, hogy az akadémia épületének tulajdonjogát az épületre fenntartja és az említett helyiségeket csak az intézet fennállása idejéig engedi át használatra. Az új akadémiai épület a következő helyiségekből állt: az emeleten az igazgatói iroda számára két szoba, a könyvtár részére két szoba, három előadóterem; a földszinten az épület keleti szárnyán; egy szoba, konyha és éléskamra a pedellus számára.

Az 1870. április 19-i közgyűlés jegyzőkönyvében olvasható:

A Nagyméltóságú Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium folyó évi február hó 1-jén 1919. sz. alatt kelt rendeletével felhívja a város közönségét, miszerint az itteni királyi jogakadémia elhelyezésére szolgáló és annak céljaira a város által felajánlott épület átalakítására vonatkozó jegyzőkönyvet hiteles alakban felterjesztesse.

Az ezen rendelettel elkészített jegyzőkönyv az illető elöljáró választmánynak jelentése hitelesített alakban felterjesztése rendeltessék el, amiért is a gazdasági választmány utasíttatik, hogy ezen jelentés hitelesített másolatát felterjesztés végett a városi főjegyzőnek átadja.

A jogakadémia szervezete és működése

Az igazgató hatásköre, feladatai

Az igazgatót (dékánt) a tanári kar meghallgatásán alapuló miniszteri előterjesztésre az uralkodó nevezte ki. A helyettes igazgatóról a miniszter gondoskodott.

A kinevezés után az igazgató a vallás- és közoktatási minisztériumtól küldött miniszteri biztos előtt letette a tiszti esküt, az ünnepélyes eskütételen a tanári kar is jelen volt.

Az igazgató közvetlen felsőbb hatósága a vallás- és közoktatásügyi minisztérium volt. Az igazgató a tanári kar vezetője és egyben jogakadémiai tanár is volt.

Az igazgató székhelyéről csak úgy távozhatott, ha erre a minisztertől engedélyt kapott, és helyettesítéséről gondoskodott. A tanulókat az intézetbe felvette és beíratta, a jogakadémia pénzügyeit kezelte, és a jogakadémiai bevétel öt százalékát a tanulmányi alapba elküldte. A tanulókra tanulmányi, fegyelmi és magaviseleti tekintetben felügyelt. A tanárok működését és társadalmi szereplésüket is figyelemmel kísérte. Az igazgató feladata volt, hogy a vizsgabizottságok elnökeit kinevezze, és az alap- és államvizsgálatokra való jelentkezések is nála történtek meg. A vizsgákon elnökölt, vagy kijelölte a vizsgáló bizottságok elnökeit. A visszaállított jogakadémia első igazgatója dr. Hajnik Imre volt.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1867. szeptember 16-án 9240. számú rendelettel nevezte ki helyettes igazgatónak Hajnik Imrét és egyúttal a magyar állam- és jogtörténet, a magyar közjog és a közigazgatási jog nyilvános rendes tanára lett a jogakadémián. 1870. december 6-án a király végleg megerősítette igazgatói állásában.

1872. április 11-én kelt miniszteri engedély alapján 1872. április 26-án külföldi tanulmányútra ment. Hajnikot távolléte alatt dr. Kautz Gusztáv jogakadémiai tanár helyettesítette.

1872. július 14-én a pesti tudományegyetem tanára lett Hajnik Imre. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1872. július 24-én az 18235. sz. rendelettel Kautz Gusztávot bízta meg helyettes igazgatónak. Hajnik Imre 1872. szeptember 23-án adta át az igazgatóságot Kautz Gusztávnak.

Hivatalosan a király 1872. október 26-án dr. Kautz Gusztávot nevezte ki a Győri Kir. Jogakadémia igazgatójának. Kautzot Kádas Rezső miniszteri biztos iktatta be igazgatói hivatalába.

A frissen kinevezett igazgató a jogakadémia újraindulásakor, 1867. szeptember 16-tól, helyettes rendkívüli tanár lett. Kautz Gusztáv, aki addig Győr város főjegyzője volt, miniszteri engedéllyel továbbra is megtarthatta e pozícióját. 1870. március 10-én nyilvános rendkívüli, 1870. augusztus 1-től nyilvános rendes tanárrá nevezték ki a jogakadémián. Amikor rendes tanárrá kinevezése megtörtént, ekkor le kellett mondania Győr városi főjegyzői tisztségéről. Kautz Gusztáv lemondási bejelentését 1870. augusztus 9-én tette meg a városi közgyűlésen.

1879. december 31-én a király az oktatásügy és a tudomány körül szerzett érdemeinek elismeréséül királyi tanácsossá nevezte ki Kautz Gusztávot.

Kautz Gusztáv dr. a jogakadémia feloszlásáig volt igazgató.

Kautznak nagy része volt az akadémia újraindításában mint tanár és igazgató dolgozott a felsőbb tanintézetben, és az új akadémiai épület létrejöttében is rengeteg segítséget nyújtott. Minden tőle telhetőt megtett az akadémia érdekében, és a megmentésében is jelentékeny szerepet vitt. Az akadémia bezárásakor, 1892. július 1-jén is ő búcsúzott el végleg a tanintézettől és a jogakadémiai tanároktól.

A tanárok feladatai

Jogakadémiai nyilvános rendes tanár csak az lehetett, aki a jogi tanfolyamokat rendszeresen elvégezte, jogi doktori oklevelet és elnyerendő tanszéknek legalább egyik tantárgyából egyetemi magántanári képesítést, habilitációt szerzett. A tanári állást pályázat útján lehetett betölteni. Az álláspályázatot a vallás- és közoktatásügyi miniszter hirdette meg. A tanári pályázók az akadémia igazgatóságához nyújtották be kérelmüket az állás elnyerése céljából. Az igazgató az állásra jelentkezők kérelmeit a tanári kar elé terjesztette, mely a jelöltek közül hármat kiválasztott, és ezeket a jogakadémiai igazgató útján a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé terjesztette, aki a jelöltek közül egyet kinevezett a megpályázott tanszékre.

A nyilvános rendes tanárokon kívül helyettes rendkívüli, nyilvános rendkívüli és tanársegédi állások is voltak. Helyettes rendkívüli tanár volt, akit a vallás- és közoktatásügyi miniszter azon feltétellel nevezett ki, hogy egy év alatt megszerzi az egyetemi magántanári képesítést és a jogi doktori címet. A feltételek teljesítése után az illető tanár megkapta a nyilvános rendkívüli, majd a nyilvános rendes tanárrá való előléptetést is.

A tanári és tanársegédi állásra kinevező okiratot, az úgynevezett tiszti rendelvényt a miniszter az igazgatóságnak küldte meg, aki hivatalosan is átadta az illetőnek. A kinevezett tanár vagy tanársegéd a tanári testület nevében az igazgató előtt letette a hivatalos tiszti esküt. Az 1874-i szervezeti szabályzat megszüntette a tanársegédi állást.

A tanároknak kötelességük volt az igazgatótól időnként összehívott tanácsülésen megjelenni. A tanácsülés gondoskodott a helyettesítésekről, a nem kötelező speciálkollégiumok tartásáról és magántanárok kijelöléséről. Döntött a tanácsülés a tanulók tandíjmentessége ügyében, a tanév végén felülvizsgálták a tandíj behajtását és kezelését. Megtárgyalták a vizsgák tapasztalatait, és a felmerült kívánalmakat felterjesztették a minisztériumhoz. A rendes és rendkívüli tanárok kötelesek voltak hetenként legalább tíz órát tanítani, ha pedig a szaktárgyukra kiszabott idő nem érte el a heti tíz óra átlagot, akkor a hiányzó órákat speciálkollégiumokkal kellett kitölteniük.

Minden tanárnak kötelessége volt időnként egy órában valamely speciális tárgyból ingyenes kollégiumot tartani.

Akadémiai hitszónokok

Az akadémiai hitszónokokat a győri egyházmegye püspöke jelölte ki és a vallás- és közoktatásügyi miniszter erősítette meg a kinevezést.

Hitszónokok voltak a győri jogakadémián a következő személyek:

Steiner Fülöp 1867. október -1869. április között; Kiss Ignác dr. 1869. május- 1871 között;

Kurcsy János 1871-től 1872-ig; Holdházy János 1872-től 1877-ig; Balits Antal 1877-től 1892-ig.

Feladatuk volt az iskolaév elején a Veni Sanctéval, az év végén Te Deummal kapcsolatos ünnepi misét megtartani, az iskolaév alatt pedig vásár- és ünnepnapokon szentmisét és szentbeszédet mondani az akadémiai ifúság számára.

Az akadémiai pedellus (írnok)

Az akadémiai igazgató meghallgatása után a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezte ki a pedellust. Feladata volt az igazgatói iratok és kiadványok másolása, a tanszerekre való felügyelés és az intézet ügyeinek intézése.

A Győri Kir. Jogakadémia pedellusai voltak: Csákos György 1867 szeptemberétől 1868 június 1-ig; Csoma József 1868. június 25-től 1876. június 30-ig; Méry József 1876. szeptember 13-tól 1878. december 16-ig, haláláig; Kázméry Tivadar 1879. május 12-től az akadémia megszüntetéséig.

A jogakadémia könyvtára

Az 1848-ban megszüntetett akadémia könyvtára a győri bencés gimnázium kezelésébe került. A jogakadémia visszaállítása után a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1868. február 8-án kelt rendeletével felszólította az akadémia igazgatóságát, hogy a bencés gimnáziumtól szerezze vissza a könyvtárat. A gimnázium igazgatója a rendeletnek megfelelően 1868. február 27-én átadta a jogakadémia számára a 468 munkából, 798 kötetből álló bibliotékát. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium ezer forint összegű könyvtári segélydíjat juttatott a könyvtárnak, valamint a

Városháza

420 forintnyi rendes könyvtári átalánynak és a joghallgatóktól szedett könyvtárhasználati díj részéből 161 munkát szerzett be. Az első tanév végén már 1082 kötet volt a bibliotékában.

A könyvtár gyarapításához a későbbiek folyamán hozzájárult dr. Kautz Gusztáv akadémiai igazgató: 1872 szeptemberében 126 kötetet adományozott a könyvtárnak. Hozzájárultak a könyvtári állomány növeléséhez a magyar miniszteriumok, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Statisztikai Hivatal és a Magyar Országgyűlés képviselőháza által megküldött kiadványok. A könyvtárat a tanárok és a joghallgatók használhatták. A könyvtárnak két helyisége volt, az egyik olvasóteremként is szolgált. A könyvtáróri tisztség eleinte tanársegédi álláshoz volt kötve, 1874/1875-től a tanári testület egyik tagja volt a könyvtáros, akit a tanári kar meghallgatása mellett a miniszter bízott meg.

A Győri Királyi Jogakadémia könyvtárának állapota 1884. december 31-én

A könyvtárőr dr. Hajda Mihály jogakadémiai tanár volt. 1884-ben a könyvtár két szobából állt és külön olvasóterme volt. A könyvtáróri tisztelet az egyik tanár látta el, évi jutalomdíja 210 forint volt. A könyvvásárlásra fordított összeg 1884-ben 445 forint volt. A könyvvásárlásra fenntartott állandó alap felhasználásáról a tanári kar határozatban intézkedett. Nyomtatott könyvjegyzéke nem volt a könyvtárnak, egy főkönyvbe jegyezték fel a gyarapodást. A könyvek száma 1884-ben 2739 mű volt, 6154 kötetben. Bölcsészeti könyv 138 mű, 187 kötetben és 35 füzetben, történelmi és földrajzi könyv 419 mű, 768 kötetben és 410 füzetben, államtudományi, nemzetgazdasági, statisztikai és politikai könyv 1864 mű, 2670 kötetben és 970 füzetben, enciklopédikus művek 132 mű, 231 kötetben és 561 füzetben, míg hírlap 4 szám összesen 24 évfolyam, valamint ún. vegyes művek 182 darab, 61 kötetben és 237 füzetben.

A felsorolt könyvek közt magyar nyelvű 1104 mű, német nyelvű 1168 mű

francia nyelvű 78 mű, angol nyelvű 10 mű, latin nyelvű 370 mű, más vagy kettős nyelvű 9 mű volt. A könyvtárban kétkötetnyi kézirat valamint 4 darab térkép és 1 szobor volt.

1884-ben a könyvtár állománya gyarapodott ajándék folytán 40 művel, vétel által 106 művel. A könyvtárat 1884-ben 44 olvasó használta kölcsönzés útján és a kikölcsönzött művek száma 970 mű volt. 9 tanár 850 művet kölcsönzött, míg 35 joghallgató 120 művet vitt ki a könyvtárból. Nevezetes adakozói és gyarapítói a jogakadémia könyvtárának az 1884-es év során a Magyar Tudományos Akadémia, az Országgyűlés főrendi- és képviselőháza, az Országos Statisztikai Hivatal, az esztergomi bíboros, gróf Károlyi család, a Győri Társaskör, a tanári kar tagjai és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium voltak.

Szeminárium - Püspökvár

Az akadémia néppességi, vallási, nyelvi és nemzetiségi helyzete

A győri jogakadémiának az első esztendőben csak egy évfolyama volt, a tanulók száma alig haladta meg az ötven főt. A tanulók alacsony számát magyarázza az a tény, hogy az intézetek megnyitásakor csak az idő múltával és a bizalom erősödésével növekedett a létszám. Az okok között lehet még Győr város drágasága, a lakáshiány és az élelmiszerek kevés száma. 1870-től növekedett a hallgatók száma, mert a magántanulók száma korlátlan lehetett. A legmagasabb összlétszám az 1873/74-es tanévben volt. 1874/75-ben nagy csökkenés ment végbe a tanulók között, leginkább a magántanulás megszüntetése miatt.

Az akadémia tanulói között leginkább Győr, Sopron, Komárom, Veszprém, Zala, Vas és Somogy vármegyék ifjúságát találjuk. A Dunántúllal határos távoli megyékből is jöttek diákok, valamint nagy számban találhatunk horvát anyanyelvű tanulókat és osztrák, főként előkelő családokból származó fiatalokat is.

A Győri Királyi Jogakadémián tanulók száma 1867-1874 között:

Tanév	Tanfolyam	Félév végén	Tanuló			
			Rendes	Rendkívüli	Magántanuló	Összesen
1867/68.	I. év tanf.	I. félév	43	1	9	53
		II. félév	36	1	15	52
1868/69.	I. év tanf.	I. félév	21	2	16	39
		II. félév	29	1	23	53
	II. évi tanf.	I. félév	26	-	6	32
		II. félév	32	-	9	41
1869/70.	I. év tanf.	I. félév	33	1	7	41
		II. félév	30	-	14	44
	II. év tanf.	I. félév	21	-	8	29
		II. félév	18	-	10	28
III. év tanf.	I. félév	22	-	5	27	
	II. félév	19	-	13	32	
1870/71.	I. év tanf.	I. félév	41	6	14	61
		II. félév	37	-	14	51
	II. év tanf.	I. félév	28	-	10	38
II. félév		25	-	10	35	
III. év tanf.	I. félév	16	-	10	26	
	II. félév	14	-	11	25	
1871/72.	I. év tanf.	I. félév	46	4	17	67
		II. félév	43	3	18	64
	II. év tanf.	I. félév	33	-	10	43
II. félév		30	-	12	42	
III. év tanf.	I. félév	20	-	16	36	
	II. félév	15	-	17	32	
1872/73.	I. év tanf.	I. félév	21	5	30	56
		II. félév	23	1	33	57
	II. év tanf.	I. félév	32	-	20	52
II. félév		31	-	24	55	
III. év tanf.	I. félév	25	-	20	45	
	II. félév	23	-	27	50	
1873/74.	I. év tanf.	I. félév	18	3	15	36
		II. félév	21	1	37	59
	II. év tanf.	I. félév	17	-	8	25
II. félév		19	-	18	37	
III. év tanf.	I. félév	30	-	7	37	
	II. félév	22	-	31	53	

i Szám.

1873 évi Marcius hó 20 k.

Az elméleti jogtudományi államvizsga letétele végett az alólírt vizsgálati bizottmány eleibe mai nap megjelent Zechmeister Károly úr, született Győr p. kir. Várm. u. orsz. megyében 1852. ág. ev. v. alk. a kir. Győri jogakademián Akademián volt rendes ^{első magán} joghallgató.

Jog- és államtudományi tanulmányait a kir. Győri jogi Akademiában az 1870/1 évi téli félévben kezdé meg, és az 1873 évben mar. 17.

i p. a. kelt tanulmány-végzési bizonyítvány tanúsága szerint 1873/3 1871. szept. 29. 18418 p. a. kelt iskolai évnek ^{második nyári} ~~első félévben~~ felében a fennálló rendeletekhez képest végzé el.

Azon kérdés eldöntésénél, ha valjon a jelölt a vizsgálat eredményénél fogva képesnek találtatik-e? mindannyi

szavazó igenlőleg, és mindannyi

mindannyi ~~szavazó~~ nyilatkozott.

Azon kérdésre, valjon a jelölt kitünő képességet tanúsított e. mindannyi

szavazat igenlő mindannyi

~~szavazat nemleges~~ vala.

Zechmeister Károly (később Győr város polgármestere) bizonyítványa

A jelölt tehát

ezhangolag kitünőly köze
felküld

találtatott.

A vizsgálat

a' Győri m. kir. jogakad. igazg.
irada: helyiségben tartatott meg.

A bizonyítvány kiállítatott Győrött Marcius hó 20 1873

K. S. G. G.
m. p. elnök.

Vizsgálati bizottmányi tagok:

Vrana Edegy
Wassigkórosy
Dr. Liszky Antal

Ösztöndíjak a jogakadémián

A győri jogakadémiához két ösztöndíj-alapítvány tartozott:

1. Király József pécsi püspök alapítványa

Király József 1814-ben, majd 1819-ben ösztöndíj-alapítványt tett a Komárom megyei nemes ifjak számára. Azok számára volt elérhető, akik a komáromi bencés gimnáziumban tanultak, a felsőbb osztályokat a győri bencéseknél végezték, majd jogi tanulmányaikat szintén Győr városában abszolválták. Miután 1848-ban az akadémia jogi tagozata megszűnt, 1867-ig a pesti egyetemen végezheték tanulmányaikat az ösztöndíjas hallgatók. A jogakadémia újraindulásakor, 1867-ben Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát mint az ösztöndíj adományozója úgy rendelkezett, hogy a nevezett ifjak ismét Győrött tartoznak jogi tanulmányaikat végezni. A rend főapátja az ösztöndíj adományozója, a komáromi gimnázium igazgatója az alapítványigazgató volt.

2. König Károly-féle ösztöndíj-alapítvány

König Károly győri kereskedő 1868. július 18-án élete tartalmára száz forint összeget tűzött ki az akadémia tanulói számára, oly módon, hogy a tanári testület a három legjelesebb tanulót terjessze fel az adományozó felé, aki maga jelöli ki, hogy ki nyerve el az ösztöndíjat.

A jogakadémia tanulmányi rendszere

A tanulmányi rendszer a magyarországi jogakadémiák és joglíceumok számára 1867. július 19-én 750. szám és 1867. szeptember 16-án 803. szám alatt kiadott miniszteri rendeletekhez igazodott. Ezen rendeletek szerint a jogakadémiai tanulmányok elvégzése három évet vett igénybe. Az iskolaév október elején kezdődött és július végén fejeződött be. Minden iskolaév két szemeszterből állt. A téli szemeszter október elejétől február végéig tartott. Az előadások hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton voltak. Vasárnap és csütörtök szünetnapok voltak. Egyéb szünetnapok: a karácsonyi és az újévi, három húshagyó-napi, a húsvéti, a szokásos félévi, a novemberi és az úrnapi győri vásárok napja és a május 1-jén engedélyezett szünetek. Előfordultak rendkívüli szünetek is mint például a király névnapja vagy magas rangú személyek halálesete vagy örömmünnepe alkalmával. A nyári szünet ideje augusztus és szeptember hónap volt.

Az első évi tanfolyamon, a téli félévben a következő tantárgyak voltak:

1. jog- és államtudományok enciklopédiája és észjog, heti 5 óra
2. magyar állam- és jogtörténelem, heti 8 óra
3. római jog és történelem, heti 6 óra

Az első éves tanfolyamon a nyári félév tantárgyai:

1. észjog, heti 5 óra
2. római jog, heti 6 óra
3. magyar közjog, heti 7 óra

A második évi tanfolyam téli félévében:

1. egyházjog, heti 4 óra
2. büntetőjog, heti 5 óra
3. politikai (állam-) tudományok, heti 4 óra
4. magyar magánjog, heti 6 óra

A második évi tanfolyam nyári félévében:

1. egyházjog, heti 4 óra
2. büntetőjog, heti 4 óra
3. politikai (állam-) tudományok, heti 8 óra
4. magyar magánjog, heti 4 óra

A harmadik évi tanfolyam téli félévében:

1. közigazgatási törvények, heti 3 óra
2. magyar peres és perenkívüli eljárás, heti 4 óra (polgári eljárás, perrendtartás, törvénykezés)
3. Ausztria és Magyarország statisztikája, heti 6 óra
4. osztrák polgári jog, heti 5 óra (törvénykönyv)
5. váltó- és kereskedelmi jog, heti 3 óra

A harmadik évi tanfolyam nyári félévében:

1. pénzügyi törvények, heti 3 óra
2. magyar peres és perenkívüli eljárás, heti 5 óra
3. Ausztria és Magyarország statisztikája, heti 4 óra
4. bányajog, heti 3 óra
5. osztrák polgári jog, heti 5 óra

A kötelező tantárgyak mellett voltak rendkívüli tantárgyak is. 1870-től elrendelte a minisztérium, hogy törvény-széki orvostant is tanítsanak a jogakadémiákon.

Jogakadémiai vizsgák

A vizsgák az 1867-iki és az 1868. január 31-i miniszteri rendeletek alapján történtek. A szóbeli vizsgákat írásbeli vizsga előzte meg. A magántanulók külön tettek vizsgákat. Az egy félévig tanított tantárgyakból az adott félév végén; amíg a két félévig tanított tantárgyakból csak a második félév végén kellett számot adniuk tudásukról.

A vizsgákon elnöklő személy mindig az akadémiai igazgató volt. Minthogy azonban az igazgató elfoglaltsága vagy a vizsgák száma miatt egymaga nem teljesíthette kötelességét, ezért a tanárok helyettesítették. A vizsgák eredményéről 1869-ig minden tantárgyból külön bizonyítványt adtak ki. 1869-től a miniszter elrendelte, hogy minden tantárgyból kapott jegyet egy kollektív bizonyítványban adja ki a jogakadémia. A tanulmányi jegyek az alábbiak: kitűnő, jeles, elsőrendű, másodrendű. A magaviseleti jegyek: példaszerű, jó, törvényszerű, nem törvényszerű. A szorgalmi jegyek fokozatai: ernyedetlen, kellő, csekély, semmi.

Az 1871/1872 tanévtől a tanulók a bizonyítvány helyett ún. lecke-könyvet kaptak. Minden oldalán egy-egy félév adatai voltak. Az indexbe (lecke-könyv) belekerültek a hallgató tantárgyai, az előadó tanárok nevei, az órák száma, a tantárgy hallgatására való jelentkezés ideje, a tandíj befizetésének nyugtázása, vagy a tandíjmentesség alóli felmentés jelzése. A lecke-könyvbe mindezek mellé került a joghallgató félévi szorgalmi, erkölcsi és tanulmányi érdemjegye. A bizonyítványon kívül a tanulók az összes, háromévi munkájukról külön végbizonyítványt (abszolutóriumot) kaptak, ha minden kötelezettségüknek eleget tettek.

Az ország jogakadémiáinak felterjesztése a minisztériumba

Az 1872-es akadémiai újjászervezés kezdetekor az ország királyi jogakadémiáinak közös felterjesztése a közoktatásügyi miniszterhez:

„Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A magyarországi kir. jogakadémiák évtizedek óta hangoztatott újjászervezésének kérdése immár elodázhatatlan szükségé válván, Nagyméltóságod is, mindnyájunk örömeire és óhajunknak megfelelőleg ezen országos fontosságú kérdést az egyetemek újjászervezésével kapcsolatban elintézendőnek véli. E célból a szakferfiakból alakított egyetemi enquete elébe tűzött tíz pont közül az utolsóban arra hívta fel az illetőket, adnának vélemény: miképp volnának a jogakadémiák legcélszerűbben újjászervezendők? Öszintén megvalljuk, hogy némi aggodalommal néztünk az ezen pont fölött megeredendő tanácskozmány elé, mert habár egyetemi tanáraink itt többé-kevésbé ismerik ama fonák helyzetet, melybe az egymást felváltó kormányrendszerek a jogakadémiákat sodorták; mégis sajnosan nélkülöztük a szakbizottság névlajstromában a jogakadémiai tanárokat, kik éppen, mivel mindennap működnek, a mostani, mindnyájunk által helytelennek tartott szervezetben a legközvetlenebb felvilágosítást adhatták volna meg.

Azonban mindnyájunk kellemes meglepetésére a bár nélkülünk összealakított enquete ugyanazon álláspontra helyezkedett, melyet mi is magunkénak vallunk, kimondván, hogy a királyi jogakadémiák a pesti és kolozsvári egyetemek jogi fakultásaival teljesen egyenrangú jogi fakultásokká alakítandók át, a felekezeti közül csak azok állhatván fent továbbra is, melyek az államiak mintájára szervezkednek, sőt amint értesültünk, Nagyméltóságod is ezen a nézetten van.

Midőn az egyetemi szakbizottság ezen nézetében mi is a legmagasabb jogi szakképzettség jövőjét biztosítva látjuk, s azt mint ilyent üdvözöljük, azon remény lelkesít bennünket, hogy az akadémiaknak az egyetemi fakultásokkal egyenrangú fakultásokká leendő felemelése, a szó szoros értelmében, tudniillik úgy az előadások megtartása, a jogi szigorlatok és tudorrá avatások berendezése, s a tanuló ifjúság jogai s kötelességei, mint a tanárok rangja, fizetése és illetményi tekintetében eszközöltetni szándékoltatik; annyival inkább, mert az anyagi viszonyok a főváros viszonyainál nem kedvezőbbek; megragadjuk az alkalmat Nagyméltóságod elé járulni, alázatosan esedezvén: engedné meg, hogy mi tisztelettel alulírottak is, mint az említett tanintézetek tanárai eme, bennünket közelebről érintő fontos

ügyben szintén fejezhessük ki meleg érdeklődésünket, és midőn az e tárgyban tett első elhatározó lépéséért hálánkat nyilvánítani bátorokodnánk, egyszersmind arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy a jogakadémiákat az enquete által jelzett irányban mielőbb átalakítani, a végleges szervezés előtt pedig nekünk is az e tárgyban nézeteink nyilvánítására alkalmat nyújtani méltóztatnék.

Mély hódolattal maradván Pesten 1872. évi november 2-án. A pozsonyi kir. jogakadémia nevében: dr. Rentmeister Antal s. k., dr. Révfy László s. k. A nagyváradi kir. jogakadémia nevében: dr. Kürthy János s. k., dr. Bozóky Alajos s. k. A kassai kir. jogakadémia nevében: dr. Klekner Alajos s.k., dr. Fésüs György s.k. A győri kir. jogakadémia nevében: dr. Milbek Károly s. k., dr. Pisztóry Mór s. k.”

Elméleti bírói államvizsgák 1869-1875 között

A győri jogakadémisták államvizsgát 1869-ig csak a pesti államvizsgálati bizottságok előtt tehettek. Az 1869. április 7-én kelt rendeletében a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium azt az utasítást adta a győri jogakadémiai igazgatóságnak, hogy a harmadéves joghallgatók az 1868/1869-es évben még rendelkezésre álló idő alatt megismerkedhessenek a frissen kodifikált polgári perrendtartás határozataival, és a tanév végén belőle elméleti bírói államvizsgát tehettek. A miniszter 1869. április 8-án kiküldte a „Szabályrendelet a bírói államvizsgák iránt” c. rendeletet és júniusban kiegészítette módosításokkal. A rendelet szövege a következő, (részlet):

„A nyilvános jogakadémiák végzett, rendes vagy szabályszerűleg felvett magán-joghallgatói, ha ezen tanulmányok alapján ügyvédi vizsgára bocsáttatnak, vagy államszolgálatba lépni kívánnak, a szorosabban vett bírói tanulmányokból kötelesek vizsgálatot kiállani.

Ezen vizsgálatok tartása végett a nyilvános jogakadémiák székhelyein külön vizsgálóbizottságok állíttatnak fel.

A vizsgálatok tárgyai: a magyar közjog, a magyar polgári jog, a váltó-, a kereskedelmi- és csődjog, a polgári perrendtartás, a büntetőjog, a peres ügyeken kívüli eljárás és az osztrák polgári jog.

A vizsgálóbizottság áll egy elnökből, egy elnöki helyettesből (kik egyúttal vizsgálók is) és több vizsgálóbiztosból, kik közül az elnökön vagy helyettesén kívül minden vizsgálaton három tag jelenléte szükséges. A bizottság tagjait közvetlenül a közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

Az elnök a vizsgálatokról mindegyik jelöltnek a saját és a vizsgálatban részt vett bizottsági tagok aláírásával és a bizottság pecsétjével ellátott hiteles bizonyítványt ad ki, melyben kiteendő a vizsgálat ideje, eredménye és az először visszavetetteknek az engedett ismétlés határideje.

A rosszul sikerült vizsgálatot csak egyszer szabad megismételni, s ha ez sem sikerül, a jelölt sem valamely más államvizsgálatnak, sem a jog- és az államtudományi szigorlatoknak letételére nem bocsáttathatik.”

A vizsgálónök a vallás- és közoktatásügyi minisztériummal közvetlenül tartotta a kapcsolatot, és az évenkénti jelentéseket a miniszterhez terjesztette fel.

A minisztérium eredeti terve az volt, hogy Győrött már az 1868/1869-es tanév elején megkezdődjenek az elméleti bírói vizsgák. A terv végrehajtása késett, a miniszter a vizsgáló bizottságot 1870. április 17-én nevezte ki. Elnöke Szabó Kálmán, Győr vármegye első alispánja (majd Szabó lemondása után Goda Lajos nyugalmazott kir. törvényszéki elnök) lett. A bizottság tagjai: Hajnik Imre igazgató, Herczegh Mihály, Ságghy Gyula, Pisztoéry Mór, Kautz Gusztáv jogakadémiai tanárok, Pázmán Kálmán, Schmidt István, Vrana Ede, Zánthó Kálmán győri törvényszéki bírók, Karvasy Kálmán, Némethy Ernő, Rozsy Bálint, Weiser Antal és Szabó Benő győri ügyvédek.

Egy évvel később Herczegh Mihály és Ságghy Gyula távozása miatt a miniszter Virozsil Tivadart és Milbek Károly jogakadémiai tanárokat nevezte ki a bizottság új tagjainak.

1872-ben is bővült a vizsgálóbizottság, új tagok: Ziskay Antal jogakadémiai tanár, Krisztinkovich Ede ügyvéd, Erdős Pál, Bély József, Matkovich Tamás, Vörös Imre, Wottitz Károly és Sebő Imre; 1873-tól Fölkel István ügyvéd, Rössler István és Kuncz Ignác jogakadémiai tanárok; 1874-től Bangha István csatlakozott a neves grémiumhoz.

A bírói államvizsgálati bizottság 1870-1875 között működött a Győri Kir. Jogakadémián. Összesen 197 hallgató vizsgázott le ez idő alatt.

A bírói államvizsgálati intézményt az 1874-ben életbe lépő változások megszüntették.

A jogakadémiák átszervezése 1874-ben - miniszteri rendelet

1874. március 30-ra Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter Budapesten széleskörű tanácskozást hívott létre az új tanulmányi szervezettel kapcsolatban. A győri jogakadémiát dr. Kautz Gusztáv képviselte. A tanácskozáson a Szabályzat a jogtanodák új szervezéséről címen részletes javaslatot dolgoztak ki. 1874. május 4-én a király megerősítette az új szabályzatot, a miniszter 1874. május 19-én kelt rendeletével szétküldte a jogakadémiáknak és a joglíceumoknak.

*„A vallás- és közoktatási m. kir. miniszternek 1874. évi május hó 19-én
12.917. sz. a. kelt rendelete*

*az állam közvetlen rendelkezése alatt álló jogakadémiák és joglyceumok
új szervezéséről szóló szabályzat tárgyában.*

Hogy az állam közvetlen rendelkezése alatt álló jogakadémiák és joglyceumok tanulmányi rendszere összhangzásba hozassék azon államvizsgálati és ezzel összefüggő tanfegyelmi szabályzattal, mely a két magyar királyi tudományegyetem jog- s államtudományi karánál az alapos szakképzettség érdekében a két különböző jog- s államtudományi iránynak szétválasztásával folyó évi február hó 5-én 3.055. sz. a. kelt rendelettel a törvényhozás végleges intézkedéséig életbe léptetett; s hogy egyúttal az érintett jogtanodák tanműködésük eddigi szűk köréből kiemelkedve, oly tanszervezeti alapra fektessenek, melyen nemcsak egy szakiskola feladatának, hanem a főiskola azon magasabb rendeltetésének is, miszerint a gyakorlati élet követelményein kívül egyszersmind művelője és terjesztője legyen magának a tudománynak is, lehetőleg megfelelhessenek, s e szerint hazai ifjúságunk alaposabb kiképzetésében a két magyar egyetemmel egyenlőbb versenyre kelhessenek, s hogy végre az egyetemi tanrendszer egyik sarkpontját képező akadémiai szabadságelve ezen jogtanintézetekre is a sajátlagos rendeltetésük szabta korlátok közt alkalmaztassék: addig míg a törvényhozás ezen teljes karokká átalakítandó tanintézetek végreformja iránt fog intézkedni, Ő csász. és apost. királyi Felségének folyó évi május hó 4-én kelt legmagasb jóváhagyása folytán a jövő 1874/75. tanévtől kezdve a mellékelt nyomtatványban foglalt tan- és vizsgálati rendszert léptetem életbe, minek fogamatba vétele céljából magában a szabályzatban, s különösen annak V. szakaszában az átmenetre nézve előszabott intézkedések és eljárásokon kívül a következőket jegyzem meg:

A tanrendszer életbeléptetésére nézve a szoroson vett államtudományok előadására a következő nyolc tanszék rendszerezítettik:

- 1. Római jog;*
- 2. Jobbölcsélet és büntetőjog;*
- 3. Nemzetgazdaságtan, pénzügytan és magyar pénzügyi törvények;*
- 4. Magyar és osztrák magánjog;*
- 5. Peres és peren kívüli eljárás; váltó- és kereskedelmi jog;*
- 6. Statistika és magyar közigazgatási jog;*
- 7. Jogtörténet, egyházi jog;*
- 8. Politika, magyar közjog, általános bevezetés a magyar államtudományokba.*

E szerint a jelenleg alkalmazott hat tanáron kívül kettőnek alkalmazása szükségeltetvén, felhívom az igazgatóságot, hogy a betöltendő két tanszéket a fentiekhez képest jelölje ki, s a mikénti betöltés iránt legutóbb folyó évi június hó 15-éig tegyen javaslatot. Az okból, miután a jelenlegi tanszékek tantárgyaiból a jelenlegi tanárok senium szerint választhatnak a tanszékek közül, a melyekben egyike azon szakoknak rendelve van, melyeket eddig előadtak, azonban az új tanszékekhez az új rendszer által csatolt tárgyakat elkülöníteni vagy egymás közt felcserélni nem lehet.

A tanszékek betöltésén kívül szükséges lesz továbbá a negyedik évi tanfolyamhoz tanterem előállításáról, s annak bútorzatáról gondoskodni, s felhívom az igazgatóságot, hogy e tekintetben azonnal járjon el, s az erre vonatkozó költségvetések előterjesztése módjáról - melyeknél egyedül csak a nélkülözhetetlen rendelet lesz szem előtt tartandó - haladék nélkül tegyen javaslatot.

Midőn végre figyelmeztetem az igazgatóságot, hogy a vizsgálati bizottságok alakítása, s a könyvtárnoki poszt betöltése iránti előterjesztését annak idejében tegye meg, evvel kapcsolatban azon reménynek adnék kifejezést, hogy a tanári testület mindent el fog követni, s a határozat értelmében eljárni akként, hogy az új szervezet a jövő tanévben akadály nélkül életbe léptethessen, záradékuul még csak azt kívánom megjegyezni, hogy miután lesznek úgy nyilvános, mint magántanulók, kik a folyó évi július hóban egy vagy két vizsgával elmaradnak, vagy ilyenen megbuknak, ezeknek

megengedtesék, hogy e vizsgálataikat a jövő tanév október hó napjáig pótlólag letehessék, kijelentvén, miszerint pót-, illetőleg ismétlési vizsgálatokra nézve minden tekintetben az eddig fennállott szabályok lesznek alkalmazandók. Budapest, 1874. évi május hó 19-én.

*A vallás- és oktatásügyi minister:
Trefort Ágoston*

Az új szabályzatnak megfelelően az eddigi hat tanszék helyett nyolc tanszékot kellett szervezni Győrött is. A jogakadémia elnevezése is változott, 1874-től jog- és államtudományi karnak nevezték hivatalosan az iskolát.

A miniszteri rendelet megengedte az akkor működő tanároknak, hogy hivatali kor szerint válasszanak azon tanszékek közül, amelyekben az egyik, eddig tanított tantárgyuk képviselve volt, azonban az új rendszer által az egyes tanszékekhez csatolt tantárgyakat elkülöníteni, vagy egymás között felcserélni nem volt lehetséges.

A királyi jogakadémia négyéves képzést nyújtott. 1874-től teljes jog- és államtudományi karrá alakult át a jogi doktorra avatás és a magántanárrá képesítés joga nélkül. A tanszakok a harmadik és a negyedik évben két külön, úgymint jog- és államtudományi csoportra váltak szét és a tanulókra volt bízva, hogy a második év végeztével akár a jogtudományi, akár az államtudományi szaktanfolyamot hallgassák előbb.

A tanév 1874-től ugyanúgy két részre oszlott. Az első félév október elejétől február végéig, a második félév március elejétől július végéig tartott. Trefort Ágoston szervező politikája nyomán a felsőoktatási rendszer is korszerűsödött. A tudományegyetem bölcsészkarja ekkor vált igazán önállóvá, de a humán képzés mellett előtérbe kerültek a természettudományok is. A jogi kar is differenciálódott, a jog mellett államtudományi, jogfilozófiai, statisztikai, államszámviteltani tanszégeket szerveztek. A jogászok iránti szükségletek kielégítését a részben egyházi kezelésben lévő jogakadémiák is szolgálták. Ezek a képzést magas színvonalon bonyolították le, míg a tudományegyetemen zajlottak a jogi doktorra avatások és az ügyvédi vizsgák.

Királyi jogakadémia működött 1874-ben Győrben, Kassán, Nagyváradon és Pozsonyban. Egerben és Pécsen katolikus, Eperjesen és Nagyszombatban evangélikus, Debrecenben, Kecskeméten, Máramaroszigeten, Pápán és Sárospatakon református jogakadémia képezte a joghallgatókat. A jogakadémiák száma 1874-ben 13 volt, közülük azonban csakhamar elnéptelenedett és megszűnt 1884-ben a pápai, 1887-ben a nagyszombati is. A négyéves képzési idő alatt tananyagukat és az általuk nyerhető képesítés fokát és érvényét tekintve is teljesen egyenrangúvá tette őket az egyetemi jogi karokkal (Budapest, Kolozsvár); csupán a doktoráltatási és magántanári habilitáltatási jogot tartották fent az egyetemi jogi karok részére. Ez a gyakorlatban - kivált az új, doktorátust egyre több ponton megkövetelő képesítési törvények óta - a joghallgatók végső minősítését, az egyetemi szintű igényekhez szabva, mégis csak az egyetemeken összpontosította.

*„Szabályzat
a jogtanodák új szervezéséről
I. tanulmányi rendszer*

a) Általános határozatok

- 1. §. A kir. jogakadémiák és az állam közvetlen rendelkezése alatt álló egyéb jogtanintézetek négy éves tanfolyammal ellátott, teljes jog- és államtudományi karokká alakíttatnak át, egyedüli kizártaival a jog és a magántanárrá való képesítési jogosítványnak.*
- 2. §. Az eddig fennállott évi és félévi vizsgálatok megszűnnek, s helyükbe a két magyar egyetem jog- és államtudományi karánál előszabott két alapvizsgálat jog- meg az államtudományi államvizsgálatok lépnek.*
- 3. §. A jogtanulók szabadságában áll akár a jogi-, akár az államtudományi szakpályára tüzetesen készülni és ez esetben csak az egyik vagy másik államvizsgálatra jelentkezni.*
- 4. §. E célra a tanszakok a harmadik és negyedik évben a jog- és államtudományi két külön csoportozat szerint vannak beosztva, szabadságában állván a jogtanulóknak, a második év bevégeztével előbb akár a jog-, akár az államtudományi szaktanfolyamot hallgatni.*
- 5. §. Pályavégzett joghallgatóknak csak azok tekintetnek, kik mind a négy évi tanfolyamot valamelyik jogkarrá alakult tanintézetben szabályszerűen bevégezték s ezek úgy, mint az egyetem pályavégzett joghallgatói szigorlatokra is bocsáttatnak a nélkül, hogy az egyetemi pótfollyammal kellene jogtani pályájukat kiegészíteni.*
- 6. §. Az alap- és államvizsgálatok tárgyait képző és bizonyos rendben, bizonyos óraszámban kitűzött főkéllégiumokon kívül, melyeken az egyes években mi módon és mely időtartamban való előadása és hallgatása iránt a 14. §. intézkedik, a többi speciál-kollégiumok hallgatása a joghallgatók szabad tetszésére bízatik.*
- 7. §. A tanítási szabadság elve ezen tanintézeteken annyiban honosíttatik meg, hogy a kötelezett főtárgyakon kívüli speciál-kollégiumokra és oly szakokra, melyekre nincsenek külön rendszeresített tanszékek, mint péld. a bányajogra, államszámviteltanra, törvényszéki orvostanra nézve stb., a közoktatási magyar kir. minister által oly magántanárok is jogosíthatók fel előadásokra, kik a két magyar egyetem valamelyike által ugyanazon szaktól az előszabott habilitáció útján magántanári képesítést nyertek. Az előadásra való jogosítvány elenyészik, ha*

egy tanév folyama alatt nem gyakoroltatik és csak új ministeri engedély folytán éledhet fel.

- 8. §. A magántanároktól hallgatott tanórák az előszabott köteles óraszámba teljesen úgy számíttatnak be, mint a rendes vagy rendkívüli tanároktól hallgatott kollégiumok. A magántanárok tanpénzre való jogosítványon kívül semminemű fizetésre nem tarthatnak igényt. Ha azonban valamely tantárgyak előadása különösen kívánatosnak találtatnék, melyre rendszeresített tanszék nem létezik anélkül, hogy valaki a tanárok közül arra ajánlkoznék, a magántanárnak külön, évről-évre a közoktatási magyar királyi minister által engedélyezendő jutalmazás helyezendő kilátásba.*
- 9. §. A magántanárok a tanártestületek tagjai, üléseiken és tanácskozmányaikban részt vesznek, -de kivéve azon esetet, midőn saját hallgatóik leckelátogatásáról vagy tanpénz alóli felmentéséről van szó-, csak akkor bírnak szavazattal, ha kettős számot meg nem haladják; többen lévén, magok közt kettőt választanak, kik ezen szavazati jogot gyakorolják.*
- 10. §. A jelenleg fennálló segédtanári állomás megszünttetetik; ha tanár-helyettesítés válik szükségessé, jövőre a tanártestület intézkedik; hosszabb időre, nevezetesen legalább három hónapnál továbbra terjedő helyettesítés esetében, vagy a tanpénz mellett ajánlkozó egyik tanártestületi tag, vagy a helyettesi illetmény mellett alkalmazandó magántanár iránt a kar indokolt felterjesztést intéz a ministerhez.*
- 11. §. A tanártestület élén az igazgató áll, ki a kincstári, vagy tanulmányi alaphól fenntartott jogtanintézeteknél egy-sz ersmind ezen intézet tanára is. Ezen jogintézeteknél az igazgatót a vallás- és közoktatásügyi minister által a tanári kar meghallgatása mellett teendő előterjesztés alapján Ő cs. és ap. kir. Felsege nevezi ki. A magánpártfogók alatt álló tanintézeteknél az igazgatót az illető pártfogó nevezi ki s a vallás- és közoktatásügyi minister erősíti meg.*
- 12. §. A kari jegyzőség tisztét, ha arra a tanártestület valamelyik tagja önként nem ajánlkozik, mindig hivatal-senium szerinti legifjabb tagja viszi; a könyvtárnoki tisztet a tanártestület valamelyik tagja teljesíti, akit mindig a tanári kar meghallgatása mellett, a vallás- s közoktatásügyi minister bíz meg s ki ezért az e címen jelenleg is járó javadalmazást élvezi.*

b) Részletes szabályok

- 13. §. Az évi tanfolyam, úgy mint eddig, két egyenlő részre oszlik, október elejétől február végéig és március hó elejétől július hó végéig.*
- 14. §. Az egyenlő tanszakok, melyek mint a két államvizsgálatnak tantárgyai bizonyos megszabott óraszámokban és bizonyos rendben hallgatandók, a jog- és államtudományi két külön csoportra való tekintettel az egyes tanfolyamokra, következőkben oszlanak meg:*

A tanulmányok rendje a következő volt:

Az I. évfolyam:

első félév

a, bevezetés a jog- és államtudományokba, heti 2 óra

b, római jog, heti 8 óra

c, magyar alkotmány- és jogtörténet, heti 7 óra

második félév

a, római jog, heti 8 óra

b, európai jogtörténet, heti 5 óra

II. évfolyam:

első félév

a, jogbölcselet, heti 5 óra

b, nemzetgazdaságtan, heti 8 óra

c, magyar magánjog, heti 5 óra

második félév

a, jogbölcselet, heti 5 óra

b, magyar magánjog, heti 5 óra

c, magyar közjog, heti 6 óra

Az államtudományi szaktanfolyamban:

első félév

a, alkotmány és kormányzati politika, heti 5 óra

b, pénzügytan, heti 3 óra

c, magyar közigazgatási jog, heti 5 óra

d, egyházjog, heti 4 óra

második félév

a, magyar pénzügyi törvények, heti 5 óra

b, magyar állam statisztikája, tekintettel Ausztriára, heti 6 óra

c, egyházjog, heti 4 óra

A jogtudományi szaktanfolyamban:

első félév

a, büntetőjog, heti 5 óra

b, peres és perenkívüli eljárás, heti 5 óra

c, osztrák magánjog, heti 6 óra

második félév

a, büntetőjog, heti 5 óra

b, peres és perenkívüli eljárás, heti 5 óra

c, váltó- és kereskedelmi jog, heti 6 óra"

A fent említett tantárgyak főkéllégiumok voltak és ezeket minden joghallgatónak hallgatnia kellett. A főkéllégiumok mellett a szabályzat a tanári kar köteletségévé tette, hogy speciálkéllégiumokat is szervezzenek az akadémián, amelyeknek nem volt tanszékük. Ilyen rendkívüli tárgyak voltak a bányajog, a törvényszéki orvostan, az államszámviteltan és az európai államok statisztikája stb. Ezeknek a tárgyaknak felvétele nem volt kötelező, de a hallgatott órák számát éppúgy beszámították nekik, mint a rendes főkéllégiumokét. A hallgatónak annyi speciálkéllégiumot kellett elvégezniük, hogy ezek óraszámja a kötelező tantárgyak óraszámával együtt heti 20 tanórának feleljen meg.

A jogakadémiának gondoskodnia kellett arról, hogy jogakadémiai tanárok vagy pedig képesített (habilitált) tanfőfiak tartsák meg a speciálkéllégiumok tanóráit.

Az új tanrendi szabályzat azt is előírta, hogy minden rendes és rendkívüli tanár köteles volt időről időre ingyenes kéllégiumot hetenként egy órában valamelyik speciális tantárgyból úgy megtartani, hogy minden félévben legalább két ilyen ingyenes kéllégium legyen a tanrendben.

A kultuszminisztérium az 1874. évi reformmal az egyetemek és a jogakadémiák közelítését fogalmazta meg. Azonban az igazságügyi minisztérium a jogi műveltség minőségét féltve az akadémiáktól az ügyvédi vizsgák bevezetésével éppen a jogtudományi karokra helyezte a hangsúlyt, mivel jogtudóságoz kötötte az ügyvédi pályán való elhelyezkedést. Az igazságügyi tárca döntése vezetett a jogakadémiák lassú elnéptelenedéséhez. A jogakadémia hallgatóinak száma 1880 körül csökkenésnek indult. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumban az a szándék fogalmazódott meg, hogy az akadémiát meg kell szüntetni. Ez a szándék kitudódott és így még kevesebben választották e képzési helyet. Az akadémia igazgatója és tanárai minden tőlük telhetőt megtettek az intézmény megmentésére, de sajnos nem járt eredménnyel a küzdelmük az életben maradásért.

A speciálkéllégiumokra vonatkozó szabályzati utasítások a győri jogakadémián hamar megvalósultak. A törvényszéki orvostan előadásai már a reform előtt elindultak. Először dr. Lázár Lajos győri orvost, a vármegye tisztii főorvosát kérték fel az előadások megtartására, de betegsége miatt nem vállalta. Ezért a miniszter az igazgatóság ajánlatára az 1870/1871-es tanév elején dr. Sikor József győri orvost bízta meg a törvényszéki orvostan előadásainak megtartásával. Az európai államok statisztikáját, a bányajogot és még a kiegészítő tantárgyakat, amelyeknek anyaga a jog- és az államtudományok tárgykörébe esett, azokat az akadémián tanító oktatók adták elő. A bölcelet és művelődéstörténelem, majd az 1885-től elrendelt legújabbkori történelem előadásáról részben az akadémia gondoskodott (a győri főgimnáziumi tanárok és képzett papok helyettes magántanári megbízással oktattak a jogakadémián), részben a miniszter nevezett ki rendes tanárt. 1873-ban a miniszter megengedte Fölkel Istvánnak, hogy az esküdtzéki intézményről tartson előadásokat. Fölkel István győri ügyvéd, kincstári ügyész, egyetemi magántanár a csekély érdeklődés miatt csak félévet tanított. A speciálkéllégiumok közül a tételes nemzetközi jog 1875-től vált főkéllégiummá. Előadója a jogbölcelet és büntetőjog tanára volt.

C.) Publicum collegiumok.

Az államfővelégek elmélete: dr. Horn Vilmos r. tr. es törtörtökön
D. e. 9-10. /: 1 óra /

Büntetőjogi elméletek dr. Frank Gusáv r. tr. es törtörtökön D. e.
11-12. ig /: 1 óra /

Edanrend-tervezet jórólhagyás végelt
a N. M. Vallás- és közoktatásügyi ministe-
riumban feltrajentendő.

3. Az alapvizsgálati- és a jog- és állam-
tudományi karral kapcsolatos vizsgálati
bizottságot a szabályzatok szerint
évenként újról leírni egybeállítan-
dók: azon a jövő 1889/90-ös tanévre
a közoktatásügyi alaktitelték meg:

I.°° alapvizsgálati bizottság.

Elnök: dr. Simon Ákos r. tr.

Tagok: dr. Miklós Károly, dr. Kálmán Mór, dr. Hapla
Mihály r. tanárok.

A győri jogakadémián a megnevezett tanárok az alábbi speciálkollégiumokat tanították:

Abday Asztrik:	bölcséleti erkölcsstan (1874/1875 őszi félév); a bölcsélet történelme (1874/1875 tavaszi félév)
Balits Lajos:	a legújabb kor történelme; művelődéstörténelem
Biermann Mihály:	magánjogi gyakorlatok
Dunai Ferenc:	gondolkodástan; esztétika; a bölcsélet története; lélektan; újabbkori bölcsészet története; ókori bölcsészet történelme; Shakespeare három drámája; Shakespeare költészete; a Faust-monda fejtegetése
Hajda Mihály:	a magyar váltójog; vasúti jog, igazságügyi politika; a törvényhozó hatalom Magyarországon, a közjegyzői intézmény; csődeljárás; jogesetek a váltó- és kereskedelmi jog köréből; kereskedelmi ügyletekről; a kereskedelmi társaságokról; a váltó, a kereskedelmi zálog- és megtartási jog; váltójog; csődjog; az értékpapírokról
Holdházy János:	a rómaiak művelődés-történelme; a középkor művelődés-történelme
Horinka Imre:	legújabb vám -és bankügyi berendezkedésünk; bélyeg- és jogilleték szabályok; forgalmi statisztika; adóelmélet nevezetesebb vitakérdései, Fejtegetések az egyenes és közvetett adókról és az egyenes adó rendszerei; statisztika elmélete; a földadó - kataszterről; az államadósságügy elmélete; a bankügy elmélete; az államok statisztikája; jövedelem tana, adótan alapelemei; a kereskedelem statisztikája; osztrák és magyar birodalom vám- és kereskedelmi politikája
Katona Mór:	osztrák örökösödési jog; a köteles részről; az úrbériség; telekkönyvi eljárás; osztrák kötelmi jog; telekkönyvi rendtartás; jogesetek fejtegetése az osztrák kötelmi jog különös részéből, a collatio; a szerződési jogról; a banderiális hadszerkezet fejlődése; a szerzői jogról; szemelvények a kötelmi jogról; szemelvények a telekkönyvi eljárásból; a magyar családi hitbizomány
Kautz Gusztáv:	büntetőjogi gyakorlatok; a büntető per elmélete; jogesetek fejtegetése az anyagi büntetőjog köréből; nemzetközi büntetőjog; a járásbíróóságok és közigazgatási hatóság előtti eljárás bűnügyekben sajtóbíróóságok előtti eljárások, büntetőjogi gyakorlatok; a büntetőper elmélete; nemzetközi büntetőjog
Koltai Virgil:	tapasztalati lélektan
Milbek Károly:	római perjog, római kötelmi jog, házassági jog, a keresztény egyház bírói hatalmáról, a római magán- és jogelmélet ismertetése; katolikus házassági jog; római örökösödési jog
Petz Lajos:	közegészségtan
Sikor József:	törvényszéki orvostan
Timon Ákos:	angol esküdszéki intézmény eredete és történeti fejlődés; a banderiális szervezet fejlődési szervezete; szemelvények a magyar alkotmánytörténelemből; a Szent Korona-féle államszervezet történelmi fejlődése; a párbér jogtörténelmi fejlődése és jelen állása Magyarországon
Vaszary Kolos:	a görögök művelődéstörténete (1874/1875 őszi félév)
Virozsil Tivadar:	bányajog; a kereskedelem története; államadósságok; az ipar fejlődése hazánkban
Ziskay Antal:	telekkönyvi eljárás; csődeljárás
Zorn Vilmos:	a miniszteri felelősségről; a magyar alkotmány fejlődése a Pragmatica Sanctio óta; a nevezetesebb államok alkotmánya; államszámviteltan alapvonalai; államszövetségek elmélete; a politikai irodalom története, a statisztika elmélete; bányajog; európai államok statisztikája; államszámviteltan; államszervezetek összehasonlítása; politikai tudományok újabbkori történelme; igazgatási politi-

ka; közigazgatási politika; a beligazgatás elmélete; Erdély közjoga 1848-ig; politika irodalomtörténete; közjogi bírászkodás, tekintettel az európai államok törvényhozásainak jelen állásaira; Anglia alkotmánya; az európai államok szervezetének összehasonlító ismertetése; igazgatástan

A jogakadémiák újjászervezésekor életbeléptetett szabályzat az addig félévi és év végi vizsgálatokat megszüntette és helyükbe a két magyar egyetem jog- és államtudományi kara számára megállapított két ún. alapvizsgálatot: a jogtudományi és az államtudományi államvizsgálatokat rendelte.

Az első alapvizsga tárgyai voltak:

- egyetemes jogtörténet, különös tekintettel a magyar történelemre,
- a római jog mint legfőbb európai anyajog.

A második alapvizsga tárgyai voltak:

- a jogbölcsélet,
- a magyar közjog és
- a nemzetgazdaságtan.

A két alapvizsgálaton kívül volt még két elméleti államvizsgálat: az egyik a jogtudományi, a másik az államtudományi államvizsgálat.

A jogtudományi államvizsgálat tárgyai:

1. magyar magánjog, kapcsolatban az osztrák joggal, tekintettel a házassági jog kánonjogi elveire
2. a polgári törvénykezés, a büntetőjog és eljárásjog
3. kereskedelmi és váltójog

Az államtudományi államvizsgálat tárgyai:

1. a politika (alkotmány és kormányzati politika)
2. pénzügytudomány
3. a magyar állam statisztikája, tekintettel Ausztriára
4. a magyar közigazgatási jog és a magyar pénzügyi jog elvei és főbb intézményei
5. egyházjog mint az egyházak alkotmányának és közigazgatásának joga

A két államvizsga közül az egyiket már harmadik év végén letehetették a joghallgatók.

A két alapvizsgára a bizottságot a kar alakította meg évenként a rendes, a rendkívüli és a ténylegesen működő magántanárok közül, akik valamelyik vizsgatárgyat tanították. A bizottság három tagból állt.

A két államvizsgára szintén évenként alakítottak bizottságot. Részben a karon tanító oktatókból, akik tanították az államvizsga tárgyait, részben és külső ún. kültagokból állt össze a vizgálóbizottsági testület. A kültagokat a tanári kar kérte fel az együttműködésre, és az oktatók javaslata alapján a vallás- és közoktatási miniszter nevezte ki a neves közéleti és jogi végzettségű személyeket. Az elnökség a rendes tanárok között évenként változott.

Az államvizsgákon négytagú bizottság hallgatta meg a leendő jogászokat. A vizsgálati eredményről a bizottsági tagok szavazattöbbséggel határoztak. Az eredményt a bizottság „képesített” vagy „nem képesített” kifejezéssel jelezte. Kitételéssel csak az végezhetett, aki a vizsga minden tárgyából kitűnő eredményt kapott.

A tanulmányi rendszert módosító 1883-i szabályzat a vizsgák rendszerében is változást hozott.

Az alapvizsga tárgyai lettek 1883-ban a római jog, a pandektajog mellőzésével az európai jogtörténet, különös tekintettel a magyar jogtörténetre.

Az első alapvizsgát a második félév végén lehetett letenni. A második alapvizsga tantárgyai: a jogbölcsélet a történelmi rész mellőzésével, a magyar közjog és a nemzetgazdaságtan a pénzügytannal. A második alapvizsgát a negyedik félév végén kellett letenniük a jurátushallgatóknak. A jogtanulmányi államvizsga tárgyai voltak: a magyar magánjog, (kapcsolatban az osztrák joggal, amennyiben magyar területen gyakorlati jelentőséggel bírt, és tekintettel a házasság kánonjogi elveire), a büntetőjog és eljárás, a kereskedelmi- és váltójog, a polgári törvénykezés, a magyar közigazgatási jog.

Az államtudományi vizsga tárgyai voltak: az alkotmányi és kormányzati politika, a magyar közigazgatási jog, tekintettel a perenkívüli eljárásra és a büntetőjognak a kihágásokról szóló részére és az arra vonatkozó eljárásra, a magyar pénzügyi jog elvei és főbb intézményei, kiterjesztve a jövedéki kihágásokra is, az egyházjog mint az egyházak alkotmányi és közigazgatási joga, a magyar állam statisztikájából a népességi, közművelődési és közigazgatási rész, tekintettel Ausztriára.

A két államvizsga letétele között legalább három hónapnak kellett eltelnie. Államvizsgát négyévi tanulás után és a végbizonyítvány megszerzését követően csak abban a jogakadémiában tehetették le, ahol tanulmányaikat végezték. Az államvizsgák eredményéről a bizottságok bizonyítványt adtak ki, amelyeknek kelte és száma bekerült a végbizonyítványba is. 1883 után is öttagú bizottság működött az államvizsgákon. Minden bizottságban volt egy elnök és egy alelnök.

II^{ik} - alapvizsgálati bizottság.

Elnök: dr. Kautz Gusztáv r. tr.

Tagok: dr. Lórn Vilmos, dr. Florinka Imre és az a. k. a. n. m. ministerium által a nemzetgazdaságon helyettesítésével megfuz bizalmi.

Államtudományi államvizsgálati bizottság.

Elnök: dr. Lórn Vilmos r. tr.

Bellagok: dr. Florinka Imre, dr. Simon Ákos r. tanított
dr. Milbert Károly r. tr.

Külsők:

Gróf Laszberg Rezső, Győr megye alispánja
Lippay Géza, megyei főjegyző.

Zechmeister Károly, Győr város polgármestere.

Sátor Jenő, kir. ügyész.

Dr. Ziskay Antal, Pannónhalmi főapátsági ügyész és országgyűlési képviselő.

Dr. Szalacsy Lajos, k. megyei főjegyző és várbíróhelyettesítő igazgató.

Baky István, kir. és váll. ügyvéd, a győri ügyvédi kamara ügyésze.

Dr. Angyal Armin, sz. kir. Győr város rendőrfőkapitánya.

Az államvizsgálati bizottság jegyzőkönyve

Államvizsgálati bizottsági kültagok

1874/1875-ben jogtudományi államvizsgálati kültagok voltak: Némethy Ernő dr. királyi ügyész, Vrana Ede, Schmidt István, Pázmán Kálmán, Bangha István dr. törvényszéki bírák, Sebő Imre járásbíró, Ziskay Antal dr. pannónhalmi főapátsági főügyész, Matkovich Tamás és Krisztinkovich Ede ügyvédek.

1874/1875-ben államtudományi államvizsgálati tagok voltak: Gyapay Dénes Győr vármegye alispánja, Nagy Pál Győr szab. kir. város polgármestere, Laszberg Rezső gróf Győr vármegye főjegyzője, Prágai Károly ügyvéd és Vermes Dénes Győr megyei szolgabíró.

Tizenöt évvel később a következő személyek voltak jelen az államvizsgákon:

1888/1889-ben az államtudományi államvizsgán tagok voltak: Nagy Pál Győr szab. kir. város polgármestere, Laszberg Rezső gróf Győr megye főjegyzője, Prágai Károly ügyvéd

Ziskay Antal, dr. pannónhalmi főapátsági főügyész, Szalacsy Lajos Győr megyei tb. főjegyző

Zechmeister Károly győri ügyvéd, Sátor Jenő kir. ügyész, Lippay Géza Győr megyei árvászek elnök, Kozics László Győr városi tanácsos.

1888/1889-ben a jogtudományi államvizsgán államvizsgálati bizottsági kültagok voltak:

Baky István ügyvéd, Schmidt István kir. törvényszéki bíró, Pázmán Kálmán kir. törvényszéki bíró, Sebő Imre kir. járásbíró, Csukássy Károly győri ügyvéd, Nagy Endre győri ügyvéd, Krisztinkovich Ede győri ügyvéd, Matkovich Tamás győri ügyvéd, Beliczay Elek győri ügyvéd, Martonfalvy Elek kir. törvényszék elnöke, Kiss Gábor törvényszéki bíró, Fittler Imre törvényszéki bíró, Fabinyi Gusztáv kir. törvényszéki bíró.

Az 1883. május 18-án kelt rendelet értelmében az államvizsgák már nem számítottak a szigorlatok és félévbeszámítások feltételül.

Lukács László

Született: Zalatna, 1850. november 24.

Meghalt: Budapest, 1932. február 23.

1874. szeptember 29-én nevezték ki a Győri Kir. Jogakadémiára. Saját kérelmére - betegsége miatt - 1876. március 16-án felmentést kapott a tanítás alól az 1875/76-os tanév második felére. 1876. augusztus 31-én lemondott győri tanári állásáról. 1877-ben átvette apja bányaműveinek irányítását. 1878-ben választották első ízben országgyűlési képviselőnek, szabadelvű párti programmal. 1887-ben a Pénzügyminisztérium tanácsává nevezik ki. 1909. december 23-án az uralkodó megbízta kormányalakítással, majd 1910. április 22-től 1913. június 10-ig miniszterelnök. A miniszterelnöki tisztség mellett belügyminiszter is volt.

1883-ban a vallás- és közoktatási minisztérium módosította az 1874-es szabályzatot. Az új szabályzat a Győri Kir. Jogakadémián az 1883/1884-ik tanévben lépett életbe. Főkéllégiumnak ezentúl csak olyan tantárgy volt tekinthető, melynek előadása hetente 5 órát vett igénybe. Nem maradt főkéllégium a római jog, a nemzetközi jog, a pénzügytan, a pénzügyi jog és a statisztika, valamint a közigazgatási jog sem. Kötelező lett 1885-től egy bölceleti és két félévi kollégiumot hallgatni. A történeti kollégium egy részét az egyetemes történelem legújabb (1789-től) korából, másik részét művelődés-történelemből kellett hallgatniuk a jogászhallgatóknak. Továbbra is megmaradtak speciálkollégiumnak a következő tantárgyak: állam- számvitel, bányajog, nemzetközi magánjog, törvényszéki orvostan. Új speciálkollégium lett a közegészségtan nevű tantárgy.

1889-ben kisebb módosítás történt: azok a joghallgatók, akik egyéves önkéntes katonai szolgálatot teljesítettek, kedvezményként, jogi tanulmányaikat hét félév alatt elvégezheték. A minisztérium emiatt új szabályzatot dolgozott ki: 1889. július 23-án kelt minisztériumi rendelettel új tanulmányi rend életbeléptetése történt meg az 1890/1891-es tanév kezdetétől. Az új tanügyi szabályzatban a tanulmányi rendet a hét félévből álló négyévi tanfolyam számára a következőképpen állapította meg:

I. évfolyam:

első félév

a, bevezetés a jog- és államtudományokba, heti 2 óra

b, római jog, heti 8 óra

c, magyar alkotmány- és jogtörténelem, heti 7 óra

második félév

a, római jog, heti 8 óra

b, európai jogtörténet, heti 5 óra

II. évfolyam:

harmadik félév

a, jogbölcselet, heti 6 óra

b, nemzetgazdaságtan, heti 5 óra

c, magyar magánjog, heti 5 óra

negyedik félév

a, magyar magánjog, heti 5 óra

b, magyar közjog, heti 6 óra

c, pénzügytan, heti 4 óra

d, nemzetközi jog, heti 3 óra

III. évfolyam, vagyis jogtudományi tanfolyam

ötödik félév

a, büntetőjog, heti 5 óra

b, peres és perenkívüli eljárás, heti 5 óra

c, kereskedelmi- és váltójog, heti 6 óra

d, osztrák magánjog, heti 6 óra

hatodik félév

a, büntetőjog, heti 5 óra

b, peres és perenkívüli eljárás, heti 5 óra

c, magyar állam statisztikája, tekintettel Ausztriára, heti 5 óra

IV. évfolyam államtudományi tanfolyam:

hetedik félév

a, alkotmányjogi és kormányzati politika, heti 5 óra

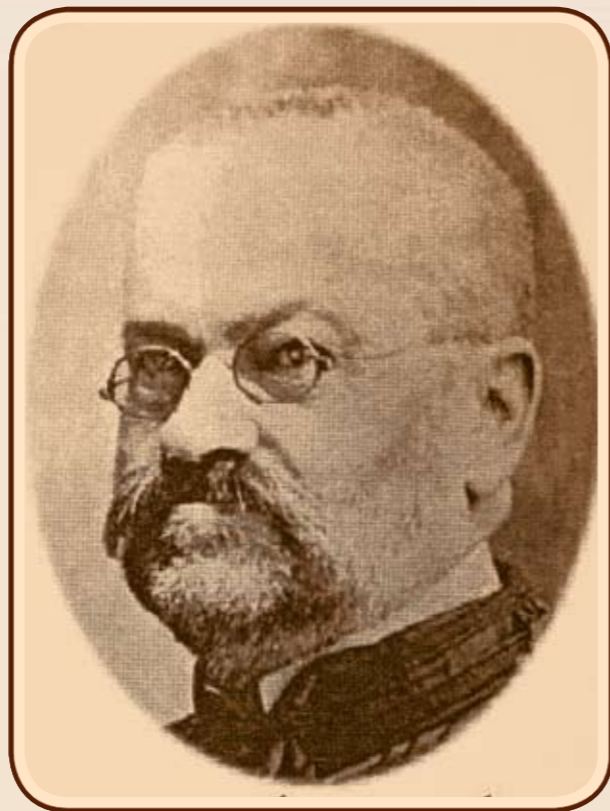
b, magyar közigazgatási jog, heti 5 óra

c, egyházjog, heti 7 óra

d, magyar pénzügyi jog, heti 5 óra

A nyolcadik félév csakis azoknak volt kötelező, akik egyéves önkéntesi szolgálatot nem teljesítettek. A szabályzat szerint a történelmi és bölcséleti kollégiumokat az első két évfolyam alatt kellett a hallgatóknak elvégezniük.

1889-ben is módosították a tantervi szabályozáson. Az egyéves katonai önkénteseknek megadták azt a jogot, hogy az 1890/1891-es tanév kezdetétől fogva két félév alatt elvégezheték jogi tanulmányaikat. Tehát az önkéntesek a két félév letelte után nyert végbizonyítvány alapján államvizsgára és szigorlatra lettek bocsáthatóak. Minden államvizsgán a jogtanárok mellett helyi notabilitások, köztük törvényszéki bírók, ügyvédek és ügyészek is vizsgáztatták a jurátushallgatókat.

Pisztorý Mór jogakadémiai tanár

A joghallgatók egyesületei és jótékonyága

Az akadémia ifjúsága 1867 novemberében elhatározta, hogy a jogakadémia szegény sorsú diákjait, ha tanulmányi eredményeik kimagaslók és érdemesek rá, akkor készpénzzel és egyéb rendelkezésre álló módon segíyezni fogja.

Az alapszabályokat az akadémia igazgatója 1867. november 10-én aláírta és felküldte a vallás- és közoktatási miniszterhez.

Az egyesület 1868. január 19-én alakult meg. Az akadémia fokozatos feloszlását kimondó (1888) miniszteri rendelet megjelenése után, 1889. június 1-jén tartott közgyűlésén a segélyezőegylet sorsáról úgy határozott, hogy az egylet egész vagyona az akadémia végleges megszüntetése után Győr szab. kir. város törvényhatóságának adassék át, majd az ösztöndíjalapot kezeljék külön és ennek jövedelmeiből egy győri és egy Győr megyei születésű, szegény ifjú egyenlő részben kapjon ösztöndíjat.

A segélyezőegylet vagyonát az egylet dr. Kautz Gusztávnak átadta és ezután az igazgató Győr város törvényhatóságának szolgáltatta kezelés végett.

Eötvös József báró, Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere halálakor a jogakadémián méltó megemlékezést tartottak. Kautz Gusztáv 1871. február 3-án hallgatóival a következő, megható beszédben tudatta báró Eötvös József halálát:

„Az intézetünk ablakából szomorúan lengedező gyászlobogó tudtára adta uraságtoknak az egész nemzetet lesújtó hírt. Báró Eötvös József, a nagy hazafi, a gyakorlati államférfiú és épp oly jeles állambölcselet, hazánk újabb kori szabadságmozgalmainak egyik legfáradhatatlanabb előharcosa, nincs többé! A nemes lélek, melynek magas röptét az elhunyt tudományos művei eléggé tanúsítják, elhagyá a munkában kifáradt földi burkot, és visszazállott a nemzet geniusához, mely jó kedvében ajándékozta ezt nemzetünknek. – A tudományok ezen csarnokában, a melynek sokáig zárva volt, ajtait az elhunyt közbenjárására nyitotta ismét meg, megillet bennünket, hogy a kegyelet adóját lerójuk e nagy férfiú szelleme irányában; és midőn hazánk legjobbaitól körülvelt gyászravatalához fájdalomtelt keblünk érzelmét küldjük, azon óhajunknak adjunk kifejezést: vajha e nagy hazafi emléke iránti kegyelet nemzetünkben soha ki ne aludnék; és az isteni gondviselés hazánknak számos oly nagy férfiakat ajándékozzon, mit amilyent az elhunytban veszítettünk.”

Az újságíró a hallgatóságról a következőt írta: *„Az ifjúság e megható beszédet, mély megilletődéssel állva hallgatta végig, és nem egynek csillogtak szemében a mélyen érzett fájdalom könnyei.”*

Hajnik Imre, az első alapító jogakadémiai igazgató így emlékezett vissza az alapítás körülményeire 1872 áprilisában: *„Simor János győri püspök a helytartótanácsnak, hozzá a helyiségnek hol és ki által leendő előállítására érdemben kiadott intézvényét sz. kir. Győr városa közönségével közölte, és ezt a szükséges helyiségnek kiállítására, tekintve megajánlására fölkérte. A város közönsége a kínáló alkalmat - hogy régi óhaját minél előbb teljesülésbe menni láthassa - örömmel megragadta, hogy az akadémia elhelyezésére egyik, megfelelőleg átalakítandó házat felajánlotta.”*

„A kir. jogakadémia mint visszaállított intézet megnyitása évfolyamonként történt, úgy hogy 1867. évben az első, 1868-ban a második és 1869-ben a harmadik évfolyam léptettek életbe. És ezóta a győri kir. jogakadémia mint három évi tanfolyammal bíró jogi intézet, szakadatlanul egész mai napig folytatja működését.”

Az 1872 augusztusi helyzetkép a következő volt -sajtótudósítás alapján- a győri jogakadémián: *„A győri magyar királyi jogakadémián a lefolyt tanévben működött 3 rendes, 2 rendkívüli, 1 helyettes és egy segédtanár, kik összesen 16, részint jog- részint államtudományi tárgyat adtak elő, ezenkívül miniszteri megbízás folytán a törvényszéki orvostan gyakorló orvos által adódott elő. – A tanulóifjúság száma 103 rendes és 43 magántanulót tett ki, tehát a múlt tanévhez képest ismét gyarapodást tüntet elő. Ösztöndíj élvezetében a joghallgatók közül 16 részesült. – Egy évi önkéntes katonai szolgálatban állott 20 fő. – Államvizsgálatot 10 rendes és 2 magántanuló tett, megannyian kitűnő képesítést nyervén. – A jogászsegélyző egylet által ez évben 4 joghallgató segélyezettett összesen 203 forinttal, az egylet jövedelmének fennmaradt része tőkésítettvén, az egylet vagyona takarékpénztárba elhelyezve lévő 3084 forint 14 krajcár meg. – Az akadémia könyvtára a lefolyt tanévben 250 kötetel gyarapodott, és jelenleg 1921 kötetből áll. – Az intézet tanárai közül irodalmi tevékenységet a bevégzett tanévben kifejtettek: dr. Hajnik Imre, ki „Magyar alkotmány és jogtörténelem” című munkájának első kötetét fejezte be; továbbá dr. Kautz Gusztáv, ki „A magyar büntetőjog és eljárás tankönyve” című munkáját, melynek utolsó füzetét most van sajtó alatt, adta ki; ezen kívül szaklapokba értekezéseket írt dr. Pisztorý Mór. – Mindezek eléggé kitüntetik, hogy a Győri Kir. Jogakadémia a legszebb virágzásban van, tanáraiban jeles fiatal erőket bír, tanulóiban pedig az előmenetelt kitüntető táblázatok tanúsága szerint tudományos érzékkel, minden szép és nemes iránt fogékonysággal bíró, városunk társas életét felelevenítő ifjakat bír; adja Isten, hogy ez intézet minél nagyobb virágzásnak örvendjen a jövőben is”*

Deák Ferenc - az akadémia leghíresebb tanulója- 1876. január 28-án halt meg Budapesten. Temetésén a győri jogakadémiai tanári kar küldöttsége is megjelent. 1876. február 5-én gyászistentiszteletet mondott a tudós férfiú tiszteletére a jogakadémiai igazgatóság. A gyászmisét Holdházy János celebrálta.

Deák Ferenc emlékét törvénybe foglalta az országgyűlés:

„Deák Ferencz emlékének törvénybe iktatásáról.

(Szentelést nyert 1876. évi február hó 22-én; kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1876. évi február hó 24-én)

Deák Ferencz az isteni gondviselés változhatatlan végzése által az élők sorából elszóltatván, a törvényhozás elhatározta:

1. §. Hogy Deák Ferencznek a haza körül hosszú évek során át szerzett érdemei törvénybe iktattassanak.
2. §. Hogy a ministerium egy, az elhunythoz méltó emlékek az ország fővárosában, országos adakozás útján felállítása végett szükséges intézkedéseket azonnal tegye meg.
3. §. Hogy a tett intézkedésekről, azok eredményéről s az emlék ügyéről átaljában a ministerium által az országgyűlés mindkét házában minden év végén jelentés tétessék mindaddig, míg az emlék tetteleg felállítva nem lesz.
4. §. Ezen törvény kihirdetése után azonnal életbe lép s végrehajtásával a ministerium bizatik meg.”

Az egyetemalapítási lehetőség 1876-ban vetődött fel Győrben. Abban az évben, a Pozsonyi Királyi Jogakadémia tanári kara felterjesztéssel fordult a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A pozsonyi jogtanárok kérték, hogy az ottani jogakadémiát és a csonka bölcsészeti fakultást a minisztérium egyetemmé bővítse ki. Indokuk az volt, hogy a nyugati országrészben még nem működött egyetem, míg keleten, Kolozsvárott 1872 novemberében megnyílt a teljes jogú egyetemi képzést adó tudományegyetem. A pozsonyi levélre két évvel később válaszolt Trefort Ágoston kultuszminiszter és jó ötletnek tartotta a pozsonyi felvetést. Ekkor Mersich József cikket írt a Győri Közlönybe és tudósította a győrieket, hogy milyen elképzelései vannak Pozsony városának és a tudományegyetem ügyéről is beszámolt az olvasóknak. Mersich törvényhatósági bizottsági tagként 1878. szeptember 16-án felvetette a győri közgyűlésben, hogy intézzenek felterjesztést a miniszterhez, amelyben bejelenti Győr városa, hogy igényt tart arra, hogy a város elnyerje a létesítendő tudományegyetem alapítási jogát. A felterjesztés és beadvány eljutott a harmadik egyetem ügyével foglalkozó miniszteriális bizottsághoz, amely tudomásul vette, hogy „Győr városa egy ott felállítandó egyetem ügyében felterjesztést intézett a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterhez”.

A kultuskormányzat elismerte, hogy szükség van a harmadik egyetemre is, mégis úgy vélte, hogy a terv véghezvitele és az egyetem megvalósítása nem időszerű. 1876. október 17-én, Deák Ferenc születésnapján emlékünnepeket rendezett a jogakadémia. A tanári kar pénzt gyűjtött a Deák Ferenc-szobor alapjának javára és egy Deák Ferencet ábrázoló olajfestményt saját költségén megszerzett. A festmény az akadémiai tanácsteremben került elhelyezésre.

A győri akadémia százéves évfordulójának ünnepe

Díszes ünnepség szemtanúi lehettek mindazok, akik részt vehettek az akadémia százéves évfordulóján. A komor és sötét politikai helyzet, valamint alkalmas nagy helyiség hiánya miatt nem tartottak nyilvános örömmünnepet, csupán családi körben ünnepelte meg az akadémia a neves évfordulót 1876. november 6-án, hétfőn. Reggel fél 9-kor a bencés templomban Holdházy János akadémiai hitszónok fényes papi segédlettel hálaadó istentiszteletet tartott, amelyen a tanári kar és a jogakadémiai polgárság is részt vett. A bencések templomából az akadémia épületébe vonultak, ahol az egyik teremben a teljes tanári testület és a joghallgatók előtt dr. Kautz Gusztáv jogakadémiai igazgató a következő beszédet mondta el:

„Mélyen Tisztelt Tanári Testület!
Tisztelt Akadémiai Hallgatóság!

Nemzetünk újkori kulturtörténelmének egyik nagy horderejű és fontos mozzanatát képezi, dicső emlékezetű Mária Terézia királynőnknek 1769. évi december hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelt azon intézkedése, mely szerint az ország négy kerületében egy-egy királyi főtanodának, királyi akadémia címével leendő felállítása elrendeltetett. A hazai cultura történetének egy fontos mozzanatául kell tekintetnünk ezen legfelsőbb intézkedést, nem csupán azért, mert ez által a tudvágyó és tudományszomjas hazai ifjúságnak bő alkalom nyújtott a felsőbb tanintézetek tudományos működésének fénysugarai, a kerületüket képező vidék, szellemi, sőt társadalmi életére kihatóan: a tudományosság iránti érzéket ébresztették és fokozták; a haza minden vidékein a tudományos és szellemi foglalkozások iránti előszeretettel általánosították, és a székhelyül szolgáló városok, akkoron még jobbadán idegen ajkú polgárainak magyarosítására nem csekély befolyást gyakoroltak.

Dr. Kautz Gusztáv

Született: Győr, 1836. január 7.

Meghalt: Győr, 1907. november 23.

A pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, jogi tanulmányait a Császári Kir. Pesti Egyetemen végezte. 1859-ben avatták doktorrá. 1867. szeptember 16-án lett a Győri Kir. Jogakadémia helyettes rendkívüli tanára. A Győr városi főjegyzői tisztségét miniszteri engedéllyel továbbra is megtarthatta. 1870. március 10-én nyilvános rendkívüli, 1870. augusztus 1-jétől nyilvános rendes tanár lett a Győri Kir. Jogakadémián. 1872. július 24-én helyettes igazgatónak nevezték ki. Hajnik Imre 1872. szeptember 23-án adta át hivatalosan az intézet vezetését Kautz Gusztávnak. Kautzot 1872. október 26-án végleg kinevezte igazgatónak a miniszter. A király 1879. december 31-én a tudomány és az oktatásügy területén szerzett érdemei elismeréséül királyi tanácsossá nevezte ki. Kautz Gusztáv a jogakadémia megszűnéséig (1892) a győri jogakadémia igazgatója volt.

Sőt fontos kulturai mozzanatnak lehet e felsőbb tanintézetek felállítását tekinteni még azon okból is, mert ennek folyamányául tekinthető a M. Kir. Helytartótanácsnak 1789. évi augusztus 11-én kelt azon intézvénye is, mely az összes állami és a legjelentékenyebb törvényhatósági hivatalok elnyerésének alapfeltételéül a jog- és államtudományi ismeretek megszerzését jelelte.

Egyik ilyen fontos kultur tényezőül szolgáló felsőbb tanintézet székhelyéül a dunántúli kerület számára Győr sz. kir. városa szemeltett ki; mely püspöki székhelyül is szolgáló városban már a tizenhetedik század első felében, Dallos Miklós győri püspök és több utódainak bőkezűségéből fényesen javadalmazott, ha nem is a mai felfogás szerinti főiskolák léteztek, amelyeknek gazdag alapítványai, az ezeken tanító jezsuita rend megszüntetése folytán, ezen rend vagyonával együtt, az országos tanulmányi alapba bekebelezve. Dicső emlékezetű Mária Terézia királynő, az 1776. évi augusztus hó 5-én kelt királyi leiratával a tervezett négy királyi akadémia közül, egyelőre kettőnek, már az 1776/77-es tanévben leendő megnyitását elrendelvé, miután a m. kir. helytartótanács részéről ez érdemben a kellő előintézkedések megtétele volna, a győri kir. akadémia mint az intézetek sorában az első, még 1776. évi november hó 6-án Niczky Kristóf kétszemélynök és győri tankerületi főigazgató által megnyitott és a hittudományi, jogi és bölcsészeti szakokra terjedt ki.

E tanintézet azonban nem sokáig folytathatta működését, amennyiben II. József császár parancsszava folytán 1785-ben Pécsre helyeztetett át, honnén a győri káptalan és Győr városának ismételt szorgalmazásai folytán 1802-ben Győr városának költségén ismét alapítási helyére visszahelyeztetett. Az intézet az 1806. évi november 20-án felsőbb rendeltel, a már akkor főnnállott többi királyi akadémiaikkal együtt újabb szervezetet nyervén, ezen szervezetében két jogi és két bölcsészeti tanfolyamokkal működött országos jó hírnévnek örvendő 1848. évig, mely évnél május havában a haza láthatárán mindinkább feltornyosuló vihar nyomása alatt termei bezáródtak és tizenkilenc éven át bezárva maradtak; miután az 1850. évben tanügyi ideiglenes szervezés folytán a két bölcsészeti tanfolyam a főgymnasium két utolsó tanfolyamává vált; az újólag felállítandó három, most már tisztán jogakadémiák székhelyei közül pedig Győr városa, mely a szabadságharc folyamában annyi vér és pénzáldozatot hozott, kihagyatott.

Midőn az 1860. évi Októberi Diploma folytán a hazai törvényhatóságok alkotmányosan szervezkedtek, Győr vármege és sz. kir. város törvényhatóságai szervezkedésük befejezte után, a jogakadémia érzékeny hiánya fölötti érzetüknek siettek erélyes felterjesztéseikben kifejezést adni és felsőbb helyen a kir. jogakadémia visszaállítását kérelmezték, de sajnos ezen, a szomszédos törvényhatóságok felirataival is támogatott kérelem az akkori helytartótanácsnál pártolásra nem talált és a nevezett törvényhatóságok már 1862. év június havában egy intézvényrel értesítettek, hogy a Győri Kir. Jogakadémia visszaállításának szüksége fenn nem forogván, ez érdemben kérelmüknek hely nem adathatott.

Intézetünk visszaállítása érdemében tárgyalások újbóli felvételét később főméltóságú Simor János hercegprímás, akoron győri püspök személyes közbenjárásával eszközölte ki. E lelkes főpap, kinek a tudományok és művészetek iránti buzgalma annyi fényes tanúságaival találkozhatunk a győri egyházmegye területén, annak tudatával, hogy ő utódjuk, azon áldozatkész győri püspököknek, kiknek a győri felsőbb iskolákra tett gazdag alapítványai, az országos tanulmá-

nyi alapba, tehát azon alapba, melyből a hazai kir. jogakadémiák fenntartatnak, lőnek bekebelezve, és az 1791. évi 23-ik törvénycikkre, mely az országos alapítványoknak céljukra fordíttatását rendeli, 1866. év elején egy felterjesztésével közvetlenül Ő Felségéhez fordult, és ezt személyesen adván át Ő Felségének, szóval is kérelmezte, hogy a győri kir. jogakadémia visszaállítása ügyének kedvező elintézését Ő Felsége legkegyelmesebben elrendelni méltóztassék. Ő Felsége a M. Kir. Helytartótanácsnak ez ügy újabb beható tárgyalását meghagyván e kormányzék a folyamodó püspököt csakhamar értesítette, miszerint az ügy kedvező elintézése elvileg ugyan semmi nehézségbe sem ütközik, de mielőtt ez érdemleges elintézés megtörténne, az akadémia elhelyezésére szükségelt helyiségek kérdése volna megoldható, miután az 1848. év előtt e célra használt helyiségek a főgimnázium részére szükségeltetnek, de azok egy jogakadémia jelenlegi igényei és szükségleteinek már nem is felelhetnének meg.

Simor János megyés püspök ezen leiratot Győr város közönségével közölte és azt felkérte, hogy saját jól felfogott érdekében a szükségelt helyiségek kiszolgáltatását ajánlja fel; és Győr város közönsége nagy örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy régi óhaját teljesülésbe menni láttassa és a jogakadémia elhelyezésére, a jelen - még akkor kisebbszerű - épületét felajánlotta és azt megfelelőleg kiépíttetni ígérkezett.

Ezen stádiumban találta az ügyet báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, midőn 1867. évben az ország közoktatása ügyének vezetését átvette. Az igazságszerető nagy államférfiú, az ügy igazságos voltáról csakhamar meggyőződve, első teendői közé sorozta, hogy Ő Felségének a Győri Kir. Jogakadémia visszaállítása érdemében előterjesztést tegyen, mely előterjesztés folytán, ő császári és apostoli királyi felsége 1867. évi május 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával, intézetünk visszaállítását elrendelte, és az első tanfolyam és vele az intézet 1867. évi október 3-án báró Eötvös József a személyes megjelenésben akadályozva lévén, nevében Lipovniczky István akkori közoktatási miniszteri tanácsos, jelenleg nagyváradi püspök ő nagyméltósága által, nagyszámú vendégkoszorú jelenlétében ünnepélyesen megnyitott és 1868. évben a második, 1869. évben a harmadik, és az újabb szervezet folytán az 1874. évben a negyedik évi tanfolyammal kiegészítetvén, Győr városa által ez intézetnek emelt, és Zalka János jelenlegi győri püspök ő nagyméltósága által felsorolt épületben elhelyezve működik a jelenig.

Íme Uraim! E királyi akadémiának történelme a mai napig, amelyet fennállásának második évszázadát kezdjük meg; amely nap tehát alkalmul szolgáljon nekünk arra, hogy visszapillantva az akadémia, bár két ízben félbeszakított évszázados múltjának sikeres működésére, erőt merítsünk a tetterős munkásságra, hogy az intézetnek a múltból szeplőtlen reánk jutott országos jó hírnevét fenntartva a jövő nemzedékének átadhassuk.

Tanintézetünknek az imént ecsetelt történelmében először is feltűnő az, hogy ezen akadémia mindig akkor szünetelt, midőn hazánkban nem az alkotmányosság és törvény, hanem az önkény uralkodott, és így tanintézetünk a jelenleg fennálló királyi jogakadémiák közül az egyedüli, amelynek tanszékeiről az abszolút hatalom parancsa által dictált jogszabályok soha nem hirdettek és tanintézetünk történelméből azon időszakok hiányoznak, melyek nemzetünkre nézve az elnyomatás szomorú időszakai voltak!

Nem kell-e ebben a Gondviselés egy ujmutatását felismernünk, hogy ez intézet tanárait és tanítványait, a valódi alkotmányosság és törvényhez ragaszkodás, meg a szabadságszeretet lelkesítse, hogy bennök a haza, az alkotmányos szabadság edzett bajnokait találja, kiket csak az önkény kényszere némíthat el, mely e termeket is két ízben némaságra kárhoztatta.

Nem kevésbé fontos tanúságot meríthetnünk intézetünk évszázados múltjából, ha működésének sikerét és eredményeit vesszük szemügyre.

Annak bebizonyítására, hogy mily szolgálatokat tett ez intézet a hazának, a hazai tudományosságnak, culturának és művelődésünknek, haladásunknak, elég legyen felsorolnom azon jeles legjelesbjeinek neveit, kik ez intézetben, részint mint tanárok, részint mint tanulók felsőbb kiképzetésüket nyerték.

Az előbbiek közül elég legyen megemlítenem: a bölcsészek közül Verner Józsefet, Maár Bonifácot, Bresztyenszky Adalbertet;

a jogtanárok közül, a kánonjog terén érdemesített Markovits Mátyást;

a magyar magánjog institutiói és történelmének dicső emlékü íróját, Kelemen Imrét;

tudományos munkássága, tanári és ügyvédi működéséről a genialitás hírében álló Beke Farkast;

a politikai tudományok első magyar nyelven íróját, Karvasy Ágostont;

az ítéleti bölcsészetnek hazánkban úttörőjét, Szibenliszt Mihályt;

a magyar büntetőjogi irodalmat több munkával gazdagító Csatskó Imrét;

az észjog és a magyar büntetőjog nagynevű és nagytudományú íróját és a haza e téren jelenlegi első szaktekintélyét,

Pauler Tivadart; hazánk jeles statisztikusát, a termékeny író, Konek Sándort;

a hazai jogtörténelem eddig csaknem parlagon hevert földjét, nagy készültséggel és annyi sikerrel munkáló Hajnik Imrét; közjogunk, sajnos korán elhunyt, fáradhatatlan szorgalmú rendszeres íróját, Korbuly Imrét.

Intézetünk egykori növendékei közül pedig számos jeles neveit elhallgatva, elég legyen megemlékezni:

a modern igazságszolgáltatás - intézmények hazánkban jelenlegi buzgó előharcosáról, Horvát Boldizsárról, volt m.

kir. igazságügy-miniszterről, báró Rauch Levin és Bedekovits Kálmán horvát bán- és miniszterről;

vasszorgalmú politikai és nemzetgazdászati írónkról Kautz Gyuláról;

alkotmányos életünk kiváló bajnokáról Somsich Pálról;

a haza körüli bokros érdemeiről, a nemzet osztatlan tiszteletét bíró, fáradhatatlan munkásságú és mély belátású Ghyczy Kálmánról;

és végre azon nagy férfiúról, kit az Isteni Gondviselés nemzetünk e században vezetőjéül szemelt ki, a haza bölcséről, Deák Ferencről, kinek halhatatlan nagy nevét körülövedző dicsosorú sugarai, fényüket intézetünkre is lövellik.

Íme! Hosszú sora csak a legjelesbeknek, kik ezen intézetben tanultak és tanítottak; kiknek nevei és érdemei intézetünket is dicsőítik. Ösztönözzön, buzdítson minket e jeles példája a tudományok úgy mint a gyakorlat terén ernyedetlen és kitartó munkásságra, hogy e nagy elődök méltó utódai lehessünk; használjuk fel minden tehetségeinket és ragadjunk meg minden kínálkozó alkalmat, hogy oly nagy szolgálatokat tehesünk édes hazánknak, mint amilyenekkel ők a haza körül érdemesültek; tekintsük, miként ők az életet kötelességnek, melynek fő öröme, báró Eötvös Józsefként, azon öntudatban fekszik, hogy azt a legkisebb részletekig férfiasan teljesítettük és ha majdan ez intézet fennállásának második évszázados ünnepét ünneplendi, az akkori nemzedék is tudjon közölni oly neveket felsorolni, kik az általam felemlítettekhez méltóan sorakoznak, engedje a Mindenható, hogy e nevek sorozata minél hosszabb legyen!

És most engedjék Önökhöz azon felhívást intéznem, miszerint csatlakozzanak ezen emlékezetes nap méltó befejezésül azon őszinte kívánságom kifejezéséhez, hogy ő császári és királyi Felségét, első Ferenc Józsefet, azon erős lelkű, lovagias, valódi alkotmányos érzelmű fejedelmet, kinek kegyelméből intézetünk eredeti rendeltetésének visszaadott az isteni Gondviselés, népeinek öröme és boldogítására és imádott hazánknak felvirágoztatására sokáig, igen sokáig éltesse!"

A hírlapi tudósítás szerint az igazgató azon szavai alatt, amikor is Deák Ferencet említette, a „hallgatóság szemei könnybe lábadtak”. A beszéd záradékát képező felhívást az igazgató állva mondta el, és minden résztvevő állva hallgatta végig. A beszéd befejezésekor harsány éljenzésben tört ki az akadémiai polgárság. A fiatalok az emlékezetes nap végén fáklásmenetet szerettek volna rendezni, de a tanári kar felkérte őket, hogy a „jelen válságos idők nem alkalmasak arra, hogy örömmünnepekkel tüntessünk”. Az akadémiai ifjúság az igazgatóság kérését tiszteletben tartotta, így a tervezett fáklásmenet elmaradt.

Kautz Gusztáv királyi tanácsosi kinevezése és ünneplése

A következő örömteli hírt jelentette meg a Győri Közlöny 1880. január 8-i száma, amiben arról értesíti a győri közönséget, hogy 1879. december végén a király Kautz igazgatót királyi tanácsossá nevezte ki :

Királyi Őfelsége dr. Kautz Gusztáv győri jogacademiai igazgatónak a tudomány és az oktatás terén tett jeles szolgálatai elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozni méltóztatott.

A Győri Kir. Jogakadémia polgársága 1880. január 8-án, 20 órakor dr. Kautz Gusztáv jogakadémiai igazgató úrnak kir. tanácsossá való kinevezése alkalmából Vörös Jancsi és Farkas Lajos egyesült zenekarának közreműködése mellett fáklászenével tisztegett. Az ünneplő menet száz fáklavivőből állt, és az akadémia elől indulva a Kazinczy utcai Lehner-ház előtt a Király utcán keresztül vonult Kautz Gusztáv igazgató Városház utcai lakása elé és ott Molnár Gábor negyedéves joghallgató, a jogászszegelező-egylet elnöke társai nevében a következő beszédet mondta:

„ Mélyen Tisztelt Nagyságos Úr, Szeretett Igazgatónk!

A győri jogakadémia hallgatósága ifjú szívének meleg örömeivel vette tudomásul ama hírt, hogy nagyságodnak a közoktatás és közügyek terén szerzett érdemei a legmagasabb helyen nyertek elismerést. Elsősorban kedves kötelességünk az alkalommal üdvözölni igazgató urat, mert mi, egyrészt mint jogérzülettel bíró jogászok az érdemet helyesen méltányolni megtanultuk, másrészt mert mi vagyunk a jelenben szerencsések hallani ajkairól ama nemes vezérelveket, az igazság, a jog ama szép eszméit, melyeket a társadalom javára majdan érvényesíteni hivatva mi leszünk, s mert végre mi tapasztalhatjuk naponra irányunkban tanúsított azon ritka, leereszkedő szívélyességét, melyet - ha szabad így nyilatkozni - atyai, sőt baráti rokonszenvenek nevezhetnek. De lelkesülten csatlakozott itt hozzánk városunknak igen tisztelt közönsége is, mely lelke óhajának tesz eleget akkor, midőn Nagyságodat Győr város egyik, nemes érdekeit előmozdítani törekvő férfit üdvözölve élteti.

Habár az érdem önnönmagában is eléggé megleli szép jutalmát, ne tiltakozzék szerénysége, ha ez ünnepélyes alkalommal nyilvánosan hajtunk fejet érdemei előtt s lelkesült örömmel üdvözöljük a királyi legmagasabb kitiüntetést, mert ezzel tartozunk nemcsak nagyságodnak, a jutalmazottnak, hanem a jutalmazónak, ki e tettével ezereknek teljesítette óhaját, ezer szívnek adott megnyugvást az iránt, hogy a magas királyi kegye városban is megkeresi s meg is találja az arra érdemes! S most - midőn mindannyiunk szívérzeményeinek adtam kifejezést - fogadja ismétlen fiatal szívünk egész hevével telt üdvözlését, s legyen meggyőződve, hogy keblünk legmélyéből tör utat magának azon

óhaj, hogy meglepéssel tekintve vissza érdemekben gazdag múltjára, örömet találva a jelenben, üdvkívánataink teljesülése legyen nagyságodra nézve a jövő legértékesebb jutalma, s hogy nagyságodat tanügyünk emelésére, városunk büszkeségére s az akadémiai polgárok leírhatatlan örömére a Mindenható igen sokáig éltesse!”

Az üdvözlőbeszéd elhangzása után lakása ablakából dr. Kautz Gusztáv szép beszédben válaszolt. A beszédben kiemelte a jogakadémia eseményekben gazdag történetének főbb mozzanatait és felsorolta az itt végzett és híres jogászok neveit. Megköszönte a nem remélt megtiszteltetést és figyelmet, és ígérte, hogy mindenkor, ahogy eddig is, a fiatalok érdekeit szem elől nem téveszti, és szívén viseli. A gyakori eljenzések közepette mondott köszönő szavaiban a tisztelgő ifjúságot a „tanulmányok teréni kitartásra és hazaszeretetre buzdítja”. Beszéde végén újból tapsvihar köszöntötte, majd az ünneplő menet a Szedreskertbe vonult, ahol véget ért a fáklyásmeneti felvonulás. A tisztelgés végén vacsorát fogyasztottak el a Limbeck-féle kávéházban, ahol az egyesített cigányzenekar hangjai mellett mulatott a jogászi kar és az ifjúság.

Néhány nevezetesebb esemény a jogakadémián

1871. február 2-án az intézetben gyászistentiszteletet tartottak báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter lelki üdvéért.

1873. október 12-én Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter, valamint Hegedűs Kandid, Mészáros Ferenc és Gönczy Pál miniszteri tanácsosok meglátogatták az intézetet.

Az 1876. január 28-án elhunyt Deák Ferenc temetésén a tanári kar küldöttsége is megjelent. 1876. február 5-én gyászmisét mondott a tudós férfiú tiszteletére az akadémia, amit Holdházy János celebrált.

Ugyanazon év október 17-én, Deák Ferenc születésnapján emlékünnepséget rendezett a jogakadémia. A tanári kar pénzt gyűjtött a Deák Ferenc - szobor alapjának javára és egy Deák Ferencet ábrázoló olajfestményt saját költségén megszerzett a tanácsterem számára.

1876. november 7-én a jogakadémia megünnepelte a százéves fennállási évfordulót. Az ünnepség Te Deum-os miséből, szentbeszédből és az igazgatói emlékbeszédből állt össze.

1879. április 24-én az intézet megjelent azon a székesegyházi misén, amit a királyi pár házasságának huszonöt éves évfordulóján tartottak. A király ezért a figyelmességért a főispán útján köszönetet mondott az akadémiának.

1880. január 2-án a vallás-és közoktatásügyi miniszter Boncz Ferenc miniszteri tanácsost és közalapítványi gimnáziumi igazgatót kinevezte miniszteri biztosnak, hogy ezentúl az összes jogakadémiát időről időre szigorú vizsgálat alá vegye. A miniszteri biztos 1881. április 4-6. között járt Győrben és megvizsgálta az intézet működését.

1880. november 20-án és 21-én Győrött emlékünnepséget rendeztek Kisfaludy Károly halálának félévszázados évfordulóján. A tanári kar küldöttsége részt vett az ünnepen.

1881. május 10-én az intézet megjelent Rudolf trónörökös nászünnepe alkalmából a székesegyházban tartott misén.

1883. január elején Győrt árvíz sújtotta. Sokan hajléktalanná váltak és ezen emberek egy részét az akadémia épületében helyezték el. Az előadásokat csak január 23-tól tudták folytatni.

Kautz igazgató levele a jogakadémia helyzetéről 1885-ben:

„Mélyen Tisztelt Kartársak!

A jogakadémiánk nyomott helyzetének mikénti orvoslása értelmében hozzánk intézett igen becses megkeresésükre, van szerencsénk tiszteletteljesen válaszolni, miszerint e kérdésben jelenlegi formában gyökeres orvoslás alig várható a jogakadémiák tanári karainak együttes fellépésétől, minthogy illetékes körökben a harmadik egyetem eszméje már oly erős gyökeret vert, hogy az ezt csak távolról is fekélyező intézkedésre perhoreszkálnának. A jogakadémiák felvirágoztatására csak az által volna eszközölhető, ha nagy a jogosultság.

Igénytelen nézetünk tehát abban összponosul: hogy a jogakadémiák reformja kérdése rövid idő múlva úgyis annyira megérik, hogy illetékes körök az elől többé el nem zárkoznak; e reformot nekünk megakadályozni vagy annak irányának befolyása igényelni lehet a jelen nyomott helyzetben: miért is sajnálattal kell kijelentenünk, hogy a mélyen tisztelt kartársak által megindított mozgalmukra a jelen viszonyok között végleg nem vehetnénk.

Hazaftas üdvözlötünk és mély tiszteletünk kijelentése mellett vagyunk.

Győrött, 1885. április 5.

Kautz Gusztáv”

Jegyzőkönyv

felvétel a győri kir. jogakadémia tanári karánál 1883. június
7-én tartott üléséről.

Jelenlevők D. Kautz Gusztáv igazgató és kir. tanács.
" Milbeck Károly rector senior
" Dunay Ferenc " "
" Virócsil Tivadar " "
" Kalona Mór " "
" Lorn Vilmos " "
" Horinka Imre " "
" Timon Alós " "
" Hapja Mihály " "

1. Az igazgató előterjeszti, hogy a nyári felvétel négy felé járva, az iránti szigorú megállapodni, vajjon az elő felvételben hanyag lecsúsztatás miatt felfüggesztett joghallgatók mutatnak-e oly mértékű szorgalmat a nyári felvételben, hogy merik az index aláírni. Az elő felvételben az index aláírása feltétlenül követhetőnek tagadhat meg: Károly Géza, Erdős, Kohn Miska és Szabóffy

A jogakadémia megszüntetése

Az 1888. június 13-i legfelsőbb királyi rendelet alapján megszűnt a jogakadémia.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletével arról értesítette az akadémia igazgatóságát, hogy a király 1888. június 13-án elhatározta, hogy a Győri Kir. Jogakadémiát takarékosági elvből feloszlatja, megszünteti.

„A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1888. október 8-ikán 1760. elnöki szám alatt kiadott rendeletével értesítette az akadémia igazgatóságát, hogy az apostoli királyi felség június 13-iki elhatározásából nyert felhatalmazás alapján a jogakadémia fokozatos feloszlatását takarékosági elvből elrendeli. A rendelet szerint az akadémia I. tanfolyamának az 1888/89-ik, a II. évfolyamnak az 1889/90-ik, a III. évfolyamnak az 1890/91-ik és a IV. évfolyamnak és vele együtt az egész intézetnek 1891/92. tanév végén meg kell szűnnie.”

Íme az 1760. elnöki számú levél, mely a vallás- és közoktatási miniszter levele dr. Kautz Gusztáv úrnak, a győri kir. jogakadémia igazgatójának:

„Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó év június hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával felhatalmazni méltóztatott engem, hogy a győri jogakadémia megszüntetése iránt alkalmas időben a kellő intézkedéseket megtegyem. Elérkezettnek látom az időt, melyben ezen legfelsőbb határozással nyert felhatalmazás alapján a győri jogakadémia fokozatos megszüntetését elrendeljem.

Ennélfogva egyelőre az I. évfolyamot a folyó 1888/1889-es tanév végével ezennel megszüntetem, olyképp, hogy az 1889/1890-es tanévben I. éves hallgatók többé fel nem vehetők, s ezen tanfolyam többé meg ne nyitassék.

A II., III. és IV. évfolyamra lépni kívánók egyelőre még fölvetetnek, s ezen évfolyamok megnyitvatván azokban az előadások, úgyszintén az alap- és államvizsgálatok is az eddigi mód szerint folynak. Egyúttal azonban még az 1889/1890-es tanévben is összeállítható az I. alapvizsgálati bizottság (a viszonyok által megengedett módon szerveztetvén az), hogy a folyó tanévben az I. évfolyamot járt, de jövő évi június hóban az I. alapvizsgálatot le nem tett joghallgatók I. alapvizsgálatokat még ezen évben letehessek.

A további évfolyamok évről évre fokozatosan megszüntetendők lesznek.

Gondoskodni kívánván arról, hogy a jogakadémia tanárai vagy más jogi tanintézetnél való alkalmazás vagy nyugdíjazás által, vagy más megfelelő módon, jogos igényikhez képest ellátassanak, már most felhívom Nagyságotat, tegyen hozzáam mielőbb véleményes jelentést aziránt a tanári testületnek, melyik tagja volna, mint feleslegessé vált, az 1888/1889-es tanév végétől kezdve nélkülözhető, és miként volna az ellátandó, valamint az iránt is, hogy a többi, egyelőre még az akadémian szolgálatban maradó tanárok közül melyik minő alkalmazásban vagy ellátásban volna utóbb részesítendő?

Budapesten, 1888. évi október hó 8-án

Gróf Csáky”

1888. október 12-én Győr városába váratlanul jött és megrendülést keltett a végérvényes és szomorú hír, bár évek óta rebesgették a megszűnést. A győri közgyűlés kérvényezte a megszüntetés megváltoztatását. A leveleket Batthyány Lajos főispán is megkapta. A korabeli Győri Közlöny szenvedélyes cikke (1888. október 14.) az akadémia helyzetéről:

„A győri jogakadémia megszüntetése.

Megkondult a halálharang a győri kir. jogakadémia fölött! A vallás- és közoktatási miniszter e hét közepén érkezett rendelete szerint többé az első évre joghallgatók fel nem vehetők, a mostani jogászok mégis négy évi kursust végezhetnek. Rövid négy év múlva tehát a győri jogakadémia teljesen ki lesz törölve az élők sorából.

Midőn ez a hír átfutotta a várost, kínos megdöbbenést keltett mindenütt. Már évek óta hangzott ugyan, hogy a győri jogakadémia megszűnik, mintegy kapcsolatban a pápai jogintézettel, de megint elhallgatott a hír és a felsőbb tanügy iránt érdeklődő körök azon hitet táplálták, hogy a közoktatási miniszter addig nem is bolygatja a kir. jogakadémiákat, míg a felsőbb tanügy mikénti rendezése iránt megállapodásra nem jutnak és annak kivitelezéséhez nem fognak.

Az igaz, hogy a kir. jogakadémiák a mostani szervezetükben nem életképesek, mert az egyetemmel nem képesek versenyezni. Vagy tisztán az egyetemi rendszerre kell áttérnünk, mely felfogás felé utóbbi időben az illetékes körök hajolni látszottak, vagy pedig az akadémiáknak kell oly szervezetet adni, hogy az ott képezett hallgatóság a tudományosság külső attribútumait is, minő a doktorátus, magántanári képesítés megszerezhessek.

Míg ezen elvi kérdés érdemleges eldöntés alá nem kerül, addig senki nem hitte, hogy akár egyik, akár másik jogakadémiát így szakadozottan megszüntessék.

Igaz ugyan, hogy a hallgatóság az újabb időben a győri jogakadémián megfogyott, de nemcsak itt fogyott meg, hanem a többi jogakadémiákon is, még pedig erősebb arányban, mint Győrött.

De ezen alapon minden kir. jogakadémiát be kellene szüntetni, mert mindenütt kevés a hallgatók száma, ha azt az egyetemi jogi fakultásának rengeteg számához arányítjuk.

Éppen azért, mert a budapesti egyetemen szinte beteges állapotot képez a nagyszámú hallgatóság, melyet valami-képp megosztani kellene, az akadémiáknak megszüntetése más szerves rendezés egyidejű életbeléptetése nélkül, e bajt nemcsak, hogy nem orvosolja, sőt inkább fokozza.

Még nem szolgálhat a megszüntetés okául az állam kiadásai körül követendő szigorú takarékosági elv sem, mert köztudomású, hogy a kir. jogakadémiák fenntartására az úgynevezett „tanulmányi alap” szolgál, ebből kapiják a tanárok fizetéseiket. Ezen alap terhe könnyebbül tehát csak a tervbe vett megszüntetés által, de ezt a megtakarítást nem lehet másra, mint katolikus tanulmányi célokra fordítani, mivel ezen alap jogi természete mindekkorig tisztázva nincs.

Talán később mélyebb bepillantást nyerünk abba, mi képezi ezen megszüntetés valódi okát, mert okának kell lenni; de bármily alapon nyugvó legyen az, városunkra ez nagy csapásnak jelezhető. Eltekintve attól, hogy a város annak idején az akadémia felállítása érdekében tetemes pénzáldozatot hozott, drága épületet emelt a kir. jogakadémia számára, igazi érvágás ez amúgy is stagnáló városunkra.

50-60 jogász, 8-9 tanár nemcsak pezsgést hozott és élénkséget közéletünkre, hanem évenként hatalmas pénzüsszeget is költött el, élt utánuk iparos, kereskedő, kávé, vendéglős, az ügyvédek olcsó munkaerőt kaptak, a garzon lakások keresetteké lettek, a színház népesült. Ki sem lehet azt a széles körű hatást számítani, melyet az akadémia úgy szellemi, mint anyagi téren gyakorolt a városban.

És mindez rövid 4 év alatt elmúlik, elenyészik és a várostól legalább is 60 ezer frt forgó tőke elvonul. Nagy veszteség ez, mi fölött öszintén sajnálkozunk.”

Szent István út

Küzdelem a győri jogakadémia megtartásáért

A győri közgyűlés 1888. október 15-én a jogakadémia helyzetéről tárgyalt.

Zechmeister Károly polgármester előterjesztést tett a miniszteri rendeletre válaszul. Az akadémián tanított nyolctíz tanár ötven joghallgatót, ami összesen harmincezer forint forgalmat jelentett. Ennek az elvesztése a várost érzékenyen érintette, ezért indítványozta a közgyűlés a rendelet visszavonását a miniszterhez intézett leiratban. Karvasy Kálmán bizottság küldését indítványozta a szükséges adatok gyűjtésére, feldolgozására, s egyúttal ajánlotta, hogy a szomszédos törvényhatóságokat is megkeressék. Bizottságot alakítottak Kiss Ferenc főjegyző, Szily Zoltán ügyész, Francsics Norbert, Karvassy Kálmán, Wottitz Károly részvételével.

A 205/1888. számú közgyűlési határozat alatt olvasható, hogy Zechmeister Károly polgármester beszámol arról, hogy értesülése szerint a győri jogakadémiát a kormányzat felakarja számolni.

„A költségelőirányzat tárgyalásával kapcsolatban Zechmeister Károly polgármester bejelentette, hogy magán úton arról értesült, hogy a kormányzat a Győri Kir. Jogakadémiát bezüntetni kívánja.” Megemlítette a közgyűlésen, hogy ez a kormányzati lépés Győr városa és környezete számára kiszámíthatatlan következményeket hozna, és nemcsak anyagi, hanem erkölcsi károkkal is járna a felsőbb tanintézet bezárása. A polgármester indítványozta, hogy a jogakadémia fenntartása érdekében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kellően megindokolt felterjesztést tegyen a győri közgyűlés.

A közgyűlés végzése 1888. október 15-én:

„Az indítvány általános helyesléssel találkozván, elhatároztatik, hogy a jogakadémia fenntartása végett a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz indokolt felterjesztés intéztesék, s tekintettel az ügy közérdekű voltára a felterjesztés pártolás végett a törvényhatóságoknak is megküldessék.

A felterjesztéshez szükséges adatok összeállítására Karvassy Kálmán és Francsics Norbert bizottsági tagok, Szily Zoltán t. ügyész és Kiss Ferencz főjegyző kiküldetnek.”

Káptalandomb -részlet

Hírlapi cikkek jelentek meg a hír megjelenése után, és mindenki az akadémia megmentésén fáradozott.

Mindent megtett a város annak érdekében, hogy a jogi képzés Győrben továbbra is megmaradhasson.

A lesújtó helyzetről tényszerűen ír a Győri Közlöny 1888. október 21-i számában megjelent cikk:

„A jogakadémia

Megírtuk, hogy a város petíciónál a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a jogakadémia érdekében. Nagyon szép és becsületre méltó a várostól, hogy a jogakadémia megtartásáért sorompók közé áll, mert kétségtelen, hogy ezen felső iskola elvesztésével nemcsak anyagi, de szellemi veszteség éri a várost; értesüléseink szerint azonban bizvást állíthatjuk, hogy a visszaszerzési kísérlet eredménytelen marad s a nem városi érdekek, de magasabb tekintetek szempontjából elhatározott bezüntető rendelet visszavonására a miniszter semminő befolyással sem lesz bírható.

A város kénytelen meghajolni ezen magasabb szempontok előtt, melyek elvégre is indokoltak. Hanem helyesen cselekednék a város, ha minden befolyását felhasználná arra, hogy, mint a példaszó mondja, legalább a veszett fejszének a nyelét megtalálja s lépéseket tesz, hogy Győrváros olyan felső iskolát - akár kereskedelmit, akár iparost - kapjon, amelyikben ifjaink reális, életbevágó studiumokat tanulhatnának s a kevésbé túltömött életpályákra léphetnének. Ezt cserében a jogakadémia elvesztéséért az azt fenntartó alapok felhasználásával megvárhatja a város, különösen mikor a szomszéd városok majd mindegyikének jut hasonló intézet s valamennyi népes látogatottságnak örvend.”

A Győri Közlöny így fogalmaz a megszüntetésről 1888. október 21-én:

„E miniszteri rendelet az ifjúság jó részére vonatkozólag valóságos „interdictio aquae et ignis”. Igen, interdictio aquae et ignis, mivel egyrészt száműző, míg másrészt a szó szoros értelmében véve tűztől és víztől, vagyis az emberi szükségletek kielégítésére elsősorban szolgáló közegektől való megfosztás.

Száműzés annyiban, mert a Győri Kir. Jogakadémia polgárságának jó része olyanokból áll, akik Győrött végeztek középiskoláikat és részben jogi tanulmányaikat is csak azért folytatták a városban, hogy e város polgáraival folytonos összeköttetésben élve, ez összeköttetés gyümölcseit majdan vagy mint ügyvédek élvezhessék vagy a quadriennium leteltével a törvényszékhez, városhoz folyamodhassanak ama legjobb ajánlólevéllel, „hogy életem a ti szemeitek előtt folyt le, és ti tudjátok, hogy ki és mi voltam és vagyok.”

Az újságíró kitért arra is, hogy a győri és környékbeli fiatalok kénytelenek lesznek a megszüntetés után Budapestre menni és szinte ismeretlenként térnek vissza szülőföldjükre 8-9 év elteltével. A miniszteri rendelet a szegény sorsú fiatalokat sújtotta leginkább: „Győrött ugyanis az a 10-15 szegényebb sorsú (de a 10-15 mégis körülbelül a hallgatóság negyedrésze) könnyen kap condióiót, mert tudják, hogy szorgalmas volt a középiskolában, könnyen kap irodát, mert tudják, hogy most szorgalmas lesz az akadémián.”

A győri jogászsegélyező egyesület rendelkezésére nagy alaptőke állt, majdnem mindegyik segélyre utalt kapott havonként nyolc-tíz forintot. A még teljesen önfenntartásra utaltak is huszonöt-harminc forintja volt havonta, amiből Győrött tisztességesen meg lehetett élni. És mije lesz a fővárosban?-tette fel a kérdést az újságíró.

„Vagy teljesen elvész az „omnium contra omnes” harcában, vagy valamely irodába megy napidíjasnak, ahol a szellemölő másolási munka mellett kevés kedve lesz és lehet jogi tanulmányainak élni és így a szellemi proletariátus számát csak saját személyével fogja szaporítani. De polgári kötelesség a törvény, illetve az azt pótló hasonló jogerejű miniszteri rendelet előtt némán meghajolni, ezt mi is tesszük, megjegyezve azonban, hogy de internis non judicat praetor.”

1888. december 14-én a győri közgyűlés elé került az akadémia ügyében eljáró küldöttség jelentése. A következők olvashatók a Győri szab. és kir. város közgyűlési jegyzőkönyvében:

„Tárgy érdeme: A jogakadémia ügyében 205/1888. kgy. szám alatt kiküldött bizottság munkálatának eredménye gyanánt beterjeszti a győri kir. jogakadémia fenntartása tárgyában a nagyságos vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltóságához intézett felirat szövegezését azzal, hogy a felirat pártolás végett az összes törvényhatóságoknak megküldetett.

Végzés:

A kiküldött bizottság jelentése tudomásul vétetik s a jogakadémia fenntartása körül netán szükséges további teendők a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltóságának a felíratra adandó válaszából függővé tétetni határozatnak. Hogy pedig a felírat sikere a jogakadémia fenntartása körül érdekelt és az iránt érdeklődő magas állású személyiségek részéről is előmozdítassék, a beterjesztett felírat Simor János hercegprímás ő eminenciájának, Zalka János győri megyés püspök úr nagyméltóságának, továbbá a győri székeskáptalannak és Baross Gábor közmunka és

Tárgy érdeme	Végzés
<p>1888 december</p> <p>Amennyiben ugyanúgy beérkezett a a Kir. jogakadémia fenntartási ügyében a vallás és közokta- tásügyi miniszter ur ö. Magyméltó- sága intézett felirat jogveszté- sével, hogy a felirat pártolás a az összes törvényhatóságoknál küldetett. -</p> <p>A kiküldött bizottság jelentése tudomásul vételül s a jogakadémia fenntartása körül melán szükség további akadály a vallás és közok- tatásügyi miniszter Mr. ö. Magy- méltóságának a feliratra adandó válaszától függővé felelői határol- tatnag. -</p> <p>Hogy pedig a felirat sikkre a jogakadémia fenntartása fő- pönt érdekel s az iránt érdeklődő magas állásu személyiségek részé- ből is előmozdításig, a beérkez- tett felirat Sínar János herceg prímás ö. Eminenciájának, László János győri megyés püspök ö. Magy- méltóságának, továbbá a győri székes káptalanának és Baross Győző köz- munka és közoktatásügyi miniszter urának mint Győrváros országgyű- lési képviselőjének megküldetett s közbenjárásuk az ügy érdekében kikérteni határozatig. -</p> <p>Amennyiben beérkezett a Gy. évi december hó 14. napján tartott tanácsosok jegyzőkönyvét az -</p>	<p>1888 december</p> <p>A Győri Kir. Jogakadémia megszüntetését elrendelő miniszteri leiratra vonatkozó felterjesztésre megérkezett Csáky Albin gróf miniszter válasza. A miniszter mindenekelőtt megjegyezte, hogy a győri jogakadémia és a felsorolt alapítványok közt nem áll fenn az a szoros jogviszony, melynek létezését a város erősíti. Az akadémiák felállítása 1769-ben rendeltetett el, tekintet nélkül arra: vannak-e az akadémiák számára kijelölt helyekhez alapítványok kötve vagy nem. A „Ratio Educationis” ezt kétségbevonhatatlanul bizonyítja XXV. §-ának következő passzusában: Academias hasce ita esse distribundas, ut ad omnes Hungariae et Provinciarum adnexarum partes Regise beneficentiae fructus facile perveniat. Quare... Academiae Regiae oportunitissime videntur esse collocatae his locis. 1. Pro districtu Transdanubiano Jaurini... (Ezen akadémiákat úgy kell elosztani, hogy Magyarország és a kapcsolt részek mindegyike könnyen élvezhesse a királyi jótékonyság e gyümölcseit. Azért... a királyi akadémiák legalkalmasabb székhelyéül látszanak: 1) a dunántúli kerületre nézve Győr...) A hivatkozott s a győri gimnáziumnak megfelelő iskolák fenntartására rendelt alapítványok közül az utolsó 1670-ben - tehát a jogakadémia felállítása előtt 100 évvel - keletkezett s ezen alapítványok, a hozzájuk járult királyi adománnyal együtt mint az eltörült jezsuita rend által kezelt minden vagyon, a magyar tanulmányi alapba olvadt, melyből az összes jogakadémiák tartatnak fenn. A tanulmányi alap a miniszter szerint azonban csak úgy felelhet meg valódi kulturális céljának, ha a nem föltétlenül szükséges kiadások alól lehetőleg föloldoztatik. Különösen a győri jogakadémiában a hallgatóság száma évről évre csökkent, tehát elsősorban ennek megszüntetésével lehetséges a tanulmányi alap terhein könnyíteni, kerülvén a győri jogakadémia minden egyes hallgatója 500 forintjába. Egyébként azt mondja a miniszter, hogy ezen intézet megszüntetése kapcsolatban van a jogi oktatásnak szükséges reformjával, ily körülmények közt a miniszter azon reményének ad kifejezést, hogy a város az akadémia megszüntetését nem csupán a helyi érdekek szűkebb körű szempontjából fogja mérlegelni s a már foganatosított intézkedésekbe bele fog nyugodni. Végül kijelenti, hogy a rendelet visszavonásának kieszközlésére kért közbenjárását kilátásba nem helyezheti.</p> <p>Nagyvárad városa kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz a jogakadémiák fenntartása iránt 1889 nyarán, kiemelés belőle a következőket:</p> <p>„1. Hazánk mostoha viszonyai mellett okvetlenül szükséges, hogy a jogtanárság tisztességes életpálya maradjon, mert különben a jog- és államtudományok nem fognak közöttünk elméleti művelőkre találni, a mi az utóbbi évtizedek óta oly szép lendületnek indult jog- és államtudományi irodalmunkban, mely utóvégre szintén egy igen fontos ágát képezi a magyar nemzeti művelődésnek, könnyen sajnos visszaesést idézhet elő. Már pedig üdvös versenyt e téren csak akkor várhatni, ha az egyetemen kívül az országnak egyéb nevezetesebb városaiban is akadnak avatott tollú íróink.</p> <p>2. A jogakadémiák nemcsak a jogi kiképzetés szempontjából, hanem egyéb tekintetben is valóságos szellemi gócpontjai, tűzhelyei egy-egy nagyobb vidéknek, pezsdülő életet öntenek beléjük, fáklyavívői a tudomány és felvilágosodás terjesztésének, mérséklőleg és nemesítőleg hatnak az erkölcsökre s ekként nem csekély mértékben járulnak ama városok anyagi és szellemi felvirágoztatásához. E főtanintézetek egyszerű eltörlése tehát megfosztaná ama vidékeket eddigi természetes szellemi gócpontjaiktól.</p> <p>3. A jogi szakoktatás sikerének biztosítása szempontjából újabban kontemplált jogi semináriumok sokkal könnyebben léptethetők életbe a kisebb népségű, de kellő ellenőrzés alatt álló vidéki jogakadémiákon, mint a túlnépes egyetemen, mert az előbbieken megvan a folytonos érintkezés a tanár és tanuló között, míg az utóbbinál nem is lehet kívánni, hogy a tanár minden egyes tanítványát ismerje.”</p> <p>A győri közgyűlésen tárgyalták (1889. június 13-án) a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz a jogakadémia fenntartása tárgyában 205/1888. szám alatt hozzá intézett felírra érkezett 50917 sz. leiratát, melynek kapcsán felvételre Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának a vidéki jogakadémiák korszerű fejlesztése iránt az országgyűlés képviselőházához intézett és pártolás végett megküldött felirata. A győri városi közgyűlés támogatta a jogakadémia ügyét és a nagyváradi kezdeményezést is helyeselte a városi eljárás.</p> <p>Végzés: tekintettel egyrészt arra, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a Győri Kir. Jogakadémia szándékolt megszüntetése ellen a város törvényhatósága által hozzá intézett felírra nem mutatkozik hajlandónak, a jogakadémia megszüntetése tárgyában kelt legfelsőbb elhatározás megmásításának kieszközlésére - tekintve másrészt, hogy Nagyvárad város törvényhatósága a vidéki jogakadémiák fejlesztése tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratára ugyanazon elvi álláspontok által vezéreltetik, amelynek alapján Győr város törvényhatósága a Győri Kir. Jogakadémia fenntartását szorgalmazta ugyanezért a városi tanács mint állandó bizottság javaslatához képest</p>

Az 1888. december 14-i győri közgyűlés jegyzőkönyve - részlet

közlekedésügyi miniszter úrnak mint Győr város országgyűlési képviselőjének megküldetni és közbenjárásuk az ügy érdekében kikérteni határozatig.”

Még 1889 év elején is élénken foglalkoztatta a helyi sajtót és a polgári közvéleményt a jogakadémia helyzete, így ír erről a Győri Hírlap:

A Győri Kir. Jogakadémia megszüntetését elrendelő miniszteri leiratra vonatkozó felterjesztésre megérkezett Csáky Albin gróf miniszter válasza. A miniszter mindenekelőtt megjegyezte, hogy a győri jogakadémia és a felsorolt alapítványok közt nem áll fenn az a szoros jogviszony, melynek létezését a város erősíti. Az akadémiák felállítása 1769-ben rendeltetett el, tekintet nélkül arra: vannak-e az akadémiák számára kijelölt helyekhez alapítványok kötve vagy nem. A „Ratio Educationis” ezt kétségbevonhatatlanul bizonyítja XXV. §-ának következő passzusában: Academias hasce ita esse distribundas, ut ad omnes Hungariae et Provinciarum adnexarum partes Regise beneficentiae fructus facile perveniat. Quare... Academiae Regiae oportunitissime videntur esse collocatae his locis. 1. Pro districtu Transdanubiano Jaurini... (Ezen akadémiákat úgy kell elosztani, hogy Magyarország és a kapcsolt részek mindegyike könnyen élvezhesse a királyi jótékonyság e gyümölcseit. Azért... a királyi akadémiák legalkalmasabb székhelyéül látszanak: 1) a dunántúli kerületre nézve Győr...) A hivatkozott s a győri gimnáziumnak megfelelő iskolák fenntartására rendelt alapítványok közül az utolsó 1670-ben - tehát a jogakadémia felállítása előtt 100 évvel - keletkezett s ezen alapítványok, a hozzájuk járult királyi adománnyal együtt mint az eltörült jezsuita rend által kezelt minden vagyon, a magyar tanulmányi alapba olvadt, melyből az összes jogakadémiák tartatnak fenn. A tanulmányi alap a miniszter szerint azonban csak úgy felelhet meg valódi kulturális céljának, ha a nem föltétlenül szükséges kiadások alól lehetőleg föloldoztatik. Különösen a győri jogakadémiában a hallgatóság száma évről évre csökkent, tehát elsősorban ennek megszüntetésével lehetséges a tanulmányi alap terhein könnyíteni, kerülvén a győri jogakadémia minden egyes hallgatója 500 forintjába. Egyébként azt mondja a miniszter, hogy ezen intézet megszüntetése kapcsolatban van a jogi oktatásnak szükséges reformjával, ily körülmények közt a miniszter azon reményének ad kifejezést, hogy a város az akadémia megszüntetését nem csupán a helyi érdekek szűkebb körű szempontjából fogja mérlegelni s a már foganatosított intézkedésekbe bele fog nyugodni. Végül kijelenti, hogy a rendelet visszavonásának kieszközlésére kért közbenjárását kilátásba nem helyezheti.

Nagyvárad városa kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz a jogakadémiák fenntartása iránt 1889 nyarán, kiemelés belőle a következőket:

„1. Hazánk mostoha viszonyai mellett okvetlenül szükséges, hogy a jogtanárság tisztességes életpálya maradjon, mert különben a jog- és államtudományok nem fognak közöttünk elméleti művelőkre találni, a mi az utóbbi évtizedek óta oly szép lendületnek indult jog- és államtudományi irodalmunkban, mely utóvégre szintén egy igen fontos ágát képezi a magyar nemzeti művelődésnek, könnyen sajnos visszaesést idézhet elő. Már pedig üdvös versenyt e téren csak akkor várhatni, ha az egyetemen kívül az országnak egyéb nevezetesebb városaiban is akadnak avatott tollú íróink.

2. A jogakadémiák nemcsak a jogi kiképzetés szempontjából, hanem egyéb tekintetben is valóságos szellemi gócpontjai, tűzhelyei egy-egy nagyobb vidéknek, pezsdülő életet öntenek beléjük, fáklyavívői a tudomány és felvilágosodás terjesztésének, mérséklőleg és nemesítőleg hatnak az erkölcsökre s ekként nem csekély mértékben járulnak ama városok anyagi és szellemi felvirágoztatásához. E főtanintézetek egyszerű eltörlése tehát megfosztaná ama vidékeket eddigi természetes szellemi gócpontjaiktól.

3. A jogi szakoktatás sikerének biztosítása szempontjából újabban kontemplált jogi semináriumok sokkal könnyebben léptethetők életbe a kisebb népségű, de kellő ellenőrzés alatt álló vidéki jogakadémiákon, mint a túlnépes egyetemen, mert az előbbieken megvan a folytonos érintkezés a tanár és tanuló között, míg az utóbbinál nem is lehet kívánni, hogy a tanár minden egyes tanítványát ismerje.”

A győri közgyűlésen tárgyalták (1889. június 13-án) a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz a jogakadémia fenntartása tárgyában 205/1888. szám alatt hozzá intézett felírra érkezett 50917 sz. leiratát, melynek kapcsán felvételre Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának a vidéki jogakadémiák korszerű fejlesztése iránt az országgyűlés képviselőházához intézett és pártolás végett megküldött felirata. A győri városi közgyűlés támogatta a jogakadémia ügyét és a nagyváradi kezdeményezést is helyeselte a városi eljárás.

Végzés: tekintettel egyrészt arra, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a Győri Kir. Jogakadémia szándékolt megszüntetése ellen a város törvényhatósága által hozzá intézett felírra nem mutatkozik hajlandónak, a jogakadémia megszüntetése tárgyában kelt legfelsőbb elhatározás megmásításának kieszközlésére - tekintve másrészt, hogy Nagyvárad város törvényhatósága a vidéki jogakadémiák fejlesztése tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratára ugyanazon elvi álláspontok által vezéreltetik, amelynek alapján Győr város törvényhatósága a Győri Kir. Jogakadémia fenntartását szorgalmazta ugyanezért a városi tanács mint állandó bizottság javaslatához képest

Jegyzőkönyv.
Felvétel a Győri Kir. Jogakadémia tanártestületéről
1889. évi június 26. tartott értekezletéről

Jelenlévők:
Dr. Kautz Gusztáv igazgató, Dr. Kalona Mór, Dr. Horinka János,
Dr. Simon Ákos, Dr. Hajós Mihály rendes tanárok.

1. Olvaslatok a tan- és vizsgájakról
berehelt ajánlások megválasztására
felhívta Dr. Milbich Károly és Dr. Ka-
lona Mór tanárúrnak jelentése.

A felolvasott jelentés szerint
a tanadások nagy része, mint a köz-
ségeinkben teljesen helyesnek lá-
tathatnak: a tanadások indításánál

megfelelően, Dr. Kautz Gusztáv igaz-
gató annak a felmentvény megadását,
és a tanadások körüli fordításait
jelekönnyűleg is közzétek nyilvánították.

2. Elnökök igazgató a jövő 1889/90-
tanév I. félévi tantervének meg-
állapítására hívja fel a tanártestü-
letet; egyfelmű megemléke, mi-
perint az úrtelekben levő nem-
gazdasági tanárak helyettesítésé-
iránt tett felhívásokról a n. m.

A jogakadémia tanártestületi jegyzőkönyve - részlet

Nagyvárad város törvényhatóságának az országgyűlési képviselőházhoz intézett felirata pártoltatni, s annak érde-
mében különös tekintettel még is a Győri Kir. Jogakadémia fenntartására az országgyűlés képviselőházához felirat
intéztetni határozatlik.

A városi közgyűlés is felterjesztést intézett az ügyben a minisztériumhoz, de ez sem járt sikerrel.

A helyi ügyvédi kamara is megtette a lépéseket a jogi képzés Győrben tartása érdekében: 1891. február 18-án a
Győri Ügyvédi Kamara választmánya megtárgyalta a Győri Királyi Jogakadémia helyzetét és Győr város törvényha-
tósági bizottságához átiratot intézett a tanintézet érdekében:

„A Győri Kir. Jogakadémia az 1892-ik tanév végeztével megszűnik, s városunk egy hatalmas intézettel szegényebb
lesz. Az intézet beszüntetése nemcsak kulturális, de anyagi szempontból is súlyosan érinti városunkat, annál inkább
is, mert a Dunántúl felsőbb részének ily magasabb intézete nem lesz, noha ennek szükségét egy terjedelmes s a mű-
veltség magas fokán álló nagyközönség élénken érzi, s méltán meg is követelheti, hogy attól meg ne fosztassék. Ha vá-
rosunkban nem állott volna fenn évek hosszú során ily intézet, annak felállítását kellett volna sürgetnünk, mert azt a
közművelődés és a szükséglet megköveteli, de most, midőn városunk királyi táblát bír, kétszeres kötelességünknek tart-
juk a mozgalom újbóli megindítását, hogy királyi jogakadémiánkat megtartsuk. Nehéz lesz a küzdelem, és hisszük,
hogy városunkra nézve győzelemmel fog végződni, csak tennünk kell, és az intéző körök be fogják látni törekvéseink
jogosságát. Ily körülmények között felkérjük a tekintetes köztörvényhatóságot, méltóztassék a Királyi Jogakadémia
végett erélyes mozgalmat indítani, abba az ügyvédi kamarát és az irányadó faktorokat is bevonni, a mozgalom támo-
gatására Győrmegyé és az érdekelt dunántúli vármegyék törvényhatóságait is felkérni.

Hazafias üdvözetünk nyilvánítása mellett

Győrött, kamaránk 1891. évi február 18-án tartott választmányi üléséből

Dr. Beliczay Elek

elnök

Barcza Gyula s.k.

titkár

A jogakadémia helyzetét tárgyalta Győr város tanácsulése is. Az 1891. március 27-én, Zechmeister Károly polgár-
mester elnökletével tartott ülés Kiss Ferenc városi főjegyző által betérjesztett alább olvasható javaslatot elfogadta és
a közgyűlés elé jóváhagyás végett betérjesztette. Erre azért volt szükség, mert a jogakadémia kritikus napokat élt át,
szinte ez volt az utolsó kísérlet volt az intézmény megmentésére. Minthogy sajnos nem sikerült megvédelmezni az
iskolát, legalább a város teljesen megnyugtathatta lelkiismeretét azzal, hogy minden tőlük telhető eszközt megmoz-
gattak a jogakadémia fennmaradása érdekében.

A győri közgyűlésen elfogadott betérjesztés:

„Tekintetes Közgyűlés!

A királyi tábla idehelyezése folytán ismét előtérbe lépett a jogakadémia kérdése s közóhajként nyilvánul, hogy a be-
szüntetett jogakadémia visszaállítása iránt a mozgalom újból megindíttassék.

Íde irányul a győri ügyvédi kamarának folyó évi február hó 18-án 50. szám alatt a város közönségéhez intézett meg-
keresése is, melyekre nézve a következőket van szerencsénk a tekintetes közgyűlés becses figyelmébe ajánlani:

Midőn a város közönsége először értesült arról, hogy a győri kir. jogakadémia beszüntetése elhatározott, nem ké-
sett mindazon lépéseket megtenni, amelyektől legfelsőbb helyen a beszüntető rendelet visszavonását remélhette.

A város közönsége 1888. évi október hó 15-én tartott közgyűléséből egy terjedelmes feliratot intézett a vallás- és köz-
oktatásügyi minisztériumhoz, melyben a jogakadémia keletkezésére vonatkozó adatok és alapítványok felsorolásával
kérelmezte, hogy a közoktatásügyi kormány legfelsőbb helyen odahatni kegyeskedjék, hogy a kérdéses alapítványok
eredeti rendeltetésük céljaira fordíttassanak s a jogakadémia beszüntetését kimondó legfelsőbb rendelet hatályon
kívül helyeztessék. Ezen felíratra, melyhez az ország számos törvényhatósága is csatlakozott, a nagyméltóságú vallás-
és közoktatásügyi minisztérium 1889. évi január hó 17-én arról értesítette a város közönségét, hogy szerinte a győri
kir. jogakadémia és a város által felsorolt alapítványok között nem áll fenn azon szoros kapcsolat, melynek létezését a
város közönsége felterjesztésében bizonyítani igyekszik s miután a jogakadémia beszüntetése a jogi oktatás szándékolt
reformjaival is összeköttetésben áll, a kért közbenjárásra nem vállalkozhatik s a beszüntető legfelsőbb rendelet hatá-
lyon kívül helyezése iránti kérelem támogatását kilátásba sem helyezheti.

Ezen miniszteri leirat vételével egyidejűleg Nagyvárad város törvényhatósága pártolás végett megküldötte a vidéki
jogakadémiák korszerű fejlesztése tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát, amely felirat a vá-

ros törvényhatósági bizottságának 1889. évi június hó 13-án tartott közgyűlésében tárgyalatván egész terjedelmében elfogadtatott s ugyanezen közgyűlésből a vidéki jogakadémiák korszerű fejlesztése s ezzel kapcsolatban a győri kir. jogakadémia érdekében az országgyűlés képviselőházához felirat intéztetett.

Ezen feliratunk sorsáról azonban értesülést nem nyervén, azt kellett hinnünk, hogy kérelmünk a törvényhozó testület előtt sem talált meghallgatásra, amely hitünket csak megerősítette a harmadik egyetem felállításának s ezzel kapcsolatban a vidéki jogakadémiák beszüntetésének a napi sajtóban meg-megújulólag felmerült kérdése.

Időközben azonban az igazságügyi kormány által tervezett reformok a kir. táblák szétszétásával a megvalósulás stádiumába lépven, a harmadik egyetem kérdése mindinkább háttérbe szorul, ellenben a vidéki jogakadémiák fenntartása oly szükségletként jelentkezik, amely elől, nézetünk szerint, a magas közoktatási kormány el nem zárkozhatik.

A kir. táblák szétszétása folytán ugyanis a vidéki táblák területe a táblai székhelyekkel az eddiginél sokkal szorosabb érintkezési viszonyba lépven, természetszerű követelménnyé válik, hogy ezen székhelyeken mindazon tényezők feltalálhatók legyenek, amelyek egy nagy és művelt vidék kulturális igényeinek kielégítésére szükségesek. Ily tényezők kétségen kívül a vidéki jogakadémiák is, amelyekben a vidéki középosztály s a szétszételt kir. tábla bírának gyermekei a magasabb szellemi kiképezetethez szükséges tudományos műveltséget megszerezhetik. Éppen a jogi szakoktatás érdekében kívánatos tehát, hogy a táblai székhelyeken jogi tanintézetek állítsanak fel, vagy legalább is a már létezők fenntartassanak, mert eltekintve attól, hogy az elméleti oktatás a kevésbé népes jogakadémiákon sokkal eredményesebb szokott lenni, mint a túltömött egyetemeken, a kir. táblák mintegy gyakorló iskolái is lennének a vidéki jogakadémiáknak, amennyiben a felsőbb bíróság tárgyalásai - különösen a szóbeliség behozatalával - a tanulóifjúságnak alkalmat nyújtanának a jogtudományok gyakorlati részeinek elsajátítására is. De az igazságszolgáltatás érdekei is a vidéki jogakadémiák fenntartása mellett bizonyítanak, mert bármily abszolút is magában véve az igazság, mégsem lehet közömbös, hogy annak kiszolgáltatói legalább részben a helyi viszonyokat és a nép gondolkodásmódját ismerő egyénekből kerüljenek ki.

Különösen áll ez a közigazgatási közegekre nézve, kiktől a minősítési törvény a jogi tanfolyam elvégzését s a jogi képzettség bizonyos fokát szintén megköveteli. Ily egyéneket csakis a vidéki jogakadémiák nevelhetnek, ahol a néppel és a lakossággal való érintkezés sokkal közvetlenebb, mint a polyglott jellegű fővárosban.

Nem nyugodhatunk meg tehát a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak a győri kir. jogakadémia ügyében kelt leiratában. A hivatkozott leirat ugyanis beismerte azt, hogy mindazon alapítványok, melyek Győrött ma is fennálló gymnasiumnak megfelelő iskolák fenntartására rendeltettek, mint az eltörölt jezsuita rend által kezelt minden vagyon a tanulmányi alapba kebelezettek be, ennek dacára kimondja azonban, hogy a győri jogakadémia tanulmányi alapból fenn nem tartható, mert az alap a kulturális rendeltetése által elé szabott mai fokozott igényeknek csak úgy képes megfelelni, ha a nem feltétlenül szükséges kiadások alól illetőleg feloldatik."

1891. április 14-én a vallás- és közoktatásügyi miniszter arról értesítette az akadémia igazgatóját, hogy az intézet IV. évfolyamának jövő tanévi (1891/1892) fenntartását attól teszi függővé, hogy elegendő számú joghallgató lesz-e az említett évfolyamban. Kautz Gusztáv 1891. április 26-án válaszolt a miniszteri értesítésre és kérdésre.

A felterjesztésében felsorolt okok miatt a miniszter úgy határozott, hogy a jogakadémia IV. éves tanfolyama az 1891/1892. évben még fennállhat. Az ítéltáblák decentralizációjakor nagy harcot vívott egymással Győr, Szombathely és Sopron városa. Az igazságügyi kormányzat feltételeinek elfogadását lelkesen támogatta Zechmeister Károly Győr polgármestere és dr. Kautz Gusztáv is. A Győri Ügyvédi Kamara és a Győri Kir. Jogakadémia tanári kara együttesen támogatta az ítéltábla Győrbe helyezését. Zechmeister Károly polgármester az országgyűlési képviselőkhöz írt levelében (1890. március 1-jén) felkérte őket, hogy támogassák Győr város elképzeléseit és szavazzák meg az ítéltábla Győri székhelyét. Folyamodványában kitért a jogakadémia helyzetére is:

„Győr városa éppen az alkotmányos korszak alatt - amelytől 1848-ik évben tanúsított áldozatkész hazafisága miatt köztudomás szerint szenvedett nagy veszteségeinek kárpótlását méltán várhatta - volt kénytelen virágozó kereskedelmének jelentékeny részét Budapest főváros javára feláldozni s veszítette el minden erőfeszítése dacára fennálló jogakadémiáját. Mi sem lehet méltányosabb és igazságosabb, mint hogy Győr városa ezen veszteségeért kárpótolassék!”

Dr. Ziskay Antal nagy hatású parlamenti felszólalása döntő fontosságú volt a végszavazás tekintetében:

„Azon kétségbevonhatatlan tény, hogy Győr a Dunántúl északi részének ma is közgazdasági és kereskedelmi központja, valamint Győrnek tanintézeti, nevezetesen fennálló jogakadémia, a Dunántúlnak leglátogatottabb főgimnáziuma, reáltanodája, két tanítóképezdéje, felső polgári leányiskolája, papneveldéje stb. szintű Győrnek nemcsak országos hanem nemzetközi jelentőségű...”

Külön megemlítette Ziskay Antal a jogakadémia helyzetét, és remélte, hogy bár felső jogi képzés helyzete menthetetlen, de kicsit orvosolhatja Győr város bánatát az országgyűlés, ha a versengő városok közül Győrnek adják a székhelyi letelepedés jogát:

„Igaz, hogy a győri jogakadémia szűnőfélben van, de erről Győr városa nem tehet. Győr város törvényhatósága mindent elkövetett, hogy mindaddig, míg a felsőbb tanügy országszerte nem rendeztetik a győri jogakadémia tovább fenntartassék, tekintve, hogy a győri jogakadémiának alapítványai vannak, amelyek 1790. évi 23. törvénycikk szelme ellenére a tanulmányi alapba lettek beolvasztva, végre tekintve azt, hogy Győr városa 1867-ik évben díszes jogakadémiai épületet épített föl. A győri jogakadémiának idő előtti megszüntetése szintén ok arra, hogy Győr városa az elveszendő intelligens elem helyett új intelligens elemet nyerjen.

Köztudomású, hogy a győri felsőbb és közép intézetek oly hírnek örvendenek, hogy azokból hazánk leghíresebb államférfiai legjelesebb tanárai és írói kerültek ki, akik Győr város hatalmas szellemének alapját vetették meg.”

A Győri Kir. Ítéltábla idehelyezésével a kormányzat a jogakadémia elvesztéséből adódó következményeket próbálta meg Győr számára megkönnyíteni. Kautz Gusztáv még jogakadémiai igazgatóként tudta üdvözölni az ítéltábla megnyitási ünnepségén Erdély Sándor újdonsült táblaelnököt és a letelepedő bírói kart. A győri közgyűlés ismét megpróbálta menteni a jogi képzőintézményt és felkérte Erdély Sándort, hogy segítse elő a kormányzatnál, hogy döntésüket változtassák meg és így a jogakadémia segíthetné az ítéltábla munkáját is. Sajnos ez a kezdeményezés is kudarcot vallott. 1891. május 5-én az ünnepélyes megnyitón többek között az ítéltáblát üdvözlő beszédet mondott Kautz Gusztáv jogakadémiai igazgató is:

„Tisztelt Vendégkoszorú!

Városunk mélyen tisztelt polgármestere a város képviselőletében öt megillető tisztéből kifolyólag ékes szavakban üdvözölte azon mélyen tisztelt vendégeinket, kiknek a mai napon körünkbe végbement, mindnyájunkat megörvendeztető megtelepedése az ünnepélyes címet szolgáltatva e díszes vendégkoszorú összefűzésére.

Mélyen tisztelt polgármesteriünknek az imént hallott szavaiban méltó tolmácsolást nyertek azon érzelmek, melyek Győr városa közönségének szívét az ünnepélyes napon általhatják. Örömnep ez Győr városára nézve nemcsak azért, mert a királyi ítéltáblának mai napon történt installatiojával a dunántúli kerület felső részének igazságszolgáltatási metropoliszává lön felavatva, de főleg azért, mert egy magas műveltségű ügy, mint magasztos feladatú per illusztris testületnek köztiünk való állandó megtelepedése által városunk értelmiségének színvonalát hatványosan fokozódott köz- és társadalmi életünk újabb felpezsdülésének jelentékeny tényezőivel és elmével gyarapodott, és ezzel városunk erkölcsi ereje és tekintélye egy szebb jövő reményére jogosító garanciával erősödött.

Örömmel jelentékenyen fokozza, sőt azt egoisztikus jellegetől és színezetétől megtisztítván, annak nagyobb ethikai nimbuszt kölcsönözve, nemesíti azon lélekemelő és városunk közönségét hálával eltöltő körülmény, hogy e szerény, bár de igaz magyar vendégzeretettől intentionált ünnepélyünket azon országos képviselő urak, kiknek fáradozása és hathatós közreműködésének nagy részben köszönhetjük az örömmel indokát képező királyi ítéltábla ide hozatalát; a szomszéd törvényhatóságok és városi hatóságok fejei, akikkel a jó szomszédi viszonyt fenntartani mindenkor egyik fő törekvésünket képezi; a táblai területen létező bíróságok vezetői, végre az e város kebelében működő egyházi és világi, katonai ügy, mint polgári hatóságok főnökei, kikkel mindenkor kölcsönható jó egyetértésben fáradozunk a közügyek előmozdításán, szíves megjelenésükkel megtisztelni kegyesek voltak, fogadják mindannyian Győr városa közönségének, melynek minden szívverését úgy ismerem, akár a magamét – mélyen érzett hálás köszönetét az irányában megjelenésük által is kitüntetett rokonszenves jóindulatukért, melyet a jövőn is kérve, Győr város közönsége nevében poharamat emelem mélyen tisztelt vendégeinkre, kívánom, hogy mindannyiukat összesen és egyenként az Isten, imádott hazánk s az általuk ápolat közügyek javára sokáig éltesse.”

A győri városi közgyűlés 1891. június 1-jén tárgyalta a Győri Ügyvédi Kamara megkeresésére a Győri Kir. Jogakadémia visszaállítása érdekében teendő lépéseket. Határoztak arról a képviselők, hogy feliratot intézzenek a felsőbb tanügyi kormányzathoz. A felirat készítői Kautz Gusztáv, Veöreös Jenő és Krisztinkovich Ede voltak. A közgyűlés emellett felkérte Erdély Sándort, a Győri Kir. Ítéltábla elnökét, hogy tegyen kezdeményezéseket a jogakadémia megmentése érdekében.

Részlet a közgyűlés jegyzőkönyvéből: *„A város törvényhatósági bizottsága azon indokból, hogy Győr városa mint a felsődunántúli kir. tábla székhelye oly felsőbb tanintézethez már kulturális helyzeténél fogva is igényt tarthat, tekintve továbbá, hogy azon királyi és főpapi alapítványok, melyek a győri felsőbb iskolák fenntartására rendelvek, az állam által kezelt tanulmányi alapból csak egy aránytalanul csekély összeg fordítatik a győri főreáliskola fenntartására, tekintve, hogy a győri jogakadémia létjogosultsága ellen a hallgatók csekély száma tekintetéből felhozott indokok a kir. tábla idehelyezése és a vidéki jogakadémiáknak a jogi szakoktatás reformjával kapcsolatos korszerű fejlesztése folytán önmaguktól elesni fognak - elhatározza, hogy mielőtt ez ügyben ő felsége elé járulna, a miniszterelnökhöz mint az összkormány elnökéhez, úgy a vallás- és közoktatásügyi és igazságügyi miniszterekhez ily értelemben feliratokat intéz, a győri királyi tábla elnökét, Erdély Sándor ő méltóságát átíratilag, ez ügynek ily értelemben való pártolására megkeresi, úgy azon törvényhatóságokat, melyek a győri kir. tábla területén fekszenek a győri kir. jogakadémia visszahelyezése érdemében a pártolásra és hasonló szellemű feliratokkal való támogatásra átíratilag felkéri. A minisztériumokhoz intézendő felirat elkészítésére Kautz Gusztáv, Veöreös Jenő és Krisztinkovich Ede bizottsági tagok kiküldetnek és erről a jelen végzésen értesítsenek.”*

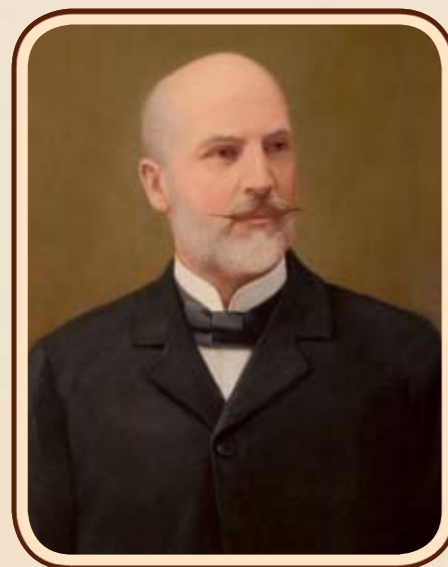
A Győri Királyi Ítéltábla épülete

A város törvényhatósági bizottsága azon indokokból hogy Győr városát mint a felső-magyarországi tábla székhelyét oly felsőbb tanintézethez már kulturális helyzetben fogva is igényt tartott. Tekintve továbbá, hogy azon királyi és főpári alapítványok melyek a győri felsőbb iskolák fenntartására rendelkeztek, az állam által kezelt tanulmányi alapból lettek bekebelezve, a mely alapból csak egy aránytalannul csak két szögfordítással a győri főreáliskola fenntartására, tekintve hogy a győri jogakadémiára létjogosultsága ellen a hallgatók csak egy száma tekintetéből felhozott indokok a kir. tábla elhelyezése és a vidéki jogakadémiákban a jogi szakoktatás reformjával kapcsolatos konzeru fejlesztés elvántán önmaguktól teljes jogok elhatározása, hogy mielőtt egyben a felsőre eljárnak, a miniszter elnökhez mint az országgyűlés elnökéhez, így a vallás és közoktatásügyi és igazságügyi miniszterekhez ily értelemben felhasználták, a győri királyi tábla elnökét Sándor ö. méltóságát átvéve, hogy ez ügynek ily értelemben való áttolására megkeresi, így azon

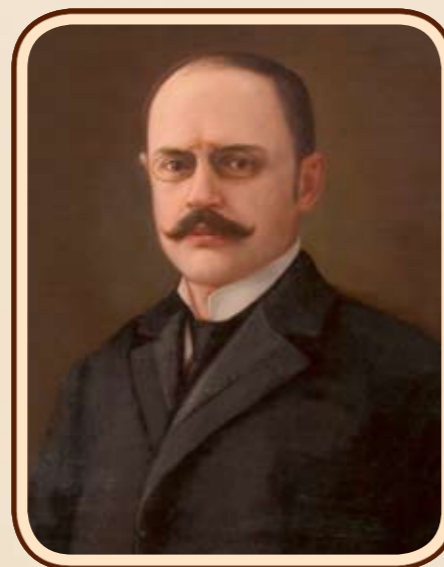
Az 1891. június 1-jei győri közgyűlés jegyzőkönyve - részlet

A Győri Királyi Jogakadémia hallgatóinak száma 1874-1892 között:

Tanév (végén)	I.éves	II.éves	III.éves	IV.éves	Összesen
1874/75	26	26	12	27	91
1875/76	18	26	33	14	91
1876/77	24	15	26	22	87
1877/78	23	24	20	22	89
1878/79	26	20	23	13	82
1879/80	21	24	14	22	81
1880/81	18	21	17	15	71
1881/82	15	17	12	17	61
1882/83	14	16	17	10	57
1883/84	12	10	11	12	45
1884/85	12	11	12	8	43
1885/86	15	13	6	9	43
1886/87	19	11	11	9	50
1887/88	25	14	4	13	56
1888/89	13	21	5	7	46
1889/90	-	13	14	8	35
1890/01	-	-	10	9	19
1891/02	-	-	-	3	3

Zechmeister Károly
a jogakadémia hallgatója
1870–1873 között,
Győr polgármestere 1887-től 1906-ig

Wennes Jenő
a jogakadémia hallgatója
1886–1890 között,
Győr polgármestere 1906-tól 1915-ig

Farkas Mátyás
a jogakadémia hallgatója
1886–1890 között,
Győr polgármestere 1915-től 1928-ig

Németh Károly
a jogakadémia hallgatója,
a Győri Ügyvédi Kamara elnöke

Kuncz Jenő
a jogakadémia hallgatója 1882–1886 között,
Győr és Győr vármegye főjegyzője

A 210/1891. sz. közgyűlési határozatban, a győri közgyűlés 1891. december 1-jei ülésének végzésében olvasható, hogy a kormányzat nem változtat a korábbi intézkedéseken.

„Tárgy érdeme:

Olvastatott a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak a jogakadémia ügyében tett f. évi 103. kgy. számon felterjesztésre érkezett leirata:

végzés:

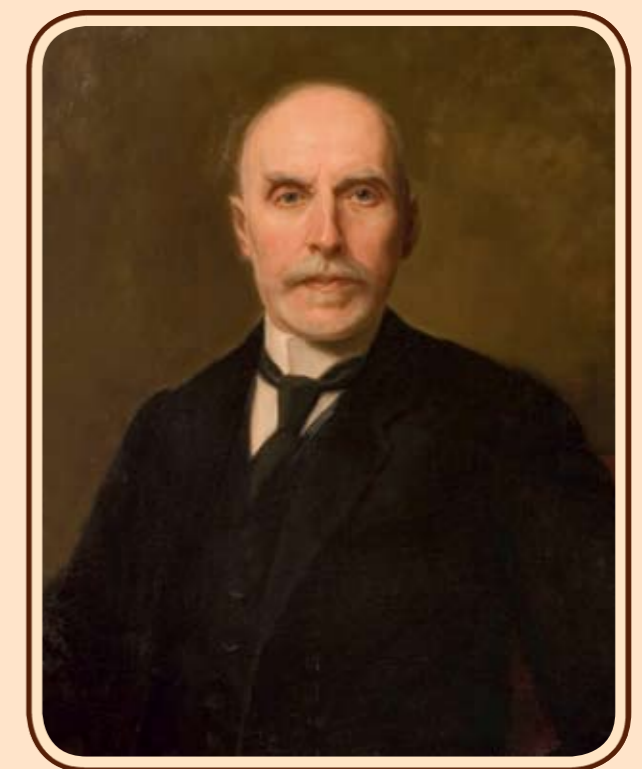
Miután a közoktatásügyi kormány ezen leiratában határozottan kijelenti, hogy a Győri Kir. Jogakadémia kérdésének további tárgyalásába nem bocsájtkozhatik s így annak visszaállítására iránt ezidő szerint további lépéseket tenni eredményre nem vezetne, a miniszteri leiratot a közgyűlés sajnálkozásának kifejezése mellett tudomásul veszi és az irattárba tétetni határozza.”

Az iskolaév letelte után az akadémia megszűnt. Az akadémia épületének tulajdonjoga visszaszállt a városra és azt a főreáliskolának engedte át. Az akadémia levéltárát miniszteri rendelkezésre a pozsonyi kir. jogakadémiára szállították, könyvtárát pedig részben a pozsonyi, részben a kassai jogakadémia kapta meg.

Kautz Gusztáv dr. igazgató rendelkezési állományú igazgató maradt, majd nyugalomba vonult, a tanárok pedig más jogakadémiákhoz kerültek.

Az utolsó nap a győri jogi akadémián, beszámoló a korabeli sajtó alapján:

„1892. május 31-én, kedden tartották meg az utolsó előadásokat. Az akadémia három hallgatója, Baditz Ferenc, Heintz Géza, Kasztner Miklós volt jelen. Baditz Ferenc kollokvált utoljára. A tanárok és a tanítványok könnyes szemmel búcsúztak egymástól. Érdekesség, hogy dr. Milbek Károly tanár tartotta az utolsó előadást és 1867-ben, az akadémia újbóli felállításakor ő kezdte meg az előadások megtartását. A vallás- és közoktatási miniszter győri kir.

Balogh Jenő
a jogakadémia hallgatója 1880–1883 között,
igazságügy-miniszter 1913-tól 1917-ig

Angyal Armand
a jogakadémia hallgatója 1872–1876 között,
Győr rendőrfőkapitánya, zeneszerző

Mikszáth Kálmán
a jogakadémia hallgatója 1869–1870 között,
író, újságíró

jogakadémia tanári karának kérelmére, 1892. július 18-án 29217. szám alatt kelt rendeletével megengedte, hogy az akadémia tanári kara által az intézet igazgatósági irodája számára megvett aranyrámás, olajnyomatú arcképe Deák Ferencnek, az intézet leltárából kihagyassék és a tanári kar nevében dr. Kautz Gusztáv igazgatónak átengedtessek.”

Meghatóan írt a Győri Közlöny az utolsó nap eseményeiről:

„Tegnap zárták le csöndben, szent áhítattal a győri kir. jogakadémiánk utolsó szemeszterét. Igazgatója: Kautz Gusztáv dr., királyi tanácsos, Milbek Károly és Katona Mór dr.-ok a Szent Benedek-rend templomában hallgattak szentmisét, s mondták el a Te Deumot! Mise után zárt tanácskozásra gyűltek össze hárman.”

Az utolsó tanári kari ülés jegyzőkönyve:

„A jegyzőkönyv felvételét a Győri Kir. Jogakadémia tanári karának 1892. július 1-jén tartott záró tanácskozásáról.

Jelenlévők: dr. Kautz Gusztáv kir. tanácsos, igazgató, dr. Milbek Károly és dr. Katona Mór jogtanárok.

1. Az igazgató beterjeszti az 1892. évi nyári félévről szóló tandíj és az 1891/1892-es tanévről szóló vizsgadíj számadatát, melyeket a tanári kar átvizsgál, helyesnek és idevonatkozó okmányokkal egybevágónak talál, minél fogva az igazgató úrnak az abszolutórium megadatni javaslatotik. A tanári kar a felmentvényt megadja és neki fáradozásáért köszönetet mond.

2. Dr. Milbek Károly indítványozza, hogy szeretett igazgatónknak, Kautz Gusztávnak, az akadémia megszűnése alkalmából, emlékül és iránta érzett szeretetünk és ragaszkodásunk némi jeléül, a tanári kar költségén beszerzett Deák Ferenc arcképe adassék át. Az indítványt a tanári kar magáévá teszi, és mivel az arckép az akadémia leltárában szerepel, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztés intézendő a kép visszaadása iránt.

3. Végül az igazgató meghatottságtól remegő hangon jelenti, hogy a Győri Kir. Jogakadémia működését befejezte, és így hivatalosan megszűnt. Meleg szavakkal búcsúzik a még működött két kartárstól, kik viszont az egész együttműködés idején át tapasztalt nemes jó indulatáért, tapintatos vezetéséért hálás köszönetüket tolmácsolják, és egymásnak szívből fakadó Isten hozzádot kívánnak.

Folyó szám 13

Vizsgálati jegyzőkönyv.

A vizsgálat megjelölése: *Jogtudományi államvizsgálat*

Jelölt neve: *Heintz Géza* *And. és. ts. v. n. s.*

Származása: *And. megye. n. s.*

Atyja vagy gyámja: _____

Jog- és államtudományainak kezdete: *1888/9* *And.*

Eddig bevezetett félévek száma: *8*

A vizsgálat eredménye:
 egyhangulag: _____
 szótöbbséggel: *Képef. s. t.*

Jegyzet: _____

Vizsgadíj: *20 Ft.*

A vizsgálat napja:

Győr, 1892. június hó 27. n.

A vizsgálati bizottság e. i. elnöke:

Dr. Kautz Gusztáv

Tagjai:

Dr. Lisz Kay Antal
Dr. Belisray Mih.
Dr. Milbek Károly
Dr. Katona Mór

A jogakadémia könyvtárának sorsa

A jogakadémia könyvtárának sorsáról (a könyvtár állománya a jogakadémia megszüntetésekor 8651 kötetből és füzetből állt, 19790 forint 33 krajcár értékben) a következő dokumentumok tanúskodnak:

„Hivatalos elismervény

Hogy a feloszlatott győri királyi jogakadémia könyvtárának azon részét, mely a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak 1891. évi június hó 23-án 23374. szám alatt kelt magas rendeletével a pozsonyi királyi jogakadémia könyvtárának lön juttatva, 19 faládába, 2 vászonbálába és 2 papírkötegebe csomagoltan a részletes jegyzék kíséretében - a győri királyi jogakadémia igazgatóságának küldeményeként - átlagban (enbloc) átvettük, ezennel hitelességgel bizonyítjuk.

Pozsony, 1893. évi október hó 23-án

Dr. Ekmayer Ágost Dr. Fésűs György
királyi tanácsos, jogtanár, könyvtárnok
az akadémia igazgatója”

A pozsonyi jogakadémia igazgatósága az átküldött katalógusból kiválogatta a nekik szükséges könyveket. „Az államisvizsgálatok befejeződtek, most már szögezik a győri jogakadémiára a koporsófüzetet”- írta a Győri Közlöny. Az iskola maradványain osztozkodtak a társfőiskolák. A jogsegélyező-egylet az utolsó ülésén elhatározta, hogy vagyonát (ami tízezer forintnál is több volt), ösztöndíjalappá teszi és kezelését a városra bízta. Az ösztöndíj kamataiból egy városi és egy megyei származású jogász kapna segélyt-így rendelkeztek, ami négy évig havi 200-200 forintot jelentett.

„Öreg jogászaink közt sokan vannak, akik a '60-as, -70-es években Győrött voltak jogász gyerekek. Sok derék bíró, ügyvéd vált belőlük. A jogélet szövevényes jelenségeinek ezen vizsgálói, a komoly munkában fáradozó, már-már megöszült deres férfiak ifjúkori gondtalan életük derült napjaiból sok kedves emléket hordanak bensőjükben. Az emlékezés feltünetedező tárgyai közt erős része van a jogonckodás boldog korszakának. Azóta kialudt a győri jogakadémia egykor nyüzsgő-bongó sokaságtól eleven élete, de nekem úgy tetszik, hogy feltámadt pár percre. Kár, hogy csak pár percre. Szívemnek, lelkemnek oly jól esett ez a váratlan feltámadás, megelégnék újra a képzeletem, ott véltem magamat a Megyeház utcai feledhetetlen intézet falai közt, hallani véltem az Intitutiók fejtegetését, Guszti bácsink érces hangját, ifjúbaráti jó intelmeit, buzdító, lelkesítő szavait” – emlékezett dr. Hesslein Henrik budapesti ügyvéd a Győri Közlöny 1893. július 13-i számában az akadémiára és Győrött eltöltött jurátushallgatói éveire.”

Visszaszerzési kísérletek a jogakadémia érdekében

A város és a megye nehezen nyugodott bele abba a ténybe, hogy megszűnt az akadémia. Állandóan felvetődött a kérdés és próbálták visszaszerezni az intézmény újralapítási jogát.

1900. október 14-én a Győri Ügyvédi Kamara rendkívüli közgyűlést tartott, az egyik fő napirendi pont a győri jogakadémia visszaállítási lehetőségének előkészítéséről szólt. Dr. Ziskay Antal, a Győri Ügyvédi Kamara elnöke, az egykori jogakadémia tanára bemutatta Győr város átiratát, amelyben Győr szabad királyi város közgyűlése felhívta a győri kamarát, hogy támogassa a jogakadémia visszaállítását kívánó mozgalmat. Dr. Ziskay Antal indítványozta, hogy „nem csak a város kezdeményezése folytán, hanem külön alapon is hassanak oda, hogy a jogakadémia visszaállítassék, és ez iránt ne csak a vallás-és közoktatásügyi, hanem az igazságügy-miniszter is kerestessék meg”. Ziskay szerint csak hivatkozniuk kell Eötvös volt közoktatásügyi miniszter 1870. február 23-án Giczy képviselő felhívására mondott beszédére, mert ez világosan kimondja, hogy joguk van az akadémiára.

Eötvös József miniszter beszéd, elhangzott 1870. február 23-án a képviselőházban (részlet):

„A győri jogakadémiát Dallos, Sennyei, Draskovich, Zichy püspökök és a káptalan alapították. Amint valamennyien tudjuk és kétségtelül Komárom városa figyelmét sem kerülte el, a győri akadémia 1849-ben megszüntetett és azután következett egész idő alatt bezárva maradt, dacára annak, hogy az egész vidék e jogakadémiának felállítását szorgalmazta, kívánta, sürgette. A jogakadémiát megillető külön alapítványok a tanulmányi alaphoz csatoltattak. Miután minisztériumomat átvettem, ugyanazon vidék s különösen Győr városa azon kérelemmel járult Ő Felségéhez, hogy e jogakadémia, melynek alapítványai meg vannak, ismét állítassék helyre; és én kötelességemnek tartottam e kérvényt támogatni Ő Felségénél és kötelességemnek tartottam akkor, midőn az akadémia helyreállítása ő Felsége által elhatározott, az akadémia helyreállításában eljárni s azon alapítványokat, melyek külön speciális célra tétettek, azon célra használni, mely célra ezen alapítványok tétettek.”

Ezzel az ülés véget ért.

Jegyezte:

Dr. Katona Mór

Aláírta:

Dr. Kautz Gusztáv

Dr. Milbek Károly”

A győri sajtó így emlékezett meg ugyanerről az eseményről:

„Kautz volt a szónok. A megszokott szólamok frázissá törpülnek az ilyen búcsú vázolásánál. Szívélyes és megható volt az; testvérek búcsúja és közös elkövetkezés – jogakadémiánktól!

Most immár nem fognak konferenciára gyűlni együtt és nem ülnek igazságot azok, kik az igazságszolgáltatás isten-asszonyának neveltek annyi sok jelest!

Csak Kautz Gusztáv marad itt, a mi lapunk vezére mint aki a jogakadémia feloszlatásával van megbízva, Csáky gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter által, s közel 9.000 kötetből álló könyvtár feloszlatásával.

A jogtudományok gazdag könyvtárában lévő műveket javarészt a pozsonyi akadémia könyvtára kapja, míg a többiek alkalmasint a másik két kir. jogakadémiáé lesznek, a nagyváradi és kassaié.

Kautz most fog hozzá a könyvek kiválogatásához, hogy a miniszteri megbízásnak híven megfeleljen.

Az akadémia két tanárát, Milbek Károly dr.-t és Katona Mór dr.-t, lapunk volt szerkesztőjét, a most fenn forgó kombinációk szerint valószínűleg a kassai kir. jogakadémiához helyezi át a közoktatási kormány rendes professzori minőségükben. A lezáródott tanévben, az utolsóban, 33 államvizsgálaton ült együtt a vizsgálóbizottság, ennyi szigorlat az akadémia fennállása óta egyik esztendőben sem volt.

A búcsúzóik rendszerint valami emléket is szoktak adni egymásnak. A búcsúzó két tanár a saját énjének varázsát és baráti szeretetét hagyja emlékül volt direktorának és barátjának, de emléktárggyal is szerettek volna kedveskedni Kautzknak. A kir. jogakadémia igazgatói irodájában ott a rézsútos pulpitus fölött függött Deák Ferencnek, a haza bölcsének olajba festett, egyszerű keretbe foglalt arcképe. Ezt a képet a tanárok vették a főiskolának, s azóta immár a leltár tárgya is lett, s mint ilyen, nem képezhet magántulajdont.

A tanárok írásba foglalták kérelmüket s elküldték az istanciát Csáky grófhhoz, engedné át a képet – Kautz Gusztávnak! Deák Ferencről olvastuk életrajza megíróinak soraiban, hogy a kiegyezés örök emlékezetű művének befejezése után a fenséges királyi család egy emléktárggyal szeretett volna kedveskedni a haza bölcsének, de ő puritán jellem, a felajánlott arcképet sem fogadta el - hátha a rossz nyelvek azt fognák rá, hogy gazdag kincssel, gyémántokkal volt berakva annak kerete.

Kautz elfogadhatja azt a képet, mert a legdrágább gyöngyök csillognak rajta: a tanítványok százainak ragyogó halakönnye és a tanároké - csillogó gyémántként, a szeretet könnye!”

Az 1892. július 2-án megjelent cikkben érezhető, hogy a győri társadalom is nagyon fájlalta az akadémiai oktatás végét: „Sok víg és búbanatos hírt végig szántott immár a mi tollunk, miközben az élet tarka változatú mozzanatait újságoltuk közönségünknek.

Az utolsó három hallgató az utolsó három tanárnak emlékalbumot készítettett. A sárgászöld plüssbe kötött albumot Nitsmann József győri könyvkötészete állította ki és ízlésesen a vastag három lapon a győri jogakadémia hallgatóinak aláírással ellátott arcképe látható. Az albumokat a legutolsóknak itt maradt Heintz Géza fogja átadni a tanároknak és lesz a joghallgatók végső búcsúzó cselekménye.”

Gróf Csáky Albin miniszter levele a Győri Királyi Jogakadémiához:

14740. számú vallás- közoktatási minisztériumi levél:

„A folyó 1891/1892. tanév végével végleg megszűnő győri kir. jogakadémiától dr. Milbek Károly és dr. Katona Mór rendes tanárokat hasonló minőségben és az eddigi illetményekkel, az elsőt a jogtörténet - egyházjogi, a másodikat a magyar és osztrák magánjogi tanszékre hivatalból áthelyezem.

Fölhívom az igazgatóságot, hogy nevezetteknek az ide zárt rendelvényeket szolgáltatassa át, értésükre adván, hogy szabályszerű úti és költözködési költségeik meg fognak téríttetni s ennek fejében - ha szükségök volna - előlegben is részesíttetnek.

Budapest, 1892. évi július hó 11-én

Gróf Csáky

A győri kir. jogakadémia igazgatóságának”

Ezután kifejtette Ziskay, hogy *„azért is szükség van a győri jogakadémiára, mert tapasztalatból tudja, hogy bár Budapesten többet tanulhatnak az ifjak, de vidéken többet tanulnak.”*

A kamarai közgyűlés végén lelkesen fogadták az indítványt és megbízták az elnököt, hogy ha szükséges lesz, a kamara küldöttséggel képviseltesse magát a budapesti kérvényező minisztériumi látogatásokon.

A 254/1900. számú győri közgyűlési irat szerint, mivel a kormányzat a jogi tanügyi reformot tervbe vette, ezért érdemes újra megkísérelni az akadémia visszahozását Győrbe. A közgyűlés 1900. augusztus 9-én, az állandó válsztmány javaslatára elhatározta, hogy a Vallás- és Közoktatási Minisztériumhoz emlékiratot intéz. Emellett egy küldöttség látogatását is elhatározta a tanügyi kormányzathoz, amelynek vezetésére a főispán urat kérték fel. Dr. Tauber Károly indítványára a Győri Ügyvédi Kamarát, Kiss Ferenc városi főjegyző indítványára pedig Győr vármegye közönségét kérték fel az ügy lelkes támogatására.

Az 1900-as évek elején két próbálkozás is napvilágot látott a jurátusok és jogtanárok visszatérése érdekében: 1901-ben a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban törvényjavaslatot dolgoztak ki a hazai jogi oktatás ügyében. Emiatt Győr városa, Győr vármegye és a Győri Ügyvédi Kamara kölcsönös megállapodásra jutottak abban, hogy külön emlékiratot szerkesztenek az akadémia visszaállításának érdekében.

Az emlékiratokat Győr város és Győr vármegye főispánjának vezetése alatt együttes küldöttség vitte a minisztériumba. A küldöttséget gróf Laszberg Rudolf főispán 1901. május 30-án vezette a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

A főispán előadta a tisztelgő látogatás célját és átnyújtotta az emlékiratokat. A miniszter válaszában elmondta, hogy nincs tervbe véve az új jogi akadémia felállítása, de mihelyst felmerül ennek lehetősége, Győr városa lesz az első, ahol a felkérést a minisztérium megkísérli. Kijelentette a miniszter, hogy Győr városa kulturális fejlettségénél fogva és történeti múltja miatt az első helyszín lesz, ahol, ha lehetőség van rá, visszaállítják az akadémiát.

A korabeli sajtó a következő tudósítást közölte a győri deputáció budapesti látogatásáról: *„1901. május 30-án, csütörtökön Laszberg Rudolf gróf főispán vezetésével magasrangú küldöttség ment Budapestre a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumba a győri jogakadémia visszaállításáért. A deputáció tagja volt Győr város és Győr vármegye valamint a Győri Ügyvédi Kamara küldöttei. A város Zechmeister Károly kir. tanácsos polgármester, Mohl Antal dr. káptalani helynök, Csukássy Károly dr., Fischer Gyula dr. és Krausz Miksa. Győr vármegyét Goda Béla alispán, Fischer Sándor dr. országgyűlési képviselő, Lippay Géza és Ziskay Antal dr. királyi tanácsos és Krausz Miksa egyúttal az ügyvédi kamarát is képviselték.*

Laszberg Rudolf gróf főispán rövid beszédben elmondta a tisztelgő látogatás célját és a mozgalom fontosságát, utalt a három testület egyöntetű akaratára és összefogására a nagy fontosságú ügy érdekében. Beszéde végén átnyújtotta a memorandumokat és Németh Ambrus dr. könyvét, a jogakadémia történeti összefoglalását. Wlassich Gyula dr. miniszter határozott választ adott: a jogi oktatás ügyéről készített törvényjavaslat nem tervezi új jogakadémia felállítását. Mihelyst azonban - emelte ki Wlassich - a jogakadémiák számának növelésére szükség lesz, Győr az első, ahol a jogakadémiát fel kell állítani. Győr városának joga van erre fekvésénél, helyi viszonyainál és kulturális fejlettségénél, sőt történeti múltjánál fogva. Wlassich határozott ígérete bizalommal töltötte el a küldöttség tagjait.”

A hivatalos nyilatkozatok elhangzása után sokáig beszélgetett a miniszter a győriekkel. Egy derűs epizód is lejátszódott ekkor. Ziskay Antal ugyanis figyelmébe ajánlotta a miniszternek a Győri Ügyvédi Kamara felterjesztését, mint amiben minden benne van és emellett igen rövid. *–,Azt elhíszem - válaszolta a miniszter - hogy szép a felirat és a jogakadémia egész története benne van, de hogy rövid legyen, azt nem hiszem.”* Általános derűtség kísérte a miniszter megjegyzését.

Győr városa visszakívánta jogakadémiáját, amely évtizedeken át hírneves volt az egész országban. A város a legtávolabbi vidékek szülőit is ide vonzotta, örömmel küldték gyermekeiket a dunántúli nagyvárosba. A győri tudós tanári kar jeles felkészítést adott a jurátusoknak. Nagy államférfiakat, művészeket adott a hazának az iskola. Hét évvel később a győri ügyvédek látták szükségesnek, hogy a jogi oktatás visszakerüljön Győr városába. A Győri Ügyvédi Kamara 1908. március 29-én délelőtt 10 órakor megtartott közgyűlésén a jogakadémia visszaállítása érdekében az alábbi felterjesztést intézte az igazságügyi miniszterhez:

„Értésülésünk szerint a budapesti és kolozsvári tudományegyetemek jogi fakultásain a hallgatók túlzásfoltosságának megszüntetése céljából Nagyméltóságod néhány vidéki városban jogakadémia felállítását tervezi. Midőn ennek a tervnek megvalósítását mi is szükségesnek elismerjük, egyúttal kérjük Nagyméltóságodat, hogy a felállítandó jogakadémiák helyeinek megállapításánál Győr városát elsősorban számításba venni méltóztassék, mint amely város fekvésénél és táblai székhelyénél fogva erre kétségtelenül a legalkalmasabb és a korábban már itt fennállott jogakadémia tekintetében szerzett jogainál fogva a jogakadémia visszaállítására teljes joggal igényt is tarthat.”

Sajnos a kamara kezdeményezése sem járt sikerrel és Győr városának hosszú évtizedeket kellett várnia arra, hogy a felsőfokú jogi képzés visszatérjen Győrbe.

Az akadémiai tanárok életrajzai:

Abday Asztrik Sándor

Született: Győr, 1842. február 13.

Meghalt: Bakonybél, 1894. március 3.

Győrött járt gimnáziumba, majd Pannonhalmán 1859. szeptember 8-án lépett a bencés rendbe. Ezután Pesten hallgatott hittudományt. 1866. október 5-én pappá szentelték. Helyettes lelkész, majd hitszónok volt. 1868-ban az esztergomi főgimnáziumhoz került, majd 1872-ben Győrött folytatta tanári pályáját. 1874. szeptember 29-én lejárt a megbízása, de az iskolaév végéig tanított. Egy évig a győri Kir. Jogakadémián is tanított. 1879-től Pannonhalmán a hittudományi főiskolán oktatott, majd 1885-től a kőszegi gimnázium igazgatója lett, 1887 óta a komáromi gimnáziumban tanár. 1888-1891-ig gimnáziumi tanár Pápán.

Albach Szaléz Ferenc

Született: Pozsony, 1800. január 12.

Meghalt: Győr, 1845. április 20.

1823. szeptember 19-én pappá szentelték, 1821 és 1825 között Győrött, 1825-1826-ig Sopronban gimnáziumi tanár. 1826-1838-ig a bencés rendi növendékek tanára, 1834-ben avatták doktorrá. 1838. március elején kezdte meg működését a győri Kir. Kerületi Akadémián. Itt akadémiai tanár 1845-ig.

Albely Ferdinánd Antal

Született: Varasd, 1794. november 9.

Meghalt: Pozsony, 1875. február 1.

1815-től zágrábi, 1829-től 1834-ig a győri Kir. Kerületi Akadémián, 1835-től 1847-ig a pozsonyi jogakadémián az észjog és a közjog tanára.

Ambshell Antal

Született: Győr, 1751. március 9.

Meghalt: Pozsony, 1821. július 15.

1786-ban lépett a jezsuita rendbe. Bécsben lett a filozófia doktora. A jezsuita rend eltörlése (1773) után világi papként a laibachi líceumban fizikát és mechanikát, 1784 és 1803 között a bécsi egyetemen természettudományi tantárgyakat oktatott. 1807. augusztus 10-től pozsonyi kanonok és plébános. 1809-ben lemondott plébániájáról.

Apffalter József

Született: 1740 k.

Meghalt: Győr, 1796. december 21.

1758-tól 1761-ig a Győri Püspöki Papnevelő Intézet és Hittudományi Főiskola tanulója. 1770-ben komáromi, majd székesegyházi főesperes. 1770 és 1776 között Győrött prefektus, 1773-1774-ig a győri szeminárium igazgatója. 1776 októberétől 1783 októberéig a győri Kir. Kerületi Akadémia igazgatója. 1783. május 30-án kérte és 1783. augusztus 7-én megkapta felmentését az akadémia igazgatói munkája alól. 1783. október 28-ig győri kanonok. 1788-1794-ig Győr-Belváros plébánosa.

Auer János

Meghalt: 1800. március 6.

Az egyetemes történelem és a statisztika tanára volt a győri Kir. Kerületi Akadémián. Auer tárgyát Molnár János tanította 1799. december 4-től 1800. augusztus végéig. Auer halála után proszeniorsága Hirsch Mihályra szállt.

Balics Lajos

Született: Lövő, 1856. február 8.

Meghalt: Győr, 1932. december 9.

Középiskoláit Sopronban és Győrött, a teológiát a bécsi Pazmaneum Papnevelő Intézetben végezte. 1875 és 1879 között Tatán káplán, majd 1881-től a Győri Püspöki Papnevelő Intézet és Hittudományi Főiskola prefektusa és tanára. A Győri Kir. Jogakadémiára 1887. szeptember 1-jén kapott tanári megbízást, ekkortól a bölcseleti és művelődés-történeti tanszéken tanított. Az 1889/1890-es tanév végéig tanított. 1894-ben Nagycenken plébános és szentszéki tanácsos. 1895-ben szentszéki bíró. 1902-ben székesegyházi kanonok, pápai főesperes. 1913-ban pápai prelátusnak, 1930. október 21-én nagyprépostnak nevezte ki a pápa.

Balits Antal

Született: Pinnye, 1840. szeptember 18.

Meghalt: Győr, 1922. október 19.

Teológiai tanulmányait a bécsi Pazmaneum Papnevelő Intézetben végezte. 1864-ben szentelték pappá. 1870-ben Bécsben teológiai tanár és 1871 és 1876 között a győri püspökség ügyésze. 1877-től a Győri Kir. Jogakadémia tanára. Az akadémia hitszónoki tisztségét 1877 és 1892 között töltötte be. 1894-től győri székesegyházi kanonok. Pápai, locsmándi, mosoni és soproni esperes is volt. 1909-ben éneklő-, 1917-ben olvasókanonok.

Barits Béla

Született: Újvidék, 1742.

Meghalt: Bécs, 1813. december 10.

Bécsben tanult jogot. Sonnenfels tanítványa volt. 1764-ben a hétszemélyes tábla jegyzője. 1769-től Varazsdon, majd 1771-től Zágrábban dolgozott, 1774-től győri akadémiai tanár. 1777-től a budai, 1784 és 1804 között a Pesti Kir. Egyetem tanára (államtörténet, statisztika). A pesti egyetem jogi karának dékánja 1782-1783-ig, 1786-1787-ig, 1791-1792-ig. A pesti egyetem rektora 1785 és 1786 között.

Beke Farkas, bekeházi

Született: Pécs, 1774. május 24.

Meghalt: Győr, 1838. június 13.

Jogi tanulmányait Pozsonyban a Kir. Jogakadémián végezte. 1799. április 8-án a körmöci gimnázium tanára, majd 1801-ben a humaniorák tanára, 1805-ben a Kassai Akadémia tanára. 1807-1808-ig a nagyváradi Kir. Jogakadémián tanított. 1808-ban hívták meg politikai tudományokat oktatni a győri Kir. Kerületi Akadémiára. 1810-ben a természetjog, 1811-1812-ig a statisztika helyettes tanára is. 1812-ben doktori címet szerzett. Helyettes tanár volt 1811 márciusától 1812. április közepéig. 1824 őszétől 1825. február közepéig Fejér György főigazgató távozása után Dreschmitzer József kinevezéséig a főigazgatói teendőket is ellátta.

Beliczay Elek

Született: Vanyola, 1841. augusztus 10.

Meghalt: 1916.

A pozsonyi líceumban érettségizett, majd a pesti Magyar Kir. Tudományegyetemen jogtudori, köz- és váltóügvyédi oklevelet szerzett. 1867-1870-ig Veszprém megye szolgabírája, 1870-től Győrött ügyvéd. 1884-ig a Győri Ügyvédi Kamara titkára, később alelnöke. Rövid ideig a győri Kir. Kerületi Akadémián polgári eljárásjogot oktatott. Az egyedüli protestáns magántanár volt a győri akadémián. 1884-től a dunántúli evangélikus egyházkerület világi főjegyzője.

Berta György

Született: Heves, 1756. november 5.

Meghalt: Győr, 1820. január 27.

A gimnáziumot Egerben és Komáromban, a bölcseletet a pesti Kir. Egyetemen végzete. 1787-ben a győri főgimnázium tanára, 1800-ban Lőcsén és Pozsonyban, majd újra Győrött tanított. 1803. november 1-jétől volt a győri akadémián a magyar történelmi tanszék vezetője. 1804. december 4-től Bertát véglegesen megerősítette - a doktori címét megszerzését követően - az akadémiai vezetőség. A győri akadémia könyvvizsgálója 1815. november elsejétől 1820-ig. A történelmi tanszéken tanított, de a jogtudomány doktora is volt.

Biermann Mihály

Született: 1849.

Meghalt: Budapest, 1889. január 16.

Rudolf von Jhering jeles tanítványa volt. A Győri Kir. Jogakadémiához 1874. január 18-án került. 1874. augusztus 11-én a Nagyszebeni Kir. Jogakadémia nyilvános rendkívüli tanára lett, később az Magyar Kir. Igazságügy-miniszteriumban minisztériumi titkár.

Billisits Alajos Márton

Született: Alsópulya, 1736. április 2.

Meghalt: Pécs, 1807.

Hittanár, de tanított történelmet is az 1796/1797-es tanévben, s az 1797/1798-as iskolaév első felében tanított magyar történelmet. Pécsről Győrbe már nem követte az akadémiát. Utóda Mollik Ferenc lett 1802. szeptember 15-től, aki Győrött gimnáziumi exhortátor volt.

Bognár József

1824-ig tanított a hazai magán - és büntetőjog tanszéken, majd a pesti egyetem ugyanazon tanszékén.

Bradecker József

Született: 1774.

Meghalt: Nagyvárad, 1843.

1807. január 19-től 1808. május 3-ig a győri Kir. Kerületi Akadémia rendes tanára. 1808. május 3-tól a nagyváradi akadémia logikai, metafizikai és erkölcsbölcseleti tanszékét vette át. 1809-től Győrött, később Nagyváradon tanított. Győrött a magyar nyelv és irodalom tanára, Nagyváradon bölcseletet tanított. Bihar megye táblabírája volt.

Branischa József

Meghalt: 1815. július 30.

1787. március 1-jétől a Kir. Kerületi Akadémia könyvvizsgáló hivatalának vezetője.

A számtani tudományok doktora, valamint az egyházjog és a politikatudományok doktora is.

Bresztyenszky Béla

Született: Németpróna, 1785. augusztus 5.

Meghalt: Tihany, 1850. február 15.

A gimnáziumot Privigyén és Székesfehérvárott végezte. 1803. november 5-én lépett a bencés rendbe és itt hallgatott bölcseletet és hittant. 1810. augusztus 30-án szentelték pappá. 1810-től Győrött gimnáziumi tanár és 1814-től a rendi növendékek tudomány-akadémiai tanára volt. 1811 és 1816 között a rendi növendékek tanára. 1813-ban akadémiai

tanári képesítő vizsgálatot tett és helyettesítő hitszónoktanár is volt. 1813-ban bölcselettudor lett. Az 1814/1815-ös tanévben helyettesítő tanárnak, majd 1815. október 15-én rendes tanárnak nevezték ki. 1815. november elsejétől kezdte meg hivatalosan tevékenységét. 1816 és 1838 között akadémiai tanár a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1836. október 11-én kinevezték a könyvbíráló hivatal cenzorának. 1838. február végéig tanított Győrött. 1838. február 3-án tihanyi apáttá nevezték ki. 1826-ban a jénai mineralógiai társaság tagja lett. 1836. szeptember 10-én az MTA levelező tagjai sorába választotta.

Csatskó Imre

Született: Vác, 1804. november 5.

Meghalt: Budapest, 1874. február 23.

Gimnáziumi tanulmányait Vácott végezte. 1815-1816-ig Budán tanult a német nyelv elsajátítása céljából. A bölcselet két osztályát a piaristák váci líceumában, a harmadikat a pesti egyetemen hallgatta. A Pesti Kir. Egyetemen tanult 1821 és 1824 között. 1824. október 30-án bölcsésztudorrá avatták. A joggyakornoki évét Bujanovics Lukács táblai ügyvéd mellett töltötte. 1827-ben tanári vizsgát tett. 1827. november 9-én királyi táblai jegyzőnek esküdött fel. 1828. szeptember 25-én ügyvédi oklevelet kapott és 1828. október 25-én jogtudor lett. Ugyanekkor a Kassai Kir. Akadémia természet- és magyar közjog tanárává nevezték ki. 1834. október 8-án foglalta el győri Kir. Kerületi Akadémia tanszékét. Albely Ferdinánd Antal utóda lett a természet és a magyar közjog tanszékén. 1836-ban Győr megye, a bácsai (1834), a füssi (1836) és végsei (1843) egyháznemesi székek táblabírája lett. 1844. február 13-tól 1847. október 19-ig az akadémia könyvbíráló hivatalának vezetője volt. 1847. október 19-én távozott Győrből és a királyi helytartótanács mellett lévő tanulmányi bizottság és azzal kapcsolatos könyvbírálati testület ülnöke lett. 1847. október 19-én a pesti egyetem tanára is lett. 1849. november végétől 1850 tavaszáig a győri akadémia tankerületi főigazgatója volt. 1850 tavaszán őt is elmozdították, helyébe Sterne Nándor fehértemplomi esperes-plébánost nevezték ki. 1850. szeptember 15-től a pesti főállamügyésznél előadó, 1851. április elejétől a Pest megyei törvényszék ülnökének nevezték ki. 1854-ben a jászberényi törvényszékhez helyezték át, 1859 áprilisában a pesti országos főtörvényszéknél előadó tanácsos lett. 1860-1869-ig a Pesti Kir. Ítéltábla ülnöke. 1867-ben Horvát Boldizsár miniszter megbízásából büntetőtörvénykönyv-tervezetet készített. 1871. április 30-tól a királyi kúria legfőbb ítélőszéki osztályának bírója lett. Az MTA 1839. november 23-án választotta meg levelező tagjának. Pauler Tivadar mondott fölötte emlékbeszédet 1875. október 25-én.

Czuczor Gergely

Született: Andód, 1800. szeptember 17.

Meghalt: Pest, 1866. szeptember 9.

1818-1820-ig Győrben volt rendi növendék, majd 1824-1828-ig a győri bencés gimnázium, 1828-1829-ig a rendi növendékek tanára. Pesti és pannonhalmi működése után, 1838 tavaszától 1845-ig ismét Győrött tanított. A győri Kir. Kerületi Akadémián is tanított a magyar nyelv és irodalom tanszéken, de csak egy hónapig (1838 szeptemberében), mert előljárója, a pannonhalmi főapát személye fontossága miatt a bencés rend számára visszahívta a tanári állásából. Czuczor Gergely utóda az akadémián Ramershofer (Ramóczy) Valerián lett. 1845-ben a Magyar Tudományos Akadémiától a nagyszótár szerkesztésére kapott megbízást. A szabadságharcban való részvételéért hat évi várfogságra ítélték. 1851-ben az MTA közbenjárása folytán szabadult ki a kufsteini várbörtönből. Ezt követően haláláig csak nyelvészettel foglalkozott. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Deáky Zsigmond

Született: Himod, 1795. május 14.

Meghalt: Győr, 1872. december 29.

1817-ben Szombathelyen szentelték pappá. 1842. július 19-én nevezték ki a Királyi Kerületi Akadémia tankerületi főigazgatójának, 1842. augusztus 16-án érkezett Győrbe. 1842. augusztus 16-án közlik a tanári karral kinevezését. 1842. október elején vette át hivatalát. 1844-től győri kanonok. 1848-ban királyi cenzorként engedélyezte Kovács Pál lapját, a Hazánk c. újság 1848. márciusi számát. 1849. november elejéig az akadémia főigazgatója. 1856-ban káptalani helynök. 1858-ban nagyprépost. Ő celebrálta a gyászistentiszteletet 1860. április 30-án Széchenyi István lelki üdvéért.

Delling János

Született: München, 1764. január 12.

Meghalt: 1836 u.

Atyja München polgármestere volt. A gimnáziumot és bölcseleti tanulmányait Münchenben végezte. Később Selmecbányán Kolloredo grófnál nevelői állást vállalt, majd Bécsben magán leckéket adott. Szunerics Márton utóda, akit a győri főgimnázium igazgatójának választottak. Delling János helyére Vladimir Mihály került 1795. október 30-án. Pécssett logikát, metafizikát és bölcselettörténetet tanult. Pár évvel később a pécsi akadémiához került tanárnak. Filozófiát tanított. Elmozdították pécsi állásából és Bécsbe került, majd Münchenben az Igazságügyi Minisztérium-ban udvari tanácsosi állást vállalt.

Domin József Ferenc

Született: Zágráb, 1754. január 28.

Meghalt: Zágráb, 1819. január 18.

A győri Kir. Kerületi Akadémia, a zágrábi, majd a pécsi főiskola fizikatanára. Győrött 1784. március 1-jén az első hazai léggömbkísérletek egyikét végezte. 1792. január 2-től a Pesti Kir. Egyetem fizika és mechanika tanára. 1797-1798-ig a pesti egyetem bölcsészettudományi karának dékánja, 1797-1798-ig a pesti egyetem rektora. 1800-ban megvált a tanszékétől és zágrábi kanonok lett. Domin József távozásával Branischa József lett az akadémia proszeniora.

Dreschmitzer József

Született: Győr, 1769. június 15.

Meghalt: Győr, 1852. július 24.

Középiskolai tanulmányait Győrött végezte. A pozsonyi teológián kezdte felsőfokú tanulmányait, majd 1790-ben Győrött fejezte be. 1792-ben szentelték pappá, ezután főrangú családoknál volt nevelő. Plébánosi szolgálatot látott el Győr-Szabadhegyen, Sövényházán. 1814-től a széphalmi helynök titkára, 1822-ben kanonok lett. Az 1825-ös országgyűlésen felszólalt, hogy az iskolákban legalább két tudományt magyarul tanítsanak. 1825 és 1841 között győri tankerületi főigazgató. 1825. január 11-én a király kinevezte a győri Kir. Kerületi Akadémia főigazgatójának. 1825. február 15-én foglalta el állását, és tette le a hivatalos esküt. 1827. december 27-én felszólította kerületének összes intézményét, hogy gyűjtsék be, és adják neki oda a kívánalmakat a nevelés- és az oktatásügyre vonatkozólag. Mint főigazgató tagja volt az országos munkálatok bizottságának. 1829-től pápóci prépost. 1840. augusztus 3-án lemondott főigazgatói állásáról. A király a - helytartótanács 1841. február 23-i értesítése szerint - elfogadta, és érdemei elismeréséül udvari tanácsosi címmel tüntette ki. Állását egészen az új főigazgató munkába lépéséig meg kellett tartania. A helytartótanács 1842. július 1-jén hírül adta, hogy új főigazgatónak a király Deáky Zsigmond győri kanonokot nevezi ki. Dreschmitzer 1842. augusztus 16-án jelezte az új főigazgató érkezését és együttal elbúcsúzott beosztottjaitól. 1848. március 7-től káptalani helynök.

Dobránszky Péter

Született: Kóbaj, 1845. június 2.

Meghalt: Budapest, 1918. május 24.

A pesti, a berlini, a lipcsei, a heidelbergi egyetemen filozófiát és jogot hallgatott. 1869-ben Heidelbergben bölcsész-doktori oklevelet szerzett és a Kassai Kir. Állami Jogakadémián bírói államvizsgát tett. A Győri Kir. Jogakadémiára 1869. november 19-én nevezték ki. 1870. szeptember 22-től a kolozsvári Kir. Jogakadémián a jog- és az államtudományi enciklopédia tanára, a statisztika és etika tanszékén rendkívüli tanár lett. 1871-ben Pesten a jog- és az államtudományok doktorává avatták. 1872-ben a pesti Magyar Kir. József Műegyetem rendes tanára, majd a Magyar Kir. Tudományegyetem jogi karán magántanárként a statisztikát tanította. 1881-1887-ig országgyűlési képviselő. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Dunai Ferenc

Született: Bécs, 1832. március 8.

Jogot és bölcseletet a grazi, a pesti és a bécsi egyetemen tanult. 1863. december 31-én bölcselet- és történelemtanári oklevelet kapott. 1863-tól a budai gimnáziumnál volt helyettes, 1864-1870-ig rendes tanár. 1870-1872-ig fiumei gimnáziumi igazgató, 1872-1875-ig Budán gimnáziumi tanár. 1875. július 18-án kapta a Győri Kir. Jogakadémiára a tanári felkérést. 1876. szeptember 26-án nyilvános rendes jogakadémiai tanár lett. 1878. január 18-án Holdházy János távozása miatt megüresedett művelődéstörténeti tanszéket vette át. Az 1879/1880-as tanév végén a tanszék-vezetésről lemondott, majd újra elvállata 1880 szeptemberétől. 1885. január 8-án a legújabb kor történetének előadására kapott megbízást. 1887. április 21-én a király a besztercebányai tankerület főigazgatójának nevezte ki. Tanári munkája mellett a jogakadémiai hallgatóknak angol és francia nyelvből ingyenes előadásokat is tartott.

Fejér György

Született: Keszthely, 1766. április 23.

Meghalt: Pest, 1851. július 2.

Iskoláit Keszthelyen és Fehérvárott végezte. A Pesti Kir. Egyetemen filozófiát tanult. 1790-ben szentelték pappá. A Festetich, majd az Ürményi család gyermekeinek nevelője volt. 1808-ig a székesfehérvári szeminárium tanára. 1808-1818 között a Pesti Kir. Egyetem teológiatanára. 1818. április 18-án lett győri tankerületi főigazgató. Gróf Batthyány Lajos - a későbbi mártír miniszterelnök- nevelője volt Győrben, amikor Batthyány a bencés gimnáziumban tanult 1819 novemberétől 1920 augusztusáig. 1816-1817-ig a Pesti Kir. Egyetem hittudományi karának dékánja is volt. 1824 őszéig látta el főigazgatói feladatát. 1824 őszétől 1843-ig a pesti Egyetemi Könyvtár igazgatója. 1817-ben indította el a Tudományos Gyűjtemény című folyóiratot. Negyvenhárom kötetben sajtó alá rendezte és kiadta a fellelhető középkori okleveleket. 1840-től nagyváradi kanonok. A pesti Ferences-templomban nyugszik.

Ferenczy Jakab Zsigmond

Született: Pér, 1811. február 26.

Meghalt: Esztergom, 1884. május 22.

1828. október 16-án lépett a bencés rendbe, 1830-1831-ig Győrött bölcseletet, 1832-1836-ig Pannonhalmán filozófiát és hittudományt tanult. 1836. augusztus 1-jén pappá szentelték, 1838-tól a rendi növendékek oktatója. 1840-től a pozsonyi akadémián a magyar nyelv tanára, 1850-től győri főgimnáziumi tanár és rövid ideig a győri Kir. Kerületi Akadémián tanított a magyar nyelv és irodalom tanszéken. 1852-től 1873-ig az esztergomi gimnázium igazgatója. 1873-1884-ig házfőnök és könyvtáros Esztergomban. Nevéhez fűződik a Danielik Józseffel együtt szerkesztett, Magyar Írók címmel megjelent életrajzgyűjtemény.

Fessel Zsigmond

Meghalt: 1831. szeptember 8.

1810. december 11-én nevezte ki a király Győrbe és 1811. március 11-én foglalta el állását. Győrbe kerülése előtt a selmecbányai gimnázium tanára volt. A Kir. Kerületi Akadémián a magyar nyelv és irodalom rendes tanára. 1824 és 1827 között helyettesített a hazai magán- és büntetőjog tanszéken.

Gröber Lőrinc

Született: 1777.

Meghalt: 1834. szeptember 30.

1812. március 10-én nevezték ki a győri akadémiára, a természettan és a mechanika tanszék tanára lett. 1832 szeptemberéig Győrött tanított, majd ekkor a pesti egyetem természettani és mechanikai tanszékére ment. A budai csilagászati intézetben is dolgozott. Jedlik Ányos jó kapcsolatot ápolt vele.

Hadaly Károly, hadai

Született: Nagysziget, 1743.

Meghalt: Pest, 1834. július 19.

1776. június 13-tól a pozsonyi akadémia tanára lett. Ekkor Branischa József lett az utóda a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1781-től a nagyszombati, 1786-tól a győri, a pécsi és a pozsonyi akadémián a matematika tanára. 1810-1831 között a Pesti Kir. Egyetemen a felsőbb matematika tanára. 1809-től a tiszta és alkalmazott matematikát tanította a pesti egyetemen. 1810-1812-ig a pesti egyetem bölcsészeti karának dékánja volt.

Hajda Mihály

Meghalt: Győr, 1890. február 2.

Pécsi joglíceumi tanársegéd és a joglíceum könyvtárőre volt. A Győri Kir. Jogakadémiára 1874. október 6-án nevezték ki. 1875. szeptember 5-én kérelmére a polgári törvénykezés, a váltó- és kereskedelmi jog tanszékére helyezték át. 1879. december 16-án nyilvános rendkívüli tanár, 1880. december 21-én nyilvános rendes tanár lett. Jelentős tevékenységet fejtett ki a győri katolikus elemi iskolai autonómia nagyválasztmányában.

Hajnik Imre

Született: Pest, 1840. április 5.

Meghalt: Budapest, 1902. augusztus 30.

Széapapja Markovics Mátyás egyházjogtanár, nagybátyja Pauler Tivadar. Tanulmányait Bécsben és Pesten végezte. 1863. május 3-ától a pozsonyi Kir. Jogakadémián lett tanár és könyvtáros. 1865-től a nagyváradi Kir. Jogakadémián a történelem és a statisztika rendkívüli tanára. 1866-ban Kassán, majd 1867-től Győrben tanított, ahol a Győri Kir. Jogakadémia igazgatója lett. A Győri Kir. Jogakadémiára a magyar kir. vallás- és közoktatási miniszter nevezte ki 9240. sz. rendelettel (1867. szeptember 16-án) igazgatónak és a magyar állam- és jogtörténet és a magyar közjog és a közigazgatási jog nyilvános rendes tanárának. 1870. december 6-án a (27942. számú rendelettel) király végleg megerősítette igazgatói állásában. Beiktatását Kádas Rudolf győrtankerületi kir. főigazgató végezte, akit erre az alkalomra miniszteri biztosnak jelölt ki a miniszter. 1871. május 17-től a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett. 1872. április 11-én kelt miniszteri engedéllyel tanulmányutat engedélyezett a miniszter Hajniknak. 1872. április 26-án miniszteri engedéllyel külföldi tanulmányútra ment és távozott a Győri Kir. Jogakadémiáról. Távolléte alatt ideiglenes igazgató lett dr. Kautz Gusztáv győri jogakadémiai tanár. A pesti egyetemre 1872. július 14-én nevezte ki a király az egyetemes európai és hazai jogtörténet tanárának. 1872. szeptember 23-án adta át az igazgatóságot Kautznak. 1871-ben az MTA levelező, 1880. május 20-án a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának választották meg. Hajnik Imre 1875-1876-ig és 1888-1889-ig a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem jogi karának dékánja lett. Hajnik 1889-1890-ig a budapesti tudományegyetem rektora. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Herczegh Mihály, székcsői

Született: Hódmezővásárhely, 1840. március 24.

Meghalt: Budapest, 1926. március 25.

Hódmezővásárhelyen és Szegeden végezte gimnáziumi tanulmányait. 1862-ben végzett a Magyar Kir. Tudományegyetemen. 1864. május 1-jén jogi doktorrá avatták. Ezután a Pesti Kir. Ítéltábla gyakornoka. 1865-től Fejér megye aljegyzője. 1865 szeptemberétől a Pécsi Kir. Jogakadémiához nevezték ki az észjog, az enciklopédia és a római jog tanárának. 1868. szeptember 30-án a Győri Kir. Jogakadémia helyettes (magyar magánjog és törvénykezés) tanára. 1870. május 18-án pesti egyetemi tanárrá nevezte ki a király és a magyar magánjog és törvénykezés tanára lett. 1877-1878-ig és 1890-1891-ig a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem jogi karának dékánja. A budapesti egyetem rektora 1897-1898-ig. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Hersching Dániel

Született: Pécs, 1732. szeptember 14.

Meghalt: Nyitra, 1802. június 6.

Hersching Dániel

1748. október 17-ben lépett a jezsuita rendbe. A teológiát Grazban végezte és itt 1762-ben szentelték pappá. A bécsi Theresianum prefektusa, majd Nagyszombatban az egyetem bölcsészeti karán a logika és a metafizika, 1769-ban a teológiai karon a szentírástudomány tanára. A jezsuita rend feloszlatása után hazatért. Esztergomi egyházmegyés papként Pozsonyban cenzor és az elemi iskolák kerületi igazgatója. 1777-ben pécsi kanonok, belvárosi plébános. 1785. november 3-tól 1788 elejéig a Pécsre helyezett győri akadémia igazgatója. 1785. november 1-jétől 1787. március 1-jéig helyettes vezetője az akadémia könyvvizsgáló hivatalának. 1788 elején nyugalomba vonult és már csak egyházi szolgálatot vállalt. 1788-tól nyitrai nagyprépost, 1790-től szardikai választott püspök.

Hersching Dániel

Hirsch Mihály

Született: Pordány, 1750. szeptember 3.

Meghalt: Pest, 1809. november 13.

Hirsch Mihály

1769. október 18-án Trencsénben lépett a jezsuita rendbe. 1773 után Nagyszombatban, majd a pécsi Kir. Kerületi Akadémián és a győri Kir. Kerületi Akadémián tanár lett. 1794 elején a pécsi akadémia igazgatójának nevezték ki, mivel elődje, Kelemen Imre a pesti egyetem tanára lett. 1807. július 7-én a király a Pesti Kir. Egyetem ugyanazon tanszékére nevezte ki. Auer János halála után, 1800. március 6-tól a jogi kar szeniora volt.

Hirsch Mihály

Hoffmann Ignác

Született: 1770 k.

Hoffmann Ignác

1801 tavaszán, Molnár János pesti kinevezése után került a tanszékre a volt körmöci gimnáziumi tanár és 1801. október 20-án erősítették meg akadémiai tanári állásában. A győri Kir. Kerületi Akadémia pécsi korszakában a magyar nyelv tanszékén tanított az 1803-1804-es tanév második félévében. 1806/1807-es tanév elején Hoffmann Ignác helyettesítő tanárként oktatott a magyar nyelv és irodalom tanszéken. 1808. július 5-én kinevezték a helytartótanács-hoz, és a pesti egyetemen a politikai tudományok tanszékén oktatott.

Hoffmann Ignác

Holdházy János

Született: Vác, 1840. február 18.

Meghalt: Győr, 1896. április 15.

Holdházy János

Iskoláit Vácott és Győrött végezte. Győrött folytatott hittudományi tanulmányokat. 1862. augusztus 22-én szentelték pappá. Szentszéki jegyző, majd püspöki titkár volt. 1872-1877-ig a Győri Püspöki Papnevelő Intézet rektora. 1875. február 24-től 1877-ig hitszónoki kinevezést kapott a győri jogakadémiához. 1875-1877-ig a Győri Kir. Jogakadémia művelődéstörténet tanára. 1879-től dégi címzetes apát. Számos közéleti tisztséget töltött be.

Holdházy János

Horinka Imre

Született: Farkashida, 1849. augusztus 15.

Meghalt: Pozsony, 1889. augusztus 12.

Horinka Imre

Pozsonyban végezte középiskolai tanulmányait, 1868-ban fejezte be a főgimnáziumot. Pozsonyban kezdte jogi és államtudományi tanulmányait, 1870-ben államszámviteltanból diplomázott. 1870-ben pozsonyi jogi akadémián képesítést nyert államszámviteltanból. A pozsonyi Magyar Kir. Pénzügyigazgatóság mellett mint kataszteri ügyveze-tő működött. 1871-ben a Magyar Kir. Tudományegyetemen folytatta tanulmányait, 1874. december 3-án doktorrá avatták, és nemzetgazdaságtanból magántanári képesítést nyert. 1874. október 10-én a pécsi joglíceum jogtörténet és egyházjog tanszékére nevezték ki. 1875. február 19-én kinevezték a Győri Kir. Jogakadémia tanárának. 1875. február 24-től a nemzetgazdaság, pénzügytan és a pénzügyi törvényisme tanszéken tanított. 1876. július 13-án nyilvános rendkívüli tanár, 1879. október 3-án nyilvános rendes tanári kinevezést kapott. Főtárgyként oktatta a köz-igazgatási jogot és a statisztikát, speciális kollégiumban a statisztika tárgyat oktatta. 1880 elejétől 1881 őszéig beteg, ekkor Zorn Vilmos helyettesítette. 1884-től Virozsil Imre elment Győrből, ekkortól a nemzetgazdaságtant és a pénz-

ügytant is tanította. 1885. szeptember 14-től a nemzetgazdaságtan tanszéken is oktatott. A Győrmegyei Közjegyző-vizsgáló Bizottság és a Győrmegyei Statisztika Bizottmány tagja volt.

Hübler János

Hübler János

Meghalt: Győr, 1819. augusztus 22.

Hübler János

Tanított alsóbb iskolákban, majd a budai Theresianumban pap, később a szombathelyi bölcseleti líceum tanára. A király 1807. december 9-én Hübler Jánost kinevezte a győri Kir. Kerületi Akadémia igazgatójának. Mivel Somogyi Lipót szombathelyi püspök kérte, hogy maradjon még rövid ideig szolgálatában, ezért csak az 1808/1809-es iskolaév elején kezdte meg munkáját a győri Kir. Kerületi Akadémián. A Győrből elmenekült Paintnert főigazgatót 1809. au-gusztus 12-től 1810. január 15-ig helyettesítette hivatalában. 1816 és 1818 között helyettes főigazgató. 1818. június 11-én beadta nyugdíjazási kérelmét.

Hübler János

Kapossy Lucián

Született: Lovasberény, 1849. október 19.

Meghalt: Pápa, 1927. október 9.

Kapossy Lucián

A székesfehérvári gimnáziumban, majd a pannonhalmi Szent Benedek-rendi Katholikus Teológián teológiát tanult. 1874. július 30-án szentelték pappá Sopronban. 1874 és 1876 között gimnáziumi tanár Sopronban, 1876-1879-ig Esztergomban. 1879-1881-ig pedig Győrben. 1878-ban a budapesti egyetemen bölcsészdoktorrá avatták. 1879. de-cember 11-én a bölcsészet történelme tárgykör magántanárának minősítették. Dunai Ferenc lemondása után a jog-akadémiához kérvényt nyújtott be Kapossy, hogy mint képesített egyetemi magántanár művelődéstörténetből és bölcselettanból előadásokat tarthasson. Művelődéstörténetet az 1880-1881-es tanévben tanított a Győri Kir. Jogaka-démián. 1881-ben kilép a rendből. Pápán, majd Kolozsvárott tanított. 1890-ben volapük nyelvből tanári oklevelet szerzett. Pápán élt ezután, élénk társadalmi tevékenységet fejtett ki.

Kapossy Lucián

Karpf Sándor

Karpf Sándor

A győri ügyvéd a magyar nyelv és irodalom helyettes tanára volt a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1838. március 10-én rendes tanárrá kinevezését kérte, de nem nyerte el az állást, mert a király a bencés szerzetesrendre bízta a magyar nyelv- és irodalom tanszéket. 1838. júniusban és júliusban helyettesített a politikatudomány tanszéken.

Karpf Sándor

Karvasy (1842-ig Karpf) Ágoston

Született: Győr, 1809. május 1.

Meghalt: Bécs, 1896. január 21.

Karvasy Ágoston

Alsó és középiskolai tanulmányait Győrben, egyetemi tanulmányait a Pesti Kir. Egyetem jogi karán végezte és Pes-ten ügyvéd lett. 1832-ben tanári vizsgát tett.1835-ben a Nagyváradi Kir. Jogakadémián a polgári tudományok és a magyar váltójog tanára. 1838. augusztus 21-én került Győrbe a győri Kir. Kerületi Akadémiára, a politikai tudomány tanszékre, ahol a politika rendes tanára lett. 1847. június 28-án a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett. 1848-ban a győri nemzetőrség tagja volt és az akadémiai ifjúság vezetője. 1849 őszén elmozdították állásából. 1850-ben vizsgálatot indítottak ellene, majd annak megszüntetése után a Császári Kir. Pesti Egyetem jogtanára lett. 1864-1865-ben a pesti Magyar Kir. Tudományegyetem jogi karának dékánja. 1868-ban királyi tanácsosi címet kapott, nyugalomba ment és Bécsbe költözött.

Katona Mór, dericskai

Született: Szentmihályfa, 1845. május 5.

Meghalt: Budapest, 1927. április 6.

Katona Mór, dericskai

Pozsonyban és Sopronban járt középiskolába, majd Bécsben és Pesten, a Kir. Magyar Tudományegyetemen végezte tanulmányait. 1871-ben avatták jogi doktorrá. 1872-től a Nagyszebeni Kir. Jogakadémia helyettes tanára és a buda-pesti egyetem magántanára.

A Győri Kir. Jogakadémiához 1874. augusztus 14-én nevezték ki. Szerkesztője volt a Győri Közlönynek. Tevékenyen részt vett a győri katolikus elemi iskolai autonómia nagyválasztmányában és Győr vármegye törvényhatósági bizott-sági tagja volt. 1879-ben a Külföld c. irodalmi folyóirat munkatársa. 1887. május 1-jétől 1890. május 10-ig a Győri Közlöny felelős szerkesztője. 1892. július 11-én kapott kinevezést a Kassai Kir. Jogakadémiához. 1899-től a pozso-nyi Kir. Állami Jogakadémián a büntetőjog és a magyar magánjog tanára. 1903-tól a Budapesti Kir. Magyar Tudo-mányegyetem egyetemi tanára, a magyar magánjog professzora. 1903-1905 között a szabadelvű párt országgyűlési képviselője is volt. 1908-1909-ben a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem dékánja. 1915-ben nyugdíjazták. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Katona Mór, dericskai

Kautz Gusztáv, győri

Született: Győr, 1836. január 7.

Meghalt: Győr, 1907. november 23.

Kautz Gusztáv, győri

A pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, jogi tanulmányait a Császári Kir. Pesti Egyetemen végezte. 1859-ben avatták doktorrá. 1861-ben Győrött aljegyző lett. 1862-ben Győr vármegye főjegyző-je. 1867-től Győr főjegyzője. 1867. szeptember 16-án lett a Győri Kir. Jogakadémia helyettes rendkívüli tanára. Győr városi főjegyzői tisztségét miniszteri engedéllyel továbbra is megtarthatta. 1867. május 2-től 1869. január 2-ig a Győri Közlöny felelős szerkesztője volt. 1870. március 10-én nyilvános rendkívüli, 1870. augusztus 1-jétől nyilvános rendes tanár lett a Győri Kir. Jogakadémián. Ekkor azonban a városi főjegyzőségről le kellett mondania. 1870. au-gusztus 9-ig töltötte be Győr város főjegyzői tisztségét. 1872. július 24-én helyettes igazgatónak nevezte ki a minisz-ter az akadémiához. Hajnik Imre 1872. szeptember 23-án adta át hivatalosan az intézet vezetését Kautz Gusztávnak. Kautzot 1872. október 26-án végleg kinevezte igazgatónak a miniszter. Hivatalába Kádas Rudolf miniszteri biztos iktatta be. A király 1879. december 31-én a tudomány és az oktatásügy területén szerzett érdemei elismeréséül kirá-lyi tanácsossá nevezte ki. Kautz a jogakadémia megszűnéséig (1892) a győri jogakadémia igazgatója volt. A Kaszinó, a Népkönyvtáregylet, a Polgár Leány- és Fiúiskola gondnokságának elnöke volt. A Győri Állami Elemi Tanítóképző Intézet igazgatótanácsának tagja is volt. Az 1875-ös pártegyesülés idején a szabadelvű párt tagja, később győri el-nöke. 1880-tól az Országos Vöröskereszt Egyesület titkára, majd győri szervezetének társelnöke. 1890. május 18-tól 1894. március 1-jéig lapvezér, majd a Győri Közlöny intézőbizottságának elnöke volt. Győr város törvényhatósági bizottsági tagja a városi közigazgatás minden ágában. Miután a városi népoktatási bizottság elnökévé választották, a közoktatásügyért sokat tett. Alelnöki tisztséget töltött be a Győri Olvasókörben. A kisdedvédő egyesületnek vá-lasztmányi tagja volt. 1896. július 6-án megkapta a III. osztályú Vaskorona - rendet. 1898. november 30-án „győri” előnévvel magyar nemességet kapott. A győri köztemető díszsírhelyén nyugszik. Kautz Gusztávot Ruschek Antal apátkanonok, Győr város plébánosa temette. A gyászbeszédet Farkas Mátyás, Győr város főjegyzője mondta.

Kautz Gusztáv, győri

Kelemen Imre, szentkatolnai

Született: Zalatárnok, 1745. február 26.

Meghalt: Pest, 1819. március 26.

Kelemen Imre, szentkatolnai

1763. október 17-én Győrött lépett a jezsuita rendbe. Jezuita szerzetes volt, a rend megszűnése után Nagyszombat-ban jogot végzett és 1776-tól a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára. Győrben a magánjog rendkívüli tanára, majd a római jog és a magyar törvénykezés rendes tanára. Pécsre költözése után (1785-től) ott működött tovább. 1788 elejé-től az 1793/94-es iskolaév elejéig tanított Pécssett. 1794. november 7-től Pesten tanított. 1794-től 1817-ig a Pesti Kir. Egyetem tanára. 1798-1799-ben és 1808 -1809-ig a pesti tudományegyetem rektora. 1795 és 1797 között valamint 1806 és 1807 között az egyetem jogi karának dékánja. Zala, Baranya és Zágráb vármegye táblabírája és a Keszthelyi Georgicon tb. ülnöke.

Kiss Ignác

Született: Dasztifalu, 1842. április 18.

Meghalt: Rábacsanak, 1907. április 28.

Kiss Ignác

1865-ben Nagymartonban szentelték pappá, majd ugyanott káplán. Ágfalván adminisztrátor, majd Győrött a székeskáptalan lelkésze és teológiai tanár. A Győri Kir. Jogakadémia hitszónoka 1869 májusától 1871-ig. 1871-ben Cincinattiban teljesített szolgálatot, majd a győri tanítóképzőben tanított. 1874-ben Koroncón plébános, majd a sop-roni tanítóképző oktatója. 1893-ban rábacsanaki plébános lett. Jelentős nyelvészeti tevékenységet fejtett ki, legtöbb könyvét az akadémia adta ki.

Kiss Ignác

Kmety András

Meghalt: Győr, 1843. november 6.

Kmety András

1806-ban Podolinban kezdte a tanítást mint piarista szerzetes, majd a rendből kilépett és jogász lett. 1812. márci-us 10-én érkezett Győrbe. A statisztika és a bányajog tanára lett a győri Kir. Kerületi Akadémián. A győri árvaház gondnoka és a győri szegényeket gyámolító egylet, valamint az Országos Munkálatok Győr megyei bizottságában is dolgozott.

Kmety András

Koltai (1877-ig Chromacsek) Virgil Antal

Született: Csorna, 1857. március 22.

Meghalt: Budapest, 1907. február 28.

Koltai (1877-ig Chromacsek) Virgil Antal

Győrött és Pannonhalmán végezte gimnáziumi tanulmányait. 1879-ben fejezte be Pannonhalmán a teológiát. 1880. március 30-án szentelték pappá. Esztergomban, Komáromban majd Győrött gimnáziumi tanár. 1883-ban avatták bölcsészdoktorrá. 1887. szeptember 1-jén kapta jogakadémiai tanári megbízását. 1887. szeptember 1-jétől 1890 tavaszáig a Győri Kir. Jogakadémia bölcséleti és művelődéstörténeti tanszékén tanított. 1890. augusztus 21-én el-hagyta a rendet, majd Budapestre költözött. Több gimnáziumban tanított, majd 1896-ban a magyar nyelv tanára volt a Budapesti Kereskedelmi Akadémián. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Koltai (1877-ig Chromacsek) Virgil Antal

Konek Sándor

Született: Pest, 1819. augusztus 18.

Meghalt: Balatonfüred, 1882. augusztus 1.

Konek Sándor

A pesti piarista gimnáziumban tanult, majd a Pesti Kir. Egyetemre járt, a bölcséleti kart 1836-ban, a jog- és állam-tudományi kart 1839-ben végezte el. 1841-42-ben ügyvédi és jogi doktori címet szerzett. 1839-től az udvari kamara fogalmazógyakornoka Budán. 1845. augusztus 12-én a király kinevezte a statisztika és a bányajog tanszékére tanár-nak. 1845 és 1849 között a győri Kir. Kerületi Akadémia statisztika és bányajog tanára. 1844-ben tanári képesítést szerzett, 1849-ben állásából felfüggesztették. Karvasyval együtt élen jártak a győri akadémiai ifúság forradalmi és magyar nemzeti szellemben történő nevelésében. 1850-től a pozsonyi Kir. Akadémia tanára lett. 1854-ben a pesti egyetem statisztika professzora, rövid ideig az egyházjogi tanszéket is vezette. 1858-ban az MTA levelező, 1867-ben az MTA rendes tagja lett. 1861-ben a pesti Magyar Kir. Tudományegyetem dékánjának választották meg. 1869-1870-ben a pesti Magyar Kir. Tudományegyetem rektora. Ravatalánál dr. Kautz Gyula mondott beszédet. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Konek Sándor

Korbuly Imre

Született: Nagyderzsida, 1844. november 9.

Meghalt: Budapest, 1876. március 5.

Korbuly Imre

A pesti Magyar Kir. Tudományegyetemen végezte jogi tanulmányait. 1868. szeptember 19-én nevezte ki a Győri Kir. Jogakadémiára a miniszter tanársegédnek és könyvtárőrnek. 1869. július 14-én helyettes rendkívüli tanár lett. 1869. november 19-én a Pozsonyi Kir. Jogakadémiába nyert elhelyezést. Közjogot és jogtörténetet oktatott. 1870-ben lett a pesti Magyar Kir. Tudományegyetem magántanára. 1872-1876-ig a kolozsvári Magyar Kir. Tudományegyetemen nyilvános rendes tanár, a közjog és a közigazgatási jog oktatója.

Krajner József

Született: 1764.

Meghalt: 1834.

Krajner József

1790 és 1796 között az esztergomi kir. gimnáziumban ékesszólást oktatott, majd a pécsi és a győri Kir. Kerületi Akadémián tanított. A magyar történeti tanszék vezetője 1796. június 7-től a Kir. Kerületi Akadémián, a pécsi akadémián tanít. Krajner nemcsak a magyar történeti tanszék vezetője, hanem helyettesként a bölcseletet is tanította. 1809. november 1-jétől a pozsonyi akadémián a bölcselet tanára volt 1832. május 8-ig. Ekkor nyugalomba vonult. 1823-ban magyar nemességet kapott, és 1834. január 23-án a király által adományozott aranyéremmel tüntették ki.

Krajner József

Krammer Ferenc

Született: Gajár, 1748. december 3.

Meghalt: Nagyszombat, 1818. október 22.

Krammer Ferenc

A filozófiát Pozsonyban és Nagyszombatban végezte. 1770-ben lett a bécsi Pazmaneum Papnevelő Intézet növendéke. 1775-ben teológiai doktor. 1776-ban a Pazmaneum vicerektora, 1777-ben a győri szeminárium történelem tanára. 1780. szeptember 22-től a Budai Kir. Egyetem dogmatika tanára. 1783-1784-ig a pesti egyetem hittudományi karán dékán. 1802-től esztergomi kanonok és a Pazmaneum rektora. 1806-tól a nagyszombati líceum aligazgatója.

Krammer Ferenc

Kucsera Marián Mihály

Született: Cifer, 1793. szeptember 4.

Meghalt: 1847. április 14.

Kucsera Marián

1821. szeptember 13-án Pannonhalmán áldozópappá szentelték. 1814-1818-ben gimnáziumi tanár Nagyszombaton, 1818 és 1821 között főiskolai hallgató Pannonhalmán, 1821-től 1822-ig gimnáziumi tanár Nagyszombaton, 1822-1823-ig gimnáziumi tanár Sopronban. 1823. október 23-tól 1830. decemberéig hittanár. 1829. december 22-én nevezték ki igazgatónak. 1829-1830-ig akadémiai igazgató helyettes, 1832 és 1839 között házfőnök Győrben. 1830. február 1-jén történt igazgatói beiktatása a győri Kir. Kerületi Akadémián, és 1830-tól 1847-ig akadémiai igazgató.

Kucsera Marián

Kuncz Ignác

Született: Réde, 1841. július 31.

Meghalt: Kolozsvár, 1903. január 25.

Kuncz Ignác

Jogi tanulmányait a pesti Magyar Kir. Tudományegyetemen végezte. 1864-től a pesti vármegyénél teljesített szolgálatot. 1866-tól a pécsi joglíceum tanára. 1873. március 20-án kelt a kinevezése a Győri Kir. Jogakadémiára. Bár 1873-tól a Győri Kir. Jogakadémia tanára, de március 20-tól az 1872/73-as tanév második felét is Pécsett töltötte. 1874. augusztus 10-én a Pozsonyi Kir. Jogakadémia tanára lett. 1893-1901-ig a kolozsvári egyetemen a politika tanára.

Kuncz Ignác

Kurcsy János

Kurcsy János

1868. október 26-án szentelték pappá. Akadémiai hitszónoki tisztséget töltötte be a Győri Kir. Jogakadémián 1871-1872-ig. Fertőrákosi lelkész volt 1878-tól 1918-ig.

Kurcsy János

Lukács László

Született: Zalatna, 1850. november 24.

Meghalt: Budapest, 1932. február 23.

Lukács László

Gimnáziumi tanulmányait Kolozsvárott végezte. Ausztriában, Németországban, Belgiumban, Franciaországban jogtudományi tanulmányokat folytatott. 1874. szeptember 29-én nevezték ki a Győri Kir. Jogakadémiára. Saját kérelmére - betegsége miatt -1876. március 16-án felmentést kapott a tanítás alól az 1875/76-os tanév második felére. 1876. augusztus 31-én lemondott – szintén betegsége miatt- győri tanári állásáról. 1877-ben átvette apja bányaműveinek irányítását. 1878-ben választották első ízben országgyűlési képviselőnek, szabadelvű párti programmal. 1887-ben

a Pénzügyminisztérium tanácsosává nevezik ki. 1909. december 23-án az uralkodó megbízza kormányalakítással, majd 1910. április 22-től 1913. június 10-ig volt hivatalban a Lukács-kormány. A miniszterelnöki tisztség mellett belügyminiszter is volt. Lukács László nevéhez fűződik az új választójogi törvény beterjesztése és elfogadtatása. 1910 és 1918 között a Nemzeti Munkapárt pártvezére. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Lukács László

Maár Bonifác János

Született: Devecser, 1788. augusztus 29.

Meghalt: Balatonfüred, 1855. szeptember 3.

Maár Bonifác

1811. augusztus 22-én áldozópappá szentelték, 1811-1813-ig gimnáziumi tanár Nagyszombaton, 1814-1816-ig Pozsonyban. 1816-1818-ig nevelő gróf Somogyinál Bécsben. 1818-ban doktori vizsgát tett. Tagja volt a Pesti Kir. Egyetem bölcseleti karának, Győr és Sopron megyék, a bácsai és a vecsei egyházi nemesek beválasztották táblabíráik közé. 1820-21-ig a rendi növendékek tanára Pannonhalmán. 1821-1850 között Győrött akadémiai tanár. 1839. január 22-től 1843. november 11-ig a győri Kir. Kerületi Akadémia könyvbíráló hivatalának cenzora. Az 1849/1850-es tanévben az akadémia helyettes igazgatójának nevezték ki. 1850-1851-ig a győri bencés gimnázium igazgatója, 1851 és 1855 között bencés rendházi lelkiatya.

Maár Bonifác

Majláth Antal, székhelyi

Született: Kereskény, 1739. június 9.

Meghalt: Győr, 1804. december 22.

Majláth Antal

Alsófokú iskoláit Esztergomban és Nagyszombatban végezte. 1755. október 18-án Bécsben a jezsuita rend tagja lett és miután bölcseleti tanulmányait befejezte, bölcseleti doktorrá avatták. Pozsonyban grammatikát, Nagyszombatban teológiát hallgatott, felsőbb tanulmányait Judenburgban végezte. Nagyszombatban négy esztendeig tanított és emellett magyar hitszónok is volt. A rend feloszlatása után (1773) teológiai tanár lett Győrött. 1778-tól győri székesegyházi kanonok és Szent Benedekről elnevezett boreki címzetes apát. A győri Kir. Kerületi Akadémián az erkölcstan és az egyházszónoklattan tanára. 1783. október 28-tól 1784. júliusig a győri Kir. Kerületi Akadémia igazgatója. Az 1784. július 9-én tartott tanári értekezleten tudatta a tanárokkal, hogy Őfelsége kinevezte az akadémia igazgatójának, de mivel az akadémia II. József rendeletére megszűnt Győrben és Pécsre költözött, ezért csak 1784-1875-ös iskolaév végéig volt igazgató. A győri bencés gimnázium vezetését azonban 1787/88-ös tanév végéig megtartotta.

Majláth Antal

Mann Emílian János

Született: Pozsony, 1797. április 18.

Meghalt: Lambach, 1876. augusztus 3.

Mann Emília

1813. október 29-én lépett a bencés rendbe. Pannonhalmán végezte teológiai tanulmányait. 1823. szeptember 19-én szentelték pappá. 1818-1819-ig Győrött, később Sopronban tanított a gimnáziumban. 1823-1830-ig a rend győri gimnáziumában és győri akadémián tanított. 1830-1850-ig a pozsonyi akadémia történelemtanára. 1850-1859-ig rendi növendékek mestere volt Pannonhalmán, majd a bencés rend lambachi kolostorában vonult vissza.

Mann Emília

Mariska Vilmos

Született: Rozsnyó, 1844. október 24.

Meghalt: Budapest, 1912. március 19.

Mariska Vilmos

Zongoraművésznek készült, de abbahagyta zenei tanulmányait és a Magyar Kir. Tudományegyetemen jogot végzett 1865-ben. 1866-ban ügyvédi vizsgát tett. 1866-1867-ben a Pesti Kir. Ítéltáblánál joggyakornok. A kassai Kir. Állami Jogakadémia tanársegéde és könyvtárőre volt 1868-ban. A Győri Kir. Jogakadémia helyettes rendkívüli tanára lett 1868. szeptember 30-án. 1869. május 30-án az államtudományok nyilvános rendkívüli tanára lett és megbízták a statisztika oktatásával is. 1869. július 14-én saját kérelmére a kassai Kir. Állami Jogakadémiához helyezték vissza. 1891-ben a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem rendes tanára, a pénzügytan tanára, a pénzügyi jog oktatója. 1900-1901-ig a budapesti egyetem jogi karának dékánja.

Markovics Mátyás Antal

Született: Pest, 1751. szeptember 4.

Meghalt: Pest, 1832. július 23.

Markovics Antal

Bécsben hallgatott jogot. Martini, Riegger és Sonnenfels bécsi tanárok tanítványa. Niczky Kristóf hétszemélynök, majd országbíró mellett gyakornok. 1776-1780-ig jogtanár győri Kir. Kerületi Akadémián. 1780 és 1806 között a Pesti Kir. Egyetemen az egyházjog tanára. 1783-1784-ig, 1787-1788-ig, 1792-1793-ig, 1797-1800-ig és 1801-1804-ig a Pesti Kir. Egyetem jogi karának dékánja. 1780-1830-ig az Egyetemi Nyomda igazgatója, 1806 után táblabíró. 1801-1802-ig a pesti tudományegyetem rektora. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Milbek Károly

Milbek Károly

Milbek Károly

A Pozsonyi Kir. Jogakadémián volt tanársegéd és könyvtárőr. A Győri Kir. Jogakadémia helyettes rendkívüli tanára lett 1867. szeptember 16-án. Győrben 1868. május végéig tanított. Ideiglenes felmentést kért a minisztertől, majd 1870. július 2-tól újra a Győri Kir. Jogakadémia tanára lett. 1871. november 9-től nyilvános rendkívüli tanár, 1872. július 2-tól nyilvános rendes tanár lett. A győri jogakadémia megszűnésekor a kassai jogakadémiára helyezték át 1892. július 11-én.

Mollik Ferenc

Mollik Ferenc Tóbiás

Született: Győr, 1751. június 13.

Meghalt: Győr, 1824. április 15.

Mollik Ferenc

1775. június 29-én pappá szentelték, majd Bécsben teológiai doktor lett. 1784-től a győri püspöki Papnevelő Intézet és Hittudományi Főiskolán, a pesti egyetemen, majd 1794-1802-ig újra Győrött a papneveldében teológiai tanár. Billisits Alajos Márton hittanár utóda lett a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1802. szeptember 15-től győri gimnáziumi hitszónok. 1802-től a győri rendház főnöke és gimnáziumi igazgató, később Somogyi Lipót szombathelyi püspök házi teológusa és könyvtárnoka. 1815-től Győrött lelkiatya.

Molnár János

Molnár János

Meghalt: 1811. március elején

Molnár János

1793. november 9-től 1794. november 7-ig a magyar nyelv tanára volt és előadásokat tartott magánjogból. 1796. január 2-től augusztus 9-ig tanította a bölcseletet.

Molnár János

Molnár Titus János

Született: Nagyszombat, 1798. augusztus 29.

Meghalt: Komárom, 1857. május 17.

Molnár János

1813. október 28-án lépett a rendbe. Pannonhalmán végezte teológiai tanulmányait. Pappá szentelték 1821. szeptember 13-án. 1821-1822-ben gimnáziumi tanár Győrött, később Nagyszombatban, majd 1827-1832-ig teológia tanár Pannonhalmán, és Komáromban is tanított. 1833-1842 között a győri Kir. Kerületi Akadémián hitszónoktanár. Győr és Sopron megyék és a bácsai és vecsei egyházi nemesi székeinek táblabírói testületének volt tagja 1833-1843-ig. 1841-től helyettesítette a görög tanszéken Réthy Andrást. 1842. január 8-án megszűnt a görög nyelv tanítása a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1842 és 1846 között a pannonhalmi főapát titkára, 1846-tól 1851-ig a komáromi rendház főnöke volt és egyúttal gimnáziumi igazgató. 1851-1856-ig házfőnök, 1856-1857 rendházi lelkiatya

Nagy Boldizsár, felsőbüki

Született: Sopron, 1738. február 14.

Meghalt: Székesfehérvár, 1821. október 19.

Nagy Boldizsár

A soproni jezsuitáknál tanult, majd Kassán a bölcseletet tanulta, később a nagyszombati teológiára járt. 1766-tól Komáromban, Sopronban és Nagyszombatban a humaniorák tanára volt. 1769-től a nagyszombati kir. nevelőintézetben tanított bölcseleti és matematikai tantárgyakat. Később áthelyezték az egyetemhez, ahol doktori fokozatot szerzett és a rend felosztatásáig (1773) a mennyiségtant tanította. Pályázat útján elnyerte a győri Kir. Kerületi Akadémia bölcseleti tanszékét. 1777-ben Mária Terézia királynő kinevezte fehérvári kanonokká.

Niczky Kristóf

Niczky Kristóf, gróf

Született: Nick, 1725. február 11.

Meghalt: Buda, 1787. december 26.

Niczky Kristóf

A pozsonyi akadémián és a bécsi egyetemen végezte tanulmányait. A pozsonyi akadémia tanára 1749 és 1751 között, majd 1751-ben a magyar udvari kamaránál, 1764-ben a kancellárián tanácsos. Albert királyi herceg közjog tanára volt. 1765. november 5-én grófi címet kapott. 1767-től valóságos belső titkos tanácsos. 1768-ban a Kir. Curia döntvényeit összegyűjtő bizottság elnöke volt. II. József a tanulmányi ügyek országos protektorának és kurátorának nevezte ki. 1776-tól a győri és a pécsi tankerület főigazgatója. Főigazgatói állását 1776/1777-es iskolaév elején foglalta el. Győrött valószínűleg kétszer járt: az akadémia megnyitásakor, 1776. november 6-án és 1777. április 8-án, és azt követő napokban az akadémia működésének vizsgálatakor. 1782 októberétől a Magyar Kir. Kamara elnöke, kir. kincstartó és a közoktatásügy főfelügyelője. 1783-ban tárnokmesterré és a Helytartótanács elnökévé nevezték ki. 1785-ben, az akadémia Pécsre kerülésekor lemondott győri tankerületi főigazgatói hivataláról. 1786-ban országbíró, 1787-ben perszonális lett. A budai Mátyás (Nagyboldogasszony) templomban nyugszik.

Orsonics Iván

Orsonics Iván János

Született: Szombathely, 1805. május 2.

Meghalt: Győr, 1874. december 10.

Orsonics Iván

1821. október 15-én lépett a bencés rendbe. Pannonhalmi teológiai tanulmányai befejezése után, 1828. május 18-án szentelték pappá. 1828-1829-ig tanár volt Pápán. Ugyanabban az évben doktori vizsgát is tett. 1829-30-ig Pannonhalmán, 1830-1832-ig Győrött a papnövendékeknél tanított. 1838-1850-ig a győri Kir. Kerületi Akadémián is oktatott. Az akadémia bölcseleti karának fizikatanára volt. 1850-1856-ig a győri bencés gimnáziumban tanított. 1868-1874-ig a gimnázium könyvtárnoka.

Orsonics Iván

Paintner Mihály Antal

Született: Sopron, 1753. szeptember 6.

Meghalt: Győr, 1826. szeptember 22.

Paintner Mihály

Középiskoláit Leobenben és Grazban végezte. 1769. október 17-én lépett a jezsuita rendbe, melynek felosztatása után (1773) világi papként Grassalkovich herceg fiának nevelője a bécsi Theresianumban. 1774-1775-ig Kőszegen gimnáziumi tanár. 1777-ben pappá szentelték. Ezután 1785-től rátóti prépost és győri kanonok, majd nagyprépost és a győri kerület középiskoláinak főigazgatója. 1804. november 27-én kapta meg a győri tankerületi főigazgatói állást. 1805. január 1-jén foglalta el hivatalát. Paintner a franciák győri bejövetelekor elhagyta a várost és birtokára ment, majd 1810. január 15-én tért vissza Győrbe. 1822-től a magyar Kir. Udvari Kancelláriánál referendárius és a jénai Mínerológiai Társaság tagja volt. A bécsi Theresianumban ismerkedett meg Révai Miklóssal. Gyűjtötte és kéziratban ránk hagyta az ausztriai és magyar jezsuiták életrajzát, műveik jegyzékét. Veszprém, Sopron és Varazsd megye táblabírája is volt.

Pauler Tivadar

Született: Buda, 1816. április 9.

Meghalt: Budapest, 1886. április 30.

Bölcséletet és jogot tanult, 1838 és 1848 között a zágrábi akadémián tanított. 1845-ben Zágráb vármegye táblabírójának választották meg. 1848-ban a pesti egyetemen tanított (észjog, magyar közjog). 1848. január 25-én érkezett Zágrábból a győri Kir. Kerületi Akadémiához és 1848. augusztus 1-jéig tanított Győrben. 1852-1878-ig a büntetőjog tanára volt Pesten. A pesti Magyar Kir. Tudományegyetem jogi karának dékánja 1860-1861-ig és 1865-1866-ig. A pesti tudományegyetem rektora volt 1861-1862-ig. 1869-ben a Kúria legfőbb ítélőszéki osztályának bírája, 1870-ben az első jogászggyűlés elnöke. 1871-72-ig vallás- és közoktatásügyi miniszter. 1878-1886-ig igazságügy-miniszter volt. 1845-től az MTA levelező, 1858-tól rendes tagja lett. Minisztersége alatt kezdték a polgári törvénykönyv és a büntetőeljárásí törvénykönyv előkészítésének munkálatait. Az általa írt Büntetőjogtan (I-II. 1864.) egyszerre szolgált jogszabályként, kommentárként és tankönyvként. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Péchy Ernő

Született: Pécsújfalu, 1773. december 24.

Meghalt: Pécsújfalu, 1836. január 29.

Kelemen Imre Pécsre távozása után, 1794. november 7-én kapta meg a hazai jog tanszékét a pécsi székhelyű győri Kir. Kerületi Akadémián. A hazai jog rendes tanára 1801. november 10-én a kassai akadémiához távozott. Utóda Bognár József zágrábi jogtanár lett.

Peindl Alajos József

Született: Tata, 1788. március 8.

Meghalt: Pannonhalma, 1866. december 30.

1811. október 15-én pappá szentelték, 1809 és 1811 között gimnáziumi tanár Sopronban, 1812-ben Győrött gimnáziumi tanár. 1819. november 8-án foglalta el hitszónoki állását. 1819-től 1823-ig akadémiai tanár a győri Kir. Kerületi Akadémián. Győr megye táblabírája is volt. 1823-1833-ig házfőnök és igazgató Pannonhalmán. 1833-1850-ig igazgató Pozsonyban. 1850 és 1864 között vikárius. 1864 és 1866 között rendházi lelkiatya.

Petz Lajos

Született: Győr, 1854. március 1.

Meghalt: Győr, 1932. június 21.

1871-ben a Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, majd a bécsi orvosi egyetemen végezte tanulmányait. 1877. július 13-án avatták orvosáá. A budapesti Szent Rókus Kórházban volt gyakornok, 1878-tól segéd-, majd alorvos. 1881 októberében Győrbe költözött és a városban telepedett le. 1884. december 25-től a győri Szentháromság Közkórház igazgatója. Akadémiai magántanári megbízását 1885. szeptember 10-én kapta meg. Az 1891/1892-es tanév végéig tanított a Győri Kir. Jogakadémián. 1898. szeptember 10-től a Magyar Országos Orvosszövetség Győrvárosi és Megyei Fiókjának elnöke. 1888 óta az Országos Közegészségügyi Tanács tagja. 1927-ben az Országgyűlés Felsőházának póttagja, majd rendes tagja lett.

Pisztóry Mór

Született: Pest, 1841. május 20.

Meghalt: Kolozsvár, 1906. július 13.

Pesten végezte gimnáziumi tanulmányait. 1863-1869-ig a pesti kerületi ítéltáblán dolgozott, 1865-ben köz- és vál-tóügyvédi oklevelet szerzett, 1868-ban Pesten a Magyar Kir. Tudományegyetemen államtudományi doktori oklevelet szerzett. 1868-ban a jog-és az államtudományok doktorává avatták a pesti egyetemen. 1869-ben a nemzetgazdaság és a pénzügytan magántanára lett. 1869-től a Kassai Kir. Jogakadémián tanársegéd, 1869. szeptember 13-tól a Győri Kir. Jogakadémián rendkívüli, majd 1872. január 9-től 1874. augusztus 10-ig nyilvános rendes tanár. Az 1870-ben Győrött megalakult Ismeretterjesztő Egylet alelnöke. Győrött a Magyarország és Ausztria statisztikája, valamint a

politikai tudomány tanára volt. 1874. augusztus 10-től a pozsonyi egyetemen a statisztika és a közgazdasági jog ta-nára. 1876-tól a Pozsonyi Kir. Jogakadémia tanára. Szerkesztője volt a Pozsonyvidéki Lapoknak 1877 és 1879 között, majd a Pressburger Zeitungnak dolgozik. Pozsony város bizottsági tagja, a magyarság érdekében nagy érdemeket szerzett. 1887-ben az MTA Statisztikai Bizottságának tagja lett. 1891-ben a kolozsvári egyetemen a közgazdaság és a pénzügy tanára lett. 1894-95-ben és 1903-1904-ig a kolozsvári egyetem jog- és államtudományi kar dékánja lett. 1905-ben nyugalomba ment. 1905-ben Kolozsvár város országgyűlési képviselője lett. A rákoskeresztúri közteme-tőben nyugszik.

Polák Sándor Antal

Született: Szenttamás, 1792. január 23.

Meghalt: Pozsony, 1840. február 24.

1821. szeptember 13-án szentelték áldozópappá. Komáromban, Pannonhalmán, Esztergomban, Pápán, Sopronban volt gimnáziumi tanár. 1822-1826-ig Győrött és Pannonhalmán gimnáziumi tanár, majd Kőszegen, Komáromban is tanított. Bakonybélben jószágkormányzó volt. 1830-tól Győr megye táblabírája. 1830 és 1833 között a győri Kir. Kerületi Akadémián hitszónoktanár, később hitszónok Pannonhalmán. 1836-tól 1840-ig akadémiai tanár volt Po-zsonyban.

Pray György

Született: Érsekújvár, 1723. szeptember 11.

Meghalt: Pest, 1801. szeptember 23.

Alsóbb iskoláit Pozsonyban végezte. 1740. október 14-től a jezsuita rend bécsi kollégiumában tanult. 1742-től a nagyszombati egyetem bölcsészeti karán végezte tanulmányait. 1747-től Nagyváradon, Trencsénben és Pozsony-ban tanított. 1754-ben szentelték pappá. Azután Rozsnyón és a bécsi Theresianumban, majd 1758-tól Győrben, az akadémián, 1759-től Nagyszombatban tanított. 1773-ban, a jezsuita rend eltörlése után az esztergomi egyházmegye papja lett. 1777-től az egyetemi könyvtár első őre. 1790-től nagyváradi kanonok.

Rájnis (Reinisch) József, kőszegi

Született: Kőszeg, 1741. június 4.

Meghalt: Keszthely, 1812. szeptember 23.

Iskoláit a kőszegi jezsuitáknál kezdte, majd 1757-ben belépett a rendbe. Novíciusi évei alatt kezdett el verseket írni. 1771-ben a Nagyszombati Egyetemen a hittudományok doktora lett. A jezsuita rend eltörlése után, 1773-ban Győr-be került és világi papként hitszónok volt. 1774 és 1784 között a győri Kir. Kerületi Akadémián tanított. Az akadémia győri megszűnése után, 1785-ben az akadémiai templom gondozója lett. 1806-ban a premontrai rend meghívására Türrjére ment, majd 1808-tól Keszthelyen tanár. 1809-től Festetics György a Georgicon igazgatójának nevezte ki. Győri évei alatt jelent meg műveinek többsége.

Ramershofer (1844-től Ramóczy) Valerián János

Született: Kőszeg, 1807. április 27.

Meghalt: Sopron, 1864. június 20.

1821. október 15-én a bencés rend tagja lett. Pannonhalmán végezte teológiai tanulmányait. 1829-től a pozsonyi főgimnázium tanára. 1830. szeptember 17-én pappá szentelték. 1837-ben Pápára helyezték. 1838-1850-ig a győri Kir. Kerületi Akadémián a magyar nyelv és irodalom tanára. 1839-ben letette a tanári képesítő vizsgát. 1844-ben változtatta nevét Ramóczyra. 1844-ben államtanból szerzett képesítést. 1843. november 6-tól 1845. augusztus 12-ig a statisztika és a bányajog tanszéken helyettesítő tanár. 1847. október 23-tól 1848. május 1-jéig helyettesített a természet- és magyar közjog tanszéken. 1850. március 23-án a pannonhalmi főapát a császári és királyi kormányzat intézkedései következtében a pozsonyi akadémiához küldte Ramóczyt, ahol a bölcsélettan (német nyelvű) és a magyar mint idegen nyelv rendkívüli tárgy tanszékére került. Rövid idő múlva Pannonhalmára került alperjelnek és tanulmányi felügyelőnek. Később Kőszegen gimnáziumi igazgató 1851 és 1855 között. 1855-től Sopronban házfő-nök és főgimnáziumi tanár.

Rausch Ferenc, traubenbergi

Született: Prellenkirchen, 1743. szeptember 13.

Meghalt: Pozsony, 1816. január 26.

Rausch Ferenc

A pozsonyi akadémián szónoklanttant tanult. 1761. október 30-án belépett a bencés rendbe. A bécsi Theresianum tanára. 1773-tól, a jezsuita rend feloszlataa után Esztergom egyházmegyei pap lett. 1777 és 1800 között Budán, majd Pesten tanított. 1785-1786-ig bölcsleatkari dékán, 1791-1792-ig rektor. 1800 és 1803 között a pozsonyi akadémia aligazgatója. 1803. január 4-től a pozsonyi kanonok és a győri tankerület főigazgatója. 1804. július 3-án nyugdíjazták saját kérelmére, de az iskolaév végéig igazgató maradt.

Réthy András

Réthy András

Született: 1778.

Meghalt: Buda, 1841. november 24.

Réthy András

A teológiát 1798-tól Pozsonyban hallgatta, 1802-ben szentelték pappá. Több évig segédlelkész volt Somorján (Pozsony vármegye), majd a győri Kir. Kerületi Akadémián a görög nyelv tanára lett. 1807. november 1-jétől 1841-ig Győrben tanított a görög nyelvi tanszéken. 1810 decemberétől 1812. április 3-ig helyettesítő tanár a természettan és mezőgazdaság tanszékén. 1826. április 7-ig újból helyettesítő tanár a bölceleti kar történeti tanszékén.

Rössler István

Rössler István

Született: Győr, 1846. szeptember 8.

Meghalt: Kassa, 1895. december 29.

Rössler István

1872. szeptember 21-én kelt kinevezés alapján került a Győri Kir. Jogakadémiához. 1872-ben szerzett doktori fokozatot (magántanárrá habilitáltak) és 1874. január 18-án a Nagyszebeni Kir. Jogakadémia tanára lett, nyilvános rendkívüli tanári minőségben. A magyar kassai gazdasági intézetben is tanított. 1874. október 1-jétől a kassai jogakadémiai könyvtár őre volt.

Rössler István

Sághy Gyula

Született: Edelény, 1844. május 8.

Meghalt: Budapest, 1916. szeptember 2.

Sághy Gyula

Jogi tanulmányait Pesten kezdte, majd Pozsonyban, Bécsben és Heidelbergben folytatta. 1866-ban tett ügyvédi vizsgát. Rövid ideig bírósági és ügyvédi pályán működött. 1869-től a pesti Magyar Kir. Tudományegyetem tanára is. A Győri Kir. Jogakadémián helyettes rendkívüli tanár lett 1868. szeptember 29-én. 1869. szeptember 25-én nyilvános rendkívüli tanár a Győri Kir. Jogakadémián. A római jog tanára volt. 1870. május 10-én pesti Magyar Kir. Tudományegyetem tanárának nevezte ki a király. 1870-1914-ig a budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem tanára az osztrák polgárjog és egyházjog tanszékén. 1878-1879-ben a pesti jogi kar dékánja volt. 1884-től országgyűlési képviselő. 1909-1910-ig a Budapesti Magyar Kir. Tudományegyetem rektora. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Sax Mihály János

Sax Mihály János

Született: Lócse, 1750. december 5.

Meghalt: Pest, 1824. augusztus 6.

Sax Mihály János

Akadémiai jogtanár Pécssett, majd Győrött a Kir. Kerületi Akadémián. Győrben a politika és a stílus rendes tanára, valamint a kamarai tudományok tanára a győri Kir. Kerületi Akadémián. Győrből 1806. május 23-án a pesti egyetemre nevezték ki a politika-kamarai tudományok tanárává. 1806. június 17-től a Pesti Kir. Egyetem tanára lett. Helyét Győrött Hoffmann Ignác vette át. 1808-1809-ig a Pesti Kir. Egyetem jogi karának dékánja. Somogy- és Fejér megye táblabírája volt. 1812-1813-ig a Pesti Kir. Egyetem rektora. 1814-ben magyar nemességet és kir. tanácsosi címet kapott. 1819-ben nyugalomba ment. A budapesti Váci úti temetőben nyugszik.

Sikor József

Született: Révfülu, 1827. február 6.

Meghalt: Győr, 1913. június 4.

Sikor József

Középiskolai tanulmányait Győrben, Rozsnyón, Nagyváradon végezte. Harmadéves orvosnövendékként besorozták honvédnek. A temesvári csatában súlyos fejsérülést szenvedett és Aradon gyógyult fel. Világosnál kórházi orvos volt. A pesti Császári és Királyi Pesti Egyetemen 1850-ben avatták orvossá. 1851-ben Nagykanizsán koleraorvos. Később Tiszalökön és Nagyvázsonyban orvos. Nagyvázsonyban feleségül vette Toldy Ferenc irodalomtörténész lányát. 1858-ban Győrbe jött, ahol törvényszéki és kórházi orvos lett. 1866-ban megyei tisztii főorvos. A miniszter 1870. július 16-án bízta meg a Győri Kir. Jogakadémián a törvényszéki orvostan előadásával. A jogakadémiák átszervezése után a miniszter újra megbízta a tantárgy oktatásával 1874. szeptember 29-én. A jogakadémián az 1890/1891-es tanévig tanított.

Sikor József

Simon Zsigmond Antal

Született: Sopron, 1814. február 3.

Meghalt: Tihany, 1891. március 13.

Simon Zsigmond Antal

Sopronban járt középiskolába, majd 1829. október 16-án lépett a bencés rendbe. 1837. július 16-án szentelték pappá. Ezt követően hitszónok volt Pannonhalmán. 1843. október 1-jétől a győri Királyi Kerületi Akadémia hitszónoka volt. 1847. decembertől 1848. március 24-ig a könyv és lapbíráló hivatal könyvbírálója. 1851 és 1857 között a győri főgimnázium igazgatója volt. 1857-től perjel Pannonhalmán, 1865-től tihanyi apát.

Simon Zsigmond Antal

Somogyi Lipót

Született: Sopronszentmárton, 1748. november 10.

Meghalt: Szombathely, 1822. február 20.

Somogyi Lipót

Alsó és középiskoláit Sopronban, a jezsuitáknál végezte. Felsőfokú tanulmányait pedig Bécsben és Győrött. 1771-ben szentelték pappá, később szentszéki jegyző, majd székesegyházi hitszónok és Győr- újvárosi plébános lett. 1773-1776-ig a győri Kir. Kerületi Akadémia erkölcsstantanára. Győri székesegyházi kanonok 1790-1806-ig. 1806. június 17-től szombathelyi püspök.

Somogyi Lipót

Stanke Leánder József

Született: Bécs, 1800. szeptember 16.

Meghalt: Pest, 1855. április 28.

Stanke Leánder József

1817. október 25-én lépett a bencés rendbe és a bécsi egyetemen végezte el a teológiát. 1825. szeptember 3-án szentelték fel. 1825 és 1829 között Győrött gimnáziumi tanár, majd 1829 és 1834 között a rend növendékeinek tanára. 1832-ben doktorált. A győri Kir. Kerületi Akadémia tanára 1834. március 23-tól 1849 között tanított az akadémián. 1847. október 19-től 1847. december 21-ig az akadémiai könyvbíráló hivatal ideiglenes helyettese. 1849-ben a Császári Kir. Pesti Egyetem bölcselet- és hittan rendes tanárának nevezték ki.

Stanke Leánder József

Steiner Fülöp

Született: Fehéregyháza, 1830. április 28.

Meghalt: Székesfehérvár, 1900. augusztus 11.

Steiner Fülöp

Tanulmányait Veszprémben és Győrött végezte. 1856-ban lépett a győri szemináriumba, ahol később a fiatal növendékek pártfogója. A bécsi Pazmaneum Papnevelő Intézetben is tanult. 1863-ban szentelték fel. Ezután a győri kisszeminárium spirituálisa lett. A Győri Kir. Jogakadémia hitszónoka 1867 októberétől 1869 áprilisáig. 1867-ben doktorált Bécsben. 1868-1878 között a bécsi Augustineum tanulmányi felügyelője. 1890-től székesfehérvári megyéspüspök.

Sterne Nándor

Született: 1802.

Meghalt: Győr, 1870. szeptember 23.

Sterne Nándor

1825. április 11-én szentelték pappá. Fehértemplomi plébános volt, majd 1850 tavaszán Sterne Nándor fehértemplomi esperes-plébánost nevezte ki a király a győri Kir. Kerületi Akadémia főigazgatójának. 1851-től győri kanonok volt.

Sterne Nándor, a győri Kir. Kerületi Akadémia főigazgatója, 1851-től

Szabó Pál

Szabó Pál

1818-ban szerzett jogi doktorátust, 1825-ben tanári vizsgát tett. 1827. április 7-én került a győri Kir. Kerületi Akadé-mia hazai magán- és büntetőjog tanszékére. A tanítást az 1827/1828-as iskolaév elején kezdte meg. 1848. júliusban betegsége miatt felmentését kérte a tanári állásából. 1848-1849-ig Tatán élt. Gyórszentmártoni vicefiskális állást is betöltött.

Szarka József, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Szarka József

Született: Pozsony, 1764.

Meghalt: Győr, 1827. szeptember 7.

Szarka József

1791-ben a pesti egyetemhez nevezték ki a természettan helyettes tanárának, helyét 1792. januárt 1-jén foglalta el. 1809-től Győrben oktatott a Kir. Kerületi Akadémián. Domin József utóda lett a tanszékvezetői tisztségben. 1792. február 25-től tanított és 1792. május 4-től rendes tanárként foglalta el a fizikai és mezőgazdasági tanszéket Pécssett. Jogi, bölcseleti és teológiai doktor is volt. 1809-ig a természettan és a mezőgazdaság tanára volt. 1809. január 3-tól a Pesti Kir. Egyetem számvevője lett. 1819-ben a pesti egyetemen az államszámviteltan tanára lett. 1826. augusztus 30-án az a Pesti Kir. Egyetem rektorának választották meg.

Szibeniszt Mihály, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Szibeniszt Mihály

Született: Losonc, 1783. szeptember 6.

Meghalt: Pest, 1834. március 23.

Szibeniszt Mihály

Jogi tanulmányok után 1810-től a győri Királyi Kerületi Akadémia tanára, természetjogot és magyar közjogot okta-tott. 1820. május 9-től 1827 őszéig a könyvbíráló hivatal revizora. 1827-től haláláig a Pesti Kir. Egyetem tanára (előbb római jog, cenzori jog, hűbérjog, büntetőjog, később római jog, természetjog, magyar közjog). A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Teuffel Kajetán, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Teuffel Kajetán

Teuffel Kajetán

Győri kanonok, teológiatanár 1773-1776-ig igazgató. Királyi meghatalmazásból a püspök nevezte ki. Hitszónok a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1767-1768-ig a Veszprém megyei Noszlop plébánosa. Püspöki megbízásból felette állt Apffalter József győri kanonok.

Timon Ákos, Schmerhoffi, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Timon Ákos, Schmerhoffi

Született: Eger, 1850. augusztus 27.

Meghalt: Budapest, 1925. április 7.

Schmerhoffi Ákos

Hazai és külföldi jogi tanulmányok után a Győri Kir. Jogakadémiához a miniszter 1877. január 22-én nevezte ki: és a jogtörténeti és egyházjogi tanszéken tanított. Az 1876/77-es tanévben nem tanított, mert miniszteri engedéllyel külföldi tanulmányúton volt. 1879. december 16-án nyilvános rendkívüli tanár lett, 1880. október 27-én pedig egye-temi rendes tanár. 1890. február 17-én a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem jogtörténeti tanszékét nyerte el. Budapesten magántanár lett. 1878-tól az egyetemes európai jogtörténetet, 1886-tól az egyházjogot tanította. 1891 és 1925 között Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen egyetemes és magyar alkotmány és jogtörténet tanár. 1921-1922-ig a Budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem rektora.

Tury Oszvald, János

Született: Csorna, 1808. december 27.

Meghalt: Komárom, 1874. április 10.

Tury Oszvald

1826. november 12-én lépett a bencés rendbe, 1834. július 20-án szentelték fel. 1834-1845-ig a rendi növendékek tanára, 1845-1850 Győrött akadémiai tanár, 1850-1851-ig gimnáziumi tanár, 1851-től 1861-ig főiskolai tanár, 1862 és 1874 között rendházi lelkiatya Komáromban.

Varga Márton, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Varga Márton

Született: Monostorapáti, 1767. március 20.

Meghalt: Nagyvenyim, 1818. április 5.

Varga Márton

Alsóbb iskoláit és a gimnáziumot Szombathelyen és Székesfehérvárott végezte, majd Győrben bölcseleti tanulmá-nyokat folytatott a győri Kir. Kerületi Akadémián. Először Komáromban tanított, majd a nagyváradi akadémiához nevezték ki a természeti és gazdasági tudományok tanárának. 1809-ben a győri akadémián természettani professzor, majd a zirci apátság jószágkormányzója lett. Akadémiai tanárként sokat tett a természettudományok magyar nyelvű megismertetéséért. 1796-tól tagja volt az erdélyi nyelvművelő társaságnak.

Varga Nándor, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Varga Nándor

Varga Nándor

A győri Kir. Kerületi Akadémia professzora volt 1809. január 3-tól 1810 december végéig.

Vaszary Kolos Ferenc, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Vaszary Kolos Ferenc

Született: Keszthely, 1832. február 12.

Meghalt: Balatonfüred, 1915. szeptember 3.

Vaszary Kolos Ferenc

1847-től bencés szerzetes, 1855-ben szentelték pappá. Az egyetemes és magyar történelem tanára Komáromban, Pápán és Esztergomban. A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumának igazgatója és házfőnöke 1869-től 1885-ig. A Győri Kir. Jogakadémia tanszékére 1874. szeptember 29-én kapta meg a miniszteri megbízást, egy félévig tanított itt. 1885-től pannonhalmi főapát, 1891. október 27-től esztergomi érsek, 1893-tól bíboros. Győr város díszpolgára 1891-ben. 1892-ben díszdoktora lett a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemnek.

Verner (1844-től Verney) József, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Verner (1844-től Verney) József

Született: Besztercebánya, 1785. november 15.

Meghalt: 1850 k.

Verner (1844-től Verney) József

Besztercebányán végezte tanulmányait. A teológia elvégzése után, 1810-ben a győri Kir. Kerületi Akadémia bölcse-leti tanárának nevezték ki. 1812-ben bölcseleti doktor lett. 1828. február 29-től 1834 februárjáig az akadémia könyv-bíráló hivatalának vezetője. 1834. február 25-én helyezték át a pesti egyetemre. 1834 júliusában költözött el Győrből. 1837-től 1840-ig a Pesti Kir. Egyetem bölcsészettudományi karának dékánja. 1844. november 5-től nevét Verneyre változtatta. A pesti tudományegyetem rektora 1846-1847-ig. 1849-ig volt egyetemi tanár. Pár évvel később meghalt. A jénai ásványtani társaság tagja, Győr, Tolna, Esztergom és Zólyom vármegyék táblabírája.

Virozsil Tivadar, a győri Kir. Kerületi Akadémia tanára, 1809-től

Virozsil Tivadar

Született: Pest, 1838. július 2.

Virozsil Tivadar

Virozsil Antal a pesti tudományegyetem rektorának (1840-1841-ig és 1849-től 1860-ig) fia. 1868. február 8-tól a pozsonyi akadémián tanársegéd, 1870. február 10-én jogakadémiai tanársegéd lett, 1870. szeptember 22-től a Győ-ri Kir. Jogakadémián rendkívüli tanár. 1874. szeptember 14-én a nemzetgazdaságtan nyilvános rendes tanára lett. 1884. július 26-án a Pozsonyi Kir. Jogakadémiára helyezték át kérelmére. 1900-ban nyugalomba ment.

Zasio András Maximilián

Született: Rozsnyó, 1741. október 12.

Meghalt: Jászóvár, 1816. november 30.

1768-ban bölcseleti tanár, 1769-ben teológiai tanár Jászón, 1773-ban rendi előljáró, 1776-ban a bibliai tudományok tanára a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1785-ban az egri líceum, majd a pesti egyetemen teológiai tanár, ahol a pesti egyetem hittudományi karának dékánja is volt. Állásának megszűnte után gr. Almássy Pál fiának nevelője. 1803-tól I. Ferenc király kinevezte jászói prépostnak és prelátusnak.

Ziskay Antal

Született: Kublo, 1845. június 6.

Meghalt: Győrszentmárton, 1921. május 19.

Ziskay Antal

Tanulmányait Nyitrán és Pesten végezte. Pesten tett ügyvédi vizsgát.

1868-ban az Igazságügyi Minisztérium fogalmazó gyakornoka, majd segédfogalmazója. 1871-ben avatták a jog- és az államtudományok doktorává, majd polgári törvénykezésből egyetemi magántanári képesítést nyert. 1869. október 9-től tanársegéd, könyvtárőr a Győri Kir. Jogakadémián. 1870. július 2-án helyettes rendkívüli tanár, 1872. március 4-én doktorátust szerzett. 1872. augusztus 2-án polgári törvénykezésből egyetemi magántanári képesítést szerzett. 1872 szeptemberében ügyvédi képesítést szerzett. 1872. szeptember 4-én nyilvános rendkívüli tanár, 1873. május 6-án nyilvános rendes tanár. A jogakadémia nyilvános és rendkívüli tanáraként működött 1875-ig. Az 1874/1875-ös tanév első féléve után - amikor is pannonhalmi főapátsági főügyésznek nevezték ki - megvált az akadémiától. Miniszteri felmentése 1875. február 22-én kelt. 1874-től a pannonhalmi főapátság főügyésze, majd az összes apátság jogügyi igazgatója. 1887 és 1892 között a péri kerület országgyűlési képviselője. 1899-ben a Győri Ügyvédi Kamara póttagja, majd 1900. április 27-én egyhangúlag választották meg a Győri Ügyvédi Kamara elnökének. A tisztséget 1920-ig viselte, ezután a kamara örökös díszelnöke.

Zorn Vilmos

Született: Pest, 1847. június 25.

Meghalt: Budapest, 1924.

Zorn Vilmos

Jogi tanulmányait Budapesten és Pozsonyban végezte. Jogakadémiai tanársegéd lett 1870-ben Pozsonyban, emellett könyvtárőr is volt. 1874. augusztus 14-én került a Győri Kir. Jogakadémiára mint rendkívüli tanár. 1874–1875-ig a Magyar és osztrák birodalom statisztikáját és bányajogot adott elő. 1877. június 29-én nevezték ki nyilvános rendes tanárnak. 1891-ig Győrött tanított, majd 1891. szeptember 1-jén a Kassai Kir. Jogakadémiára került. Tagja volt a Győrvárosi Statisztikai Bizottmánynak. A nemzetgazdaságtan, a pénzügytan és a magyar pénzügyi jog tanára lett. 1895-től a politika és a közjog tanára volt. 1905-ben a kassai jogakadémia igazgatója. A Farkasréti temetőben nyugszik.

Zorn Vilmos

Az akadámián tanuló nevesebb diákok életrajzai:

Angyal Armand

Született: Eszterháza, 1853. november 3.

Meghalt: Győr, 1931. április 9.

Angyal Armand

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában 1872-ben érettségizett, majd a Győri Kir. Jogakadémián tanult 1872-től 1876-ig. Joghallgatóként a Győri Jogász Dalkör karnagya volt. Később a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen szerzett jogi doktorátust. 1879. május 5-én a győrszigetközi járás szolgabírája. 1883-ban ügyvédi oklevelet is szerzett Budapesten. Ugyanabban az évben a téti járás főszolgabírójának választották. 1888-tól Győr város rendőrfőkapitánya harmincegy esztendőn keresztül. 1918-ban ment nyugdíjba. Ekkor Győrben ügyvédi irodát nyitott. 1888-tól a Győri Ének- és Zeneegylet igazgatója, 1891 és 1912 között elnöke. A Dunántúli Dalos Szövetség és a Magyar Lant című lap megalapítója. Számos zenei alkotása jelent meg zeneművészeti lapokban. Alapító tagja és alelnöke volt a győri Kisfaludy Körnek. Irodalmi működéséért a Szent István Akadémia rendes tagjának választotta.

Balogh Jenő

Született: Devecser, 1864. május 14.

Meghalt: Budapest, 1953. február 15.

Balogh Jenő

1880-tól 1883-ig a Győri Kir. Jogakadémián tanult. 1888-tól a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem magántanára. Rövid bírósági szolgálat után 1891-től az igazságügy-miniszter törvényelőkészítő osztályán dolgozott. 1897-től ítélőtáblai bíró. 1900 és 1910 között a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem büntetőjog tanára, 1910-től közoktatásügyi államtitkár és nemzeti munkapárti programmal országgyűlési képviselő. 1913. január 4-től 1917. június 16-ig igazságügy-miniszter. Ezután a politikai élettől visszavonult. Több liberális jogalkotás (fiatalkorúak büntetőjoga, a büntetés feltételes felfüggesztése, képviselőházi bíráskodás, börtönügyi igazgatási reformok, próbára bocsátás stb.) mellett számos törvény (esküdtszékek hatáskörének korlátozása, választási törvény, törvényhatósági választási törvény, háborús felhatalmazási törvények kiegészítése stb.) kezdeményezője. Az MTA-nak 1920 és 1935 között főtitkára, 1940-től 1943-ig másodelnöke volt. A református konvent világi elnöke, 1927-től felsőházi tag.

Balogh Kornél

Született: Győr, 1804. augusztus 28.

Meghalt: Győr, 1880. március 12.

Balogh Kornél

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, majd a győri Kerületi Kir. Akadémián 1818-1820 között bölcselet-, 1820 és 1822 között joghallgató. 1826-ban tb. aljegyző, később másod-, majd első aljegyző. 1936-tól tb. főjegyző. Az 1843-1844. évi országgyűlésen Győr vármegye követe. 1845. július 23-án Győrött első alispánná választották. 1847 novemberében újból a vármegye követe a pozsonyi országgyűlésen. 1848. május 1-jén lemondott vármegyei tisztségéről. Windisch-Grätz győri bevonulásakor kinevezte első alispánnak. A szabadságharc leverése után az országos törvényszék elnöke lett. A hazafiak közül sokat felmentett a vádak alól, ezért 1854-ben nyugdíjazták. Ezután a magyar kancellárián udvari referendárius. 1861. november végétől 1875-ös felmentéséig Győr, Komárom és Esztergom főispánja.

Bedekovich Kálmán, komori, báró

Született: Szenterzsébet, 1818. október 13.

Meghalt: Mödling-Hinterbrühl bei Wien, 1889. augusztus 10.

Bedekovich Kálmán

Tanulmányait Varazsdon, Nagykanizsán, Pécssett és Győrött végezte. 1833-1834-ig elsőéves, 1834-1835-ig másodéves bölcselethallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1839-ben a magyar udvari kancelláriához került Bécsbe, majd Zágrábban 1842 és 1845 között a horvát kerületi tábla ülnöke. 1845-ben Zágráb megyei küldött a tartománygyűlésen. 1861-ben Varazsd vármegye alispánjának választották. Jelentős szerepet vállalt az 1868-as magyar-horvát kiegyezési törvény megalkotásában. 1871 februárjától 1872 februárjáig a szintén Győrben, az akadémián tanuló Rauch Levin utóda lett a horvát báni méltóságban. 1868. december 8-tól 1871. február 10-ig az Andrássy-kormány, 1876. február 25-től 1889. augusztus 10-ig Tisza Kálmán kormányának horvát-szlavón-dalmát minisztere. Valóságos belső titkos tanácsos és első osztályú Vaskorona-rend tulajdonosa.

Bedekovich Kálmán

Bély János, magyarbéli

Született: Ásvány, 1850. július 15.

Meghalt: Győr, 1922. április 12.

Bély János, magyarbéli

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, majd a Győri Kir. Jogakadémián tanult. Ügyvédjelöltként Sopronban és Győrött dolgozott. 1877-ben tett ügyvédi vizsgát. Győr vármegyei segédszolgabíró, majd 1880-ban szolgabíró, később főszolgabíró. 1887 májusában a Győr város közgyűlése árvaszéki elnöknek, 1889-ben tiszti főügyésznek választotta. A Győri Ügyvédi Kamara választmányi tagja.

Bély János, magyarbéli

Bretzenheim Ferdinánd Nándor, regéczi, herceg

Született: Bécs, 1801. február 10.

Meghalt: 1855. augusztus 1.

Bretzenheim Ferdinánd Nándor, regéczi, herceg

1819-1820-ig és 1820-1821-ig első- és másodéves joghallgató a győri Kir. Kerületi Akadámián. Sárospataki és regéci nagybirtokos, császári és királyi kamarás. 1825-1827-ig országgyűlés távol lévő főrendi tagja. 1850-ben a megtorlás enyhítését kérte az uralkodótól.

Bretzenheim Ferdinánd Nándor, regéczi, herceg

Bubics Zsigmond

Született: Ozora, 1821. március 17.

Meghalt: Baden, 1907. május 21.

Bubics Zsigmond

Tanulmányait Magyaróvárott, Sopronban és Győrött végezte. Győrben kezdte el a teológiát a győri Kir. Kerületi Akadémián és a bécsi Papnevelő Intézetben fejezte be. 1844-ben szentelték pappá. 1867-ben győri szentszéki ülnök, 1879-ben rátóti prépost lett. 1880-tól a Nagyváradi Papnevelő Intézet igazgatója. 1884-ben országgyűlési képviselő lett, 1887-től kassai püspök. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjának választották 1900-ban.

Bubics Zsigmond

Csány László

Született: Zalacsány, 1790.

Meghalt: Pest, 1849. október 10.

Csány László

1808-1809-ben elsőéves, 1809-1810-ig másodéves joghallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián. Tanulmányai elvégzése után huszártiszt, részt vett a Napóleon elleni háborúkban (1809-1815-ig), majd mint főhadnagy megsebesült és kilépett a hadseregből. Az 1840-es években Zala vármegyében Deák mellett az ellenzéki mozgalom vezére, a védegyleti mozgalom harcosa. 1848. márciusban a Közcsendi Bizottmány tagja. Június 2-től Zala, Somogy, Baranya, Tolna és a Jelačić ellen küzdő dunántúli sereg főkormánybiztosa. Megszervezte a nemzetország és népfelkelés fegyverbe állítását. December 31-től a főváros kormánybiztosa. 1849-ben erdélyi teljhatalmú biztos, majd 1849. május 2-től közlekedési miniszter a Szemere-kormányban. Mindvégig megmaradt Kossuth és a szabadságharc hívének. A világesi fegyverletétel után Sarkadon jelentkezett az oroszoknál, akik átadták az osztrákoknak. A haditörvényszéki tárgyalás során szilárdan kitartott meggyőződése mellett. Haynau Pesten felakasztatta. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Csány László

Czech János

Született: Győr, 1798. június 20.

Meghalt: Pest, 1854. november 1.

Czech János

A győri evangélikus iskola után a pozsonyi evangélikus líceumban folytatta tanulmányait. A győri Kir. Kerületi Akadémián 1813-1814-ig elsőéves, 1814-1815-ig másodéves bölcsészhallgató, 1815-1816-ig elsőéves, 1816-1817-ig másodéves joghallgató.

Az ügyvédi vizsga után, 1820-ban Győrött törvényszéki jegyző, 1824-ben városi tanácsos. 1831-ben Győr polgármesterének választották, 1836-ben főbíróvá nevezték ki. Négy országgyűlésen mint városának követe vett részt. A Magyar Tudományos Akadémia 1832. március 10-én választotta rendes tagjai sorába. 1836-ban Győr és Moson megyék nem nemes létére is táblabíráik közé sorozták. 1840-ben V. Ferdinánd király az újólag fölállított tanulmányi és központi könyvvizsgáló bizottmány másodülnökévé nevezte ki és egy hónappal később magyar nemes oklevéllel

ajándékozta meg. Győr város és vármegye monográfiájához többkötetnyi anyagot gyűjtött össze. 1848-ban a kir. kincstári levéltár igazgatójává, 1850-ben kincstári, 1854-ben pénzügyi tanácsossá nevezték ki. Ő találta meg Kinizsi Pálné Magyar Benigna 1513-ban írott magyar nyelvű imakönyvét a ferencesek érsekújvári könyvtárában. Az MTA-nak ajándékozott, gazdagon díszített kódexet felfedezőjéről Czech-kódexnek nevezték el. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Czech János

Cholnoky Viktor, csolnokossi

Született: Veszprém, 1868. december 23.

Meghalt: Budapest, 1912. június 5.

Cholnoky Viktor, csolnokossi

A veszprémi piarista gimnáziumban érettségizett majd a Győri Kir. Jogakadémia és a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem joghallgatója volt. 1894-től 1897-ig a Veszprémi Hírlap szerkesztője. 1898-ban megindította a Bala-toni Hírlapot. 1908-ban Budapestre költözött, többek között a Pesti Naplónál, A Hétnél és más lapoknál dolgozott. Jelentős novellista, népszerű elbeszélő, aki nagy műgonddal írt. A magyar próza legjobb stílusművészei közt tarthatjuk számon. Bernard Shaw és Maeterlinck első magyar fordítója. Mindezek mellett kitűnő humorista is volt.

Cholnoky Viktor, csolnokossi

Deák Antal József

Született: Söjtör, 1789. április 15.

Meghalt: Kehida, 1842. június 20.

Deák Antal József

1804-től 1808-ig a győri Kir. Kerületi Akadémián jogi tanulmányokat folytatott, 1805-1806-ig elsőéves, 1806-1807-ig másodéves joghallgató. Deák Ferenc bátyja.

1809-ben hadnagyként részt vett a nemesi felkelésben. Az 1825-27-i országgyűlésre vármegyéje ellenzéki szellemű utasítással második követül választotta. 1828–1831-ben Zala vármegye első alispánja és egyben az 1830-i, majd az 1832-i országgyűlésen Zala vármegye első követe, az országgyűlési ellenzék tekintélyes tagja. Lemondása után hazatért és a családi gazdaságot vezette. A vármegyei közeletben továbbra is részt vett. Jó barátságban volt Vörösmartyval, Kisfaludy Sándorral. Öccse neveltetésében méltánylandó érdemei vannak.

Deák Antal József

Deák Ferenc, kehidai

Született: Söjtör, 1803. október 17.

Meghalt: Budapest, 1876. január 28.

Deák Ferenc, kehidai

A középiskolát Keszthelyen, Pápán, Nagykanizsán, a filozófiát és a jogot Győrött, a Kir. Kerületi Akadémián végezte. Kanizsai és a pápai tanulóévei után került a győri Kir. Kerületi Akadémiára. Deák Ferenc 1817-1818-ig elsőéves, 1818-1819-ig másodéves bölcselethallgató, 1819-1820-ig elsőéves, 1820-1821-ig másodéves joghallgató az akadémián. Az ifjú Deákot Hertelendy György földbirtokos hozta Győrbe és a Városház utcai Argay-házban lett szállása. Rövid idő múlva Deák átköltözött Józsa József táblabíró Megyeház utcai barokk palotájába (a Zichy-palotába). Az akadémia elvégzése után Pestre ment patvaristának, s hamarosan ügyvédi vizsgát is tett. Ügyvédként hazatért a családi birtokra, és a vármegye tiszti ügyésze. Az árvaszék jegyzője, majd elnöke és táblabíró. Az 1832/36-i országgyűlésen leköszönő bátyja helyett Zala vármegye országgyűlési követe. Először a lengyelek ügyében emelt szót a vallás- és lelkiismereti szabadság, a magyar nyelv és nemzetiség érdekében. A 1839-i országgyűlésen az ellenzék vezetője, olyan bölcsességgel és ékesszólással, mely előtt a kormány is meghajolt. 1843-ban ismét követté választották, de a közteherviselés körüli zűrzavar miatt a mandátumot nem fogadta el. A vármegye gyűlésein mondott beszédei országos visszhangot keltettek. 1847-ben betegség miatt nem fogadhatta el a mandátumot. 1848-ban Pozsonyba ment, s a kormányban Batthyány Lajos kérésére elvállalta az igazságügyi tárca vezetését. Egyensúlytartásra törekedett, ellenezte a törvény útjáról való letérést. Szeptember 11-én a kormány többi tagjával együtt lemondott, de képviselőségét megtartotta. Az év végén tagja volt annak a bizottságnak, mely békekövetségbe ment Windisch-Grätz herceg táborába. Batthyány letartóztatása után nem engedték Debrecenbe, ezért visszavonult kehidai birtokára. Többször is megkísérelte, hogy Debrecenbe menjen, de az osztrák katonaság mindig visszafordította. 1850 tavaszán megidézték a pécsi hadbíróságra, de elbocsátották, mert „nem jelent meg Debrecenben a rebellisek conventjében.” 1852-ben Zala megye táblabírája lett. 1854 végén Pestre költözött, Vörösmarty árváinak gondviselője lett. Deák célja az volt, hogy a nemzetben ébren maradjon az alkotmányos szabadság iránti érzék, mert remélte, hogy az idő múlásával a magyar alkotmány ismét helyreállítható lesz. 1861-ben Pest belvárosának országgyűlési képviselője. Az egyik párt „határozatban” akarta kifejezni a nemzet követeléseit, Deák ellenben feliratot akart a király elé terjeszteni. E föliratra

a király mereven elutasító leirattal válaszolt. Deák egy második feliratot is küldött, melyben oly világosan kifejtette az alkotmányosság elméletét és a magyar közjogot, hogy a jogos kívánságokat teljesíteni nem akaró hatalom csak az országgyűlés feloszlásával felelhetett rá. 1865 húsvétján a Pesti Naplóban jelent meg Deák cikke, melyben kifejezte, hogy Magyarország királyába veti reményét, s bizakodva tőle várja a jobb jövőt. Ezzel Deák a kiegyezés úttörője lett, és a bécsi Debatte című lapban közölte programját, előadva a magyar kérdés megoldását. 1865 decemberében az országgyűlés vezére lett, és bebizonyította, hogy a magyar alkotmány nem ellenkezik Ausztria létével és Európa érdekeivel. A porosz háború után Deák szellemében született meg a kiegyezés a király és a nemzet között, mely Magyarország és az osztrák örökös tartományok közjogi viszonyát mint dualizmust szabályozta. 1867. június 8-án a királykoronázással elérte célját. A kormányban nem vállalt szerepet, de egy ideig a parlamenti többség vezére volt. Minden címet, rangot és kitüntetést visszautasított. 1854-től Pesten, az Angol királynő vendéglő második emeletén kis kétszobás lakása volt. A nyarat Pusztaszentlászlón, sógoránál töltötte. Később az Egyetem téri Hadik-féle házban Vörösmarty Bélánál és Ilonánál lakott. 1873. június 28-án tartotta utolsó nagy beszédét a képviselőházban az egyház-politikáról, föllépett a tévedhetetlenség dogmája ellen és a kötelező polgári házasság bevezetése mellett. - A Kerepesi temetőben 1876. március 3-án temették el, és a nemzet költségén építettek mauzóleumot számára. Egész életében szívélyes rokoni kapcsolatot tartott fent a Petz, a Sibrik és a Józsa családdal. Józsa József házán márvány emléktáblát helyeztek el győri iskolaévei emlékére.

Deáky Zsigmond

Született: Nagykanizsa, 1862. június 11.

Meghalt: 1903 u.

Deáky Zsigmond

Középiskoláit Győrött és Szatmáron végezte, a jogi tanulmányait a Győri Kir. Jogakadémián végezte. 1887-ben Budapesten tette le az ügyvédi vizsgát, majd Győrött ügyvédi irodát nyitott. 1890-től a győri káptalan főügyésze. A győri felsőkereskedelmi iskolában közgazdaságtant tanított. Győr város törvényhatósági bizottságának tagja és tiszteletbeli ügyésze. A Vagongyár Rt. felügyelő bizottságának alelnöke, a győri és megyei takarékpénztár igazgatóságának tagja. 1899-ben a Győri Ügyvédi Kamara ügyésze, 1903-ban a Győri Ügyvédi Kamara alelnökének választották.

Ebenhöch Ferenc

Született: Győr, 1821. július 25.

Meghalt: Győr, 1889. július 16.

Ebenhöch Ferenc

A gimnáziumot és a teológiát Győrött végezte. 1837-1838-ban elsőéves, 1838-1839-ben másodéves bölcslethallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1844. november 21-én Győrött pappá szentelték. A gróf Szapáry családnál nevelő, majd Győr-belvárosi káplán, Koroncó plébánosa, 1874-től győri kanonok. Rendezte a káptalan levéltárát, régészeti és építészeti előadásokat tartott a szemináriumban. Gyűjtötte a szentképeket és érméket. Koroncói plébános korában szerzett pénz-, és kőkori fegyver- ill. szerszámgyűjteményét a Magyar Nemzeti Múzeumra, növénygyűjteményét a győri főgimnáziumra hagyta.

Eckensberger Károly

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, majd a Győri Kir. Jogakadémiát végezte el. 1892-ben a Győri Kir. Törvényszék joggyakornoka, 1893-ban aljegyzője. 1896-ban a bírói oklevél megszerzése után jegyző lett a Győri Kir. Törvényszéken, pár hónap múlva a Győri Kir. Ítéltábla tanácsjegyzője, később az ipolsági járásbíróság albírója, 1900-ban a komáromi ügyészség alügyésze, 1907-ben ügyésze. 1910-ben az aradi ügyészséghez helyezték át, ahol 1914-ben az Aradi Kir. Ügyészség vezetője lett. 1918-ben menekülnie kellett Romániából. Győrbe jött és 1923-ban a Győri Kir. Főügyészség főügyészhelyettesének nevezték ki.

Eckensberger Károly

Érdy (Luczenbacher) János

Született: Szob, 1796. szeptember 16.

Meghalt: Pest, 1871. május 9.

Érdy János

Nagyszombatban tanult, majd a győri Kir. Kerületi Akadémián 1817-1818-ig másodéves bölcslethallgató, 1818-1819-ig elsőéves és 1819-1820-ig másodéves joghallgató volt. Győrött másodéves joghallgatóként gróf Batthyány Lajos, későbbi miniszterelnök házitanítója volt. Tagja lett a bencés rendnek, később kilépett a rendből és ügyvéd lett. 1840-től az MTA éremgyűjteményének, majd 1806-tól a Magyar Nemzeti Múzeum régiségtárának őre. 1808-ban Székesfehérvárott feltárta III. Béla király és felesége sírját. Ő fedezte fel és ismertette először a legterjedelmesebb magyar kódexet, a legnagyobb magyar prédikáció- és legendagyűjteményt, melyet róla neveztek el Érdy-kódexnek. 1838-tól 1844-ig szerkesztette az MTA által kiadott Tudománytárt. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Farkas Mátyás

Született: Győr, 1867. november 1.

Meghalt: Győr, 1934. január 6.

Farkas Mátyás

Iskoláit Győrben végezte. A Győri Kir. Jogakadémia hallgatója 1886-tól 1890-ig. Győr város szolgálatába állt 1890. június 15-től. Polgármesteri megbízatása előtt Győr város főjegyzői tisztségét töltötte be. 1915. június 28-i közgyűlésen választották Győr város polgármesterének. 1919. április 22-én a proletárdiktatúra alatt lemondatták posztjáról. 1919. augusztus 6-án foglalta el ismét a polgármesteri székét. 1928. szeptember 30-án került nyugállományba, és a törvényhatóság örökös tagja lett. Fontos feladatai közé tartozott a szociálpolitikai kérdések megoldása, a kórház bővítése és a nagy építkezések előmozdítása.

Fischer Gyula, hegyeshalmi

Született: Győr, 1858.

Meghalt: Győr, 1925. december 20.

Fischer Gyula

A Győri Kir. Jogakadémián tanult 1875-től 1879-ig, majd a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen tanult és jogi doktorátust szerzett. Tanulmányait követően Sopronban folytatott ügyvédi gyakorlatot. 1890-től Győrött királyi alügyész, 1897-től 1914-ig a Győri Kir. Ügyészség vezetője volt. A városi törvényhatósági bizottság tagja, a kaszinó elnöke, majd örökös tb. elnöke.

Frankenburg Adolf

Született: Németkeresztúr, 1811. november 11.

Meghalt: Eggenberg, Ausztria, 1884. július 3.

Frankenburg Adolf

A keszthelyi Georgikonban tanult, majd Egerben hallgatott jogot. 1827-1828-ban bölcslethallgató volt a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1833-tól joghallgató a pozsonyi egyetemen, itt megismerkedett Széchenyi Istvánnal, akitől Nagycenken kapott állást, majd Somogy vármegyében gazdálkodott. 1837-ben az MTA írnoka, majd 1838-ban kincstári fogalmazógyakornok lett. 1843-ban Magyar Életképek címmel havi szépirodalmi folyóiratot indított. 1847-ben az Életképek szerkesztőségétől visszavonulva a kancelláriánál tolmács lett Bécsben, ahol a magyar kormánnyal való kapcsolatai miatt 1848-1849-ben bebörtönözték. 1849. januárban kiszabadult. Később a bécsi legfőbb törvényszék fogalmazója, majd 1865-ben az úrbéri legfőbb törvényszék bírája lett. 1867-ben tagjává választotta a Kisfaludy Társaság. 1868-tól Sopronban élt és vezető egyénisége volt a város kulturális életének. 1881-ben újból a fővárosba költözött. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Gaár Vilmos

Született: Győrsziget, 1862. május 6.

Meghalt: Budapest, 1939. július 17.

Gaár Vilmos

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, majd 1880-tól 1884-ig a Győri Kir. Jogakadémia hallgatója, később a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen szerzett diplomát. 1884-től Győrött, majd Sopronban ügyvédjelölt. 1888-ban ügyvédi vizsgát tett Budapesten, és irodát nyitott Sopronban. Választott

bizottsági tagja Sopron vármegye törvényhatósági bizottságának. 1895-től segédtitkár az Igazságügyi Minisztériumban, majd 1900-tól budapesti törvényszéki bíró, 1907-ben ítéltáblai bíró, 1912-től haláláig a budapesti törvényhatósági bizottság és a főrendiház tagja volt. 1914-ben kúriai bíró. 1925-ben nyugdíjazták. 1932-ben ügyvédi irodát nyitott Budapesten. Könyveket, szaktanulmányokat írt. Munkatársa volt a Jogi Lexikonnak és a Pallas Nagy Lexikonnak. 1923-tól a Jogállam című lap szerkesztője lett. Számos cikket írt a Jog, a Jogtudományi Közlöny és az Ügyvédek Lapja című folyóiratokba. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Gerő (1882-ig Giffing) Gyula

Született: Győr, 1861. június 19.

Meghalt: Budapest, 1940. november 11.

Gerő Gyula

Győrben érettségizett, majd a Győri Kir. Jogakadémián szerezte meg jogi végzettségét. Joghallgató korában a győri Hazánk és a Győri Lapok munkatársa. 1882-ben Szávey Gyulával, aki szintén győri jogakadémista volt, megalapította a Garabonciás Diák című lapot. 1884-ben egy évig önkéntes honvéd volt Budapesten, majd tartalékos hadnagynak nevezték ki és visszatért Győrbe. 1886 májusában honvéd hadbíró lett, ahol 1888 novemberétől főhadnagy, 1892 novemberétől százados-hadbírónak léptették elő. A honvéd főtörvényszéknél tanácsjegyző, és a Ludovika Akadémián a jogi ismeretek tanára, és a Ludovika Akadémia közlöny munkatársa. 1898 tavaszán Bécsbe vezényelték és a cs. és kir. helyőrségi bíróságnál, a katonai felsőbbíróságnál, végül a bécsi hadügyminisztériumban alkalmazták. 1903-tól a budapesti Honvédelmi Minisztériumban dolgozott. 1899-ben őrnagy, 1904-ben alezredes, 1907-ben ezredes, 1912-ben tábornok lett. 1918-ban altábornagy-hadbíró. A Károlyi-kormány 1918-ban nyugállományba helyezte. A Horthy-korszakban őt bízták meg az új katonai törvénykönyv tervezetének előkészítésével.

Gévay Antal, rajkai

Született: Komárom, 1796.

Meghalt: Bécs, 1845. június 9.

Gévay Antal

1812-1813-ig elsőéves, 1813-1814-ig másodéves joghallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián. Iskoláinak végeztével Széchenyi Pál gróf házánál nevelő lett és 1827-től fogva Bécsben, az udvari könyvtárnál segédőr. 1840-ben császári és királyi titkos házi, udvari s állami levéltárnokká neveztetett ki. 1831. február 17-én a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának választotta.

Gévay Antal

Gévay-Wolff Lajos, rábapordányi

Született: Rábapordány, 1870. szeptember 25.

Meghalt: Sopron, 1963.

Gévay Lajos

Kora ifjúságát Rábapordányban töltötte. A középiskolát Győrben, jogi tanulmányait a Győri Kir. Jogakadémián és a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen végezte. 1891. szeptember 1-jétől közigazgatási gyakornok, 1891. decembertől a kismartoni szolgabíró helyettese. 1892. szeptember 26-tól kismartoni szolgabíró. 1897. október 11-től kismartoni főszolgabíró. 1920. augusztus 18-tól 1938. október 1-jéig Sopron vármegye alispánja.

Hegedűs János

Született: Pápa, 1828.

Meghalt: 1913. szeptember 14.

Hegedűs János

A gimnáziumot Győrben végezte, majd a győri és a pozsonyi akadémián tanult. Pozsonyban szerzett jogi végzettséget. A pozsonyi országgyűlési ifjúság tagja, személyes ismerőse Kossuth Lajosnak. 1849 és 1858 között a Moson megyei társas bíróságnál dolgozott, majd a pécsi megyei törvényszék bírója, 1861-től Moson megye főjegyzője. 1862-ben ügyvédi pályára lépett. 1872. június 12-én a magyaróvári kerületben nagy többséggel országgyűlési képviselőnek választották és három esztendeig volt Deák-párti képviselő. 1875-ben visszavonult a közélettől.

Hergeszell Ferenc

Született: Bakonyszombathely, 1806.

Meghalt: Győr, 1859. június 22.

Hergeszell Ferenc

1812-ben költözött családjával Bakonyszombathelyről Győrbe. Az 1820-as évek elején végezte el a Győri Kir. Akadémia jogi karát. 1829-ben Pesten ügyvédi oklevelet szerzett. 1830-tól Győr város tiszteletbeli alügyésze. 1829 és 1841 között Győrött ügyvéd. 1841. július 6-án megválasztották a városi magisztrátus tanácsnokának. 1843. május 1-jén az 1843-1844. évi országgyűlés győri követe lett. 1846. február 20-tól győri rendőrkapitány lett. Emellett ügyvédként dolgozott a győri megyéspüspök és a pannonhalmi főapátság bácsai és füssi prediális nemesi székek táblabíróságán. Az 1847-1848. évi országgyűlésre választották meg követnek; Győr városát képviselte Pozsonyban. 1848. június 9-én Győr város küldöttsége élén felkereste Eötvös József minisztert, azon okból, hogy a központi kulturális szervek tekintsenek el a győri akadémia megszüntetési tervétől. 1849. január 9-től 1849. május 6-ig Győr város polgármestere volt. Az önkényuralom időszakában a győri járásbírószágon bíró.

Horvát Boldizsár

Született: Szombathely, 1822. január 1.

Meghalt: Budapest, 1898. október 28.

Horvát Boldizsár

Középiskolai tanulmányait szülővárosában és Sopronban végezte. Jogot a győri Kir. Kerületi Akadémián hallgatott. Joggyakorlat után 1843-ban ügyvédi vizsgát tett, majd Szombathelyen ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1848-49-ig szombathelyi képviselő a pesti, majd a debreceni parlamentben. Osztrák fogságban volt, szabadulása (1850) után ügyvéd. Részt vett az országbírói értekezleten (1861), majd az 1861-es országgyűlésen. Barátság fűzte Deák Ferenchez és Eötvös Józsefhez. 1861. december 20-án a Magyar Tudományos Akadémia mint művészi szónokot levelező tagjának választotta meg. Külföldi utazás (1862) után a Földhitelintézet egyik létrehozójaként annak jogügyi igazgatója lett (1863). 1865-ben a szombathelyiek újra megválasztották képviselőnek. Deák javaslatára 1867. február 19-től 1871. június 11-ig igazságügy-miniszter. 1868. március 18-tól tiszteletbeli tagja az MTA-nak. Reformtörekvései (a bíraskodás korszerűsítése; elváltasztása a közigazgatástól, a Kúriából és a Tábláról az egyházi és arisztokrataelemek eltávolítása, az úrbéri függés maradványainak felszámolása stb.) befejezetlenül maradtak a birtokos arisztokrácia támadásai miatt. 1871. május 16-án lemondott miniszteri állásáról, 1878-ban végleg visszavonult a közélettől. Szépirodalommal is foglalkozott. 1887-től a Kisfaludy Társaság tagja. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik. Fia, Horvát Jenő a Győri Kir. Ítéltábla elnöke 1904 és 1910 között.

Horvát Boldizsár

Horváth Bálint, bibiti és legéndi

Született: Koroncó, 1862. január 9.

Meghalt: Győr, 1931. január 16.

Horváth Bálint

Középiskolai tanulmányait a Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában végezte, 1880-ban érettségizett. Jogi tanulmányait a Győri Kir. Jogakadémián és a bécsi tudományegyetemen végezte. 1886. január 1-jétől Győr vármegyei közigazgatási gyakornoknak nevezték ki, 1887 májusában a törvényhatóság központi szolgabíróvá választotta. 1890. január 1-jén Tétre helyezték át. 1892 júniusában a törvényhatóság a téti járás főszolgabírójának választotta. A vármegye kormánybiztos-főispáni tisztségbe emelte 1919 augusztusában. Nyugalomba vonult 1920 tavaszán és azután kizárólag közgazdasági és társadalmi téren fejtett ki tevékeny munkásságot. A Sokoróaljai Takarékpénztár Rt. elnöke és egyik alapítója a Győri Olvasóegyletnek.

Inkei Béla

Született: Győr, 1855. április 5.

Inkei Béla

Győri középiskolai tanulmányai után a Győri Kir. Jogakadémia hallgatója lett. A Soproni Kir. Törvényszéknél volt gyakornok. 1888-ban Budapesten ügyvédi vizsgát tett le. Ezután Győrött nyitott irodát, és a Győr vármegyében működő járásbírószágok magyar-német tolmácsa lett.

Ivánka Oszkár

Született: Pest, 1852. január 9.

Meghalt: Budapest, 1936. december 20.

Középiskoláit Budapesten és Debrecenben, a jogi tanulmányait Győri Kir. Jogakadémián és Heidelbergben végezte. 1892 és 1896 között a szalkai, majd a következő ciklusban a korponai kerületet képviselte. 1906-ban Ipolyság választotta meg. A nemzeti párt híve, majd 1899-től, a pártegyesülés után belépett a szabadelvű pártba, onnan azonban gróf Tisza István hatalomra jutását követően kivált és pártonkívüli lett. Az alkotmánypárt megalakulása után, annak tagja lett. A földművelésügyi bizottság tagja.

Kacskovics Lajos

Született: Mohora, 1806. máj. 29.
Meghalt: Sőjpuszta, 1891. december 9.

A gimnáziumot Pesten 1814 és 1818 között végezte, a bölceletet a váci líceumban tanulta; a jogi tudományokat 1823-tól a győri Kir. Kerületi Akadémián, majd a Pesti Kir. Egyetemen hallgatta. Az 1825-ös országgyűlés alatt mint kir. táblai jegyző tevékenykedett. Az országgyűlés után az Aurora-kör tagja lett, megismerkedett Kisfaludy Károllyal, Szemere Miklós útján Bajza Józseffel, majd Vörösmarty Mihállyal is. 1829-ben ügyvédi oklevelet szerzett; előbb Eötvös József, majd Fejes Antal kir. ügyész segéde. A Magyar Tudományos Akadémia 1837. szeptember 7-én levelező tagjai sorába választotta. Az 1832-es országgyűlésen Nógrád vármegye egyik követe mellett segédkezett. Széchenyi Istvánnal, Wesselényi Miklóssal, Kossuth Lajossal közelebbi ismeretségbe itt került. Pozsonyban kiadta a Constitutionnel című diétai hírlapot, de amikor Kossuth Országgyűlési Tudósításait megindította, lapjának folytatásától visszalépett. Másfél évet töltött Pozsonyban, azután visszatért Pestre. A kisdedóvó-intézeteket pártoló társulat tagja lett, annak ügyét hathatósan előmozdította. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárának választották meg. 1843. május 21-től Pest város főjegyzője. 1848-ban képviselő lett, ott volt a debreceni országgyűlésen, majd Buda bevétele után ismét Pesten miniszteri osztálytanácsos. A szabadságharc leverése után birtokára húzódott vissza. Az 1860-as politikai fordulat után ismét politizálni kezdett. Újra Pest város főjegyzője lett és az 1861-es országgyűlésen mint Ferencváros képviselője volt jelen. 1865-1874-ig a Nógrád megyei kir. törvényszéknél vállalt bírói hivatalt. A jogtudomány és a bányászati műszavak összegyűjtéséhez, magyarosításához sok adalékkal járult hozzá.

Kálóczy Lajos

Született: Pataháza, 1819. június 12.
Meghalt: Győr, 1898. június 29.

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, 1834 és 1838 között a győri Kir. Kerületi Akadémián tanult, bölcelet- és joghallgató is volt. Pozsonyban gróf Nádasdy Lipót mellett joggyakornok volt. A Győri Olvasó Egylet egyik alapítója. A tétí választókerület országgyűlési képviselője 1848. június 23-tól. A világosi fegyverletétel után bujdosni kényszerült és elmenekült az országból. Párizsban telepedett le. 1852-ben térhetett haza. 1861. január 7-től Győr vármegye másodalispánja. 1861-ben és 1865-ben ismét országgyűlési képviselő lett a sokoróaljai járásban. 1867. január 11-én lemondott a képviselőségről. Ezután a közalapítványi birtokok somlóvásárhelyi kerületi főtisztje 1886-os nyugdíjazásáig. Tagja volt a Győr megyei közgyűlésnek, 1875-től a győri katolikus önkormányzatnak.

Kárffy (Karpf) Titusz

Született: Körmend, 1821.
Meghalt: Budapest, 1895. március 26.

Középiskolai tanulmányainak végeztével 1836-1837-ig elsőéves, 1837-1838-ig másodéves bölcselethallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián, majd a Pesti Kir. Egyetemet végezte el. Pesten ügyvédi oklevelet szerzett. Az 1840-es évek elején a helytartótanács gyakornokul alkalmazta, 1848-ban Eötvös miniszter külföldi tanulmányútra küldte, ahonnan visszatérve a magyar hadügyminisztérium fogalmazójává nevezték ki. 1850-ben a Tisza-szabályozási központi bizottság, 1862-ben az újra feléledt Magyar Kir. Helytartótanács, 1867-ben a kultuszminisztérium elnöki titkára, 1868-ban osztálytanácsosa, 1885-ben miniszteri tanácsosa lett. 1891. április 27-én nyugalomba vonult. A Győri Kir. Jogakadémia megnyitáskor a megnyitón szónokló Lipovniczky miniszteri tanácsossal együtt képviselte a vallás- és közoktatásügyi minisztert. Ekkor a minisztériumi elnöki fogalmazó tisztséget is betöltötte.

Kautz Gyula

Született: Győr, 1829. november 5.

Meghalt: Budapest, 1909. március 27.

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett. Kautz Gyula 1845-1846-ig elsőéves, 1846-1847-ig másodéves bölcselethallgató, 1847-1848-ig elsőéves joghallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1848 őszén a pesti Magyar Egyetem jogi fakultásán tanult, 1850-ben avatták jogi doktorrá. 1851-ben a Pozsonyi Kir. Jogakadémián segédtanár, 1853-ban a Nagyváradi Kir. Jogakadémia rendes tanára lett. 1858-ban a Kir. József Ipartanoda közjogi és közigazgatási rendes tanára. 1861-ben az MTA levelező tagja lett. 1863-tól az MTA rendes tagja. 1865-1883-ig Győr város országgyűlési képviselője. A pesti Magyar Kir. Tudományegyetem dékánja, majd 1874-től rektora lett. 1886-tól a főrendiház örökös tagja. 1904 és 1907 között az MTA alelnöke volt. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Korn János

Született: Győr, 1854.
Meghalt: Győr, 1942. július 16.

Jogi tanulmányait a Győri Kir. Jogakadémián kezdte, majd a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen folytatta, ahol 1881-ben ügyvédi vizsgát tett. 1881-ben Komáromban ügyvédi irodát nyitott, később a gróf Esterházy-féle csákvári uradalom jogtanácsosának nevezték ki. 1889-ben ügyvédi irodáját Győrbe helyezte át, ahol a püspöki és székeskáptalani uradalmak jogtanácsosa lett. Hosszú évekig a Győri Ügyvédi Kamara alelnöke, 1928-tól a Győri Ügyvédi Kamara elnöke. A Rábaszabályozó Társulat alelnöke, a Győri Első Takarékpénztár igazgatósági tagja, és három évtizeden keresztül a vármegyei törvényhatósági bizottság tagja. A közélet terén szerzett érdemei elismeréséül 1929-ben kormányfőtanácsos lett.

Kovács Zsigmond

Született: Zalaegerszeg, 1869. július 28.
Meghalt: Győr, 1933. október 31.

Főgimnáziumi tanulmányait Kőszegen és Győrben végezte. 1887-ben érettségizett Győrben. A Győri Kir. Jogakadémia hallgatója 1887-1891-ig. Budapesten 1896-ban tett ügyvédi vizsgát. Bírói pályáját 1891-től a magyaróvári kir. járásbírósnál joggyakornok, 1892-ben a Győri Kir. Törvényszéknél jegyző, 1897-ben a tétí járásbírósnál albíró. 1901-ben Győrbe helyezték át, 1904-ben a Győri Kir. Törvényszék bírája, 1911-től a Győri Kir. Törvényszék tanácselnöke. 1921-től Győrben ügyvédi irodát nyitott. A Győri Ügyvédi Kamara választmányi tagja, a vármegye és a Győri Kereskedelmi és Iparkamara tiszteletbeli főügyésze.

Kováts István

Született: Külsővat, 1860. december 17.

1879-ben érettségizett a soproni evangélikus líceumban, majd a Győri Kir. Jogakadémián tanult. Sopronban kezdte és szerezte meg az ügyvédi oklevélhez szükséges ügyvédjelölti gyakorlatot. Tartalékos tiszt volt. Az első világháború előtti években egyik leglelkesebb harcosa volt a 48-as függetlenségi eszmének. A soproni függetlenségi párt ügyvezető elnöke, a Nemzetőr című soproni napilap főszerkesztője. Nevéhez fűződik a Egyesült Keresztény Nemzeti Liga soproni osztályának megalakítása, aminek díszelnöke volt. Elnöke a Soproni Tisztségelők Szövetkezetének és a Soproni Takarékpénztár ügyésze. Sopron város törvényhatósági bizottságának örökös tagja.

Kozma Imre

Született: Győr-Újváros, 1822. január 2.
Meghalt: Győr, 1907. április 20.

A győri Kir. Kerületi Akadémia hallgatója volt, Karvassy Ágoston tanítványa. 1848-ban a nemzetőrtoborzások cselekvő résztvevője. A szabadságharc leverése után emigrációba kényszerült. Londonban élt. 1850 végén hazatért. Nem végezhetett ügyvédi munkát. 1860-ban Kossuth Lajos 1851-es kütahyai alkotmánytervét fordította le magyarra, és magánkiadásban megjelentette. 1861. március 7-én országgyűlési képviselőnek választották meg. Az 1865-ös

választáson alulmaradt Kautz Gyulával szemben. 1867. május 23-án Győr város polgármesterének választották meg. 1872. április 2-án első tanácsnoknak választották. 1888. május 21-én Mayer Károly kereskedővel együtt vitte Győr város díszpolgári oklevelét Kossuth Lajosnak Turinba. A Függetlenségi és 48-as Párt győri elnöke.

Kuncz Jenő

Született: Győr, 1864. május 14.

Meghalt: Győr, 1940. december 13.

Kuncz Jenő

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, majd 1882-től 1886-ig a Győri Kir. Jogakadémia hallgatója. 1886-ban tett a győri jogakadémián államvizsgát, majd Pesten tanult és 1893-ban szerezte meg a jogi doktorátust. 1887-től Győr város, 1890-től Győr vármegye aljegyzője. 1903 és 1906 között a Győri Hírlap főszerkesztője. 1910-ben a vármegye főjegyzője. 1919-től 1926-ig az alispáni hivatalt töltötte be. 1920-tól a győri Kisfaludy Irodalmi Kör elnöke. Sok tárcát, elbeszélést és színikritikát írt. Írásai főként a Győri Szemlében, a Győri Hírlapban jelentek meg.

Laky Demeter János

Született: Keszthely, 1818. december 25.

Meghalt: Csorna, 1902. augusztus 2.

Laky Demeter János

1835-1836-ig elsőéves bölcslethallgató, 1836-1837-ig másodéves bölcslethallgató volt a győri Kir. Kerületi Akadémián. 1838-ban belépett a premontrei rendbe, majd Győrött teológiát tanult. 1843-ban pappá szentelték, és Szombathelyen, majd Keszthelyen volt a szónoklattan tanára. Mint nemzetőr főhadnagyot 1849-ben elfogták és nyolcévi várfogságra ítélték. 1854-ben kegyelmet kapott. Ettől kezdve a rend csornai székházában élt, utóbb mint rendjének kormányzó-perjele. Stilisztikai, poétikai és retorikai tankönyvei igen elterjedtek voltak. Az első magyar nyelvű iskolai poétika szerzője.

Leszlényi (1875-ig Leszlauer) Imre

Született: Győr, 1855. május 22.

Meghalt: Budapest, 1940.

Leszlényi Imre

Szülővárosában a reáliskolában és a kereskedelmi iskolában tanult, majd a pápai ev. ref. kollégiumban érettségizett. A jogot a Győri Kir. Jogakadémián hallgatta. Győri tartózkodása alatt mint gyorsíró működött és Győr város közgyűléseiről olyan tudósítást hozott, mint az országgyűlési napló. 1872. május 12-én megalakította a Győri Gyorsíró Klubot, amely 1874. augusztus 2-án alakult át Győri Gyorsíró Kör, ennek előbb titkára, majd elnöke. 1874-ben megindította a Győri Gyorsíró Közlönyt. 1875-ben letette a tanári vizsgát gyorsírászatból és ugyanabban az évben a soproni, 1876-ban az iglói gyorsíró körök dísztagnak választották. 1881-ben ügyvédi oklevelet kapott Budapesten, 1896-ban mint gyakorló ügyvéd itt telepedett le. A sportban is jeleskedett, okleveles mesterlövő volt.

Limbeck Sándor

Született: Győr, 1856.

Meghalt: Győr, 1936. március 4.

Limbeck Sándor

Középiskoláit Győrött és Pápán, jogi tanulmányait 1875 és 1879 között a Győri Kir. Jogakadémián végezte. A bírói vizsgát 1888-ban Budapesten tette le. A Győri Kir. Törvényszéken joggyakornok, aljegyző és jegyző volt, majd 16 évig járásbíróként dolgozott. 2000 dalból és zeneműből álló gyűjteményt állított össze, amelyet hat kötetben Magyar Dal-album címen jelentett meg.

Lukács Sándor

Született: Magyarhomorog, 1823. május 23.

Meghalt: Bizanos, Franciaország, 1854. június 8.

Lukács Sándor

1840-1841-ben elsőéves bölcselet-és joghallgató, 1841-1842-ben másodéves bölcselet- és joghallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián. Bihar vármegyében tiszteletbeli aljegyző, 1846-ban visszatért Győrbe. 1848-ban Győr város képviselője lett. A fegyveres mozgalmak kezdetén Győr vármegyébe küldték 1848. szeptember 21-én és győri kormánybiztos lett. 1849. január 9-től az egész magyar lovas- és gyaloghadsereg hadfelszerelési kormánybiztosa. A szabadságharc leverése után Hamburgba menekült, majd Amerikába ment. 1853-ban Franciaországban telepedett le.

Luzsénszky Károly, luzsnai és reglicei, báró

Született: Mór, 1803.

Meghalt: Mór, 1872. május 17.

Luzsénszky Károly

Tanulmányait a győri Kir. Kerületi Akadémián végezte. A bécsi kir. kancellária fogalmazója, majd titkára, később cs. és kir. kamarás, a fiumei főkormányzóság ülnöke, majd alkapitány, móri és osgyáni földbirtokos. 1847-1848-ig az országgyűlés jelenlévő, 1865-1868-ig az országgyűlés igazolatlanul távol lévő tagja.

Major Pál

Született: Mezőberény, 1818.

Meghalt: Magyaróvár, 1890. augusztus 13.

Major Pál

A soproni evangélikus líceumban érettségizett. A soproni magyar társaság egyik alapítója. A győri Kir. Kerületi Akadémia elvégzése után a Magyaróvári Gazdasági Tanintézet tanulója. 1838-ban Pozsonyban Kossuth Lajos irodájában dolgozott. A Pesti Hírlap Moson megyei levelezője és a főhercegi uradalom alkalmazottja volt. 1848-ban kinevezték a megye árvaszéki gondnokának, ugyanekkor Zichy Henrik főispán táblabírónak nevezte ki. A szabadságharc mellé állt, Pándorfon tábori biztosnak nevezte ki Csány László kormánybiztos. A császári megszálláskor háttérbe húzódt, a megyei ellenzékhez tartozott. 1861-ben Moson megye másodalispánja lett. 1865 és 1870 között első alispán. 1871-ben a megye zurányi választókerületének országgyűlési képviselője. Moson vármegye első magyar nyelvű monográfusa.

Mikszáth Kálmán

Született: Szklabonya, 1847. január 26.

Meghalt: Budapest, 1910. május 28.

Mikszáth Kálmán

1857 és 1866 között a rimaszombati algimnáziumban majd a selmecbányai evangélikus líceumban tanult. Az érettségit követően 1869-1870-ig a Győri Kir. Jogakadémia hallgatója. Az 1870-es évek elejétől Mauks Mátyás szolgabírónál esküdtt, majd ügyvédgyakornok Balassagyarmaton. 1869-ben kezdett publikálni pesti és nógrádi lapokba. 1873-tól Budapesten újságíró. 1874-ben jelent meg első elbeszéléskötete. 1878-tól a Szegedi Napló újságírója, 1880-ban Budapestre költözött. 1887-től országgyűlési képviselő. 1889-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1905-ben tiszteletbeli tagja. 1896-ban a Budapesti Újságíró Egylet elnöke. 1911-től a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának díszdoktora.

Németh Elek

Született: Kismarton, 1852. június 4.

Meghalt: Győr, 1930. február 6.

Németh Elek

Középiskolai tanulmányait Sopronban és Pápán végezte. Érettségit követően a Győri Kir. Jogakadémián tanult, s közben gyakornokként és ügyvédjelöltként dolgozott a városban. 1878-ban Budapesten szerzett ügyvédi oklevelet, utána Győrben ügyvédi irodát nyitott. A városi törvényszéki bizottság tagja, a kölcsönsegélyező egylet ügyésze, a győri evangélikus gyülekezet törvényszéki bírája és iskolaszéki elnöke.

Németh Károly, bejczy

Született: Pozsony, 1867. november 4.

Meghalt: Győr, 1931. október 20.

Középiskolai tanulmányait a pozsonyi és a győri főgimnáziumban végezte, majd a Győri Kir. Jogakadémián tanult. Ezután a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen végezte tanulmányait. 1889-1890-ig németországi tanulmányutat tett, és másfél esztendőt Thurn und Taxis herceg udvarában töltött. Ügyvédi gyakorlatát Wottitz Károlynál és Baky Istvánnál töltötte. 1890-ben jogi doktorátust szerzett, 1892-ben ügyvédi vizsgát tett. 1892-től tiszti főügyésszé nevezték ki és Győrött ügyvédi irodát is nyitott. 1895-től a Győri Első Takarékpénztár jogtanácsosa, 1898 és 1906 között a győri Fiú Felső Kereskedelmi Iskolában közgazdasági és jogi ismereteket tanított. 1910-től a péri választókerület országgyűlési képviselője. 1913-ban udvari tanácsosi címet kapott. 1920-1927-ig a Győri Ügyvédi Kamara elnöke. 1927-ben Győr-Moson-Pozsony közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék főispánja lett. A Győri Ének-és Zeneegylet alelnöke, a Győri Csónakázó Egylet igazgatója volt.

Ráth Zoltán

Született: Győr, 1863. június 2.

Meghalt: Csanak, 1902. augusztus 6.

Középiskolai tanulmányait 1872-től 1880-ig a győri evangélikus gimnáziumban végezte. A bécsi egyetem bölceleti karán, majd a Győri Kir. Jogakadémián tanult 1881-től 1883-ig. 1883-tól 1885-ig a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem jogi karának hallgatója. 1886. május 8-án jogi doktorátust. A kassai Kir. Állami Jogakadémián a pénz-ügytan, a nemzetgazdaságtan és a magyar pénzügyi jog rendes tanárának nevezték ki 1886-ban. 1887. február 12-én államtudományi doktorátust szerzett. 1887-ben ügyvédi vizsgát tett. 1888-ban Budapesten nemzetgazdaságtanból magántanárrá habilitált. 1892-ben a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen a statisztika, a Magyar Kir. József Műegyetemen a nemzetgazdaságtan magántanára lett. 1894-ben egyetemi rendes tanári címet kapott. Az MTA levelező tagjának választotta.

Rátkay László

Született: Gönyű, 1853. október 11.

Meghalt: Dunaföldvár, 1933. október 2.

Az első három tanfolyamot 1871-től 1873-ig, a Győri Kir. Jogakadémián végezte. 1877-ben ügyvédi vizsgát tett, azután Dunaföldváron ügyvédi gyakorlatot folytatott. A paksi kerület függetlenségi pártjának elnöke, a Tolna megyei függetlenségi párt jegyzője. 1896-ban, 1901-ben és 1905-ben függetlenség programmal a pinchelyi kerületben országgyűlési képviselővé választották. 1908-ban a Petőfi Társaság tiszteletbeli tagjává választotta. Sok dalszöveget és többnyire kéziratban fennmaradt népszínművet írt.

Rauch Levin, nyéki, báró

Született: Zágráb, 1819. október 6.

Meghalt: Luznica, 1890. augusztus 25.

Szülővárosában végezte elemi és középiskolai tanulmányait, majd a győri Kir. Kerületi Akadémián tanult 1838-1840-ig mint joghallgató. Tanulmányai befejeztével visszavonult és gazdálkodó lett. Magányából az 1861-es események mozdították ki, azonban feltűnőbb szerepet nem játszott. 1867. június 27-én báni helynökké nevezték ki. Kiváló szolgálatot tett a Magyarország és Horvátország közötti kiegyezésnek. Horvát báni tisztségét 1868. december 9-től 1871. január 26-ig viselte. Érdemeit a király 1868-ban a Lipót-rend középkeresztjével, 1869-ben a valóságos belső titkos tanácsosi méltóság adományozásával ismerte el. 1871-ben visszalépett a tisztségből és luznicai gazdaságát vezette. Virilis tagja a horvát nemzetgyűlésnek, valamint a magyar főrendiház tagja volt 1887 és 1892 között.

Reguly Antal

Született: Zirc, 1819. július 11.

Meghalt: Buda, 1858. augusztus 23.

1834-1835-ig elsőéves, 1835-1836-ig másodéves bölcselethallgató volt a győri Kir. Kerületi Akadémián, majd a Pesti Kir. Egyetemen végezte tanulmányait. Élete céljául a finnugor rokonság megfejtését tűzte ki. 1839-ben a lappok között gazdag etnográfiai anyagot gyűjtött. A votjakok (udmurtok) és baskírok földjén átjutott az Uralhoz, ezen átkelve a vogulokhoz (manysik). Közöttük szótárt írt és énekeket gyűjtött. 1844-ben az északi vogulok földjére ment, majd az osztják (hanti) nép és nyelv tanulmányozásához kezdett. 1845 márciusig volt közöttük. Ezután a cseremisz nyelvet tanulmányozta, és a legdélibb finnugor törzs felé vette útját. Innen a csuvasok közé ment, majd 1846 augusztusában visszatért Szentpétervárra. Itt nekilátott a Ural-vidék térképének kidolgozásához. Hazatérve 1848. júniustól az Egyetemi Könyvtár első őre volt. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Rohonczy Ignác

Született: Pápa, 1802. január 27.

Meghalt: Baden, 1880. augusztus 27.

A győri Kir. Kerületi Akadémiára járt, Deák Ferenc évfolyamtársa és barátja volt. Az 1830-as években még a reform-ellenzék oldalán állt, majd császárhű lett és megromlott kapcsolata Deákkal is. 1845-től Sopron megye adminisztrátora, 1849-ben a császári megszállók királyi biztosa lett.

Sárkány Miklós József

Született: Komárom, 1802. január 25.

Meghalt: Kajár, 1891. július 20.

Komáromban és a győri Kir. Kerületi Akadémián tanult. 1816-ban lett a bencés rend tagja. 1820-1824-ig a Pesti Kir. Egyetemen tanult. Pappá szentelték 1825-ben. Bölcsészdoktorrá 1827-ben avatták. Tanított az esztergomi gimnáziumban, ahol a keleti nyelvek és az erkölcstan tanára volt. Komáromban is oktatott, majd 1832-től a pozsonyi akadémia tanára lett. Később Tihanyban könyvtáros, majd újra Komáromban tanított 1835-től. 1842 és 1845 között a pannonhalmi főapát titkára és könyvtáros. 1845 és 1891 között bakonybéli apát.

Somssich Pál, sárdi

Született: Sárd, 1811. január 13.

Meghalt: Budapest, 1888. március 5.

A pécsi és a kaposvári középiskolában tanult; a bölcseletet a Pesti Kir. Egyetemen, a jogot a győri Kir. Kerületi Akadémián végezte. 1843-ban Somogy vármegye országgyűlési követének választották. A konzervatív mérsékelt szabadelvű párthoz csatlakozott, ennek egyik vezérszónoka lett és ezért az országgyűlés után a magyar kir. helytartó-tanácshoz tanácsossá nevezték ki. 1847-ben ismét követte választották Baranya vármegyében. A szabadságharcban nem vett részt. Az 1861. országgyűlésre a kaposvári kerület egyhangúan kiáltotta ki képviselőnek. Csatlakozott Deák Ferenc politikájához és pártjának egyik legkitűnőbb tagja lett. A képviselőház alelnöke 1867 és 1869 között. 1869-ben a rigyiczai kerület (Bács megye) választotta meg. 1969-1872 között a képviselőház elnöke. 1869-ben valóságos belső titkos tanácsosnak nevezték ki.

Szávay Gyula

Született: Zenta, 1861. augusztus 29.

Meghalt: Budapest, 1935. május 2.

Középiskolai tanulmányait Szegeden kezdte, majd a Győri Magyar Kir. Állami Főreáliskolában érettségizett. A Győri Kir. Jogakadémián tanult 1881-1885 között. Győrben rendőrfogalmazó, alkapitány, aljegyző és tiszteletbeli főjegyző volt. Az 1890-ben alakult Győri Kereskedelmi és Iparkamara egyik megalapítója és első titkára 1902-ig. Monográfiát írt Győr történetéről. Nevéhez fűződik a Győri Hírlap című napilap megalapítása. Alapítója és szerkesztője volt a Garabonciás című élclapnak (1883-tól 1887-ig) és szerkesztője a Győri Híradónak 1884-ben. Létrehozta a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségét, amelynek elnöke lett. 1905-től a Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara titkára.

1910-től a budapesti Kisfaludy Társaságba is bevásztották. A Petőfi Társaság főtitkára 1920 és 1925 között. Számos verseskötete, verses drámája és néhány tanulmánya jelent meg. A budapesti Farkasréti úti temetőben nyugszik.

Szinnyei (1848-ig Ferber) József, id.

Született: Révkomárom, 1830. március 18.

Meghalt: Budapest, 1913. augusztus 9.

A komáromi bencéseknél és a nyitrai piaristáknál is tanult. A bölceleti első osztályt a Pesti Kir. Egyetemen 1845-1846-ban hallgatta, a bölceleti második és a jogi első tanfolyamot a győri Kir. Kerületi Akadémián 1846-1848 között végezte. 1848 márciusában jogakadémistaként tevékenyen részt vett a diákság mozgalmában. A győri akadémián 1848 májusában abszolválta a záróvizsgáit. 1848 augusztusában Komáromba ment és ott nemzetőr lett, majd honvéd, később 1849. jún. 21-én kinevezték hadnagynak, augusztus 29-én pedig főhadnagynak. 1849-1853 között sógoránál, Beöthy Zsigmond ügyvédnél lakott Komáromban és irodájában segéd volt. 1854-től Pozsonyban élt és Samarjay Károly író és ügyvéd irodájában segédkezett. 1864. július 19-től a pozsonyi Hungária Biztosítóbank hivatalnoka lett. 1869. május 1-jén Pestre költözött és továbbra is a biztosítótársaságnál dolgozott. 1872. december 23-tól a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem könyvtárának másod-könyvtártisztje. 1875. április 26-án ideiglenes első könyvtárigazgatói teendők vezetésével bízták meg. 1879. július 29-én állásában véglegesen megerősítették. 1888. november 9-től a Magyar Nemzeti Múzeum hírlapkönyvtárának könyvtárorre, majd 1901-ben igazgatóore lett. A Magyar Tudományos Akadémia 1899. május 5-én megválasztotta levelező tagjának. A budapesti Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Szodfridt József

Született: Csongrádpuszta, 1860. március 19.

Meghalt: Ikrény-Dózsamajor, 1939. március 1.

A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában érettségizett, jogi tanulmányait 1878-tól 1882-ig a Győri Kir. Jogakadémián végezte. 1882-ben kapott diplomát. 1883. április 1-jétől közigazgatási gyakornok, október 1-jétől árvaszéki jegyző, 1886-tól közigazgatási aljegyző, 1888-tól ismét árvaszéki jegyző. 1890. október 1-jétől főszolgabíró. Az 1900-as évek elején a győri árvaszék elnöke. 1912 novemberétől a vármegye és a város főispánja. 1917-től visszavonult a politikától. Győrből az ikrényi gazdaságába költözött, és annak irányításával foglalkozott.

Tauber Károly

Született: Győr, 1845. szeptember 6.

Meghalt: Győr, 1918. március 18.

A Győr-szigeti izraelita állami iskola után a Pannonhalmi Szent Benedek-rend Győri Főgimnáziumában tanult. Jogi tanulmányait a Győri Kir. Jogakadémián kezdte, majd a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetemen folytatta. 1888-ben szerzett jogi végzettséget. 1889-ban ügyvédi vizsgát tett. 1875 szeptemberében Győrött ügyvédi irodát nyitott. 1891-ben a Győr-újvárosi választókerület a város törvényhatósági bizottsági tagjává választotta.

Vajda Péter

Született: Vanyola, 1808. január 20.

Meghalt: Szarvas, 1846. február 10.

Vajda Péter

1819-től Sopronban, majd 1821-ben a győri Kir. Kerületi Akadémián tanult. Később a Pesti Kir. Egyetem orvosi karára iratkozott be, de egy tanárával történő összeütközése miatt nem fejezte be tanulmányait. 1833-tól a Hasznos Mulatságok segédszerkesztője, és ugyanabban az évben Lipcsében Garasos Tár címmel képes ismeretterjesztő népművelő lapot adott ki. Hazatérése után az Athaeneum segédszerkesztője. 1841-ben az induló Világ c. lap szerkesztője, 1843 őszén a szarvasi gimnázium tanára lett. Petőfi plebejus törekvéseinek legfontosabb előkészítője volt.

Vas Gereben (Radákovics József)

Született: Fürgedpuszta, 1823. április 7.

Meghalt: Bécs, 1868. január 26.

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

Vas Gereben

A győri akadémia főrangú származású és a közéletben vagy az irodalomban feltűnt tanulóinak névsora:

Deák Antal, Deák Ferenc testvérbátyja, 1805/06–ban I. éves, 1806/07-ben II. éves joghallgató; Zala vármegyének 1832-ben országgyűlési követe.

Báró Fellner József, 1806/07-ben I. éves, 1807/08-ban II. éves joghallgató.

Csány László, 1808/09-ben I. éves, 1809/10-ben II. éves joghallgató; a szabadságharc idejében kormánybiztos és a közlekedés s közmunkák minisztere.

Gróf Koenigsegg-Hohenfels Nep. János, 1808/09-ben I. éves joghallgató.

Deáky Zsigmond, 1810/11-ben I. éves, 1811/12-ben II. éves bölcelethallgató; caesaropoli fölszentelt püspök, győri kanonok, győr-tankerületi kir. főigazgató, író.

Gévay Antal, 1812/13-ban I. éves, 1813/14-ben II. éves joghallgató; történetíró, orientalista.

Zech (Czech) János, 1813/14-ben I. éves, 1814/15-ben II. éves bölcelethallgató, 1815/16-ban I. éves és 1816/17-ben II. éves joghallgató.

Deák Ferenc, 1817/18-ban I. éves, 1818/19-ben II. éves bölcelethallgató, 1819/20-ban I. éves, 1820/21-ben II. éves joghallgató; politikus, első magyar igazságügy-miniszter, „a haza bölcse”.

Gróf Majláth Antal, 1818/19-ben II. éves joghallgató; udvari főkancellár.

Luczenbacher (Érdy) János, 1817/18-ban II. éves bölcelethallgató, 1818/9-ben I. éves és 1819/20-ban II. éves joghallgató; régiséggyűjtő, a nemzeti múzeum őre.

Balogh Kornél, 1818/19-1821/22. bölcelet- és joghallgató.

Zichy Nep. János, 1819/20-1820/21-ig I. és II. éves joghallgató.

Báró Luzsénszky Károly, 1819/20-ban I. éves bölcelethallgató, 1820/21-1821/22-ig I. és II. éves joghallgató.

Ihász Gábor, 1821/22. és 1822/23-ban I. éves (ismétlő), 1823/24-ben II. éves bölcelethallgató; cisztercita szerzetes, nyelvész.

Herceg Bretzenheim Nándor, 1819/20-1820/21-ig I. és II. éves joghallgató.

Gróf Sermage Ottó, 1824/25-1825/26-ig I. és II. éves bölcelethallgató, 1826/27-ben I. éves joghallgató.

Báró Bésán János, 1824/25-1827/28-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató.

Karpf (Karvasy) Ágost, 1824/25-1827/28-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató; győri akadémiai, majd pesti egyetemi jogtanár és író.

Gróf Somsich János, 1825/6-1826-7-ig I. és II. éves joghallgató.

Vajda Péter, 1826/7-1827/8-ig I. és II. éves bölcelethallgató; költő.

Karpf (Karvasy) Sándor, 1826/27-1829/30-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató; győri ügyvéd.

Frankenburg Adolf, 1827/28-ban bölcelethallgató; író.

Somsich Pál, 1828/29-ben II. éves joghallgató; kiváló államférfi és híres országgyűlési szónok, író.

Báró Bésán Antal, 1828/29-1829/30-ig I. és II. éves bölcelethallgató, 1830/31-ben I. éves joghallgató.

Gróf Zichy Henrik, 1828/29-1829/30-ig I. és II. éves bölcelethallgató, 1830/31-ben I. éves joghallgató.

Báró Braunecker Gusztáv, 1829/30-ban II. éves bölcelethallgató; 1830/31-1831/2-ig I. és II. éves joghallgató.

Gróf Keglevich Samu, 1829/30-ban I. éves bölcelethallgató.

Báró Majthényi József, 1829/30-ban I. éves bölcelethallgató.

Báró Baumgarten József, 1830/31-ben I. éves joghallgató.

Gróf Zichy Hermán, 1830/31-1833/34-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató.

Gróf Sigray Jenő, 1831/32-1834/35-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató

Bedekovich Kálmán (később báró), 1833/34-1834/35-ig I. és II. éves bölcelethallgató; az első magyar-horvát miniszter.

Nogáll Károly, 1833/34-1834/35-ig I. és II. éves bölceleth.; győri kanonok.

Kálóczy Lajos, 1834/35-1837/38-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató; 1848-ban sokoróaljai orsz. követ, szabadságharcos, később közalapítványi urodalmi főtiszt.

Karpf (Karvasy) Kálmán, 1834/35-1837/38-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató.

Báró Rauch Levin, 1835/36-1836/37-ig I. és II. éves joghallgató; horvátországi bán.

Reguly Antal, 1834/35-1835/36-ig I. és II. éves bölcelethallgató; híres nyelvtudós, utazó, etnográfus.

Laky János (Demeter), 1835/36-1836/37-ig I. és II. éves bölcelethallgató; premontrei kanonok, író.

Karpf (Kárfy) Titusz, 1836/37-1837/38-ig I. és II. éves bölcelethallgató; miniszteri tanácsos, író.

Bubics Zsigmond, 1836/37-1837/38-ig I. és II. éves bölcelethallgató; író és püspök.

Ebenhöch Ferenc, 1837/38-1838/39-ig I. és II. éves bölcelethallgató; győri kanonok, régész, író.

Gyapay Dénes, 1838/39-1839/40-ig I. és II. éves bölceleth., 1840/41-ben I. éves joghallgató ; 1849-ben kormánybiztos Győrött.

Festetits Oszkár, 1839/40-ben I. éves bölcelethallgató.

Báró Gavenda Antal, 1839/40-ben I. éves bölcelethallgató.

Gróf Nyáry Lőrinc, 1839/40-ben I. éves bölcelethallgató.

Lukács Sándor, 1840/41-1841/42-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató; Győr képviselője 1848-ban, szabadságharcos.

Báró Hemms Ferenc, 1842/43-1843/44. I. és II. éves joghallgató.

Báró Hemms József, 1841/43-1843/44. I. és II. éves joghallgató.

Krisztinkovich Ede, 1844/45-1847/48-ig I. és II. éves bölcelet- és joghallgató; szabadságharcos, győri ügyvéd.

Báró Luzsénszky Henrik, 1844/45-ben I. éves bölcelethallgató

Báró Geramb Fridolin, 1845/46-ban II. éves bölcelethallgató.

Kautz Gyula, 1845/46-1846/47-ig I-II. éves bölcelethallgató, 1847/48-ban I. éves joghallgató; v. b. titkos tanácsos, főrendházi tag, a magyar-osztrák bank volt kormányzója.

Sikor József, 1845/46-ban I. éves bölcelethallgató; szabadságharcos, győri orvos.

Kruesz Ferenc (Krizosztom), 1847/48-ban I. éves bölcelethallgató; pannonhalmi főapát.

A Győri Királyi Jogakadémián (1867-1892 között) tanult és a közéletben vagy az irodalomban kiemelkedőt alkotó hallgatók névsora:

Angyal Armand, 1872/73–1875/76-ig végezte az akadémiát; később Győr sz. kir. város főkapitánya, kir. tanácsos

Babarczy László báró, 1880/81–1881/82. és az I. és II. évi tanfolyamokat végezte.

Balogh Jenő, 1880/81–1882/83. az I–III. tanfolyamokat végezte; igazságügyminiszter.

Bély János, 1871/72–1874/75. az I–IV. tanfolyamokat végezte; Győr vármegye tisztí főügyésze.

Brunecker Edgár báró, 1870/71-ben I. éves hallgató.

Brunecker Lamoral báró, 1869/70–1870/71. az I. és II. tanfolyam hallgatója.

Duka Péter báró, 1869/70-ben III. éves hallgató.

Erdődy Sándor gróf, 1885/86-ban I. éves hallgató.

Farkas Mátyás, 1886/87–1889/90. az I–IV. tanfolyamokat hallgatta; Győr sz. kir. város főjegyzője.

Festetits Jenő gróf, 1869/70 i. éves, 1871/2-ben II. éves, 1872/3. III. éves hallgató.

Festetits Tasziló herceg, 1868/69–1869/70-ig I. és II. éves hallgató.

Fischer Gyula, 1875/76–1878/79. az I– IV. tanfolyamok hallgatója; c. kir. főügyész.

Gaár Vilmos, 1880/81–1883/84. az I–IV. tanfolyamok hallgatója; kuriai bírós.

Giffing (Gerő) Gyula, 1878/79–1882/83. az I–IV. tanfolyamok hallgatója; jogi író, magy. kir. honvéd hadbíró tábornok.

Gyapay Pál, 1879/80–1882/83. az I–IV. tanfolyamok hallgatója; országgyűlési képviselő, Esztergom vármegye főispánja.

Hajda Mihály, 1868/69–1870/71. az I–III. tanfolyamok hallgatója; a győri kir. jogakadémia tanára.

Hauser Károly báró, 1887/78–1888/89. az I–II. tanfolyamok hallgatója.

Hunkár Dénes, 1870/71–1872/73 az I–III. tanfolyamok hallgatója.

Ivánka Oszkár, 1870/71 és 1872/73. a II–III. tanfolyamok hallgatója; politikus, országgyűlési képviselő.

Jászoly Mihály, 1882/83–1885/86. az I–IV. tanfolyamok hallgatója; kir. ítélőtáblai bíró.

Jeszenszky Antal, 1871/72-ben I. éves hallgató.

Koloszár László, 1885/86–1888/89. I–IV. tanfolyamok hallgatója; kir. ítélőtáblai bíró.

Kuncz Jenő, 1882/83.–1885/86. végezte az I–IV. tanfolyamokat; író, Győr vármegye főjegyzője.

Kürthy Emil, 1868/69 –1870/71. az I–III. tanfolyamokat végezte; író, hírlapíró.

Lippay Géza, 1868/69 –1870/71. az I–III. tanfolyamok hallgatója; Győr vármegye alispánja, Győr vármegye és Győr sz. kis. város főispánja.

Meszlényi Lajos, 1871/72.–1872/73. az I. és II. tanfolyamok hallgatója; országgyűlési képviselő.

Mikszáth Kálmán, 1869/70 I. éves hallgató; regényíró.

Nádasdy Aladár, 1880/81-ben I. éves hallgató; kir. törvényszéki elnök.

Németh Miklós, 1869/70–1873/74. az I–III. tanfolyamok hallgatója; Győr vármegye alispánja.

Németh Károly, 1884/85–1886/87. az I–III. tanfolyamokat végezte; országgyűlési képviselő, magy. kir. udvari tanácsos.

Pálffy Rudolf gróf, 1879/80-ban I. éves hallgató.

Rapaics Radó, 1868/69–1870/71. az I–III. tanfolyamok hallgatója; miniszteri tanácsos.

Rábel László, 1887/88–1889/90. az I–III. tanfolyamok hallgatója; Sopron vármegye árvaszéki ülnöke, jogtörténetíró.

Ráth Zoltán, 1881/82–1882/83. az I–II. tanfolyamok hallgatója; jogakadémiai tanár, egyetemi magántanár, közgazdasági és statisztikai író.

Rátkay László, 1871/72–1872/73. az I–III. tanfolyamokat végezte; író, országgyűlési képviselő.

Rózsavölgyi Gyula, 1869/70–1871/72. az I–III. tanfolyamok hallgatója; székesfővárosi tanácsos.

Rudnyászký József báró, 1873/74-ben I. éves hallgató.

Szalacsý Lajos, 1870/1–1872/73. az I–III. tanfolyamok hallgatója; kir. tanácsos.

Szávay Gyula, 1881/82–1884/85. az I–IV. tanfolyamokat végezte; költő.

Szodfridt József, 1878/79–1881/82. az I–IV. tanfolyamok hallgatója; Győr vármegye és Győr sz. kir. város főispánja.

Szüry Dénes, 1867/68-ban I. éves hallgató; miniszteri tanácsos.

Wennes Jenő, 1886/87–1889/90. az I–IV. tanfolyamok hallgatója; Győr sz. kir. város polgármestere, magy. kir. udvari tanácsos.

Zechmeister Károly, 1870/71–1872/73. az I–III. tanfolyamok hallgatója; Győr sz. kir. város polgármestere, kir. tanácsos.